

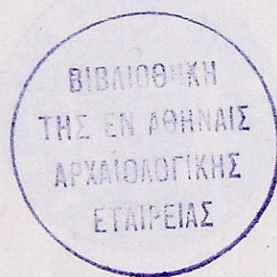

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΕΛΟΝΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΚΔΟΣΤΕΡΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ο ΠΡΩΤΟΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ
ΕΝ ΚΥΠΡΩ

Ο ΠΡΩΤΟΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ
ΕΝ ΚΥΠΡΩ.

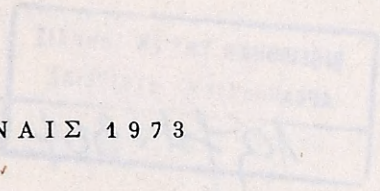
A 610

BAE:

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΡΙΘ. 77

Ο ΠΡΩΤΟΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΕΝ ΚΥΠΡΩ.

Υ Π Ο
ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΙΕΡΙΔΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1973

(ΛΞ10)

(Ref.3)
ΥΕ 1(77)

(ref. 3)
YE
↑
(77)

Ο ΠΡΩΤΟΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟΣ ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ
ΕΝ ΚΥΠΡΩ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
1972. 304

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελίς
Εἰς μνήμην Ἀγγελικῆς Πιερίδου	ζ'
Πρόλογος	θ'
Βιβλιογραφία - Βραχυγραφίαι	ια'
Κατάλογος εἰκόνων καὶ πινάκων	ιε'
Εἰσαγωγή	1
Κεφάλαιον Α'. Γεωγραφικὴ τοποθέτησις καὶ ταφικὰ σύνολα	7
Κεφάλαιον Β'. Ἐξέλιξις τῆς τυπολογίας τῶν ἀγγείων καὶ διακοσμητικαὶ λεπτομέρειαι	14
Κεφάλαιον Γ'. Ἀνάλυσις διακοσμήσεως	39
Κεφάλαιον Δ'. Καταγωγή τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ Συγκριτικοὶ Πίνακες τῶν πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων τῆς Κύπρου	54 88
Κεφάλαιον Ε'. Συμπεράσματα - Χρονολόγησις	108

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΙΕΡΙΔΟΥ

Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν τελευταίαν προσφορὰν τῆς Ἀγγελικῆς Πιερίδου εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην. Ἀπέθανε τὴν 23^{ην} Ὀκτωβρίου 1973, κατόπιν μακρῶς καὶ ὀδυνηρῶς νόσου, ὅτε εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ἢ ἐκτύπωσις τοῦ βιβλίου. Ὁ θλιβερός οὗτος ἐπίλογος μιᾶς γονίμου ἐπιστημονικῆς δράσεως συγκινεῖ βαθύτατα τοὺς πολυπληθεῖς συνεργάτας τῆς, πλήττει δὲ σκληρῶς τὴν Κυπριακὴν ἀρχαιολογίαν. Ἡ Ἀγγελικὴ Πιερίδου, ὑπηρετήσασα ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν τῆς Κύπρου ὡς Βοηθὸς Ἐφορος τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου, συνέβαλε μεγάλως εἰς τὴν ἀλματώδη ἀνάπτυξιν τῆς Κυπριακῆς ἀρχαιολογίας, ἐξυπηρετοῦσα μέχρις αὐτοθυσίας τοὺς πολυπληθεῖς μελετητάς, Κυπρίους καὶ ξένους, εἰς βάρος πάντοτε τῆς προσωπικῆς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας.

Ὅτε πρὸ πενταετίας περίπου εισηγήθημεν πρὸς αὐτὴν τὸ θέμα ἐρεῦνης διὰ τὴν συγγραφὴν ἐπὶ διδακτορίᾳ διατριβῆς, ἠλπίζομεν ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἡ ὁποία ὑπῆρξε πάντοτε δι' αὐτὴν προσφιλεστάτη, θὰ τῆς προσέφερε τὴν ἱκανοποίησιν τῆς πνευματικῆς δημιουργίας. Τὴν ἐδοκίμασεν ὅμως ἀνάμεικτον μὲ τὸν πόνον τῆς ἀσθενείας καὶ τὸ ἄγχος τῆς πάλης πρὸς τὸν θάνατον.

Ἡ μελέτη τῆς πρωτογεωμετρικῆς κυπριακῆς κεραμεικῆς ἀποτελεῖ θέμα δύσκολον, διότι συνδέεται μὲ τὴν ἐμφάνισιν μιᾶς ἐντελῶς νέας τεχνοτροπίας, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀπλῶς μία προέκτασις τῆς αἰγαικῆς πρωτογεωμετρικῆς ἀγγειογραφίας, ἀλλὰ πολυσύνθετος δημιουργία μὲ στοιχεῖα τόσον ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ὅσον καὶ τοῦ Αἰγαίου, τὰ ὁποῖα διεμόρφωσε καταλλήλως ὁ Κύπριος κεραμεὺς καὶ ἀγγειογράφος. Ἐκ παραλλήλου ἡ περίοδος, τὴν ὁποίαν καλύπτει ὁ κεραμεικὸς οὗτος ρυθμὸς, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1150 μέχρι τοῦ 1050 π. Χ., συνδέεται μὲ τὸν πλήρη ἐξελληνισμὸν τῆς νήσου, γεγονὸς τὸ ὁποῖον θὰ καθορίσῃ ὀριστικῶς τὴν ἱστορικὴν τῆς πορείαν. Παρ' ὅλον ὅτι ἐδημοσιεύθησαν ἤδη σοβαραὶ ἐπὶ μέρους ἐργασίαι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἡ μελέτη τῆς Ἀγγελικῆς Πιερίδου ἀποτελεῖ τὴν πρώτην προσπάθειαν καθολικῆς καὶ συνθετικῆς ἐρεῦνης περὶ τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν τῆς Κύπρου.

Καθ' ἣν στιγμὴν συγγράφομεν τὸ προλογικὸν τοῦτο σημείωμα νέον πλουσιώτατον κεραμεικὸν ὑλικὸν φέρει εἰς φῶς ἀνασκαφὴ τὴν ὁποίαν ἀνελάβομεν εἰς

ἄγνωστον μέχρι τοῦδε νεκρόπολιν, βορειοανατολικῶς τῆς Σαλαμίνος. Ἡ μελέτη τῶν ταφικῶν ἐθίμων καὶ τοῦ πρωτοφανοῦς εἰς ποσότητα καὶ ποιότητα νέου κεραμεικοῦ ὑλικοῦ θὰ συμπληρώσῃ τὴν ἔρευναν τῆς Ἀγγελικῆς Πιερίδου, συγχρόνως δὲ θὰ ἀποτελέσῃ καὶ τὸ καλύτερον δι' αὐτὴν μνημόσυνον.

Πολλοὶ ἀρχαιολόγοι καὶ πολλοὶ διευθυνταὶ Μουσείων προσέφερον τὴν βοήθειάν των εἰς τὴν Ἀγγελικὴν Πιερίδου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐρεύνης της καὶ τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου τούτου. Διὰ τὴν ἰδίαν ἀσφαλῶς ἀπετέλεσεν ἰδιαιτέραν χαρὰν ὅτι ἐπρόφθασε νὰ ἐκφράσῃ εἰς τὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου της τὰς εὐνώμονας εὐχαριστίας της. Ἀνωνύμως καὶ λιτῶς ἐπαναλαμβάνομεν τὴν ἔκφρασιν εὐχαριστιῶν πρὸς ἅπαντας τοὺς βοηθήσαντας. Δὲν θὰ παραλείψωμεν ὅμως νὰ εὐχαριστήσωμεν εἰδικῶς τὸν καθηγητὴν κύριον Νικόλαον Κοντολέοντα, ὁ ὅποιος παρηκολούθησε τὴν ἔρευναν τῆς Ἀγγελικῆς Πιερίδου καὶ εἰσηγήθη τελικῶς πρὸς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὴν ἀπονομὴν πρὸς αὐτὴν τοῦ ἐπὶ διδακτορία διπλώματος. Εὐχαριστίας ἐκφράζομεν ἐπίσης καὶ πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, τὸ ὁποῖον ἐδέχθη νὰ περιλάβῃ τὴν διατριβὴν ταύτην εἰς τὴν σειρὰν τῶν δημοσιευμάτων αὐτῆς.

ΒΑΣΟΣ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἡ παροῦσα μελέτη περιλαμβάνει τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου καὶ τῶν ἰδιωτικῶν συλλογῶν ἐν Κύπρῳ, ὡς καὶ τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν ξένων μουσείων, ἢ ὁποία ἔχει δημοσιευθῆ.

Τὸ κύριον τμῆμα αὐτῆς εἶναι ἡ ἀνάλυσις τῆς τυπολογίας — σχήματα καὶ διακόσμησις — τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς, ἢ ἐξέλιξις τῶν διαφόρων κεραμεικῶν τύπων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων μέχρι τῶν νεωτέρων καὶ ἡ καταγωγὴ αὐτῶν, ὅπως ἀναπτύσσονται εἰς τὰ κεφάλαια Β, Γ καὶ Δ καὶ συμπληροῦνται διὰ τῶν συγκριτικῶν πινάκων.

Τὸ θέμα ὑπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Δρος Βάσου Καραγιώργη, Διευθυντοῦ τοῦ Τμῆματος Ἀρχαιοτήτων Κύπρου, ὁ ὁποῖος καὶ παρηκολούθησε τὴν πορείαν τῆς ἐργασίας καὶ πολλάκις παρέσχε πολυτίμους εἰσηγήσεις διὰ τὴν ὅλην σύνθεσιν τῆς μελέτης. Ἐπὶ πλέον προσδιώρισε τὸν ὄρον Πρωτογεωμετρικὸς Ρυθμὸς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀγγλικοῦ ὄρου *Proto-White Painted Ware*. Δι' ὅλην τὴν βοήθειαν ἐκφράζω πρὸς αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην μου.

Ἐπίσης ὀφείλω θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν κ. Στέλιον Νικολαΐδην, φωτογράφον τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου, τὸν κ. Ἡλίαν Μάρκου, σχεδιαστήν, καὶ τὸν κ. Γιάννην Χατζησάββαν, Β' Ἀρχαιοφύλακα τοῦ Τμῆματος Ἀρχαιοτήτων, διὰ τὴν τεχνικὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν μοῦ παρέσχον εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν πινάκων καὶ τὴν ἐτοιμασίαν τῶν σχεδίων.

Ὡσαύτως θερμότεραι εὐχαριστίαι ὀφείλονται εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς παρούσης ἐργασίας, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὸν καθηγητὴν κύριον Νικόλαον Κοντολέοντα, ὁ ὁποῖος μοῦ παρέσχε μεγάλην βοήθειαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συγγραφῆς, καὶ εἰς τὴν δεσποινίδα Ἀρτεμισίαν Γιαννουλάτου, ἢ ὁποία διὰ διαφόρων τρόπων ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἔκδοσιν.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΙΕΡΙΔΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΑΙ

A. Β Ι Β Λ Ι Α

- AMIRAN, Pottery of the Holy Land : RUTH AMIRAN, Ancient Pottery of the Holy Land, Jerusalem 1969.
- Asine : OTTO FRÖDIN και AXEL W. PERSSON, Asine. Results of the Swedish Excavations 1922-1930, Stockholm 1938.
- ÅSTRÖM, Studies : LENA ÅSTRÖM, Studies on Arts and Crafts of Late Cypriote Bronze Age, Lund 1967.
- BROCK, Fortetsa : K. J. BROCK, Fortetsa, Early Greek Tombs near Knossos, Cambridge 1957.
- CATLING, CBW : HECTOR W. CATLING, Cypriote Bronze Work in the Mycenaean World, Oxford 1964.
- CESNOLA, Atlas : LOUIS P. DI CESNOLA, A Descriptive Atlas of the Cesnola Collection of Cypriote Antiquities in the Metropolitan Museum of Art, τ. I-III, New York 1894.
- CESNOLA, Salamina : ALEXANDER PALMA DI CESNOLA, Salamina, London 1894.
- CVA : Corpus Vasorum Antiquorum.
- DESBOROUGH, The Last Mycenaean : V. R. D' A. DESBOROUGH, The Last Mycenaean and their Successors, Oxford 1964.
- DIKAIOS, Enkomi : PORPHYRIOS DIKAIOS, Enkomi, Excavations 1948-1958, τ. I - III a - b, Mainz am Rhein 1969 - 1971.
- DOTHAM, The Philistines : TRUDE DOTHAM, The Philistines and their Material Culture, Jerusalem 1967 (έβραϊστί).
- EVANS, PM : SIR ARTHUR EVANS, The Palace of Minos at Knossos, τ. I - IV, London 1928.
- FURUMARK, MP : ARNE FURUMARK, The Mycenaean Pottery, Analysis and Classification, Stockholm 1941.
- FURUMARK, Chronology : ARNE FURUMARK, The Chronology of Mycenaean Pottery, Stockholm 1941.

- GJERSTAD, Studies : EINAR GJERSTAD, Studies on Prehistoric Cyprus, Uppsala 1926.
- HALL, Vrokastro : H. E. HALL, Excavations in Eastern Crete, Vrokastro, University of Pennsylvania Anthropological Publications, τ. III, ἀρ. 3, Philadelphia 1914.
- ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περατή : ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περατή. Τὸ Νεκροταφεῖον, Α - Γ, Ἀθήναι 1970.
- KARAGEORGHIS, Nouveaux Documents : VASSOS KARAGEORGHIS, Nouveaux Documents pour l' Étude du Bronze Récent à Chypre, Paris 1965.
- Kerameikos I : Kerameikos. Ergebnisse der Ausgrabungen, τ. I, Die Nekropolen des 12. bis 10. Jahrhunderts von WILHELM KRAIKER und KARL KÜBLER, mit einem Beitrag von EMIL BREITINGER, Berlin 1939.
- LOUD, Megiddo II : G. LOUD, Megiddo II, Chicago 1948.
- MACALISTER, Gezer : STEWART MACALISTER, The excavations of Gezer 1902 - 1905 and 1907 - 1909, τ. I - III, London 1912.
- MYRES, HCC : SIR JOHN MYRES, Handbook of the Cesnola Collection of Antiquities from Cyprus, New York 1914.
- MYRES - RICHTER, CCM : JOHN L. MYRES - OHNEFALSCH RICHTER, A Catalogue of the Cyprus Museum, Oxford 1899.
- RICHTER, KBH : OHNEFALSCH RICHTER, Kypros, the Bible and Homer (I - II), London 1893.
- SCE : EINAR GJERSTAD κ.ζ., The Swedish Cyprus Expedition, τ. I - IV, Stockholm 1934 - 1962.
- SCHAEFFER, Alasia I : CLAUDE SCHAEFFER, Alasia I, Paris 1971.
- SJÖQVIST, Problems : ERIK SJÖQVIST, Problems of the Late Cypriote Bronze Age, Stockholm 1940.
- STYRENIUS, Studies : CARL - GUSTAF STYRENIUS, Submycenaean Studies, Lund 1967.
- TAYLOR, Myrtou - Pigadhes : JOAN DU PLAT TAYLOR, Myrtou - Pigadhes. A Late Bronze Age Sanctuary in Cyprus, Oxford 1957.
- WALTERS, B. M. Cat. I (2) : B. H. WALTERS, Catalogue of the Greek and Etruscan Vases in the British Museum, τ. I (part 2), London 1912.
- WOOLLEY, Alalakh : LEONARD WOOLLEY, Alalakh, Oxford 1955.
- ZERVOS, Crète : CHRISTIAN ZERVOS, L' art de la Crète Néolithique et Minoenne, Paris 1956.
- YON, Salamine, la tombe T. I : MARGUERITE YON, Salamine de Chypre II, la tombe T. I, Paris 1971.

B. Π Ε Ρ Ι Ο Δ Ι Κ Α

- AE : Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς.
 AJA : American Journal of Archaeology.
 Annuario : Annuario della Scuola Archeologica di Atene.
 Arch. Anz. : Archäologischer Anzeiger.
 BCH : Bulletin de Correspondance Hellénique.
 BSA : Annual of the British School at Athens.
 Hesperia : Hesperia : Journal of the American School of Classical Studies at Athens.
 JHS : Journal of Hellenic Studies.
 ΚΣ : Κυπριακαὶ Σπουδαί.
 ΚΧ : Κρητικὰ Χρονικά.
 LAAA : Annals of Archaeology and Anthropology (Liverpool University).
 Op. Arch. : Opuscula Archaeologica.
 Op. Ath. : Opuscula Atheniensia.
 PEQ : Palestinian Exploration Quarterly.
 QDAP : The Quarterly of the Department of Antiquities in Palestine.
 RDAC : Report of the Department of Antiquities : Cyprus.

Γ. ΑΡΘΡΑ ΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Acropolis : OSCAR BRONEER, A Mycenaean Fountain at the Athenian Acropolis, Hesperia 8, 1939, σ. 317 - 433.
 Attica : F. H. STUBBINGS, The Mycenaean Pottery of Attica, BSA 42, 1947, σ. 1 - 75.
 CATLING, Patterns : HECTOR W. CATLING, Patterns of Settlement in the Bronze Age Cyprus, Op. Ath. 4, 1962, σ. 129 - 169.
 DIKAIOS, Vounous : P. DIKAIOS, The Excavations at Vounous - Bellapais in Cyprus, 1931 - 2, Archaeologia 88.
 FURUMARK, The Mycenaean IIC Pottery : ARNE FURUMARK, The Mycenaean IIC Pottery and its Relation to Cypriote Fabrics, Op. Arch. 3, 1944, σ. 194 - 265.
 FURUMARK, Sinda : ARNE FURUMARK, The Excavations at Sinda, Op. Ath. 6, 1965, σ. 99 - 116.

- GJERSTAD, The Initial Date : EINAR GJERSTAD, The Initial Date of the Cypriote Iron Age, *Op. Arch.* 3, 1944, σ. 73 - 106.
- Gypsades : SINCLAIR HOOD, GEORGE HUXLEY και NANCY SANDARS, A Minoan Cemetery on Upper Gypsades, *BSA* 53 - 54, 1958 - 59, σ. 194 - 262.
- HAMILTON, Tell Abu Hawam : W. R. HAMILTON, Excavation at Tell Abu Hawam, *QDAP* 4, 1935, σ. 1 - 69.
- Jalisso : GIULIO JACOPI, Nuovi scavi nella necropoli Micenea di Jalisso, *Annuario* 13 - 14, 1930 - 31, σ. 253 - 345.
- ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ, Πεπραγμένα : ΒΑΣΟΣ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ, Αἱ σχέσεις τῆς Κύπρου καὶ Κρήτης κατὰ τὸν 11ον αἰ. π.Χ., Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Α' τόμου τῶν Πεπραγμένων τοῦ Β' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, Ἀθῆναι 1967.
- Karphi : MERCY SEIRADAKI, Pottery from Karphi, *BSA* 55, 1960, σ. 1 - 37.
- MAISLER, Tell Qasile : B. MAISLER, The Excavations at Tell Qasile, *Israel Exploration Journal* 1950 - 51, σ. 61, 125, 195.
- Mycenae : A. J. B. WACE, W. A. HEURTLEY και B. LAMB, Excavations at Mycenae 1920 - 1923, *BSA* 25, 1921 - 1923.
- Mycenae Tombs : A. J. B. WACE, Chamber Tombs at Mycenae, *Archaeologia* 82, Oxford 1932.
- MYRES, A Tomb from Kition, Cyprus : SIR JOHN MYRES, A Tomb of the Early Iron Age from Kition, Cyprus, Containing Bronze Examples of the «Sigynna» or Cypriote Javelin, *Annals of Archaeology and Anthropology* 3, 1910, σ. 107 - 117.
- PIERIDOU, A Cemetery at Vathyrkakas : A. PIERIDOU, A Cyprogeometric Cemetery at «Vathyrkakas» Karavas, *RDAC* 1964, σ. 114 κέ.
- PIERIDOU, A Tomb at Lapethos : A. PIERIDOU, An Early Cypro-Geometric Tomb at Lapethos, *RDAC* 1965, σ. 77 - 111, πίν. X - XV.
- PIERIDOU, A Tomb-group from Lapethos : A. PIERIDOU, A Tomb-group from Lapethos «Ayia Anastasia», *RDAC* 1966, σ. 1 - 12, πίν. I - V.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ

- Εικ. 1 : Χάρτης τῆς Κύπρου ἐμφαίνων τὰς τοποθεσίας τῆς πρωτογεωμετρικῆς περιόδου.
- Εικ. 2-5 : Διακοσμητικαὶ λεπτομέρειαι τῶν ἀγγείων.
- Πίναξ 1 : Πινάκια : πρωτογεωμετρικὰ 1 - 4, κυπρογεωμετρικὸν 5. Πινάκια μετ' ἐπιμήκους λαβῆς : πρωτογεωμετρικὰ 6 - 10, κυπρογεωμετρικὸν 11.
- Πίναξ 2 : Κύπελλα μετὰ διατρήτων ἀποφύσεων : πρωτογεωμετρικὰ 1 - 3. Δίωτα κύπελλα μετὰ τοξοειδῶν λαβῶν : πρωτογεωμετρικὰ 4 - 11, κυπρογεωμετρικὸν 12. Πρωτογεωμετρικὸν μόνωτον 13.
- Πίναξ 3 : Δίωτα κύπελλα ἐπὶ κωνικῆς βάσεως : πρωτογεωμετρικὰ 1 - 4, κυπρογεωμετρικὸν 6. Πρωτογεωμετρικὸν μόνωτον 5. Σκύφοι : πρωτογεωμετρικοὶ 7 - 9. Βραχύποδες κύλικες : πρωτογεωμετρικαὶ 10 - 12.
- Πίναξ 4 : Βραχύποδες κύλικες : πρωτογεωμετρικαὶ 2 - 3, κυπρογεωμετρικαὶ 1, 4. Βραχύποδες μετὰ βαθυτέρου σώματος : πρωτογεωμετρικαὶ 5 - 8, κυπρογεωμετρικαὶ 9, 11. Πρωτογεωμετρικὴ μετὰ διπλῶν λαβῶν 10. Πυξίδες : πρωτογεωμετρικὴ 12.
- Πίναξ 5 : Κάλαθοι : πρωτογεωμετρικοὶ 1 - 5, κυπρογεωμετρικὸς 6. Καλαθίσκοι : πρωτογεωμετρικοὶ 7 - 9, κυπρογεωμετρικὸς 10. Ὑψίποδες κύλικες : πρωτογεωμετρικὴ 11, κυπρογεωμετρικὴ 12.
- Πίναξ 6 : Ὑψίποδες κύλικες. Παραλλαγή μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : πρωτογεωμετρικὴ 1. Μόνωτα κύπελλα : πρωτογεωμετρικὰ 2 - 5, κυπρογεωμετρικὸν 6. Τριποδικὰ κύπελλα : πρωτογεωμετρικὸν 7. Πυξίδες : πρωτογεωμετρικὴ 8 - 9, κυπρογεωμετρικὴ 10. Παραλλαγή : πρωτογεωμετρικὴ 11 - 12.
- Πίναξ 7 : Κρατῆρες μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : πρωτογεωμετρικοὶ 1 - 3. Κύπελλα μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : πρωτογεωμετρικὰ 4 - 9. Τρίποδες : πρωτογεωμετρικοὶ 10 - 11, κυπρογεωμετρικὸς 12.
- Πίναξ 8 : Πρόχοι : πρωτογεωμετρικαὶ 1 - 7, 9, κυπρογεωμετρικὴ 8. Φακοειδεῖς πρόχοι : πρωτογεωμετρικὴ 10.
- Πίναξ 9 : Φακοειδεῖς πρόχοι : πρωτογεωμετρικαὶ 1 - 2. Λήκυθος : πρωτογεωμετρικὴ 3. Πρόχοι μετ' ὀπισθοτήτου προχοῆς : πρωτογεωμετρικαὶ 4 - 6, κυπρογεωμετρικὴ 7. Θήλαστρα : πρωτογεωμετρικὸν 8, κυπρογεωμετρικὸν 9.
- Πίναξ 10 : Θήλαστρα : πρωτογεωμετρικὸν 1, κυπρογεωμετρικὸν 2. Οἰνοχόαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς : πρωτογεωμετρικαὶ 3 - 9.
- Πίναξ 11 : Οἰνοχόαι : πρωτογεωμετρικαὶ 1 - 3. Κυλινδρικαὶ πρόχοι μετὰ καθέτου λαβῆς : πρωτογεωμετρικαὶ 4 - 7, κυπρογεωμετρικὴ 8. Κυλινδρικαὶ πρόχοι μετὰ διπλῆς καθέτου λαβῆς : πρωτογεωμετρικὴ 9.
- Πίναξ 12 : Κυλινδρικαὶ πρόχοι μετὰ διπλῆς καθέτου λαβῆς : πρωτογεωμετρικὴ 1. Δίωτα κυλινδρικὰ ἀγγεῖα : πρωτογεωμετρικὰ 2 - 4. Πρωτογεωμετρικὸν τετράωτον 5. Κυλινδρικὰ ἀγγεῖα μετὰ διατρήτων ἀποφύσεων : πρωτογεωμετρικὸν 6.
- Πίναξ 13 : Κερατοειδῆ ἀγγεῖα : πρωτογεωμετρικὰ 1 - 2. Κυλινδρικὰ ἀγγεῖα μετὰ διατρήτων ἀποφύσεων : πρωτογεωμετρικὸν 3, κυπρογεωμετρικὸν 4. Φακοί : πρωτογεωμετρικοὶ 5 - 9, κυπρογεωμετρικὸς 10.
- Πίναξ 14 : Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : πρωτογεωμετρικοὶ 1 - 9 (ὅμας α').

- Πίναξ 15: Ψευδόστομοι άμφορείς : πρωτογεωμετρικοί 1 - 4 (όμάς α'), 5 - 9 (όμάς β').
- Πίναξ 16: Ψευδόστομοι άμφορείς : πρωτογεωμετρικοί 1 - 12 (όμάς γ').
- Πίναξ 17: Ψευδόστομοι άμφορείς μεγάλου σχήματος : πρωτογεωμετρικοί 1 - 3, 7. Ψευδόστομοι άμφορίσκοι : πρωτογεωμετρικοί 4 - 6, 8, κυπρογεωμετρικός 9.
- Πίναξ 18: Δίωτα πιθόσχημα άγγεία : πρωτογεωμετρικά 1 - 4, κυπρογεωμετρικόν 5. Σταμνίσκοι : πρωτογεωμετρικοί 6 - 11, κυπρογεωμετρικός 12.
- Πίναξ 19: 'Αμφορείς μεθ' όριζοντίων λαβών : πρωτογεωμετρικοί 1 - 9.
- Πίναξ 20: 'Αμφορείς μεθ' όριζοντίων λαβών : πρωτογεωμετρικός 1, κυπρογεωμετρικοί 2 - 3. 'Αμφορίσκοι μεθ' όριζοντίων λαβών : πρωτογεωμετρικοί 4 - 8, κυπρογεωμετρικός 9.
- Πίναξ 21: 'Αμφορίσκοι μεθ' όριζοντίων λαβών : πρωτογεωμετρικοί 1 - 2, 4 - 9, κυπρογεωμετρικός 3.
- Πίναξ 22: 'Αμφορείς μετά καθέτων λαβών : πρωτογεωμετρικοί 1 - 3. 'Αμφορίσκοι μετά καθέτων λαβών : πρωτογεωμετρικοί 4 - 6, κυπρογεωμετρικός 7. 'Οξυπύθμενοι άμφορείς : πρωτογεωμετρικός 8, κυπρογεωμετρικός 9. Κρατήρες : πρωτογεωμετρικός 10.
- Πίναξ 23: Κρατήρες. Πρωτογεωμετρικοί 1 - 3. Κάνθαροι : πρωτογεωμετρικοί 4 - 9, κυπρογεωμετρικός 10. 'Υδρία : πρωτογεωμετρική 11.
- Πίναξ 24: Κέρνοι : πρωτογεωμετρικοί 2 - 8, κυπρογεωμετρικός 9.
- Πίναξ 25: Δακτυλιόσχημα άγγεία : πρωτογεωμετρικόν όριζόντιον 5, κάθετα 1 - 2, κυπρογεωμετρικά 3 - 4. Τρίδυμος τυξίς : πρωτογεωμετρική 6 - 7.
- Πίναξ 26: Ζωμόμορφοι άσκοί : πρωτογεωμετρικοί 1 - 6, κυπρογεωμετρικός 7.
- Πίναξ 27: Ζωμόμορφα ρυτά : πρωτογεωμετρικά 1 - 5, κυπρογεωμετρικόν 6.
- Πίναξ 28: Πτηνόμορφοι πρόχοι : πρωτογεωμετρικά 1 - 9.
- Πίναξ 29: Πτηνόμορφα ρυτά : πρωτογεωμετρικά 1 - 4. Λεμβόσχημα άγγεία : πρωτογεωμετρικά 5 - 6. Πρωτογεωμετρικόν άνθρωπόμορφον 7.
- Πίναξ 30: Μικρογραφίαι : πρωτογεωμετρικός θρόνος 1 - 3.
- Πίναξ 31: Παραστάσεις ζωγραφικού ρυθμού : πρωτογεωμετρικά 1 - 7.
- Πίναξ 32: Παραστάσεις ζωγραφικού ρυθμού : πρωτογεωμετρικά 1 - 2, κυπρογεωμετρικά 3 - 4. Πλαστικά παραστάσεις φρώνων 5 - 6.
- Πίναξ 33: 'Αγγεία ρυθμού Σιτοβολώνος έξ 'Εγκώμης.
- Πίναξ 34: 'Αγγεία και όστρακα ρυθμού Σιτοβολώνος και πρωτογεωμετρικά έξ Κ:τίου.
- Πίναξ 35: 'Επίσκατα άγγεία : συροπαλαιστινιακά 1 - 7. 'Υστεροελλαδικόν ΠΠΓ 8 - 9. 'Υπομικηναϊκόν 10.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ ὑπαρξίς ἐνδιαμέσου ρυθμοῦ κεραμεικῆς μεταξὺ τῆς τελευταίας φάσεως τῆς ὑστέρας ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ καὶ τῆς κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς διεπιστώθη ὑπὸ τῶν πρώτων μελετητῶν τῆς κυπριακῆς ἀρχαιολογίας. Ἡ διάκρισις ἀγγείων ὡς πρωίμων τύπων τῆς κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς ἐγένετο ἤδη ὑπὸ τοῦ Alexander Palma di Cesnola¹, ὁ ὁποῖος ἀνεγνώρισεν ἐπὶ τινων ἀγγείων τὰ ἰδιάζοντα διακοσμητικὰ στοιχεῖα τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Πρῶτος ὁ M. Ohnefalsch - Richter² ἀπεκάλεσεν ὑστέραν μυκηναϊκὴν ομάδα ἀγγείων ἐκ τάφου τῆς Λαπήθου καὶ ἐξέφρασε τὴν ἀποψιν, ὅτι ἡ διακόσμησις αὐτῶν εἶναι κυπριακὴ ἀλλ' ἐδημιουργήθη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μυκηναϊκοῦ ρυθμοῦ.

Ὀλίγον βραδύτερον ὁ Sir John Myres, διὰ τῆς δημοσιεύσεως ταφικοῦ συνόλου τῶν πρωτογεωμετρικῶν χρόνων ἐκ Κιτίου³ καὶ διὰ τῆς ταξινομήσεως τῆς συλλογῆς Cesnola τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μουσείου Νέας Ὑόρκης⁴, συνέβαλε σημαντικῶς εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς τυπολογίας καὶ ἔθεσε τὰς βάσεις διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Παραλλήλως ὁ Myres, διὰ τῆς συγκεντρώσεως εἰς τὸ Κυπριακὸν Μουσεῖον τῶν ἀγγείων τῶν ὑπ' ἀριθ. 6 καὶ 12⁵ τάφων Παλαιπάφου τῶν ἀνασκαφέντων ἐκ μέρους τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου τὸ 1888 καὶ διὰ τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ περὶ τῆς τεχνικῆς, τῶν σχημάτων καὶ τῆς διακοσμήσεως τῶν ἀγγείων, συνεκρότησε τὴν μορφήν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Ὁ Myres ὠνόμασε τὰ ἀγγεῖα ταῦτα «κυπρομυκηναϊκά», βασιζόμενος ἐπὶ τῶν κυπριακῶν στοιχείων τῶν σχημάτων καὶ τῆς διακοσμήσεως αὐτῶν, τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ νέου ρυθμοῦ διὰ τῆς μετατροπῆς τῶν αἰγαϊκῶν προτύπων εἰς τὰ μεταγενέστερα κυπρογεωμετρικὰ ἀγγεῖα.

Ἀπὸ τοῦ 1926, ὅτε ἤρχισεν ἡ μεγάλη συμβολὴ τῶν Σουηδῶν ἀρχαιολό-

1. CESNOLA, Salamina, σ. 234.

2. RICHTER, KBH, σ. 288.

3. MYRES, A Tomb from Kition, Cyprus, σ. 11.

4. MYRES, HCC, σ. 50 - 3.

5. MYRES - RICHTER, CCM, σ. 174.

γων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν γενικῶς τῆς κυπριακῆς ἀρχαιολογίας, ἡ μελέτη τῆς κεραμεικῆς εἰδικώτερον ἔκαμεν ἐν σημαντικώτατον βῆμα καὶ ἐτοποθετήθη ἐπὶ νέας τυπολογικῆς βάσεως. Ἡρευνήθη ἐπισταμένως ἡ ὑστέρᾳ ἐποχῇ τοῦ χαλκοῦ καὶ ἡ τελευταία φάσις αὐτῆς ὠνομάσθη ὑπομυκηναϊκῆ. Ὁ καθηγητῆς E. Gjerstad¹ διεχώρισεν ὁμάδα ἀγγείων τῆς περιόδου ταύτης ἐκ ταφικοῦ ὑλικοῦ προερχομένου κυρίως ἐκ Λαπήθου. Συμφώνως πρὸς τὴν ταξινόμησιν καὶ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ ἡ ὑπομυκηναϊκῆ κεραμεικῆ, εἰς τὴν ὁποίαν συμπεριέλαβε καὶ πρωτογεωμετρικὰ ἀγγεῖα, εἶναι δημιούργημα κυπριακόν, διότι ἀποτελεῖται ἐκτὸς τῶν κοινῶν μυκηναϊκῶν τύπων καὶ ἐξ ἄλλων, οἱ ὅποιοι ἦσαν τελείως ἄγνωστοι προηγουμένως εἰς τὴν κυπριακὴν μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν. Οὕτω κατὰ τὸν E. Gjerstad αἱ λεπτομέρειαι τῆς τεχνικῆς καὶ ἡ δομὴ τῶν σχημάτων ὑποδηλοῦσι ρυθμόν, ὁ ὁποῖος διεμορφώθη ἐν Κύπρῳ ἀφ' ἐνὸς διὰ τῆς ἀφομοιώσεως τῶν μυκηναϊκῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς παλαιῶν ἐγχωρίων τύπων. Ἀκολούθως ὁ E. Sjöqvist² εἰς τὴν μελέτην τῆς τυπολογίας τῆς κεραμεικῆς τῆς ὑστέρᾳ ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ διεχώρισε μίαν ὑπομυκηναϊκὴν ὁμάδα, τῆς ὁποίας τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ προέρχονται ἐκ τοῦ μυκηναϊκοῦ ρυθμοῦ, τοῦ ἀναπτυχθέντος εἰς χώρας τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου (Levanto - Helladic).

Ὁ ὑπὸ τοῦ Sjöqvist κληθεὶς «ὑπομυκηναϊκός» ρυθμὸς ὠνομάσθη ἀργότερον «Debased Levanto - Helladic» ἢ «Decorated Late Cypriot III», ἀλλὰ εἶναι προγενέστερος τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ.

Σοβαρὰν συμβολὴν εἰς τὴν μελέτην τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς ἀπετέλεσεν ἡ δημοσίευσίς τῶν ταφικῶν συνόλων ἐκ τῆς νεκροπόλεως «Καλορίζικη» τῆς περιοχῆς Κουρίου, τῶν ἀνασκαφέντων ὑπὸ τοῦ J. F. Daniel³ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Μουσείου Πεννσυλβανίας, Φιλαδελφείας. Διὰ πρώτην φορὰν τότε ἐγένοντο γνωστὰ πολυπληθῆ ὁμοειδῆ ἀγγεῖα τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ κατετάχθησαν μὲ βάσιν τὸν ρυθμὸν αὐτῶν εἰς ὁμάδας. Συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ Daniel ἡ πρωτογεωμετρικὴ κεραμεικὴ ἀποτελεῖ μίαν ἀνεξάρτητον κατηγορίαν ἀγγείων, ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη ἐν Κύπρῳ ἄνευ ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως, ἔχουσα ὡς πρότυπα τὰ κυπρομυκηναϊκὰ ἀγγεῖα τοῦ 14ου καὶ τοῦ 13ου αἰῶνος π.Χ. Ἀργότερον ὁμοῦς ὁ ἴδιος ὁ Daniel⁴ ἐγκατέλειψε τὴν ἀνωτέρω ἄποψιν καὶ διετύπωσε νέαν θεωρίαν περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ ρυθμὸς οὗτος, κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, ἀπεμιμήθη εἰσηγμένα ὑστεροελλαδικὰ

1. GJERSTAD, Studies, σ. 227 - 8 καὶ σ. 328 κέ.

2. SJÖQVIST, Problems, σ. 73 - 74 καὶ σ. 190 κέ.

3. J. F. DANIEL, Two Late Cypriote III Tombs from Kourion, AJA 41, 1937, σ. 56 κέ.

4. J. F. DANIEL, Excavations at Kourion. The Late Bronze Age Settlement, AJA 42, 1938, σ. 275.

IIIΓ πρότυπα, ἀργότερον δὲ ἐξειλίχθη διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπιδράσεως τῶν ὑπομυκηναϊκῶν ἑλλαδικῶν ρυθμῶν.

Δύο σπουδαιόταται πραγματεῖαι διὰ τὴν πρωτογεωμετρικὴν περίοδον, αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται καὶ αἱ πλέον σοβαραὶ προσπάθειαι διὰ τὴν λύσιν τυπολογικῶν καὶ χρονολογικῶν προβλημάτων τῆς περιόδου ταύτης, τῶν καθηγητῶν E. Gjerstad¹ καὶ A. Furumark² ἐνεφανίσθησαν συγχρόνως. Ὁ Gjerstad πρῶτος ὠνόμασε τὴν κατηγορίαν ταύτην τῶν ἀγγείων τῆς ὑστερας κυπριακῆς IIIΒ περιόδου, ὡς ἀπεκαλεῖτο ἡ πρωτογεωμετρικὴ περίοδος ἐν Κύπρῳ «Proto-White Painted Ware», ὑποδεικνύων τὴν ἄμεσον σχέσιν αὐτῆς μετὰ τῆς κεραμεικῆς «White Painted» τῆς κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Ἐχρονολόγησεν ἐπακριβῶς διάφορα ταφικὰ σύνολα καὶ προέβη εἰς παρατηρήσεις ἀφορώσας εἰς τὴν τεχνικὴν καὶ τὰ σχήματα τῶν ἀγγείων. Διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν κυπριακῶν ἀγγείων μετὰ μυκηναϊκῶν, ὑπομυκηναϊκῶν καὶ ὑπομινωικῶν προτύπων ἀπέδειξε τὴν σχέσιν τῆς κυπριακῆς πρωτογεωμετρικῆς μετὰ τῆς ὑπομυκηναϊκῆς κεραμεικῆς καὶ παρουσίασε τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν αὐτῆς διὰ τῆς ἀνανεώσεως τῶν βασικῶν στοιχείων, ἡ ὁποία ὠδήγησεν εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ κυπρογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ.

Ὡσαύτως ὁ A. Furumark³ διὰ τῆς ἐμπεριστατωμένης μελέτης τοῦ ἐτοποιήθησε τὴν γένεσιν τοῦ κυπριακοῦ κυπρογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ αἰγαιικοῦ χώρου. Διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν διαφόρων φάσεων τῆς ὑστερας ἑλλαδικῆς IIIΓ κεραμεικῆς, ὡς ἀνεπτύχθη αὕτη εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα, Ρόδον καὶ Κρήτην, προδιέγραψε τὰ πρότυπα διὰ τὴν προχωρήσῃ εἰς τὴν σύγκρισιν αὐτῶν μετὰ τῶν κυπριακῶν ἀγγείων ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν. Ἀκολουθῶς διὰ κριτικῆς ἐρεῦνης ὑπέδειξεν, ἀντιθέτως πρὸς τὸν Gjerstad, τὴν καταγωγὴν τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἐκ τῆς κεραμεικῆς τοῦ τέλους τῆς ὑστερας ἑλλαδικῆς IIIΓ καὶ τῆς ἀντιστοίχου ὑστερομινωικῆς ἐποχῆς. Ὁ Furumark διεχώρισε τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν εἰς δύο περιόδους, ἀρχαιότεραν καὶ νεωτέραν, παρ' ὅλην τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς ὕλικου καὶ ὑπέδειξε τὰς ρυθμολογικὰς σχέσεις ἀμφοτέρων τῶν φάσεων, τῆς μὲν ἀρχαιότερας πρὸς τὴν ὑστεραν ἑλλαδικὴν IIIΓ, τῆς δὲ νεωτέρας πρὸς τὴν πρῶτον ὑπομυκηναϊκὴν καὶ ὑπομινωικὴν κεραμεικὴν. Τελικῶς ὁ Furumark καθώρισε τὰ χρονολογικὰ ὅρια τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ ἐξέφρασεν ἀπόψεις περὶ τῆς γενέσεως τοῦ κυπρογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ πρὸ τοῦ τέλους τῆς πρωτογεωμετρικῆς περιόδου. Ἡ πραγματεία τοῦ Furumark παραμένει εἰσέτι βασικὴ διὰ τὴν μελέτην τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ.

1. GJERSTAD, The Initial Date, σ. 73 - 100.

2. FURUMARK, The Mycenaean III C Pottery, σ. 194 - 265.

3. Ὁ FURUMARK ἠσχολήθη περὶ τὸ θέμα τῆς καταγωγῆς τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς καὶ τῆς χρονολογίας αὐτῆς εἰς Chronology, σ. 122 - 8.

Ἀκολουθῶς ὁ Furumark εἰς ἄρθρον περὶ τῶν εὐρημάτων εἰς Σίνταν¹ ἐξέφρασε τὰς ἰδίας ἀπόψεις, ὅτι ὁ πρωτογεωμετρικὸς ρυθμὸς (Proto-White Painted Ware) δὲν σχετίζεται μὲ τὴν παλαιότεραν μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν, ἀλλὰ εἶναι ρυθμὸς, ὁ ὁποῖος ἐδημιουργήθη ἐπὶ τῇ βάσει τυπολογικῶν στοιχείων, εἰσαχθέντων εἰς Κύπρον ἐκ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος, Κρήτης καὶ Ρόδου περὶ τὸ τέλος τῆς ὑστέρας ἑλλαδικῆς IIIΓ περιόδου. Ἐπὶ πλεόν καθώρισε χρονολογικῶς τὴν διάρκειαν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, ὡς οὗτος ἐμφανίζεται εἰς Ἐγκωμην περὶ τὸ 1150 - 1075 π.Χ., ὑποδεικνύων ἀπόλυτον ἀντιστοιχίαν τοῦ ρυθμοῦ αὐτοῦ πρὸς ἐκεῖνον τοῦ τελευταίου τμήματος τῆς ὑστέρας ἑλλαδικῆς IIIΓ περιόδου. Ἀξίαι λόγου θεωροῦνται καὶ μεταγενέστεραι ἀπόψεις τοῦ E. Gjerdstad² περὶ τῶν ἐπιδράσεων, μυκηναϊκῶν καὶ συροπαλαιστινιακῶν, εἰς τὴν τυπολογικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ εἰς τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν αὐτοῦ, ἡ ὁποία ἐπέφερε καὶ τὴν γένεσιν τοῦ νέου γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Ἡ κυπρογεωμετρικὴ περίοδος, κατὰ τὸν Gjerdstad, παρουσιάζει ἀνανέωσιν τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας ἐν Κύπρῳ, ἡ ὁποία προέκυψε διὰ τῆς πλήρους ἀφομοιώσεως τῶν αἰγαιικῶν, ἀνατολικῶν καὶ κυπριακῶν στοιχείων.

Συνοπτικὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία διεμορφώθη ἐν Κύπρῳ κατὰ τὴν ὑστέραν φάσιν τῆς ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως εἰς τὴν Κύπρον τῶν Μυκηναίων ἀποίκων, παρουσίασεν ὁ H. Catling³, ὁ ὁποῖος καθώρισε καὶ τὰ κέντρα — Κούριον, Κίτιον, Ἰδάλιον, Λάπηθον, Καραβᾶ — τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἑλλαδικῶν ομάδων. Ἀπεδέχθη τὴν δημιουργίαν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ (Proto-White Painted Ware), ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐλεύσεως Μυκηναίων εἰς τὴν Κύπρον, ἀλλ' ἐθεώρησε τὴν περίοδον ταύτην ὡς περίοδον παρακμῆς καὶ ἀπομονώσεως τῆς Κύπρου ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν πρώτην φάσιν τῶν σχέσεων αὐτῆς μετὰ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος.

Οὐσιαστικὴν συμβολὴν εἰς τὴν μελέτην διὰ τὴν θεμελίωσιν τῆς ἐρεῦνης περὶ τὴν πρωτογεωμετρικὴν τυπολογίαν καὶ διακόσμησιν ἀπετέλεσαν αἱ πρόσφατοι δημοσιεύσεις ταφικῶν συνόλων ἐξ Ἰδαλίου⁴ καὶ Παλαιπάφου⁵ τοῦ Βάσου Καραγιώργη ὡς καὶ αἱ δημοσιεύσεις ταφικῶν ομάδων ἐκ Λαπήθου⁶, αἱ ὁποῖαι προσέφερον συγχρόνως καὶ νέον ὑλικόν. Τὰ ταφικὰ σύνολα περιλαμβάνουσιν ἀγχιεῖα ἀντιπροσωπεύοντα τὰς διαφόρους φάσεις τοῦ ρυθμοῦ, ἀπὸ τῆς πρώιμου

1. FURUMARK, Sinda, σ. 99 κέ.

2. SCE IV (2), σ. 282 κέ.

3. CATLING, CBW, σ. 50.

4. KARAGEORGHIS, Nouveaux Documents, σ. 185 κέ.

5. V. KARAGEORGHIS, An Early XIth Cent. B.C. Tomb from Palaepaphos, RDAC 1967, σ. 1 κέ.

6. PIERIDOU, A Tomb at Lapethos, σ. 74 κέ. Ἐπίσης A Tomb-group from Lapethos, σ. 1 κέ.

μέχρι τῆς μεταβατικῆς πρὸς τὸν κυπρογεωμετρικὸν ρυθμὸν. Διὰ τῶν δημοσιεύσεων αὐτῶν καθωρίσθη ἡ τυπολογικὴ ἐξέλιξις τοῦ ρυθμοῦ καὶ διηυκρινήθησαν ὠρισμένα σημεῖα ἀναφορικῶς πρὸς τὴν διάρκειαν καὶ τὴν καταγωγὴν τοῦ ρυθμοῦ διὰ τῆς συγκρίσεως πρὸς μυκηναϊκὰ καὶ συροπαλαιστινιακὰ πρότυπα.

Ἐσαύτως αἱ ἐκθέσεις τῶν πορισμάτων τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Βάσου Καραγιώργη¹ εἰς Κίτιον καὶ ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν κατὰ μῆκος τοῦ τείχους τῆς πόλεως προσέφερον νέον ὕλικὸν διὰ τὴν μελέτην τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς, προερχόμενον ἐκ συστηματικῆς στρωματογραφικῆς ἐρεύνης. Αἱ δημοσιεύσεις αὗται, καίτοι εἰς προκαταρκτικὴν μορφήν, εἶναι ἀξιόλογοι διὰ τὴν τυπολογίαν, καθὼς καὶ τὸν χρονολογικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ρυθμοῦ καὶ κυρίως τοῦ τέλους αὐτοῦ.

Τὰ πορίσματα τῆς ἐρεύνης περὶ τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν συμπεριελήφθησαν ὑπὸ τοῦ V. R. d' A. Desborough εἰς τὸ βιβλίον αὐτοῦ περὶ τῆς ὑστέρας φάσεως τοῦ μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὡς οὗτος ἀνεπτύχθη εἰς τὸν ἑλλαδικὸν χῶρον καὶ εἰς τὰς χώρας αἱ ὁποῖαι ἐδέχθησαν τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ. Ἡ πρωτογεωμετρικὴ ἐποχὴ ἐν Κύπρῳ ἐξετάζεται ὑπὸ τοῦ Desborough² ἀπὸ καλλιτεχνικῆς καὶ ἱστορικῆς πλευρᾶς κατὰ τρόπον λεπτομερῆ καὶ σαφῆ, διὰ τοῦ καθορισμοῦ τῶν τύπων τῶν ἀγγείων καθὼς καὶ διὰ τοῦ καθορισμοῦ τῶν σχέσεων αὐτῶν μετὰ τῶν ὑστεροελλαδικῶν καὶ εἰδικῶς τῶν ὑπομινωικῶν προτύπων. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ Desborough αἶρει τὰς ἀσαφείας περὶ τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἐν Κύπρῳ, παρέχει δὲ νέον ἔδαφος καὶ σημαντικὴν συμβολὴν διὰ τὴν συνέχισιν τῆς συγκριτικῆς μελέτης καὶ τοῦ ἀκριβεστεροῦ χρονολογικοῦ καθορισμοῦ αὐτοῦ.

Ἡ Marguerite Yon εἰς τὸ προσφάτως δημοσιευθὲν ταφικὸν σύνολον ἐκ Σαλαμῖνος³ παρουσιάζει τύπους ἀγγείων τῆς ὑστέρας φάσεως τῆς πρωτογεωμετρικῆς καὶ τῆς πρώιμου κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς καὶ συμπληρώνει τὴν τυπολογίαν τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς. Ἐπίσης εἰς ἰδιαίτερον ἄρθρον⁴ ἐξετάζει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ζωγραφικοῦ ρυθμοῦ καὶ ὑποδεικνύει τὴν ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη οὗτος ἐκ συροπαλαιστινιακῶν προτύπων.

Τελικῶς ὁ Πορφύριος Δίκαιος εἰς τὴν μνημειώδη δημοσίευσιν τῶν ἀνασκαφῶν του εἰς Ἐγκωμην⁵ ἀναλύει λεπτομερῶς ὅλας τὰς πτυχὰς τῆς τελευταίας φάσεως τῆς ὑστέρας ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ LC IIIB1 εἰς τὴν Κύπρον, ἢ ὁποῖα προηγήθη τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Ἐξετάζει συστηματικῶς τὴν

1. V. KARAGEORGHIS, BCH 85, 1961, καὶ 91, 1967.

2. DESBOROUGH, The Last Mycenaean, σ. 22 - 28 καὶ σ. 196 - 205.

3. YON, Salamine, la tombe T. I, Paris 1971.

4. MARGUERITE YON, Sur une représentation figurée chypriote, BCH 94, 1970, σ. 311 - 317.

5. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi, τ. I - III a - b, 1969 - 1971.

κεραμεικὴν καὶ διαχωρίζει τοὺς τύπους καὶ τὴν διακόσμησιν τῶν ἀγγείων, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς τὸν ρυθμὸν Σιτοβολῶνος τῆς ὑστέρας ἑλλαδικῆς ΠΙΓ1 κεραμεικῆς, ὡς διεμορφώθη αὕτη εἰς τὴν Κύπρον. Παρέχει οὕτω τὰ βασικὰ στοιχεῖα διὰ τὴν μελέτην τῆς γενέσεως τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς, ἣ ὁποῖα ἀνεπτύχθη διὰ νέας τυπολογικῆς ἐξελίξεως ἐκ τοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος, διὰ τῆς ἀφομοιώσεως νέων στοιχείων καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς παλαιότερων ἐγχωρίων τύπων.

Ἐν συνεχείᾳ ὅλων τῶν προαναφερθεισῶν μελετῶν σκοπὸς τῆς παρούσης πραγματείας εἶναι κυρίως ἡ μελέτη τῆς κυπριακῆς κεραμεικῆς κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα π.Χ. διὰ τῆς συγκεντρώσεως καὶ τῆς λεπτομεροῦς ἐκθέσεως τῆς τυπολογίας, διὰ τῆς ἀναλύσεως τῆς διακοσμήσεως καὶ τέλος διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ προβλήματος τῆς καταγωγῆς τῆς κυπριακῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς.

Ἡ παροῦσα ἔρευνα ἐπὶ πλέον φιλοδοξεῖ νὰ προσφέρῃ ἐμμέσως, διὰ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἐπιδράσεων ἐπὶ τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς, ὠρισμένα στοιχεῖα διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν διαφόρων ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κυπριακοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑΦΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ

Οἱ κατφκημένοι χώροι τῆς Κύπρου κατὰ τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν ἤ, ὡς ὠνομάζετο μέχρι τοῦδε, ὑστέραν κυπριακὴν IIIB, εἶναι πολὺ ὀλιγώτεροι ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀρχαιοτέραν φάσιν, τὴν κυπριακὴν IIIA¹. Συνοικισμοὶ καὶ νεκροπόλεις τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς εἰς ὀλίγα μέρη τῆς νήσου ἀνευρέθησαν (εἰκ. 1). Ὁ πληθυσμὸς εὕρισκετο συγκεντρωμένος εἰς ὠρισμένα μέρη τῆς βορείου καὶ τῆς νοτίου περιοχῆς τῆς Κύπρου καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν, ὅπου ἡ νέα πόλις τῆς Σαλαμῖνος διεδέχθη τὴν ἀρχαιοτέραν πόλιν τῆς Ἐγκώμης, ἡ ὁποία ἀπεῖχε περὶ τὰ 4 χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Τὸ κεντρικὸν τμῆμα τῆς νήσου ἦτο πιθανώτατα πολὺ ἀραιῶς κατφκημένον, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἐνὸς μόνον ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῆς ἐποχῆς ταύτης, τοῦ Ἰδαλίου. Ἐκτεταμένα μελλοντικὰ ἀνασκαφαὶ εἶναι πιθανὸν νὰ φέρωσιν εἰς φῶς τὴν ὑπαρξίν περισσοτέρων κατφκημένων περιοχῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Ἐγκώμη - Σαλαμίς. Δείγματα ἀγγείων ἐξ Ἐγκώμης, τὰ ὁποῖα ἀνευρέθησαν κυρίως ἐπὶ τοῦ στρώματος IIIΓ τῆς πόλεως, δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τὰ τελευταῖα τῆς σειρᾶς τῆς ὑτέρας ἐλλαδικῆς IIIΓ κεραμεικῆς, ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος, ὡς αὕτη διεμορφώθη εἰς τὴν Κύπρον, τὰ ὁποῖα εἰς νέαν τυπολογικὴν ἐξέλιξιν συνετέλεσαν εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν πρωίμων τύπων τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ².

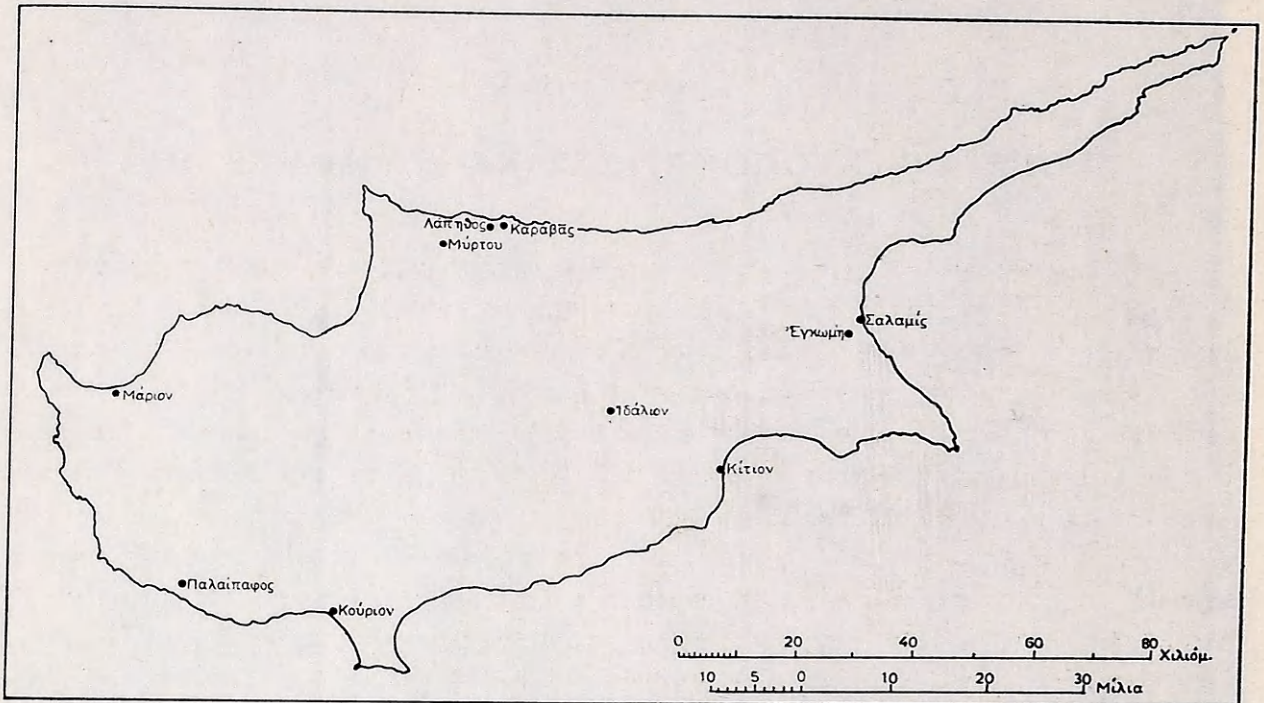
Ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσα διὰ τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν εἶναι ἡ ἀποκάλυψις (ἀνασκαφαὶ καθηγητοῦ Cl. Schaeffer) ἐνὸς νέου λατρευτικοῦ χώρου εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως τῆς Ἐγκώμης, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖται εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς ζωῆς αὐτῆς. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνευρέθησαν ἐπὶ τῶν δαπέδων III - I δείγματα κεραμεικῆς τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ καὶ τοῦ πρωίμου κυπρογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ³.

1. CATLING, Patterns, σ. 146.

2. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi II, σ. 532 καὶ σ. 853 - 5.

3. V. KARAGEORGHIS, BCH 87, 1963, σ. 371 - 3, εἰκ. 68 a-c, καὶ 88, 1964, σ. 354 - 5. SCHAEFFER, Alasia I, σ. 257 κέ. καὶ σ. 312 κέ.

Τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ κυρίως τὴν τελευταίαν φάσιν αὐτοῦ εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην φανερώνει τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου ὑπ' ἀριθ. I τῆς Σαλαμῖνος, ἀνασκαφέντος ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λυών.

Εἰκ. 1. Χάρτης τῆς Κύπρου ἐμφαίνων τὰς τοποθεσίας τῆς πρωτογεωμετρικῆς περιόδου.

Ὁ τάφος I τῆς Σαλαμῖνος, ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται νοτίως τοῦ «ναοῦ τοῦ Διός», εἶναι θαλαμοειδῆς μετὰ δρόμου, ἐκτερισμένος διὰ πολλῶν ἀγγείων καὶ μικροτεχνημάτων. Τὰ ἀγγεῖα ἀνήκουσιν εἰς τὴν τελευταίαν φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ τὴν πρῶτιμον κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν. Ἀνεσύρθησαν ἐκ τοῦ τάφου καὶ τοῦ δρόμου αὐτοῦ περὶ τὰ 176 ἀγγεῖα ἀντιπροσωπεύοντα ποικίλους τύπους κεραμεικῆς, καταδεικνύοντας τὰς ἐπιδράσεις, τὰς ὁποίας ἐδέχθη ὁ πρωτογεωμετρικὸς ρυθμὸς κατὰ τὰ τελευταῖα στάδια τῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ¹.

Κίτιον. Ἐκ τῆς ομάδος τῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων τῆς νοτίου Κύπρου τὸ Κίτιον εἶναι ὁ σπουδαιότερος διὰ τὴν μελέτην τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, διότι ἡ στρωματογραφία τῆς πόλεως εἶναι συνεχῆς ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς κε-

1. YON, Salamine, la tombe T.I, σ. 25 κέ.

ραμεικῆς ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος, περὶ τὰ τέλη τοῦ 12ου αἰῶνος π.Χ., μέχρι τῆς πρωίμου κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Οὕτω ὁ πρωτογεωμετρικὸς ρυθμὸς καθορίζεται σαφῶς ἐντὸς ὠρισμένου πλαισίου ἀπὸ ἀπόψεως ἐξελίξεως καὶ χρονολογίας.

Ὅστρακα καὶ ὀλόκληρα ἀγγεῖα, χαρακτηριστικὰ διὰ τὴν τυπολογίαν τῆς κεραμεικῆς τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἀνευρέθησαν ἐντὸς ἀποθετῶν καὶ ἐπὶ τῶν στρώματων III - II τῶν οἰκιῶν εἰς τὸ κέντρον τοῦ συνοικισμοῦ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως. Ἐπίσης δείγματα πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων ἀνευρέθησαν ἐντὸς τοῦ στρώματος II τῶν οἰκιῶν κατὰ μῆκος τοῦ τείχους τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ τοῦ δρόμου, ὁ ὁποῖος περιέβαλλε τὸ τεῖχος, ἐντὸς τοῦ στρώματος τῆς καταστροφῆς ἢ ὁποῖα συνέβη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 11ου αἰῶνος π.Χ. Ἡ πόλις ἐπανεκτίσθη καὶ ἐπὶ τοῦ στρώματος I, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν τελευταίαν φάσιν τῆς ζωῆς τῆς πόλεως εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, ἀνευρέθησαν ὄστρακα καὶ ἀγγεῖα τοῦ πρωίμου κυπρογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ¹.

Σημαντικὸν ταφικὸν σύνολον τῆς περιόδου ταύτης εἶναι τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς ὑστέραν φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ τὴν μεταβατικὴν πρὸς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν². Ὁ τάφος εὐρίσκειται εἰς τὴν νεκρόπολιν «Σωτῆρος» τῆς γεωμετρικῆς πόλεως, δυτικῶς τοῦ Κιτίου καὶ περιλαμβάνει περὶ τὰ 11 ἀγγεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλα θὰ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὰ τελευταῖα τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ ἄλλα ὡς ἐπιβιώσεις πρωτογεωμετρικῶν σχημάτων κατὰ τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν³. Ἐκ τῆς αὐτῆς νεκροπόλεως προέρχονται καὶ ταφικὰ σύνολα, τὰ ὁποῖα ἀνεσκάφησαν ὑπὸ τοῦ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων. Τὸ περιεχόμενον τῶν τάφων τούτων ἀποτελεῖται κυρίως ἐξ ἀγγείων καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν ὑστάτην φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ τὴν μεταβατικὴν πρὸς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν⁴.

Κούριον. Ἡ πρωτογεωμετρικὴ κεραμεικὴ ἐκ τῆς περιοχῆς Κουρίου προέρχεται ἐκ τοῦ συνοικισμοῦ «Παμπούλα»⁵, ἀνατολικῶς τοῦ χωρίου Ἐπισκοπή, καὶ κυρίως ἐκ τῆς νεκροπόλεως παρὰ τὴν «Καλορίζικη». Ὁ συνοικισμὸς ἐγκατελείφθη πρὸ τῆς ἐμφάνισεως τοῦ γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ.

Ἡ νεκρόπολις παρὰ τὴν τοποθεσίαν «Καλορίζικη» καταλαμβάνει τὴν δυτικὴν γωνίαν ἐνὸς τραπεζοειδοῦς ἐξάρματος, κάτωθεν τοῦ κρημνοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως τοῦ Κουρίου, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν νοτίως τῆς κυρίας ὁδοῦ Λεμεσοῦ - Πάφου.

1. V. KARAGEORGHIS, BCH 87, 1963, σ. 367 - 8, 89, 1965, σ. 266, καὶ 91, 1967, σ. 318 - 321.

2. MYRES, A Tomb from Kition, Cyprus, σ. 107 - 117. DESBOROUGH, The Last Mycenaean, σ. 201.

3. Βλ. σημ. 2.

4. BCH 85, 1961, σ. 282 - 4, εἰκ. 36 - 37, καὶ 87, 1963, σ. 351, εἰκ. 40 a - b.

5. DANIEL, AJA 41, 1937, σ. 261 κέ.

Ἡ «Καλορίζικη» ἀποτελεῖ τμήμα μεγάλης πρωτογεωμετρικῆς - γεωμετρικῆς νεκροπόλεως καὶ εἰς αὐτὴν ἀνήκουσιν οἱ τάφοι ὑπ' ἀριθ. 1 - 17, οἱ ἀνασκαφέντες ὑπὸ τοῦ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων (1933)¹, καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι ἀνεσκάφησαν ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Μουσείου τῆς Πεννσυλβανίας, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον οἱ ὑπ' ἀριθ. 25, 26 (A - B)² καὶ 40³ ἔχουσι δημοσιευθῆ.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν κτερισμάτων τῶν τάφων 1 - 17 ἀνάγεται εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν περίοδον. Μόνον οἱ τάφοι ὑπ' ἀριθ. 5 καὶ 12 περιέχουσιν ἀγγεῖα ἀρχαιότερα, τὰ ὅποια συμπεριελήφθησαν εἰς τοὺς ὑπὸ μελέτην τύπους τῆς κεραμεικῆς τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Ἐκ τοῦ τάφου ὑπ' ἀριθ. 5 παρελήφθησαν 13 καὶ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12 ἕτερα 3 ἀγγεῖα.

Ἐκ τῶν τάφων τῆς ἀποστολῆς τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Μουσείου Πεννσυλβανίας ὁ ὑπ' ἀριθ. 26 εἶναι ὁ ἀρχαιότερος. Ἀνήκει, ὅπως καὶ ὁ τάφος ὑπ' ἀριθ. 25, εἰς τὴν ομάδα τῶν ὀρθογωνίων θαλαμοειδῶν τάφων μετὰ μακροῦ ἐπικλινούσ δρόμου, στενουμένου πρὸς τὸ ἄνω μέρος. Τὰ κτερίσματα τοῦ τάφου προέρχονται ἐκ δύο ταφῶν A καὶ B, αἱ ὁποῖαι ὑπάγονται εἰς δύο διαδοχικὰς χρονολογικῶς περιόδους.

Ἡ ταφή A περιλαμβάνει 79 ἀγγεῖα κυπριακῆς κεραμεικῆς καὶ ἐν εἰσηγμένον ὑστέρως ἑλλαδικῆς ΠΙΓ ἐποχῆς. Τὸ ταφικὸν σύνολον εἶναι πλουσιώτατον εἰς ἀγγεῖα τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, τὰ ὅποια ἀντιπροσωπεύουσι τοὺς πλέον χαρακτηριστικὸς τύπους τοῦ ρυθμοῦ τούτου. Ἡ ταφή B εἶναι νεωτέρα χρονολογικῶς καὶ πτωχότερα εἰς κτερίσματα. Περιλαμβάνει 12 ἀγγεῖα.

Ὁ τάφος ὑπ' ἀριθ. 25 εἶναι μεταγενέστερος τῶν δύο ταφικῶν συνόλων τοῦ τάφου ὑπ' ἀριθ. 26, πλουσιώτερος ὅμως εἰς κεραμικὸν ὑλικόν — ἀπέδωσε περὶ τὰ 104 ἀγγεῖα — καὶ εἶναι ἰδιαιτέρως ἀξιόλογος διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν τύπων τῶν ἀγγείων τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ.

Ὁ τάφος ὑπ' ἀριθ. 40 εἶναι τῆς αὐτῆς χρονολογικῆς περιόδου, ὅπως ὁ τάφος ὑπ' ἀριθ. 26, καὶ διὰ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ ἐκ 10 ἀγγείων συμπληρῶνει τὴν σειρὰν τῆς τυπολογίας τῶν ἀγγείων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς νεκροπόλεως τῆς «Καλορίζικης».

Παλαιίπαφος. Ἡ περιοχὴ τῆς Παλαιίπαφου (παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Κούκλια) κατῳκεῖτο κατὰ τὴν πρωτογεωμετρικὴν καὶ τὴν γεωμετρικὴν ἐποχὴν, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν τάφων, οἱ ὅποιοι ἀνεσκάφησαν εἰς διάφορα μέρη

1. Τὸ περιεχόμενον τῶν τάφων αὐτῶν φυλάττεται εἰς τὸ Κυπριακὸν Μουσεῖον καὶ παραμένει εἰσέτι ἀδημοσίευτον.

2. DANIEL, AJA 41, 1937, σ. 56 κέ.

3. G. H. McFADDEN, A Late Cypriote III Tomb from Kourion Kaloriziki no. 40, AJA 58, 1954, σ. 131 κέ.

πέριξ τοῦ χωρίου. Ἀπὸ τοῦ 1888 διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου (Cyprus Exploration Fund) ἀνευρέθησαν τάφοι εἰς τοποθεσίαν «Ἐύλινο», βορείως τοῦ χωρίου, περιέχοντες ἀγγεῖα τὰ ὅποια οἱ ἐγγύριοι ἀνασκαφεῖς ὠνόμαζον «στουπρωτά», δηλ. ψευδοστόμους ἀμφορεῖς¹. Οἱ τάφοι ἔλαβον ἀριθμούς 2, 6 καὶ 12.

Τὰ ἀντικείμενα τοῦ τάφου ὑπ' ἀριθ. 2 εὐρίσκονται εἰς Ὁξφόρδην (Ashmolean Museum), ἐνῶ τῶν τάφων ὑπ' ἀριθ. 6 καὶ 12 εἰς τὸ Κυπριακὸν Μουσεῖον². Τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου ὑπ' ἀριθ. 2 ἀποτελεῖται ἐκ 2 πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων καὶ τῶν τάφων 6 καὶ 12 ἐκ 4 καὶ 15 ἀγγείων ἀντιστοίχως.

Ὡσαύτως ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς Παλαιπάφου τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον ἐξ ἀνασκαφῶν τοῦ 1899³ κατέχει δύο ψευδοστόμους ἀμφορίσκους (C 695 - 6), πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ δύο φακούς (C 799 - 800), ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος ἀνήκει εἰς τὴν πρῶτον κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν. Τὸ σπουδαιότερον ταφικὸν σύνολον ἐκ τῆς Παλαιπάφου προέρχεται ἀπὸ τὴν περιοχὴν «Ἐερολίμνη», ἡ ὁποία κεῖται πλησίον τοῦ χώρου τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ 1888.

Ὁ τάφος ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα τῶν θαλαμοειδῶν τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς καὶ ὁμοιάζει πρὸς τοὺς τάφους τῆς Σαλαμίνας, τοῦ Κουρίου καὶ τῆς Λαπήθου. Τὰ κτερίσματα τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9 τάφου εἶναι κυρίως κεραμεικά — 42 ἀγγεῖα — καὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ὑστέραν φάσιν τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς. Τὰ σχήματα καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀγγείων τοῦ τάφου τούτου προδιαγράφουσι νέαν ἐξέλιξιν πρὸς τὸν κυπρογεωμετρικὸν ρυθμόν⁴. Ἐπίσης πρωτογεωμετρικὰ ἀγγεῖα ἀνευρέθησαν εἰς τάφον ἐκ τῆς νεκροπόλεως παρὰ τὴν τοποθεσίαν «Λάκκος τοῦ Σκάρνου» ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Γερμανικῆς ἀποστολῆς⁵.

Δείγματα κυπρογεωμετρικῆς κεραμεικῆς ἐκ Παλαιπάφου προέρχονται ἐκ τῶν τάφων ὑπ' ἀριθ. I καὶ II, οἱ ὅποιοι ἀνεσκάφησαν εἰς τὴν τοποθεσίαν «Σκάλεις», νοτίως τοῦ χωρίου, ὑπὸ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Πανεπιστημίου St. Andrews

1. E. A. GARDNER, D. G. HOGARTH, M. R. JAMES, R. ELSEY, Excavations in Cyprus, 1887 - 88. Paphos, Leontari, Amargetti, JHS 9, 1888, σ. 160.

2. MYKRS - RICHTER, CCM, σ. 174. Τὰ ἀγγεῖα ἐκ τῶν ταφικῶν συνόλων ὑπ' ἀριθ. 6 καὶ 12 ἔχουσι συμπεριληφθῆ ἅπαντα εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς παρούσης ἐργασίας τὸ περιγράφον τὴν ἐξέλιξιν τῆς τυπολογίας λεπτομερῶς, διότι εἶναι εἰσέτι ἀδημοσίευτα. Ὁ τάφος ὑπ' ἀριθ. 12 περιείχε καὶ ἀγγεῖα κυπροαρχαϊκῆς ἐποχῆς ἐκ μεταγενεστέρως ταφῆς.

3. WALTERS, B.M. Cat. I (2), σ. 132, πίν. IV. CVA (Great Britain 45) British Museum II Cc, πίν. 1, 11, 19.

4. V. KARAGEORGHIS, An Early XIth Century B.C. Tomb from Palaepaphos, RDAC 1967, σ. 1 - 24 (πίν. I - III).

5. F. G. MAIER, Excavations at Kouklia (Palaepaphos) 1968, RDAC 1969, σ. 38, πίν. III, 1-2.

καὶ τῶν Μουσείων Liverpool. Τὸ περιεχόμενον ἀμφοτέρων τῶν τάφων ἀνήκει εἰς τὴν πρῶτον κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν¹.

Μάριον. Ἡ πόλις τοῦ Μαρίου δὲν ἀπέδωσεν εἰσέτι ἀγγεῖα πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Τὸ μόνον δεῖγμα εἶναι μία οἰνοχόη μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ τοῦ Βρεταννικοῦ Μουσείου (C 792), ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν αὐτοῦ τὸ 1889 (Cyprus Exploration Fund) εἰς τὴν δυτικὴν νεκρόπολιν².

Λάπηθος - Καραβᾶς. Ἡ περιοχή αὕτη εἶναι ὁ σπουδαιότερος ἀρχαιολογικὸς χῶρος τῆς πρωτογεωμετρικῆς καὶ τῆς πρῶτου κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς τῆς βορείου Κύπρου, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πλουσίων τάφων, οἱ ὅποιοι ἀνεσκάφησαν εἰς διαφόρους τοποθεσίας τῆς. Τὰ ταφικὰ σύνολα ἐκ Λαπήθου καὶ Καραβᾶ εἶναι ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος διὰ τὴν μελέτην τῆς ἐξέλιξεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, διότι καλύπτουσι χρονολογικῶς ὅλα τὰ στάδια τῆς διαμορφώσεως αὐτοῦ. Ἡ ἀρχαιότερα ὁμάς ἀγγείων προέρχεται ἐκ τάφου δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ Ohnefalsch-Richter καὶ περιλαμβάνει 5 ἀγγεῖα, πρῶτους τύπους τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς³. Ἀκολουθεῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου 503⁴ (SCE)⁴ — ἀποτελεῖται ἐξ 25 ἀγγείων τὰ ὅποια ἀνήκουσιν εἰς τὴν μέσην φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ καταδεικνύουσι τὴν τυπολογικὴν ἐξέλιξιν αὐτοῦ. Τὸ τελευταῖον στάδιον τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἐν Λαπήθῳ ἐκπροσωποῦσι δύο ὁμάδες ἀγγείων ἐκ τάφων τῆς πρῶτου κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Ἡ μία προέρχεται ἐκ τῆς ἀρχαιότερας ταφῆς τοῦ τάφου ὑπ' ἀριθ. P. 74⁵ (ἀνασκαφαὶ ἀποστολῆς Πανεπιστημιακοῦ Μουσείου Πεννσυλβανίας 1931) παρὰ τὴν τοποθεσίαν «Προστέμενος» καὶ ἡ ἄλλη ἐκ τάφου παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας ὑπ. ἀριθ. 2⁶ (ἀνασκαφαὶ Μ. Μαρκίδη 1915) καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἀρχαιότερων ἀγγείων τῆς δευτέρας ταφῆς, ἡ ὁποία ἐκτείνεται καὶ ἐντὸς τῆς κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Ἐπίσης ὁμάς ἀγγείων ἐκ τοῦ κυπρογεωμετρικοῦ τάφου Καραβᾶ ὑπ' ἀριθ. 4, παρὰ τὴν τοποθεσίαν «Βαθυρκάκας», ἀποτελουμένη ἐξ ὀλίγων ἀγγείων, ἀνήκει εἰς τὴν τελευταίαν φάσιν τῆς μεταβατικῆς περιόδου πρὸς τὸν κυπρογεωμετρικὸν ρυθμόν⁷. Εἰς τὴν μεταβατικὴν καὶ

1. J. H. JLIFFE - T. B. MITFORD, Excavations at Aphrodite's Sanctuary of Paphos (1951), Liverpool Bulletin 2, 1952, σ. 51 κέ.

2. J. A. R. MURNO - H. A. TUBBS, Excavations in Cyprus 1889 - Polis tis Chrysochou-Limniti, JHS 11, 1890, σ. 36 - 37. WALTERS, B.M. Cat. I (2) ὑπ. ἀριθ. C 792.

3. RICHTER, KBH, σ. 288, πίν. XCVIII, 1 καὶ CLVII, 2.

4. GJERSTAD, The Initial Date, πίν. I.

5. PIERIDOU, A Tomb at Lapethos, πίν. X.

6. PIERIDOU, A Tomb-group from Lapethos, πίν. II, 6 καὶ πίν. IV 1, 3 καὶ 8.

7. PIERIDOU, A Cemetery at «Vathyrkakas», σ. 114 κέ. Φέρει ἀριθμὸν εὑρετηρίου τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου 1953/II - 24/3.

τὴν πρῶτον κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν ἀνήκουσιν ὡσαύτως τὰ ταφικὰ σύνολα ὑπ' ἀριθ. 406 καὶ 420 ἐκ τῆς τοποθεσίας «Κάστρος» εἰς τὴν Λάπηθον, τὰ ἀνασκαφέντα ὑπὸ τῆς ἐν Κύπρῳ Σουηδικῆς ἀποστολῆς¹.

Ἰδάλιον. Ἐκ τῆς κεντρικῆς Κύπρου αἱ ἐνδείξεις περὶ τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ εἶναι πολὺ περιορισμένα. Ἀξιόλογον τεκμήριον καὶ μάλιστα τῆς μέσης φάσεως τοῦ ρυθμοῦ εἶναι τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 τάφου τοῦ Ἰδαλίου. Ὁ τάφος ἀνευρέθη κατὰ τὸ 1944² πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἀνήκει εἰς τὴν νεκρόπολιν Ἰδαλίου τῆς ὑστερας ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ.

Τὸ ταφικὸν τοῦτο σύνολον ἀποτελεῖται ἐκ 18 ἀγγείων, ἐκ τῶν ὁποίων 16 πρωτογεωμετρικά, καὶ ἔχει ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα διὰ τὴν τυπολογίαν τῶν ἀγγείων, διότι ἀποτελεῖ ἐν ὁμοιογενές σύνολον, τὸ ὁποῖον χρονολογεῖται περὶ τὴν μέσην φάσιν τοῦ ρυθμοῦ, ὅπως οὗτος ἐμφανίζεται εἰς τὸν μοναδικὸν ἀρχαιολογικὸν χῶρον τῆς κεντρικῆς Κύπρου ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Μύρτου. Ἐν δεῖγμα πρῶτον πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἐκ Μύρτου εἶναι εἰς σκύφος ἐκ τοῦ ἱεροῦ εἰς τὴν τοποθεσίαν «Πηγάδες»³. Οὗτος προέρχεται ἐκ τῆς ἐπιχώσεως τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ καὶ οὐχὶ ἐκ χρονολογουμένου στρώματος. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ μαρτυρία περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἱεροῦ κατὰ τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν δὲν εἶναι βεβαία.

1. SCE I, πιν. XLV καὶ LII.

2. KARAGEORGHIS, Nouveaux Documents, σ. 185 κέ. Φέρει ἀριθμὸν εὔρετηρίου τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου 1944/II - 14/1.

3. TAYLOR, Murtou - Pigadhes, σ. 62, 115, εἰκ. 25 (ἀρ. 387).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑΙ

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο περιλαμβάνει τὴν ἐξέλιξιν τῶν σχημάτων τῶν ἀγγείων κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν μέχρι τῆς καταλήξεως εἰς τὸ σχῆμα τῆς κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Παραλλήλως ἢ παράθεσις διακοσμητικῶν θεμάτων ὑποδεικνύει τὴν χρῆσιν ὠρισμένων σχεδίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν τὰ πλέον χαρακτηριστικὰ κατὰ τὴν περίοδον τῆς διαμορφώσεως τοῦ κεραμικοῦ τύπου.

1. Πινάκια

1. (Πίν. 1, 1-4). Ἀβαθές, ἐλαφρῶς συγκλίνον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαί, ἀπλαῖ ἢ μετὰ κομβοειδοῦς ἀποφύσεως, ἐπὶ τοῦ χείλους. Ἐπίπεδος βάσις. Σπεῖρα ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Δακτύλιοι καὶ ταινίαι ἐπὶ τοῦ κάτω τμήματος τοῦ σώματος. Σταυρὸς Μάλτας ἢ ρόδαξ ἐπὶ τῆς βάσεως. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 83, 46, AJA 41, 1937, πίν. I.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 1, 5). Λάπηθος τάφος P. 74, 127, RDAC 1965, πίν. XII, 4.

2. Πινάκια μετ' ἐπιμήκους λαβῆς

1. (Πίν. 1, 6-8). Ἀβαθές, ὀριζοντία λαβὴ ἐπὶ τοῦ χείλους. Ἀπεστρογγυλωμένη βάσις. Σχηματοποιημένος ρόδαξ ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Ζῶναι συμπαγῶν τριγώνων ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ σταυρὸς Μάλτας ἐπὶ τῆς βάσεως.

Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 11, AJA 41, 1937, πίν. I.

2. (Πίν. 1, 9-10). Ἀβαθές, ὀριζοντία λαβὴ ἐπὶ τοῦ χείλους. Δακτυλιοειδῆς βάσις. Σπεῖρα ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Ζώνη δικτυωτῶν τριγώνων ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ ρόδαξ ἐπὶ τῆς βάσεως. Κλιμακωτὸν κόσμημα ἐπὶ τῆς λαβῆς.

Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 38, AJA 41, 1937, πίν. I.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 1, 11). Λάπηθος T.P. 74, 24, RDAC 1965, πίν. XI, 2.

3. Κύπελλα μετὰ διατρήτων ἀποφύσεων

1. (Πίν. 2, 1-3). Σῶμα χωριζόμενον διὰ θλάσεως, δύο διάτρητοι ἀποφύ-

σεις ἐπὶ τοῦ χεῖλους. Δακτυλιοειδῆς βάσις. Ὀμόκεντροι κύκλοι ἐπὶ τοῦ πυθμένου. Σταυρὸς ἐπὶ τῆς βάσεως ἢ Ὀμόκεντροι κύκλοι. Βαμμένα λαβαί. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 16, 19, AJA 41, 1937, πίν. I.

4. Δίωτα κύπελλα μετὰ τοξοειδῶν λαβῶν

1. (Πίν. 2, 4-5). Σῶμα βαθύ, δύο ὀριζόντιαι λαβαί ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐπίπεδος βάσις. Ὀμόκεντροι κύκλοι ἐπὶ τοῦ πυθμένου. Δακτύλιοι καὶ ταινία περὶ τοῦ κάτω τμήματος τοῦ σώματος. Σταυρὸς Μάλτας ἐπὶ τῆς βάσεως. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 34, 69. AJA 41, 1937, πίν. I.

2. (Πίν. 2, 6). Σῶμα βαθύ, δύο ὀριζόντιαι λαβαί ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Δακτυλιοειδῆς βάσις. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαί καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 29, AJA 41, 1937, πίν. I.

3. (Πίν. 2, 7). Σῶμα βαθύ, δύο ὀριζόντιαι λαβαί ἀνερχόμεναι καθέτως ἀπὸ τοῦ σώματος. Ἐπίπεδος βάσις. Κύκλος ἐπὶ τοῦ πυθμένου. Κάθετοι σειραὶ δικτυωτῶν ρόμβων ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ρόδαξ ἐπὶ τῆς βάσεως. Βαμμένα αἱ λαβαί καὶ ὁ δακτύλιος τῆς βάσεως. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 37, AJA 41, 1937, πίν. I.

Παραλλαγαί : (Πίν. 2, 11). Μικρὸν ἀβαθές, αὔλαξ ἐπὶ τοῦ χεῖλους. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 61, AJA 41, 1937, πίν. I.

(Πίν. 2, 8-10). Βαθὺ μετ' ἀπεστρογγυλωμένης βάσεως, συγκλῖνον στόμιον. Ρόδαξ ἐπὶ τοῦ πυθμένου καὶ τῆς βάσεως. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 62, AJA 41, 1937, πίν. I.

(Πίν. 2, 13). Μικρὸν, βαθύ, ἡμισφαιρικόν, μία λαβὴ καθέτως ἀνερχομένη ἀπὸ τοῦ σώματος. Κύκλος ἐπὶ τοῦ πυθμένου. Κλιμακωτὸν κόσμημα σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ σώματος. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26, 71, AJA 41, 1937, πίν. I.

5. Δίωτα κύπελλα ἐπὶ κωνικῆς βάσεως

1. (Πίν. 3, 1). Σῶμα κωνικόν, ὑψηλὸν χεῖλος διακρινόμενον ἀπὸ τοῦ σώματος διὰ θλάσεως, δύο ὀριζόντιαι λαβαί κάτωθεν τοῦ χεῖλους. Κωνικὴ βάσις. Γραπτὴ σπεῖρα ἐπὶ τοῦ πυθμένου. Περιθεύσαι ταινία ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 51, AJA 41, 1937, πίν. I.

2. (Πίν. 3, 2-4). Σῶμα κωνικόν, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαί ἐπὶ τῆς κοιλίας. Κωνικὴ βάσις. Ἐσωτερικῶς βαμμένον πλὴν ἐξηρημένου κύκλου ἐπὶ τοῦ πυθμένου ἢ περιθεουσῶν ταινιῶν ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περὶ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαί καὶ ἡ βάσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 428. Ἀδημοσίευτον. Παλαίπαφος, τάφος 9, 1 - 2, RDAC 1967, εἰκ. 9.

Γεωμετρικός τύπος. Λάπηθος τάφος 406, 44 και Λάπηθος τάφος 420, 72, SCE I, πίν. CXXIII, 8 και πίν. CXXV, 6. Λάπηθος τάφος P. 74, 45, (πίν. 3, 6). Παραλλαγή τοῦ σχήματος μετὰ μιᾶς λαβῆς (πίν. 3, 5). Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 27 - 28, AJA 41, 1937, πίν. I.

6. Σκύφοι (Fur. type 286)

1. (Πίν. 3, 7). Ἐλαφρῶς καμπυλούμενον σῶμα, πλατὺ ἐξέχον χειῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Δακτυλιόσχημος βᾶσις. Ἐξηρημένος κύκλος ἐπὶ τοῦ πυθμένος και ταινία κάτωθεν τοῦ χειλούς. Ἐξωτερικῶς βαμμένον πλὴν τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος. CVA Cyprus 64, 6.

2. (Πίν. 3, 8-9). Ἐλαφρῶς καμπυλούμενον σῶμα, ἐξέχον χειῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Κωνική βᾶσις. Ἐξηρημένος κύκλος ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ και ὀμάς δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χειῖλος, αὶ λαβαὶ και τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος. CVA Cyprus 64, 7. Myrtou - Pigadhes, πίν. 25, ἀρ. 387. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/360.

7. Βραχύποδες κύλικες

1. (Πίν. 3, 10-12). Βαθὺ σῶμα, ἐλαφρῶς διαστελλόμενον περὶ τὴν κοιλίαν, ἐξέχον χειῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Ὑψηλὴ κωνικὴ βᾶσις. Περιθέουσαι κυματοειδεῖς γραμμαὶ και ταινίαι ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐφαπτόμενα τρίγωνα πλαισιούμενα ὑπὸ γραμμῶν ἐπὶ τῆς ζώνης περίξ τῶν λαβῶν. Βαμμένα τὸ χειῖλος, αὶ λαβαὶ και ἡ βᾶσις. Λάπηθος τάφος 503, 16, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 2, 3, AJA 58, 1954, πίν. 23, εἰκ. 15, σ. 16. Γεωμετρικός τύπος (πίν. 4, 1). Λάπηθος τάφος P. 74, 256, RDAC 1965, πίν. XII, 7.

2. (Πίν. 4, 2-3). Σῶμα καθέτως ἀνερχόμενον πρὸς τὸ χειῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Κωνικὴ βᾶσις. Βαμμένον πλὴν ἐξηρημένου κύκλου ἢ παχέος κύκλου ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Ταινίαι περίξ τοῦ σώματος. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 25, 6, 32, AJA 41, 1937, πίν. IV. Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 27, RDAC 1966, πίν. III, 6. Κίτιον, BCH 91, 1967, εἰκ. 113. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 39, 199, 201, 205.

Γεωμετρικός τύπος (πίν. 4, 4). Λάπηθος τάφος P. 74, 256, RDAC 1965, πίν. XII, 7. «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 25, RDAC 1966, πίν. III, 5. Λάπηθος τάφος 420, 82, SCE I, πίν. CXXIV, 8. Μάριον, τάφος 126, 1, RDAC 1964, πίν. XV, 5¹.

1. Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Ἀνασκαφὴ τάφων εἰς Μάριον, RDAC 1964, σ. 115, πίν. XV, 5.

Παραλλαγή τοῦ σχήματος μετὰ βαθυτέρου καὶ εὐρυτέρου σώματος καὶ ὑψηλοτέρου ποδός.

3. (Πίν. 4, 5-8). Ἐλαφρῶς καμπυλούμενον σῶμα, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ὑψηλὴ κωνικὴ βάσις. Κύκλος ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Δικτυωτὰ τρίγωνα μετ' ἐξωτερικοῦ πλαισίου ἐντὸς περιθεουσῶν ταινιῶν πέριξ τοῦ σώματος. Κλιμακωτὸν κόσμημα. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 58, AJA 41, 1937, πίν. I. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26B, 91, AJA 41, 1937, πίν. III. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 4, AJA 58, 1954, πίν. 23, εἰκ. 17. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 13. Ἀδημοσίευστον.

Παραλλαγή μετὰ διπλῆς λαβῆς (πίν. 4, 10). Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 67, AJA 41, 1937, πίν. I.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 4, 9, 11). Καραβάς «Βαθυρκάκας» τάφος 4, 24, RDAC 1964, πίν. X, 9, 10.

8. Κάλαθοι (Fur. type 291)

1. (Πίν. 5, 1). Σῶμα στενούμενον ὀμαλῶς πρὸς τὸ κάτω μέρος, ὀριζοντίως ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐπίπεδος βάσις. Ζώνη ἐκ συνθέτων τριγώνων, δικτυωτῶν τριγώνων, ταινιῶν καὶ δακτυλίων πέριξ τοῦ σώματος. Γραμμίδια ἐπὶ τοῦ χείλους καὶ τῶν λαβῶν. CVA Cyprus 80, 6-8.

2. (Πίν. 5, 2-4). Βαθὺ σῶμα στενούμενον πρὸς τὸ κάτω μέρος, ὀριζοντίως ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐπίπεδος βάσις. Ζώνη ἐκ διαγράμμων καὶ δικτυωτῶν τριγώνων, ταινιῶν καὶ δακτυλίων πέριξ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἀγγείου κάτωθεν τοῦ χείλους. Ὀμόκεντρα ἡμικύκλια μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ πλαισιούμενα ὑπὸ στιγμῶν, ταινία καὶ δακτύλιοι πέριξ τοῦ σώματος. Γραμμίδια ἐπὶ τοῦ χείλους καὶ τῶν λαβῶν. Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 2. Karageorghis, Nouveaux Documents, εἰκ. 46. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1542. Schaeffer, Alasia I, σ. 262, εἰκ. 99, ἀρ. 1220.

Παραλλαγή μετὰ δακτυλιοσχήμου βάσεως, Schaeffer Alasia I, σ. 260, εἰκ. 99 ἀρ. 834.

3. (Πίν. 5, 5). Βαθὺ σῶμα στενούμενον πρὸς τὸ κάτω μέρος, λοξῶς τεμνόμενον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐπίπεδος βάσις. Παλαίπαφος τάφος 9, 7, RDAC 1967, πίν. I.

Γεωμετρικὸς τύπος μικροτέρου σχήματος (πίν. 5, 6). Λάπηθος 406, 57, SCE I, πίν. CXXIV. Λάπηθος τάφος P. 74, 26 καὶ 31, RDAC 1965, πίν. XI 8 - 9, 11 - 12.

9. Καλαθίσκοι

1. (Πίν. 5, 7-8). "Όμοιος κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν πρὸς τὸν κάλαθον ὑπ' ἀρ. 1, πλὴν ἐξηρημένης ζώνης μετ' ἐναλλήλων γωνιῶν ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἀγγείου κάτωθεν τοῦ χεῖλους. CVA Cyprus 62, 5-6.
2. (Πίν. 5, 9). Καλυκοειδὲς σῶμα, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Δακτυλιοειδῆς βᾶσις. Βαμμένον τὸ ἐσωτερικόν. Τεθλασμέναι ἢ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαι περίξ τοῦ ἐξωτερικοῦ σώματος. Ἰδάλιον «Ἁγίος Γεώργιος» τάφος 2, 3-4, Karageorghis, Nouveaux Documents, εἰκ. 46. Γεωμετρικὸς τύπος μικροτέρου σχήματος (πίν. 5, 10). Λάπηθος τάφος P. 74, 134, RDAC 1965, πίν. XI, 15.

10. Ὑψίποδες κύλικες (Fur. type 276)

1. (Πίν. 5, 11). Βαθὺ σῶμα, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀπὸ τοῦ χεῖλους πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος. Ὁ ποὺς φέρει τρεῖς ἐγκοίλους ἐντομὰς καὶ δακτυλίους. Ἐξέχουσα βᾶσις. Ταινίαι περίξ τοῦ σώματος. Ἐφαπτόμενα τρίγωνα, δικτυωτοὶ ρόμβοι, διάγραμμοι κάθετοι ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ γραμμῶν περίξ τῆς ζώνης τῶν λαβῶν. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαὶ, οἱ δακτύλιοι ἐπὶ τοῦ ποδὸς καὶ ἡ βᾶσις.

Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 8, AJA 58, 1954, πίν. 23, εἰκ. 21. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 25, 54, AJA 41, 1937, πίν. IV.

2. Ἀβαθὲς σῶμα, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀπὸ τοῦ χεῖλους πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος. Ὁ ποὺς φέρει ἐγκοίλους ἐντομὰς καὶ δακτυλίους. Ἐξέχουσα βᾶσις. Ταινίαι καὶ διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαὶ, οἱ δακτύλιοι τοῦ ποδὸς καὶ ἡ βᾶσις. Κίτιον, BCH 90, 1966, εἰκ. 120. Κίτιον, τάφος ἀνασκαφῆς ὑπὸ Myres, HCC ἀρ. 9, 11, 12, LAAA 3, 1910, πίν. XXXX. Παραλλαγαὶ τοῦ τύπου μετὰ ποδὸς ἐλαφρῶς διωγκωμένου. Κίτιον τάφος Myres, HCC ἀρ. 10, 13, LAAA 3, 1910, πίν. XXIX. Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 5, 12). Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 12, 9. Ἄδημοσίευτον.

Παραλλαγή τοῦ τύπου μετὰ δύο ὀριζοντίων λαβῶν ἐπὶ τῶν πλευρῶν (πίν. 6, 1). Παλαίπαφος τάφος 12, Κυπριακὸν Μουσεῖον B 418 (Myres, HCC ἀρ. 957). Ἄδημοσίευτον.

11. Μόνωτα κύπελλα (Fur. type 217)

1. (Πίν. 6, 2). Βαθὺ σῶμα, ἐλαφρῶς ἐξέχον χεῖλος, μετ' αὐλακώσεως εἰς τὸ κάτω ὄριον τοῦ χεῖλους, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χεῖλους. Κωνικὴ βᾶσις. Περιφερεῖς δακτύλιοι ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Βαμμένα τὸ χεῖλος, ἡ λαβὴ καὶ ἡ βᾶσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 9, AJA 41, 1937, πίν. I.

2. (Πίν. 6, 3). Βαθὺ σῶμα ἐλαφρῶς διαστελλόμενον περὶ τὸ μέσον, ἐξέχον χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους. Κωνικὴ βάσις. Ὁμόκεντροι δακτύλιοι ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ σώματος. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26B, 2, 3, 6, 102, AJA 41, 1937, πίν. III. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 38, 166, 169, 171. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 18. Ἀδημοσίευτον.

3. (Πίν. 6, 4-5). Βαθὺ σῶμα, ἐλαφρῶς διαστελλόμενον περὶ τὸ μέσον, ἐξέχον χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους. Ὑψηλὸς πούς. Ὁμόκεντροι δακτύλιοι ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ σώματος. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 22, 25, 29 - 30. Ἀδημοσίευτον. CVA (Pologne 75) Cracovie, Collection de l'Université, πίν. 2, 8. Λάπηθος «Ἀγία Ἀναστασία» τάφος 2, 31, RDAC 1966, πίν. III, 11. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 38, 178, 179, 186, 187.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 6, 6). Λάπηθος τάφος 420, 76 καὶ Λάπηθος τάφος 417, 73, SCE I, πίν. CXXV, 7 - 8. Λάπηθος τάφος P. 74, 232, 234, RDAC 1965, πίν. XII, 14.

12. Ἄωτα τριποδικὰ κύπελλα

1. (Πίν. 6, 7). Ἀμφικωνικὸν σῶμα. Παχὺς γραπτὸς κύκλος ἐπὶ τοῦ πυθμένος. Δικτυωτὰ τρίγωνα μετ' ἐξωτερικοῦ πλαισίου περίξ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος. Ταινίαι καὶ δακτύλιοι περίξ τῆς κοιλίας. Λάπηθος τάφος 503, 17, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I. Schaeffer, Alasia I, σ. 262, εἰκ. 98 - 99 ἀρ. 61219.

2. Σῶμα μετὰ καθέτων τοιχωμάτων. Δικτυωτοὶ ρόμβοι καὶ ταινίαι περίξ τοῦ σώματος. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 25, 10, AJA 41, 1937, πίν. V.

13. Πυξίδες

1. (Πίν. 6, 8-9). Κυλινδρικὸν γωνιῶδες σῶμα, ὑψηλὸν κάθετον χεῖλος, δύο τρίλοβοι ὀριζόντιοι λαβαὶ κατερχόμεναι μέχρι τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος. Ἐπίπεδος βάσις. Ἐνάλληλα τρίγωνα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ πλαισιούμενα ὑπὸ στιγμῶν. Ζωγραφικαὶ παραστάσεις. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/113, CVA Cyprus 73, 1-7.

Παλαίπαφος (TLK I), RDAC 1969, πίν. III, 2. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 25, 79.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 6, 10). Κυπριακὸν Μουσεῖον B 63, SCE IV (2), πίν. III, 5.

Παραλλαγαὶ τοῦ τύπου : (Πίν. 4, 12). Κυλινδρικὸν γωνιῶδες σῶμα, ἐξέχον χεῖλος, δύο πλάγια λαβαὶ κατερχόμεναι μέχρι τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος. Ἐπίπεδος βάσις. Ζώνη ἐκ δικτυωτῶν τριγώνων μετ' ἐξωτερικοῦ πλαισίου

πέριξ τοῦ σώματος. Γραμμίδια ἐπὶ τοῦ χεῖλους καὶ τῶν λαβῶν. Ὀμόκεντροι κύκλοι ἐπὶ τῆς βάσεως. Παλαίπαφος τάφος 9, 6, RDAC 1967, εἰκ. 7. (Πίν. 6, 11-12). Ὀρθογώνιος, στηριζομένη ἐπὶ τεσσάρων ὑψηλῶν ποδῶν μετ' ἀπεστρογγυλωμένης βάσεως καὶ χωριζομένη ἐσωτερικῶς εἰς δύο τμήματα. Ἐξοχαὶ εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας. Ἰχθυάκανθα καὶ διάγραμμα τρίγωνα ἐπὶ τῶν μακρῶν πλευρῶν. Ὀμόκεντροι κύκλοι τεμνόμενοι σταυροειδῶς ἐπὶ τῆς βάσεως. Βαμμένοι πόδες. Μουσεῖον Πάφου ἀρ. 1753, BCH 91, 1967, εἰκ. 73.

14. Κρατῆρες μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως ἐπὶ τοῦ ὤμου ἢ ἐπὶ τῶν λαβῶν

1. (Πίν. 7, 1). Ὄρειδές σῶμα, σαφῶς διακρινόμενος εὐρύς λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαί. Δακτυλιόσχημος βάσις. Κυλινδρική ἀπόφυσις μετὰ δισκομόρφου ἀπολήξεως ἐπὶ τοῦ προσθίου ὤμου. Πλαστικὸς δακτύλιος κατὰ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ, τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ δακτύλιοι πλαισιούμενοι ὑπὸ ταινιῶν πέριξ τοῦ σώματος. Γραμμίδια ἐπὶ τοῦ χεῖλους, σταυρὸς ἐντὸς κύκλου ἐπὶ τοῦ δίσκου ἀποφύσεως. Βαμμένα ὁ λαιμός, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 320. Ἀδημοσίευτον.

2. (Πίν. 7, 2-3). Σφαιρικὸν σῶμα, ὑψηλὸς διακρινόμενος λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν καὶ κυλινδρική ἀπόφυσις μετὰ δισκομόρφου ἀπολήξεως ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν λαβῶν. Δακτυλιοειδῆς βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ, σύνθετα τρίγωνα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ ταινίαι μετὰ δακτυλίων πέριξ τοῦ σώματος. Σταυρὸς ἐντὸς κύκλου ἐπὶ τοῦ δίσκου τῆς ἀποφύσεως. Βαμμένα ὁ λαιμός, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Παλαίπαφος τάφος 9, 5, RDAC 1967, εἰκ. 6. «Καλορίζικη» τάφος 1. Ἀδημοσίευτον.

15. Κύπελλα μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως ἐπὶ τῆς λαβῆς

1. (Πίν. 7, 4-8). Σφαιρικὸν σῶμα, σαφῶς διακρινόμενος λαιμὸς διευρυνόμενος πρὸς τὰ ἄνω, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Κυλινδρική ἀπόφυσις μετὰ δισκομόρφου ἀπολήξεως ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν λαβῶν. Δακτυλιοειδῆς βάσις. Κυματοειδεῖς γραμμαὶ, σύνθετα τρίγωνα, δικτυωτὰ τρίγωνα, ἀγκυλωτοὶ σταυροὶ καὶ ταινίαι μετὰ δακτυλίων πέριξ τοῦ σώματος. Βαμμένα αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Σταυρὸς ἐντὸς κύκλου ἐπὶ τοῦ δίσκου τῆς ἀποφύσεως. Myres, HCC ἀρ. 400.

Λάπηθος, τάφος 503, 16, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 32, 49, 63, AJA 41, 1937, πίν. I.

Κούκλια τάφος 12 : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 1900 (Myres, HCC ἀρ. 1192). Ἀδημοσίευτον.

Παραλλαγή τοῦ τύπου ἄνευ διακρινομένου λαιμοῦ (πίν. 7, 9). Παλαίπαφος τάφος 9, 4, RDAC 1967, εἰκ. 6.

Γεωμετρικὸς τύπος. Λάπηθος τάφος 408, 78, τάφος 420, 59, 68, SCE I, πίν. CXXV, 9 - 11.

16. Πρόχοι

1. (Πίν. 8, 1-3). Σφαιρικὸν σῶμα, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, εὐρὺ χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους. Ὑψηλὴ δακτυλιοειδῆς βάσις. Δακτύλιος περίξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ. Ὀμόκεντρα ἡμικύκλια ἢ ἐνάλληλα τρίγωνα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος συνδεόμενα δι' ἐπαλλήλων γωνιῶν περίξ τοῦ τοῦ ὤμου. Ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος. Ὅριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Ἰδάλιον «Ἁγιος Γεώργιος» τάφος 2, 9-14. Karageorghis, Nouveaux Documents, εἰκ. 47, Myres, HCC ἀρ. 457. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1955/III - 16/1. Ἀδημοσίευτον.

2. (Πίν. 8, 4-5). Σφαιρικὸν πεπλατυσμένον σῶμα, ὑψηλὸς κυλινδρικός λαιμός, εὐρὺ χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους. Χαμηλὴ κωνικὴ βάσις. Κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ δακτύλιοι περιβάλλοντες τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ ἢ διάγραμμα τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου. Περιθέουσαι ταινίαι ἐπὶ τοῦ σώματος. Ὅριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. CVA Cyprus 64, 3 καὶ CVA Cyprus 70, 5. Λάπηθος τάφος 503. «Καλορίζικη» τάφος 40, 6, AJA 58, 1954, πίν. 23, εἰκ. 19.

3. (Πίν. 8, 6). Ἀμφικωνικὸν σῶμα, κυλινδρικός λαιμός, ὑψηλὸν χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἐκφυομένη ἀπὸ τοῦ χείλους. Κωνικὴ βάσις. Κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ δακτύλιος περὶ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ τρίγωνα μετ' ἐξωτερικοῦ πλαισίου περίξ τοῦ ὤμου. Ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Ὅριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Λάπηθος τάφος 503, 7, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I. Μεταγενεστέρα παραλλαγή (πίν. 8, 7). Λάπηθος τάφος P. 74, 23, RDAC 1965, πίν. XIII, 2

Παραλλαγή (πίν. 8, 9). Σφαιρικὸν ἐξωγκωμένον σῶμα, βραχὺς κυλινδρικός λαιμός, δακτυλιόσχημον περιχέλωμα, λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Χαμηλὴ κωνικὴ βάσις. Κυματοειδῆς γραμμὴ περιβάλλει τὸν λαιμὸν καὶ δακτύλιος τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Ὅμάδες λοξῶν γραμμῶν καὶ διάγραμμοι κάθετοι ταινίαι περίξ τοῦ ὤμου. Βαμμένα τὸ χεῖλος, ἡ λαβὴ καὶ ἡ κοιλία κάτωθεν τῆς λαβῆς. CVA Cyprus 64, 5.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 8, 8). Λάπηθος τάφος P. 74, 61, RDAC 1965, πίν. XIII, 3.

17. Φακοειδείς πρόχοι

1. (Πίν. 8, 10 και 9, 1-2). Στενός κυλινδρικός λαιμός, χεῖλος διακρινόμενον ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας τοῦ ἀγγείου. Κυματοειδῆς γραμμὴ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Ὀμόκεντροι κύκλοι περικλείοντες ρόδακα ἢ σταυρόσχημον κόσμημα. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ λαβή. Κούκλια τάφος 12 : Κυπριακὸν Μουσεῖον B 150, B 599 (Myres, HCC ἀρ. 976, 975). Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 26, 84, 85. Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 53, 58, RDAC 1966, πίν. III, 53, 58.

Γεωμετρικὸς τύπος. Λάπηθος τάφος 417, 42, 57, SCE I, πίν. CXXVII, 8 καὶ 10.

18. Πρόχοι μετ' ὀπισθοτήτου προχοῆς

1. (Πίν. 9, 4). Σφαιρικὸν σῶμα, λαιμός στενούμενος πρὸς τὰ ἄνω, ἐξέχον χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσα εἰς τοὺς ὤμους καὶ κυλινδρική ὀπισθότμητος προχοῆ μετ' ἡθμοῦ. Δακτυλιόσχημος βάσις. Τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περιβάλλουσι τὸν λαιμὸν καὶ δακτύλιοι τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Τεθλασμένη γραμμὴ περίξ τῶν ὤμων. Ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περιβάλλει τὸ μέσον καὶ ὁμάς δακτυλίων τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Ὀριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26B, 94, AJA 41, 1937, πίν. III. CVA (France 190), Louvre II Cb, πίν. 6, 14. Ἐξ Ἰταλίου.

2. (Πίν. 9, 5-6). Σφαιρικὸν πεπλατυσμένον σῶμα, ὑψηλὸς κυλινδρικός λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσα εἰς τοὺς ὤμους, κυλινδρική ὀπισθότμητος ἀπόφυσις μετ' ἡθμοῦ. Κωνική βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Τρίγωνα πληρούμενα δι' ἀβακωτοῦ κοσμήματος ἐπὶ τῶν ὤμων. Ταινίαι καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ σώματος. Κάθετος κυματοειδῆς γραμμὴ ἐπὶ τῆς λαβῆς. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1946/VIII-13/3. Παλαίπαφος τάφος 9, 11, RDAC 1967, εἰκ. 8. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 23, 71.

Γεωμετρικὸς τύπος. Λάπηθος τάφος 406, 24, SCE I, πίν. CXXVI, 10. Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 51, RDAC 1966, πίν. III, 51, (πίν. 9, 7).

19. Λήκυθοι

1. (Πίν. 9, 3). Σφαιρικὸν σῶμα, ὑψηλὸς κυλινδρικός λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσα εἰς τοὺς ὤμους

τοῦ ἀγγείου. Κωνική διευρυνομένη βάσις. Πλαστικός δακτύλιος περίξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ. Ὅριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Βαμμένα τὸ χεῖλος, ὁ πλαστικός δακτύλιος καὶ ἡ βάσις. Λάπηθος τάφος 503, 21, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I.

2. Σφαιρικὸν σῶμα, βραχὺς κυλινδρικός λαιμός, ἐντόνως ἐξέχον χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσα εἰς τοὺς ὤμους τοῦ ἀγγείου. Χαμηλὴ κωνική βάσις. Δακτύλιος περὶ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 25, ἀρ. 26, 28, 36, 70, AJA 41, 1937, πίν. V. Παραλλαγὴ τοῦ τύπου μετὰ στενοτέρου λαιμοῦ, CVA (Great Britain 45) British Museum II Cc, πίν. 1, 23.

20. Θήλαστρα (Fur. type 162)

1. (Πίν. 9, 8). Σφαιρικὸν σῶμα, κυλινδρικός λαιμός, δακτυλιόσχημον περιχείλωμα, καλαθόσχημος λαβὴ προσηρμοσμένη ἐπὶ τοῦ χείλους. Διάτρητος σωληνοειδῆς ἀπόφυσις εἰς τὸ μέσον τοῦ σώματος. Χαμηλὴ κωνική βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ ὤμου. Ταινίαι περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς κοιλίας. Μικραὶ γραμμαὶ ἐπὶ τῆς λαβῆς. Βαμμένη βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 23, AJA 41, 1937, πίν. I.

Γεωμετρικός τύπος (πίν. 9, 9). Λάπηθος τάφος 402, 48, SCE I, πίν. CXXVI, 11. Λάπηθος τάφος P. 74, 39, RDAC 1965, πίν. XIII, 9.

2. (Πίν. 10, 1). Σφαιρικὸν σῶμα ἀπολήγον εἰς μαστοειδῆ ἀπόφυσιν, δύο διάτρητοι λαβαὶ καὶ διάτρητος σωληνοειδῆς ἀπόφυσις εἰς τὸ μέσον τοῦ σώματος. Ἐπίπεδος βάσις. Τεθλασμένα γραμμαὶ καὶ συμπαγῆ τρίγωνα περίξ τοῦ σώματος. CVA (Great Britain 45) British Museum II Cc, πίν. 1, 8. Cesnola, Salaninia, πίν. XIX, 11. Richter, KBH, πίν. CL, 20.

Παραλλαγὴ τοῦ τύπου μετ' ἀμφικωνικοῦ σώματος καὶ καλαθοσχήμου λαβῆς (πίν. 10, 1). CVA Cyprus 80, 5.

Γεωμετρικός τύπος (πίν. 10, 2). Κυπριακὸν Μουσεῖον, 1933/II - 7/2. Ἀδημοσίευτον.

21. Οἰνοχόαι

1. (Πίν. 11, 1). Σφαιρικὸν πεπλατυσμένον σῶμα, κυλινδρικός κάθετος λαιμός, τριφυλλόσχημον στόμιον διακρινόμενον σαφῶς ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσα ἐπὶ τοῦ ὤμου. Δακτυλιόσχημος βάσις. Βαμμένα τὸ στόμιον, ὁ λαιμός, ἡ λαβὴ καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος. Μικραὶ κάθετοι γραμμαὶ περίξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ. Κυματοειδῆς ταινία ἐπὶ τοῦ ὤμου. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1747. Ἀδημοσίευτον.

2. (Πίν. 11, 2-3). Σφαιρικὸν σῶμα, βραχὺς ἀμφίκοιλος λαιμός, τριφυλ-

λόσχημον ἐξέχον στόμιον, κάθετος λαβή. Χαμηλή κωνική βάσις. Δακτύλιος ἢ κυματοειδεῖς γραμμαὶ εἰς τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Ταινίαι καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ σώματος. Ὅριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις.

Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 79, AJA 41, 1937, πίν. I. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26, 104, τάφος 25, 14 καὶ 43, AJA 41, 1937, πίν. III - IV. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 23, 67.

Γεωμετρικὸς τύπος. Λάπηθος τάφος P. 74, 96, 265, RDAC 1965, πίν. XIII, 6 - 7.

22. Οἰνοχόαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς

1. (Πίν. 10, 3). Σφαιρικὸν σῶμα, κυλινδρικός λαιμός, τριφυλλόσχημον στόμιον, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ φέρουσα πλαστικὴν ταινίαν κατὰ μῆκος αὐτῆς. Χαμηλή κωνική βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ περιφερῆς δακτύλιος κατὰ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Περιφερεῖς δακτύλιοι ἐπὶ τοῦ σώματος. Ὅριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Βαμμένη βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A 70, AJA 41, 1937, πίν. I.

2. (Πίν. 10, 4-7). Σφαιρικὸν πεπλατυσμένον σῶμα, ἀμφίκολος λαιμός, τριφυλλόσχημον στόμιον, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ κοσμουμένη δι' ὀφιοειδοῦς πλαστικῆς ταινίας κατὰ μῆκος αὐτῆς. Χαμηλή κωνική βάσις. Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ δακτύλιος περὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ. Δικτυωτὰ τρίγωνα ἢ ἀκτινωτὸν κόσμημα περίξ τοῦ ὤμου. Δακτύλιοι πλαισιούμενοι ὑπὸ ταινιῶν περίξ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος. Ὅριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Κούκλια τάφος 12: Κυπριακὸν Μουσεῖον, B 700, B 707, B 717. Ἀδημοσίευτα. Παλαίπαφος τάφος 9, 10, RDAC 1967, εἰκ. 8. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 7, AJA 58, 1954, πίν. 23, εἰκ. 7. CVA (Great Britain 45) British Museum II Cc, πίν. 1, 25, B.M.C. 792.

3. (Πίν. 10, 8). Παραλλαγὴ τοῦ τύπου μετ' ἀμφικωνικοῦ σώματος: Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 1. Ἀδημοσίευτον.

4. (Πίν. 10, 9). Σφαιρικὸν σῶμα, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, τριφυλλόσχημον στόμιον, κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ φέρουσα πλαστικὴν ταινίαν κατὰ μῆκος αὐτῆς. Ὑψηλὴ κωνική βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου. Ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ ἄνω μέρους τῆς κοιλίας ἢ βαμμένον τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26B, 99, καὶ τάφος 25, 5, 22, 42, AJA 41, 1937, πίν. III - IV.

23. Κυλινδρικοί πρόχοι μετὰ καθέτου λαβῆς

1. (Πίν. 11, 4). Κυλινδρικὸν σῶμα, γωνιώδης ὤμος, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, κάθετος λαβὴ ἐκφυομένη ἀπὸ τοῦ χείλους. Κωνική βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Ζῶναι ἐκ δικτυωτῶν καὶ διαγράμμων τριγώνων καὶ ἐλευθέρων ἡμικυκλίων, τῶν τελευταίων ἐντὸς βαμμένου βάθους περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1570, CVA Cyprus 36, 9. Νεωτέρα παραλλαγή τοῦ τύπου (πίν. 11, 5), CVA Cyprus 80, 3.

2. (Πίν. 11, 6-7). Κυλινδρικὸν σῶμα ἐλαφρῶς στενούμενον πρὸς τὴν βάσιν, γωνιώδης ὤμος, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, ἐξέχον χεῖλος καὶ δίλοβος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους ἢ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσα εἰς τοὺς ὤμους. Ζῶναι ἐκ δικτυωτῶν τριγώνων καὶ ρόμβων καὶ ἐναλλήλων γωνιῶν περίξ τοῦ ὤμου καὶ τοῦ σώματος. CVA Cyprus 80, 4. Κούκλια τάφος 12: Κυπριακὸν Μουσεῖον B 695 (Myres, HCC ἀρ. 449). Ἀδημοσίευτον (πίν. 11, 7). Γεωμετρικός τύπος (πίν. 11, 8). Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 12, 48. Ἀδημοσίευτον.

24. Κυλινδρικοί πρόχοι μετὰ διπλῆς καθέτου λαβῆς

1. (Πίν. 11, 9 καὶ 12, 1). Κυλινδρικὸν σῶμα, γωνιώδης ὤμος, στενὸς λαιμός μετὰ πλαστικοῦ δακτυλίου εἰς τὸ μέσον, ἐξέχον χεῖλος καὶ διπλῆ κάθετος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσα εἰς τοὺς ὤμους. Ἐπίπεδος βάσις. Τρίγωνα ἐντὸς κλιμακωτοῦ πλαισίου. Κάθετοι ταινίαι δικτυωταί, ἢ πληρούμεναι δι' ἐπαλλήλων γραμμῶν, συμπαγῶν ἢ δικτυωτῶν ρόμβων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος, ἡ λαβὴ καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A 82, AJA 41, 1937, πίν. II. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 24, 75. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 694. Ἀδημοσίευτον (πίν. 12, 1).

25. Δίωτα κυλινδρικά ἀγγεῖα

1. (Πίν. 12, 2). Κυλινδρικὸν σῶμα, γωνιώδης ὤμος, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐπίπεδος βάσις. Ὁμόκεντρα ἡμικύκλια περίξ τῶν ὤμων. Ζῶναι ἐναλλήλων γωνιῶν καὶ δικτυωτῶν ρόμβων περίξ τοῦ σώματος. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30 / 115, CVA Cyprus 78, 5.

2. (Πίν. 12, 3). Κυλινδρικὸν σῶμα στενούμενον πρὸς τὴν βάσιν, γωνιώδης ὤμος, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, δύο ὀριζόντιαι ραβδοειδεῖς λαβαὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου. Ἐπίπεδος βάσις. Ζῶναι ἐκ δικτυωτῶν καὶ συμπαγῶν τριγώνων περίξ τοῦ σώματος. Κούκλια τάφος 6: Κυπριακὸν Μουσεῖον B 699 (Myres, HCC ἀρ. 1191). Ἀδημοσίευτον (πίν. 12, 3).

Νεωτέρα παραλλαγή τοῦ τύπου μετὰ πλαστικῶν δακτυλίων περίξ τοῦ λαιμοῦ. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 25, 25, AJA 41, 1937, πίν. V.

3. (Πίν. 12, 4). Κυλινδρικόν σῶμα διευρυνόμενον πρὸς τὴν βάσιν, γωνιώδης ὤμος, ἀμφίκοιλος λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου. Δικτυωτὰ τρίγωνα καὶ κάθετοι ταινίαι πληρούμεναι διὰ δικτυωτῶν ρόμβων περίξ τοῦ σώματος. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 1922. Ἀδημοσίευτον. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 24, 77-78. Παραλλαγή (πίν. 12, 5). Τετράωτον. Λάπηθος τάφος P. 74, 59, RDAC 1965, πίν. X, 3.

Γεωμετρικὸς τύπος. CVA (France 187) Louvre II Ca, πίν. 3, 18.

26. Κυλινδρικὰ ἀγγεῖα μετὰ διατρήτων ἐξοχῶν

1. (Πίν. 12, 6). Κυλινδρικόν σῶμα στενούμενον πρὸς τὸ ἄνω μέρος, ὑψηλὸς κυλινδρικὸς λαιμός, ἐξέχον ὀριζοντίως χεῖλος, δύο διάτρητοι ἐξοχαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐπίπεδος βάσις. Δικτυωτὰ τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου. Ἐπὶ τοῦ σώματος κάθετοι ταινίαι μετὰ φεστονοειδοῦς πλαισίου, πληρούμεναι δι' ὁμοκέντρων τριγώνων καὶ ἀβακωτοῦ κοσμήματος. Λάπηθος τάφος 503, 23, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I.

2. (Πίν. 13, 3). Κυλινδρικόν σῶμα, γωνιώδης ὤμος, ἀμφίκοιλος λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο διάτρητοι ἐξοχαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐπίπεδος βάσις. Δακτύλιοι περίξ τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ τρίγωνα καὶ ταινίαι μετὰ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ αἱ ἐξοχαί.

Κούκλια τάφος 12 : Κυπριακὸν Μουσεῖον B 698 (Myres, HCC ἀρ. 448). Ἀδημοσίευτον. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 24, 76.

3. Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 13, 4). Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 38, RDAC 1966, πίν. IV, 4.

Λάπηθος τάφος 406, 32, SCE I, πίν. CXXX, 2.

27. Κερατοειδῆ ἀγγεῖα

1. (Πίν. 13, 1). Ἐξέχον στόμιον, κάθετος λαβὴ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἐπίπεδος βάσις. Βαμμένον. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 44, AJA 41, 1937, πίν. II.

2. (Πίν. 13, 2). Κεκλιμένος λαιμός, χωνοειδὲς στόμιον, δύο διάτρητοι ἐξοχαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ταινίαι ἐκ λοξῶν γραμμῶν, τεθλασμένων γραμμῶν καὶ ἐλευθέρων ρόμβων, ἐλισσόμεναι περίξ τοῦ σώματος. Παλαίπαφος τάφος 9, 21, RDAC 1967, πίν. III.

Γεωμετρικὸς τύπος. Λάπηθος τάφος 429, 30, SCE I, πίν. CXXXII, 3.

28. Φακοὶ

1. (Πίν. 13, 5). Ἀμφίκοιλος λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ

τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους. Ἐπὶ τῆς ράχεως ἐλεύθεροι ρόμβοι. Ἐπὶ τῶν πλευρῶν ομάδες συμπαγῶν καὶ δικτυωτῶν τριγώνων ἐντὸς ὁμοκέντρων κύκλων. Βαμμένα ὁ λαιμὸς καὶ αἱ λαβαί. Ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς συλλογῆς Μ. Γκαφιέρο. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 27, 103.

2. (Πίν. 13, 8-9). Δισκοειδῆς ἐξοχή εἰς τὸ μέσον τῆς μιᾶς ὀψεως. Λαιμὸς ἀμφίκοιλος, προεξέχον στόμιον, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους. Ὁμόκεντροι κύκλοι ἐπὶ τῶν πλευρῶν, μικραὶ γραμμαὶ ἐπὶ τῆς ράχεως καὶ κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 2002. Ἀδημοσίευτον.

Παραλλαγή μετὰ δύο ἐξοχῶν ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 25, 57, AJA 41, 1937, πίν. IV.

3. (Πίν. 13, 6-7). Κομβοειδῆς ἐξοχή ἐπὶ τοῦ μέσου τῆς μιᾶς πλευρᾶς. Στενὸς κυλινδρικός λαιμὸς, ἐξέχον χεῖλος, δύο κάθετοι πλατεῖαι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσαι ἐπὶ τῶν ὤμων. Ὁμόκεντροι κύκλοι καὶ δακτύλιοι ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Ἰχθυάκανθα ἐπὶ τῆς ράχεως καὶ ὀριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Βαμμένον τὸ χεῖλος. Ἀεριστήριος ὀπή περὶ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Παλαίπαφος τάφος 9, 16, RDAC 1967, πίν. II.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 13, 10). Λάπηθος τάφος P. 74, 275, RDAC 1965, πίν. XIII, 10. Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 11, RDAC 1966, πίν. IV, 11.

29. Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς (Fur. type 177).

1. (Πίν. 14, 1-9 καὶ 15, 1-4). Ὁ μ ἄ ς α'. Σφαιρικὸν πεπλατυσμένον σῶμα, στενὸς κυλινδρικός λαιμὸς, μαστοειδῆς ἐξοχή ἐπὶ τοῦ δίσκου, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ δίσκου καὶ καταλήγουσαι εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας καὶ κυλινδρική προχοή μετ' ἐξέχοντος χείλους ἐπὶ τῶν ὤμων. Δακτυλιόσχημος βᾶσις. Ἀεριστήριος ὀπή κατὰ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Σύνθετα τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου. Ζώνη ἐπαλλήλων γραμμῶν, ταινίαι καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ σώματος. Δακτύλιοι περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς ἀποφύσεως. Σπεῖραι ἢ ὁμόκεντροι κύκλοι ἐπὶ τοῦ δίσκου. Myres, HCC ἀρ. 454. CVA Cyprus 62, 1-4 καὶ 64, 1-2. Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1755, Α 1754, CVA Cyprus 36, 1-3.

Γεωμετρικὸς τύπος. Λάπηθος τάφος 406, 62, SCE I, πίν. CXXVI, 9.

2. (Πίν. 15, 5-9). Ὁ μ ἄ ς β'. Σφαιρικὸν ἐξωγκωμένον σῶμα, βραχὺς κυλινδρικός λαιμὸς, μαστοειδῆς ἐξοχή ἐπὶ τοῦ δίσκου, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ δίσκου καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους, κυλινδρική προχοή μετ' ἐξέχοντος χείλους ἐπὶ τῶν ὤμων. Ὑψηλὴ δακτυλιόσχημος βᾶσις. Ἀεριστήριος ὀπή κατὰ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Ὀρθια ὁμόκεντρα ἡμικύκλια ἢ σύνθετα τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Ζώνη συμπαγῶν τριγώνων, ταινίαι καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ

σώματος. Μικραὶ γραμμαὶ ἢ ἐπάλληλοι γωνίαι κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Myres, HCC, ἀρ. 413. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/110, 111, 112. CVA Cyprus 76, 3-4 καὶ 77, 1-4. CVA (Deutschland 196) Wien, Universität, πίν. 2, 11, CVA (Belgique 100) Bruxelles, Musées Royaux d' Art et d' Histoire II C, πίν. 3, 4 a - b.

3. (Πίν. 16, 1-12). 'Ο μ ἄ ς γ'. 'Αμφικωνικὸν σῶμα, στενὸς κυλινδρικός λαιμὸς, μαστοειδῆς ἐξοχή ἐπὶ τοῦ δίσκου, κυλινδρική προχοή μετ' ἐξέχοντος χείλους ἐπὶ τῶν ὤμων. Χαμηλὴ κωνικὴ βᾶσις. 'Αεριστήριος ὀπή κατὰ τὴν βᾶσιν τοῦ λαιμοῦ. Σύνθετα τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Δακτύλιοι περίξ τῆς προχοῆς. Σπεῖραι ἐπὶ τοῦ δίσκου. Βαμμένα ὁ λαιμὸς καὶ ἡ βᾶσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/106, 107, 108, CVA Cyprus 70, 1-2, 3-4, 76, 1-2, 5-6, 77, 5-6 καὶ 78, 1-2, Myres, HCC ἀρ. 412.

Γεωμετρικὸς τύπος. 'Εκ Κιτίου, BCH 85, 1961/1, εἰκ. 37.

30. Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς μεγάλου σχήματος

1. (Πίν. 17, 1, 3). 'Ωσειδῆς σῶμα, κυλινδρικός διάτρητος λαιμὸς ἐλαφρῶς ἐξωγκωμένος περὶ τὸ μέσον, δύο δίλοβοι κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ δίσκου καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους, κυλινδρική προχοή μετ' ἐξέχοντος χείλους ἐπὶ τῶν ὤμων. Δακτυλιόσχημος βᾶσις. Σύνθετα τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Ζώνη ἐξηρημένων ἡμικυκλίων καὶ ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Δακτύλιοι περίξ τῆς προχοῆς. Ταινίαι κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1752, CVA Cyprus 36, 5-6.

Παραλλαγή (πίν. 17, 7). Κλειστὸς λαιμὸς, μαστοειδῆς ἐξοχή ἐπὶ τοῦ δίσκου. 'Αεριστήριος ὀπή κατὰ τὴν βᾶσιν τοῦ λαιμοῦ. 'Εκ τῆς ἰδιωτικῆς συλλογῆς Λ. Ταβελούδη.

2. (Πίν. 17, 2). 'Αμφικωνικὸν σῶμα, στενὸς κυλινδρικός λαιμὸς, μαστοειδῆς ἐξοχή ἐπὶ τοῦ δίσκου, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ δίσκου καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους, κυλινδρική προχοή μετ' ἐξέχοντος χείλους. 'Εξέχουσα ἐπίπεδος βᾶσις. 'Αεριστήριος ὀπή κατὰ τὴν βᾶσιν τοῦ λαιμοῦ. Σύνθετα διάγραμμα τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Ζῶναι δικτυωτῶν ρόμβων καὶ ταινίαι περίξ τοῦ σώματος. Μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Δακτύλιοι περίξ τῆς ἀποφύσεως. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 8. 'Αδημοσίευτον.

31. Ψευδόστομοι ἀμφορίσκοι

1. (Πίν. 17, 4-5). Σφαιρικὸν ἐλαφρῶς πεπλατυσμένον σῶμα, βραχὺς κυλινδρικός λαιμὸς, ἐπίπεδος δίσκος, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ δίσκου καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους, κυλινδρική προχοή μετ' ἐξέχοντος χείλους. Χαμηλὴ κωνικὴ βᾶσις. 'Αεριστήριος ὀπή κατὰ τὴν βᾶσιν τοῦ λαιμοῦ. 'Ενάλληλα

τρίγωνα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος, περίξ τῶν ὤμων. Ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Βαμμένη βάσις. Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 6-7, Karageorghis, Nouveaux Documents, πίν. XIV, 6-7.

Παραλλαγή μετὰ μαστοειδοῦς ἀποφύσεως ἐπὶ τοῦ δίσκου. Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 5, 8, Karageorghis, Nouveaux Documents, εἰκ. 47, 5, 8. 2. (Πίν. 17, 6). Συμπεπιεσμένον σῶμα, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, μαστοειδῆς ἐξοχή ἐπὶ τοῦ δίσκου. Προχοή ἐλλείπει. Ὑψηλὴ κωνικὴ βάσις. Ἀεριστήριος ὀπή κατὰ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Σύνθετα τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου, ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Βαμμένη βάσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1756 : Κούκλια τάφος 6, CVA Cyprus 36, 4.

3. (Πίν. 17, 8). Σφαιρικὸν σῶμα, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, μαστοειδῆς ἐξοχή ἐπὶ τοῦ δίσκου, δύο λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ δίσκου καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους, κυλινδρική προχοή μετ' ἐξέχοντος χείλους. Κωνικὴ βάσις. Ἀεριστήριος ὀπή κατὰ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Διάγραμμα ἢ δικτυωτὰ τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Δακτύλιοι πλαισιούμενοι ὑπὸ ταινιῶν περίξ τοῦ σώματος. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/108, CVA Cyprus 78, 3-4. CVA (Great Britain 45) British Museum II Cc, πίν. 1, 11, 19, ἐκ Κουκλιῶν 1899. CVA (Great Britain 488) Fitzwilliam Museum, πίν. IX, 13. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 23. Ἀδημοσίευστον.

Γεωμετρικός τύπος (πίν. 17, 9). Μάριον τάφος 65, 3, SCE II, πίν. XC, 10.

32. Δίωτα πιθόσχημα ἀγγεῖα (Fur. type 64)

1. (Πίν. 18, 1). Σφαιρικὸν - ἀμφικωνικὸν σῶμα, ἀνοικτὸς κάθετος λαιμός, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐκφυόμεναι λοξῶς ἀπὸ τῆς κοιλίας. Κωνικὴ βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα ὁ λαιμός, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 15, Karageorghis, Nouveaux Documents, εἰκ. 47, 15.

2. (Πίν. 18, 2, 4). Ὠοειδὲς σῶμα, ἀνοικτὸς κάθετος λαιμός, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐκφυόμεναι λοξῶς ἀπὸ τῆς κοιλίας. Δακτυλιόσχημος βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος.

Λάπηθος τάφος 503, 29, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I. Παλαίπαφος τάφος 9, 30 - 31, RDAC 1967, εἰκ. 6. Λάπηθος τάφος P. 74 Dr. 7, RDAC 1965, πίν. XIV, 1.

Παραλλαγή τοῦ τύπου μετ' ἐξεχούσης ἐπιπέδου βάσεως (πίν. 18, 3). Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/102, CVA Cyprus 72, 4.

Γεωμετρικός τύπος (πίν. 18, 5). Λάπηθος τάφος P. 74, 87, RDAC 1965, πίν. XIV, 2.

33. Σταμνίσκοι (Fur. type 59)

1. (Πίν. 18, 6-10). Σφαιρικόν σῶμα, βραχὺς ἀμφίκοιλος λαιμός, ἐξέχον εὐρὺ χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐκφυόμεναι λοξῶς ἀπὸ τῆς κοιλίας. Κωνικὴ βάσις. Δακτύλιοι περίξ τοῦ λαιμοῦ. Κάθετοι ταινίαι, διάγραμμα ἢ δικτυωτὰ τρίγωνα καὶ στικτοὶ δικτυωτοὶ ρόμβοι περίξ τοῦ σώματος. Ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων κάτωθεν τῶν λαβῶν. Μικραὶ γραμμαὶ ἢ χρῶσις ἐπὶ τῶν λαβῶν. Βαμμένη βάσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1764, CVA Cyprus 37, 4. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/103, CVA Cyprus 74, 1-2. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 30, 57, AJA 41, 1937, πίν. I. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1762, CVA Cyprus 37, 5.

2. (Πίν. 18, 11). Ὁσειδὲς σῶμα, βραχὺς λαιμός, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ λοξῶς ἐκφυόμεναι ἀπὸ τῆς κοιλίας. Κωνικὴ βάσις. Κυματοειδῆς γραμμὴ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Μέγα σύνθετον τρίγωνον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν καὶ ταινίαι περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Ἐκ Κιτίου (τεῖχος), BCH 88, 1964, εἰκ. 90.

Γεωμετρικός τύπος (πίν. 18, 12). Λάπηθος τάφος 420, 5, SCE I, πίν. CXXVIII. Λάπηθος τάφος P. 74, 77, RDAC 1965, 102, ἀρ. 280.

34. Ἀμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν

1. (Πίν. 19, 1). Ὁσειδὲς σῶμα, ὑψηλὸς ἀμφίκοιλος λαιμός σαφῶς διακρινόμενος ἀπὸ τοῦ σώματος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Δακτυλιόσχημος βάσις. Μεγίστη διάμετρος τοῦ σώματος πλησιέστερον πρὸς τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Σύνθετα τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου. Διπλῆ κυματοειδῆς γραμμὴ πλαισιούμενη ὑπὸ ταινιῶν καὶ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα ὁ λαιμός καὶ αἱ λαβαί. Op. Arch. 3, 1944, εἰκ. 10, 6. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1761, CVA Cyprus 37, 1-2.

2. (Πίν. 19, 2). Ὁσειδὲς ἐλαφρῶς ἐξωγκωμένον σῶμα, βραχὺς κυλινδρικός λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Θηλὴ ἐπὶ τοῦ προσθίου μέρους τῶν ὤμων. Δακτυλιόσχημος βάσις. Περιθέοντες δακτύλιοι ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ ἢ οὗτος ἀπλῶς βαμμένος. Σύνθετα τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Διπλῆ κυματοειδῆς γραμμὴ καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Myres, HCC ἀρ. 460. Richter, KBH, πίν. XCVIIIa. CVA Cyprus 63, 1-2.

3. (Πίν. 19, 3). Σφαιρικὸν σῶμα, ὑψηλὸς ἀμφίκοιλος λαιμός, χεῖλος διαστελλόμενον πρὸς τὰ ἔξω, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Δακτυλιόσχη-

μος βάσις. Θηλή ἐπὶ τοῦ προσθίου μέρους τῶν ὤμων. Βαμμένος ὁ λαιμὸς πλὴν ἐξηρημένων στενῶν ταινιῶν περὶ τὸ μέσον. Σύνθετα τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Διπλῆ ἢ τριπλῆ κυματοειδῆς γραμμὴ καὶ ταινίαί πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένοι αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1957/VII - 23/2. Ἀδημοσίευτον.

Νεώτεραι παραλλαγαὶ (πίν. 19, 4-5). Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 39, AJA 41, 1937, πίν. II. Παλαίπαφος τάφος 9, 22, RDAC 1967, εἰκ. 5. CVA (Great Britain 45) British Museum II Cc, πίν. 1, 32.

4. (Πίν. 19, 6-9). Σφαιρικὸν σῶμα, ὑψηλὸς λαιμὸς συγκλίνων ἄνω, χεῖλος διαστελλόμενον πρὸς τὰ ἔξω, δύο λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Δακτυλιόσχημος βάσις. Θηλή ἐπὶ τοῦ προσθίου μέρους τῶν ὤμων. Βαμμένος ὁ λαιμὸς πλὴν ἐξηρημένων στενῶν ταινιῶν περὶ τὸ μέσον καὶ τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ τρίγωνα, ρόμβοι ἢ κάθετοι διάγραμμοι ταινίαί περίξ τῶν ὤμων. Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαί πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένοι αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Παλαίπαφος τάφος 9, 23, RDAC 1967, εἰκ. 5. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 5, AJA 58, 1954, πίν. 23, εἰκ. 18. Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 89, RDAC 1966, πίν. IV, 3. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 22, 65.

5. (Πίν. 20, 1). Ὄρειδὲς πεπλατυσμένον σῶμα, ὑψηλὸς ἀμφίκολος λαιμὸς μετ' ἐξέχοντος χεῖλους, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ δύο κάθετοι ἐπὶ τοῦ προσθίου μέρους τῶν ὤμων. Δακτυλιόσχημος βάσις. Βαμμένος λαιμὸς πλὴν ἐξηρημένων λεπτῶν ταινιῶν περὶ τὸ μέσον. Σύνθετα τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ομάδες δακτυλίων πλαισιουμένων ὑπὸ ταινιῶν περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένοι αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26B, 89, AJA 41, 1937, πίν. VI.

Γεωμετρικὸς τύπος μετὰ δύο λαβῶν (πίν. 20, 2-3). Λάπηθος τάφος P. 74, 76, RDAC 1965, πίν. XIV, 13 - 14. Ἐκ Κιτίου, BCH 87, εἰκ. 40, b.

35. Ἀμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν

1. Σφαιρικὸν σῶμα, στενὸς ἀμφίκολος λαιμὸς, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Χαμηλὴ κωνικὴ βάσις. Ὀμόκεντρα ἡμικύκλια μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος περίξ τῶν ὤμων. Τριπλῆ κυματοειδῆς γραμμὴ καὶ ταινίαί περίξ τοῦ σώματος. Myrès, HCC ἀρ. 416. Παραλλαγὴ τοῦ τύπου (πίν. 20, 4). Κυπριακὸν Μουσεῖον 1763. CVA Cyprus 37, 3 (Κούκλια τάφος 6).

2. (Πίν. 20, 5-8). Σφαιρικὸν σῶμα, ὑψηλὸς ἀμφίκολος λαιμὸς, χεῖλος διαστελλόμενον πρὸς τὰ ἔξω, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Χαμηλὴ κωνικὴ βάσις. Περιφερεῖς δακτύλιοι καὶ ταινίαί περίξ τοῦ λαιμοῦ. Σύνθετα ἢ δικτυωτὰ τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ

ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων κάτωθεν τῶν λαβῶν. Βαμμέναί αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. CVA Cyprus 63, 4 καὶ 80, 1-4. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 33, AJA 41, 1937, πίν. II. Παλαίπαφος τάφος 9, 25 - 26, RDAC 1967, εἰκ. 5. 3. (Πίν. 21, 1-2). Σφαιρικὸν σῶμα, εὐρὺς ἀμφίκοιλος λαιμὸς, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Κωνικὴ βάσις. Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων πέραξ τοῦ σώματος. Βαμμένα ὁ λαιμὸς, ἡ βάσις ἢ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος. Μικραὶ γραμμαὶ ἢ χρωσὶς ἐπὶ τῶν λαβῶν. CVA Cyprus 62, 7. Μουσεῖον Λάρνακος ἀρ. 70, CVA Cyprus 40, 9. Παλαίπαφος τάφος 9, 24, RDAC 1967, εἰκ. 5. Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 21, 3). Λάπηθος τάφος P. 74, 278, RDAC 1965, πίν. XIV, 3. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 332, (πίν. 20, 9). Ἀδημοσίευτον. Ἰδία ἰτέρα ὀμάς (πίν. 21, 4-9). Σφαιρικὸν πεπλατυσμένον σῶμα, ὑψηλὸς ἀμφίκοιλος λαιμὸς, ἐξέχον χεῖλος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Κωνικὴ βάσις. Ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων πέραξ τοῦ λαιμοῦ. Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ δακτύλιοι πλαισιούμενοι ὑπὸ ταινιῶν πέραξ τοῦ σώματος. Βαμμέναί αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Λάπηθος τάφος 503, 14, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 323, B 327, B 328, B 331, B 346 (Κούκλια τάφος 12). Ἀδημοσίευτα.

36. Ἀμφορεῖς μετὰ καθέτων λαβῶν

1. (Πίν. 22, 1). Ὄρειδὲς σῶμα, κυλινδρικός λαιμὸς ἐλαφρῶς στενούμενος πρὸς τὰ ἄνω, ἐξέχον χεῖλος μετὰ δακτυλιοειδοῦς περιχειλώματος, δύο κάθετοι λαβαὶ μετὰ κομβοειδοῦς ἐξοχῆς ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσαι εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Πλαστικὸς δακτύλιος πέραξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ. Δακτυλιόσχημος βάσις. Τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ πέραξ τοῦ λαιμοῦ καὶ περιφερῆς εἰς τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ. Μικραὶ γραμμαὶ πέραξ τῶν ὠμων. Δακτύλιοι πλαισιούμενοι ὑπὸ ταινιῶν πέραξ τοῦ σώματος. Μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Βαμμένα τὸ στόμιον καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 12, AJA 41, 1937, πίν. III.

2. (Πίν. 22, 2-3). Σφαιρικὸν σῶμα, λαιμὸς διευρυνόμενος ἄνω, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὠμους. Δακτυλιόσχημος βάσις. Τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ πέραξ τοῦ λαιμοῦ. Ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων πέραξ τῆς κοιλίας. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Καραβᾶς «Βαθυρκάκας» τάφος 4, 37, RDAC 1964, πίν. IX, 1. Ἀμφορεὺς μετὰ συνεστραμμένης λαβῆς. Κίτιον, BCH 87, 1963, εἰκ. 40a.

Γεωμετρικὸς τύπος. Λάπηθος τάφος P. 74, 142, RDAC 1965, πίν. XIV, 10.

37. Ἀμφορίσκοι μετὰ καθέτων λαβῶν

1. (Πίν. 22, 4). Σφαιρικὸν σῶμα, στενὸς κυλινδρικός λαιμὸς, ἐξέχον στόμιον, δύο

κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους. Δακτυλιόσχημος βάσις. Δακτύλιοι ἐπὶ τοῦ χείλους καὶ περίξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ. Μικραὶ γραμμαὶ ἐπὶ τῶν ὤμων. Ταινία πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ στόμιον, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. CVA Cyprus 64, 4. 2. (Πίν. 22, 5). Σφαιρικὸν σῶμα, λαιμὸς στενούμενος ἄνω, ἐξέχον χεῖλος, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσαι εἰς τοὺς ὤμους. Τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ τρίγωνα περίξ τῶν ὤμων. Ταινία καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 81, AJA 41, 1937, πίν. III. Παραλλαγή τοῦ τύπου (πίν. 22, 6). Παλαίπαφος τάφος 9, 38, RDAC 1967, εἰκ. 7. Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 22, 7). Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 20. Ἀδημοσίευτον.

38. Ὄξυπύθμενοι ἀμφορεῖς

1. (Πίν. 22, 8). Ὄξειδὲς σῶμα καταλήγον εἰς ὀξειαν βάσιν, βραχὺς κάθετος λαιμὸς, δύο κάθετοι λαβαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Βαμμένος ὁ λαιμὸς. Τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος. Σπεῖρα ἐπὶ τῆς βάσεως. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 4. Ἀδημοσίευτον. Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 22, 9). Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 324. Ἀδημοσίευτον.

39. Κρατῆρες

1. (Πίν. 22, 10). Ὄξειδὲς πεπλατυσμένον σῶμα, εὐρὺς ἀμφίκολος λαιμὸς, ἐξέχον χεῖλος, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσαι εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Δακτυλιόσχημος βάσις. Ζώνη δικτυωτῶν τριγώνων περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ ζώνη δικτυωτῶν ρόμβων ἐπὶ τοῦ ὤμου. Ταινία καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ σώματος. Κυματοειδῆς γραμμὴ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Βαμμένον τὸ κάτω σῶμα. «Καλορίζικη» τάφος 5, 12. Ἀδημοσίευτον.

2. (Πίν. 23, 1). Σφαιρικὸν πεπλατυσμένον σῶμα, εὐρὺς ἀμφίκολος λαιμὸς, ὀριζοντίως ἐξέχον χεῖλος, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσαι εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Δακτυλιόσχημος βάσις. Πλαστικὸς δακτύλιος περίξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ. Κάθετοι ταινία πληρούμεναι διὰ δικτυωτῶν ρόμβων καὶ ἐφαπτόμενα τρίγωνα περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν ὤμων. Ταινία πλαισιουμένη ὑπὸ δακτυλίων περίξ τῆς κοιλίας. Μικραὶ γραμμαὶ ἐπὶ τοῦ χείλους καὶ κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 1, AJA, 41, 1937, πίν. VI. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 20, 52.

Παραλλαγή τοῦ τύπου (πίν. 23, 2). Ὄξειδὲς σῶμα, πλαστικὸς δακτύλιος περίξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ. Βαμμένα αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 75, AJA 41, 1937. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν.

19, 53. Παραλλαγή τοῦ τύπου εἰς μικρὸν μέγεθος (πίν. 23, 3). Ὁσειδῆς σῶμα, εὐρὺς ἀμφίκωλος λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσαι εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Δικτυωτὰ τρίγωνα ἐντὸς κλιμακωτοῦ πλαισίου περίξ τῶν ὤμων. Ταινία καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ σώματος. Λάπηθος τάφος P. 74, 115, RDAC 1965, πίν. XIII, 15.

40. Κάνθαροι

1. (Πίν. 23, 4). Σφαιρικὸν σῶμα, εὐρὺς κάθετος λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσαι εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Κωνικὴ βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ σώματος. Βαμμένη ἢ βάσις. Κυματοειδῆς γραμμὴ κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 325. Ἀδημοσίευτον.

2. (Πίν. 23, 5-8). Σφαιρικὸν σῶμα, εὐρὺς κάθετος λαιμός, ἐξέχον στόμιον, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ καταλήγουσαι εἰς τὴν κοιλίαν. Ὑψηλὴ κωνικὴ βάσις. Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ σώματος. Ἐφαπτόμενα τρίγωνα καὶ ἰχθυάκανθα ἐπὶ τοῦ ὤμου. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 17, AJA 41, 1937, πίν. II. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 52, AJA 41, 1937, πίν. II. Λάπηθος τάφος P. 74, 125, RDAC 1965, πίν. XIV, 4. Κίτιον, ἐκ τοῦ ἀποθέτου, BCH 87, 1963, εἰκ. 65.

Παραλλαγή τοῦ τύπου (πίν. 23, 9). Ἀμφικωνικὸν σῶμα, εὐρὺς ἀμφίκωλος λαιμός, ἐξέχον χεῖλος, δύο κάθετοι λαβαὶ ἐκφυόμεναι ἀπὸ τοῦ χείλους. Κωνικὴ βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ τρίγωνα μετ' ἐξωτερικοῦ πλαισίου περίξ τοῦ ὤμου. Περιθέουσαι ταινίαι καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ σώματος κάτωθεν τῶν λαβῶν. Ὅριζόντιαι μικραὶ γραμμαὶ κατὰ μῆκος τῶν λαβῶν. Βαμμένη ἢ βάσις. Κούκλια τάφος 9, 32 - 34, RDAC 1967, εἰκ. 7. Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 23, 10). Λάπηθος τάφος P. 74, 205, 268, RDAC 1965, πίν. XIV, 4 - 5. Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 34, RDAC 1966, πίν. IV, 1.

41. Ὑδρία

1. (Πίν. 23, 11). Σφαιρικὸν σῶμα, λαιμός στενούμενος ἐλαφρῶς ἄνω μετὰ δακτυλιοσχήμου περιχειλώματος, δύο ὀριζόντιαι λαβαὶ ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ μία κάθετος ἐκφυομένη ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Κωνικὴ βάσις. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Ταινία περίξ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ χεῖλος, αἱ λαβαὶ καὶ ἡ βάσις. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 252 (Κούκλια τάφος 12). Ἀδημοσίευτον.

Γεωμετρικὸς τύπος. Λάπηθος τάφος 413, 17, SCE I, πίν. CXXIX, 4.

42. Κέρνοι (Fur. type 197)

1. (Πίν. 24, 2). Κυλινδρικός δακτύλιος, λαβή προσηρμοσμένη ἐγκαρσίως ἐπὶ τοῦ δακτυλίου, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἕτερα καλαθόσχημος. Ἐπὶ τοῦ δακτυλίου πλαστικὴ κεφαλὴ ταύρου καὶ σταμνίσκος. Τέσσαρες ἀεριστήριοι ὄπαι καὶ ἰχθυάκανθα ἐπὶ τοῦ δακτυλίου. Μικραὶ γραμμαὶ καὶ μῆκος τῶν λαβῶν. Δικτυωτὰ τρίγωνα ἐπὶ τοῦ σταμνίσκου. Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 1, Karageorghis, Nouveaux Documents, εἰκ. 46, 1.

Παραλλαγή τοῦ τύπου (πίν. 24, 3-4). Ἐγκάρσιος λαβή, πλαστικὸν πτηνὸν καὶ προχοῖσκη ἐπὶ τοῦ δακτυλίου. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/119, CVA Cyprus 74, 4. Ἄνευ λαβῆς CVA (France 189) Louvre II Ca, πίν. 5, 2.

2. (Πίν. 24, 6-7). Ἀμφικωνικός δακτύλιος, καλαθόσχημος λαβὴ προσηρμοσμένη ἐπὶ τῆς περιφερείας τοῦ δακτυλίου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκφύεται ἕτερα δίλοβος λαβὴ (ἐλλείπει). Ἐπὶ τοῦ δακτυλίου πλαστικὴ κεφαλὴ ταύρου καὶ προχοή (ἐλλείπει). Κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς, δύο πλαστικοὶ ὄφεις, τῶν ὁποίων αἱ κεφαλαὶ καταλήγουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ταύρου. Δικτυωτὰ τρίγωνα ἐπὶ τοῦ δακτυλίου. Μικραὶ γραμμαὶ ἐπὶ τῆς λαβῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὄφεων. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 12, 51. Ἀδημοσίευτον.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 24, 5, 9). Κυπριακὸν Μουσεῖον 1961/XII - 9/15. Λάπηθος τάφος 401, 6, SCE I, πίν. CXXX, 13 καὶ πίν. CXXXXIII, 1.

Μετὰ τριῶν κομβοειδῶν ἐξοχῶν ἀντὶ ποδῶν (πίν. 26, 8). Λάπηθος τάφος P. 74, 100, RDAC 1965, πίν. X, 7. Μετὰ κεφαλῆς κριοῦ ἐπὶ τοῦ δακτυλίου καὶ τριῶν κομβοειδῶν ἐξοχῶν ἀντὶ ποδῶν, Cesnola, Atlas, τ. II, πίν. XCV, 816.

43. Δακτυλιόσχημα ἀγγεῖα

1. Ὅριζόντια (Fur. type 196), (πίν. 25, 5). Κυλινδρικὸν σῶμα, καλαθόσχημος λαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς βάσεως, διατρήτου ἀποφύσεως, καὶ φθάνουσα ἐπὶ τῆς περιφερείας τοῦ ἀγγείου. Κατὰ μῆκος τῆς λαβῆς πλαστικὴ ταινία καταλήγουσα εἰς δύο ἀγκυλωτὰς οὐράς ὄφεων, τῶν ὁποίων αἱ κεφαλαὶ παρίστανται γραπτῶς πλησίον τῆς προσαρμογῆς τῆς λαβῆς ἐπὶ τοῦ δακτυλίου. Ἄνὰ δύο ζεύγη σταχυωτῆς στήλης ἐπὶ τοῦ δακτυλίου ἐκατέρωθεν τῆς λαβῆς. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1775, CVA Cyprus 34, 5.

2. Κάθετα (πίν. 25, 1-2). Τετράπλευρος δακτύλιος, στενὸς κυλινδρικός λαιμός, ἐξέχον χειλὸς, δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ. Ἐλεύθερα ἢ συμπαγῆ τρίγωνα ἀκτινοειδῶς ἐπὶ τοῦ δακτυλίου. Παλαίπαφος τάφος 9, 19, RDAC 1967, πίν. II. Richter, KBH, πίν. CL, 19.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 25, 3-4). Κυπριακὸν Μουσεῖον 1961/XII - 9/10, 1968/V - 30/317.

44. Τρίδυμος πυξίς

1. (Πίν. 25, 6-7). Σῶμα ἀποτελούμενον ἐκ τριῶν ἀμφορίσκων, μετὰ στενοῦ λαιμοῦ, ἐξέχοντος χεῖλους καὶ ὀριζοντίων λαβῶν ἐπὶ τῆς κοιλίας. Καλαθόσχημος λαβὴ εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐνώσεως τῶν τριῶν ἀγγείων. Κάθετοι ταινίαι πληρούμεναι δι' ὀμοκέντρων ἡμικυκλίων καὶ τριγῶνων πλαισιουμένων ὑπὸ στιγμῶν. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/120, CVA Cyprus 75, 1-3.

45. Ζωόμορφοι ἄσκοι

1. (Πίν. 26, 1-2). Σφαιρικὸν πεπλατυσμένον σῶμα, καλαθόσχημος λαβὴ ἐκφυομένη ἀπὸ τῆς βάσεως πλαστικῆς κεφαλῆς ταύρου καὶ καταλήγουσα εἰς τὴν κυλινδρικήν προχοήν (ἐλλείπει). Χαμηλὴ κωνικὴ βάσις. Συνδεδεμένα ὀμόκεντρα ἡμικύκλια περικλείοντα διάγραμμα σχέδια πλαισιούμενα ὑπὸ στιγμῶν ἢ ὀμάδων ἐναλλήλων γωνιῶν. Δακτύλιοι ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ζῴου. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1775, CVA Cyprus 35, 5-6.

2. (Πίν. 26, 3-4). Κυλινδρικὸν σῶμα ἀπολήγον εἰς κῶνον μετὰ κομβοειδοῦς ἀποφύσεως, φέρον εἰς τὸ ἐν ἄκρον διάτρητον πλαστικὴν κεφαλὴν αἰγάγρου, τοῦ ὁποίου τὰ κέρατα ἄπτονται τῆς καλαθοσχήμου λαβῆς. Κυλινδρική προχοὴ ὀπισθεν τῆς λαβῆς. Χαμηλὴ κωνικὴ βάσις. Σύνθετα διάγραμμα ἢ δικτυωτὰ τρίγωνα ἐπὶ τῶν ὠμων καὶ ὀμάδες ἐπαλλήλων γραμμῶν, δικτυωτῶν τριγῶνων ἢ ῥόμβων περίξ τοῦ σώματος. Μικραὶ γραμμαὶ ἢ χρῶσις ἐπὶ τῆς λαβῆς καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ζῴου. Δακτύλιος ἐπὶ τῆς προχοῆς. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1776, CVA Cyprus 35, 3-4. «Καλορίζικη» τάφος 26A, 54, AJA 41, 1937, πίν. II. Παλαίπαφος, TLK I, RDAC 1969, πίν. III, 1.

Μεταγενεστέρα παραλλαγή τοῦ τύπου (πίν. 26, 6). Λάπηθος τάφος 602, 3, SCE I, πίν. CXXX, 8.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 26, 7). Λάπηθος τάφος P. 74, 132, RDAC 1965, πίν. X, 10. Λάπηθος τάφος 406, 7 καὶ τάφος 408, 82, SCE I, πίν. CXXX, 9-10.

46. Ζωόμορφα ρυτὰ

1. (Πίν. 27, 1). Ἴπποειδές. Καλαθόσχημος λαβὴ, κυλινδρική προχοὴ μετ' ἐξέχοντος χεῖλους καὶ δύο κάθετοι λαβαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ τῆς προχοῆς καὶ καταλήγουσαι εἰς τὸ σῶμα τοῦ ζῴου. Ὀμόκεντρα ἡμικύκλια εἰς τὸ σῶμα τοῦ ζῴου. Ὀμόκεντρα ἡμικύκλια καὶ ὀμάδες ἐπαλλήλων γωνιῶν ἐπὶ τοῦ σώματος. Διάγραμμα σχέδια ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ κατὰ μῆκος τῶν ποδῶν. Λάπηθος τάφος 503, 24, Op. Arch. 3, 1944, πίν. I.

Παραλλαγáι : (πίν. 27, 2-4). Ἴπποειδές μετὰ ζεύγους ἀνθρωπίνων μορφῶν καὶ δύο κυνῶν ἐπὶ τῆς ράχεως. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς προχοὴ μετ' ἐξέ-

χοντος στομίου. Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 3 (Ἀνασκαφαὶ Μαρκίδη), (πίν. 27, 4). Ἴπποειδὲς μετ' ἀνθρωπίνης μορφῆς καθημένης ἐπὶ τῆς ράχεως μεταξὺ τῆς λαβῆς, ἡ ὁποία διακοσμεῖται διὰ πλαστικῶν ὄφρων. Ἐξ ἰδιωτικῆς συλλογῆς.

2. (Πίν. 27, 5). Αἶγαγρος. Καλαθόσχημος λαβή, προχοή κάτωθεν τῆς λαβῆς. Διάγραμμαί ταινίαί κατὰ μῆκος τοῦ λαιμοῦ καὶ σειρὰ δικτυωτῶν ρόμβων ἐπὶ τοῦ σώματος. Βαμμένα τὸ πρόσθιον τμήμα τοῦ σώματος, ἐκτὸς ἐξηρημένου σχηματοποιημένου ρόδακος κάτωθεν τοῦ λαιμοῦ, καὶ οἱ πόδες. Λάπηθος τάφος P. 74, 122, RDAC 1965, πίν. X, 1.

Γεωμετρικὸς τύπος (πίν. 27, 6). Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 80, RDAC 1966, πίν. IV, 6. Λάπηθος τάφος 420, 10, SCE I, πίν. CXXX, 7.

47. Πτηνόμορφοι πρόχοι (Fur. type 194)

1. (Πίν. 28, 1). Ἀπεστρογγυλωμένη βάσις, καλαθόσχημος λαβή, ὑποτυπώδεις πτέρυγες. Ἐπάλληλοι ταινίαί ἐπὶ τοῦ σώματος, ὀρθογώνιον δικτυωτὸν κόσμημα περιβαλλόμενον ὑπὸ στιγμῶν ἐπὶ τῆς βάσεως. «Καλορίζικη» τάφος 26A, 50, AJA 41, 1937, πίν. II.

2. (Πίν. 28, 2-4). Καλαθόσχημος λαβή, ὑψηλὴ κωνικὴ βάσις. Σύνθετα τρίγωνα, ἐπάλληλοι ταινίαί πληρούμεναι διὰ διαγράμμων σχεδίων ἢ δικτυωτῶν ρόμβων ἐπὶ τοῦ σώματος. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/117, CVA Cyprus 74, 5. CVA (Great Britain 488) Fitzwilliam Museum, πίν. IX, 5. Παλαίπαφος τάφος 9, 39, RDAC 1967, πίν. III (ὑποτυπώδεις πτέρυγες).

3. (Πίν. 28, 5-9). Καλαθόσχημος λαβή, κυλινδρικός λαιμός, ἐξέχον χεῖλος μετὰ δακτυλιοσχῆμου περιχειλώματος. Τρεῖς κομβοειδεῖς ἀποφύσεις ἀντὶ ποδῶν. Ὀμόκεντρα ἡμικύκλια, διάγραμμαί ταινίαί πληρούμεναι διὰ τεθλασμένων κυματοειδῶν γραμμῶν καὶ δικτυωτῶν ρόμβων ἐπὶ τῶν πλευρῶν. Βαμμένα τὸ χεῖλος καὶ μέρος τοῦ λαιμοῦ. Ἰδάλιον «Ἁγίος Γεώργιος» τάφος 2, 18, Karageorghis, Nouveaux Documents, εἰκ. 46 (ἀεριστήριος ὁπὴ κατὰ τὴν βάσιν τῆς λαβῆς). Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/118, CVA Cyprus 75, 6. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 1201, B 1198, RDAC 1970, πίν. XIV, 1. «Καλορίζικη» τάφος 25, 58, AJA 41, 1937, πίν. X, 58. Λάπηθος τάφος P. 74, 42, 64, RDAC 1965, πίν. X, 4, 6.

48. Πτηνόμορφα ρυτὰ

1. (Πίν. 29, 1-2). Καλαθόσχημος λαβή. Κυλινδρική προχοή ὀπισθεν τῆς λαβῆς. Τρεῖς κομβοειδεῖς ἀποφύσεις ἀντὶ ποδῶν. Δικτυωταὶ ταινίαί, κάθετα ἀβακωτὰ κοσμήματα, ταινίαί πληρούμεναι διὰ δικτυωτῶν ρόμβων ἐπὶ τοῦ σώματος. Δακτύλιος ἢ χρῶσις ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς προχοῆς. Παλαίπαφος τάφος 8, 40,

41, RDAC 1967, εικ. 10. Λάπηθος τάφος P. 74, 144 (ύποτυπώδεις πτέρυγες), RDAC 1965, πίν. X, 5. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 29, 107. Γεωμετρικός τύπος (πίν. 29, 3-4). Λάπηθος τάφος 420, 69, SCE I, πίν. CXXX, 12. Λάπηθος τάφος P. 74, 66, RDAC 1965, πίν. X, 2.

49. Λεμβόσχημα άγγεία

1. (Πίν. 29, 5-6). Κυλινδρικός λαιμός, έξέχον χεῖλος, καλαθόσχημος λαβή, τρεῖς κομβοειδεῖς άποφύσεις άντι ποδῶν. Ἐπάλληλοι ταινίαι καὶ δικτυωτοὶ ρόμβοι ἐπὶ τοῦ σώματος. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1943/V - 29/1. Λάπηθος τάφος P. 74, 108, RDAC 1965, πίν. X, 9.

50. Ἀνθρωπόμορφα άγγεία εἰς σχῆμα γυναικείας μορφῆς

1. (Πίν. 29, 7). Κυλινδρικὸν σῶμα άνευ βραχιόνων, κεφαλὴ άπολήγουσα εἰς προχοήν μετ' έξέχοντος στομίου. Ἐπίπεδος βάσις. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου άπεδόθησαν πλαστικῶς δι' ἐπιθέτου πηλοῦ ἢ γραπτῶς. Antike Kunst aus Privatbesitz, Bern - Bill - Solothurn, Dezember 1967, πίν. 3 άρ. 30. Yon, Salamine, la tombe T. I, πίν. 24, 74.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Θρόνοι (πίν. 30, 1-3)

Ἐλαφρῶς κοίλη κατάκλισις, ύποστηρίγματα βραχιόνων ὡς καὶ τέσσαρες πόδες μετ' ένδιαμέσων σανίδων. Καθημένη μορφή φέρουσα προχοήν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἐπὶ τῆς έξωτερικῆς πλευρᾶς τῆς κατακλίσεως φοίνικες έντὸς καθέτων ταινιῶν πληρουμένων διὰ διαγράμμων σχεδίων καὶ έπαλλήλων ταινιῶν. Ἐπὶ τῶν στηριγμάτων καὶ τῶν ποδῶν δικτυωτοὶ ρόμβοι, Cesnola, Atlas, τ. II, πίν. LXXVIII άρ. 703 - 6.

Τρίποδες

1. (Πίν. 7, 10). Κυλινδρικὸν σῶμα, χεῖλος συγκλῖνον έσωτερικῶς. Ζώνη εκ δικτυωτῶν ρόμβων περίξ τοῦ σώματος, ὀριζοντία τεθλασμένη γραμμὴ περίξ τοῦ χείλους καὶ μικραὶ γραμμαὶ ἐπὶ τῶν ποδῶν. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 1919, Catling, CBW, πίν. 38a.

2. (Πίν. 7, 11). Ὁ δακτύλιος επικάθηται ἐπὶ τριῶν άψιδοειδῶν άνοιγμάτων, τὰ ὁποῖα καταλήγουσιν εἰς τοὺς πόδας. Βρόχοι μεταξὺ τῶν ποδῶν. Μικραὶ γραμμαὶ ἐπὶ τοῦ δακτυλίου. Βαμμένος. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 1427, Catling, CBW, πίν. 38b.

3. Γεωμετρικός τύπος (πίν. 7, 12). «Καλορίζικη» τάφος 12, 35. Ἀδημοσίευτος. Λάπηθος τάφος 406, 91 καὶ τάφος 420, 40, SCE I, πίν. CXXX, 4-6.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΩΣ

Ἡ διακόσμησις τῶν ἀγγείων τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ διακρίνεται εἰς δύο κατηγορίας: τὰ γεωμετρικὰ θέματα καὶ τὰς ζωγραφικὰς παραστάσεις. Τὰ γεωμετρικὰ θέματα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὴν κυριωτέραν διακοσμητικὴν ὁμάδα τοῦ ρυθμοῦ, χωρίζονται εἰς εὐθύγραμμα — εἰς ὀριζοντίαν ἢ κάθετον διάταξιν — καὶ εἰς κυκλικά.

Εὐθύγραμμα θέματα. Ὅριζοντία διάταξις

1. Ὅμαδες καθέτων μικρῶν γραμμῶν. Κόσμημα χείλους, βάσεως λαιμοῦ, δισκομόρφου ἀπολήξεως προχοῆς κυπέλλων'. Κάλαθοι: Ἰδάλιον «Ἀγ. Γεώργιος» τάφος 2, 2, (πίν. 5, 2). CVA Cyprus 62, 6, (πίν. 5, 8). Κύπελλα μετὰ προχοῆς δισκομόρφου ἀπολήξεως: Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 1900, (πίν. 7, 8).

Οἰνοχόαι: Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1747, (πίν. 11, 1).

Ἀμφορεῖς μετὰ καθέτων λαβῶν: Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 12, (πίν. 22, 1).

Ἀμφορίσκοι μετὰ καθέτων λαβῶν: Παλαίπαφος τάφος 9, 38, (πίν. 22, 6).

2. Δακτύλιοι καθ' ὁμάδας. Κόσμημα πέριξ τοῦ ὤμου καὶ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος.

Δίωτα κύπελλα: Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 428, (πίν. 3, 2).

Σκύφοι: CVA Cyprus 64, 7, (πίν. 3, 8).

Ἰψίποδες κύλικες: Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 8, (πίν. 5, 11).

Πρόχοι μετ' ὀπισθοτμήτου προχοῆς: Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Β, 94, (πίν. 9, 4).

Κυλινδρικαὶ πρόχοι: Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1570, (πίν. 11, 4).

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς: Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1752, (πίν. 17, 2). Δίωτα πιθόσχημα ἀγγεῖα: Ἰδάλιον «Ἀγ. Γεώργιος» τάφος 2, 15. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/102, (πίν. 18, 1, 3).

1. Παρατίθενται τὰ σπουδαιότερα δείγματα ἐκ τῶν διαφόρων ὁμάδων τῶν ἀγγείων.

Ἄμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 323, Β 327, Β 331, Κούκλια τάφος 12, (πίν. 21, 5-8).

3. Δακτύλιοι πλασιούμενοι ὑπὸ ταινιῶν. Κόσμημα πέριξ τοῦ μέσου καὶ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος.

Κάλαθοι : CVA Cyprus 80, 6, (πίν. 5, 1).

Κρατῆρες μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 320, (πίν. 7, 1).

Πρόχοι μετ' ὀπισθοτήτου προχοῆς : Παλαίπαφος τάφος 9, 11, (πίν. 9, 5).

Οἰνοχόαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 700, Β 707, Ν 714, (πίν. 10, 4, 5, 7).

Κυλινδρिकाὶ πρόχοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 82, (πίν. 11, 9). Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 698, (πίν. 13, 3).

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : CVA Cyprus 62, 2, (πίν. 16, 1). Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/107, 109, (πίν. 16, 1-2 καὶ 7-8).

Ψευδόστομοι ἀμφορίσκοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 23, (πίν. 17, 8).

Ἄμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Παλαίπαφος τάφος 9, 22, (πίν. 19, 5).

Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Β, 89, (πίν. 20, 1).

Ἄμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : CVA Cyprus 63, 4, (πίν. 20, 5). Cyprus 80, 1, (πίν. 20, 6).

Ἄμφορεῖς μετὰ καθέτων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 12, (πίν. 22, 1).

Ἄμφορίσκοι μετὰ καθέτων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 20, (πίν. 22, 7).

Κάνθαροι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 17, (πίν. 23, 6). Παλαίπαφος τάφος 9, 32, (πίν. 23, 9).

4. Ταινίαι. Κόσμημα χείλους καὶ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος.

Βραχύποδες κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 3, (πίν. 3, 12). Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 58, (πίν. 4, 5).

Μόνωτα κύπελλα : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 9, (πίν. 6, 2).

5. Ταινίαι καθ' ὀμάδας διαφόρου πάχους. Κόσμημα πέριξ τοῦ μέσου καὶ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος.

Βραχύποδες κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Β, 91, (πίν. 4, 6).

Οἰνοχόαι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26, 104, (πίν. 11, 3).

Ἄμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : CVA Cyprus 63, 1, (πίν. 19, 2).

Ἄμφορίσκοι μετὰ καθέτων λαβῶν. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 81, (πίν. 22, 5). Παλαίπαφος τάφος 9, 38, (πίν. 22, 6).

6. Γαινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων. Κόσμημα περίξ τοῦ μέσου καὶ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος.

Κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 4, (πίν. 3, 11). Κρατῆρες μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : Παλαίπαφος τάφος 9, 5, (πίν. 7, 3).

Πρόχοι : Ἰδάλιον «Ἀγ. Γεώργιος» τάφος 2, 9, (πίν. 8, 1).

Πρόχοι μετ' ὀπισθοτημήτου προχοῆς : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26B, 94, (πίν. 9, 4).

Οἰνοχόαι : «Καλορίζικη» τάφος 26A, 79, (πίν. 11, 2).

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1752, (πίν. 17, 1). Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/105, 108, 110, 112, (πίν. 15, 5-7 καὶ 16, 3).

Δίωτα πιθόσχημα ἀγγεῖα : Λάπηθος τάφος 503, 29, (πίν. 18, 2).

Ἀμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1957/VII-23/2. Παλαίπαφος τάφος 9, 23, (πίν. 19, 3, 6).

Ἀμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 33, (πίν. 20, 7). Παλαίπαφος τάφος 9, 25, (πίν. 20, 8).

7. Κυματοειδεῖς γραμμαί. Ἀπλαῖ. Κόσμημα περίξ τοῦ λαιμοῦ, τῶν ὤμων καὶ τῆς ζώνης μεταξύ τῶν λαβῶν (F.m. 53 : 23).

Δίωτα κύπελλα : Παλαίπαφος τάφος 9, 1, (πίν. 3, 4).

Κύπελλα μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : Λάπηθος τάφος 503, 18, (πίν. 7, 4).

Πρόχοι : CVA Cyprus 64, 5, (πίν. 8, 9).

Οἰνοχόαι : Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1747, (πίν. 11, 1).

Φακοειδεῖς πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον B 599, (πίν. 9, 1).

Διπλαῖ. Κόσμημα περίξ τοῦ λαιμοῦ, τῶν ὤμων καὶ τῆς ζώνης περίξ τῶν λαβῶν (F. m. 53 : 24).

Δίωτα κύπελλα : Κυπριακὸν Μουσεῖον B 428, Παλαίπαφος τάφος 9, 2, (πίν. 3, 2-3).

Σχύφοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/360, (πίν. 3, 9).

Βραχύποδες κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 3, (πίν. 3, 12).

Μόνωτα κύπελλα : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 18 καὶ 22, (πίν. 6, 3-4).

Κύπελλα μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 25, 49, (πίν. 7, 6-7).

Πρόχοι μετ' ὀπισθοτημήτου προχοῆς : Παλαίπαφος τάφος 9, 11, (πίν. 9, 5).

Θήλαστρα : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 23, (πίν. 9, 8).

Οἰνοχόαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς : Κυπριακὸν Μουσεῖον B 707, B 714, (πίν. 10, 5, 7).

Κυλινδρिकाὶ πρόχοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 82, (πίν. 11, 9).

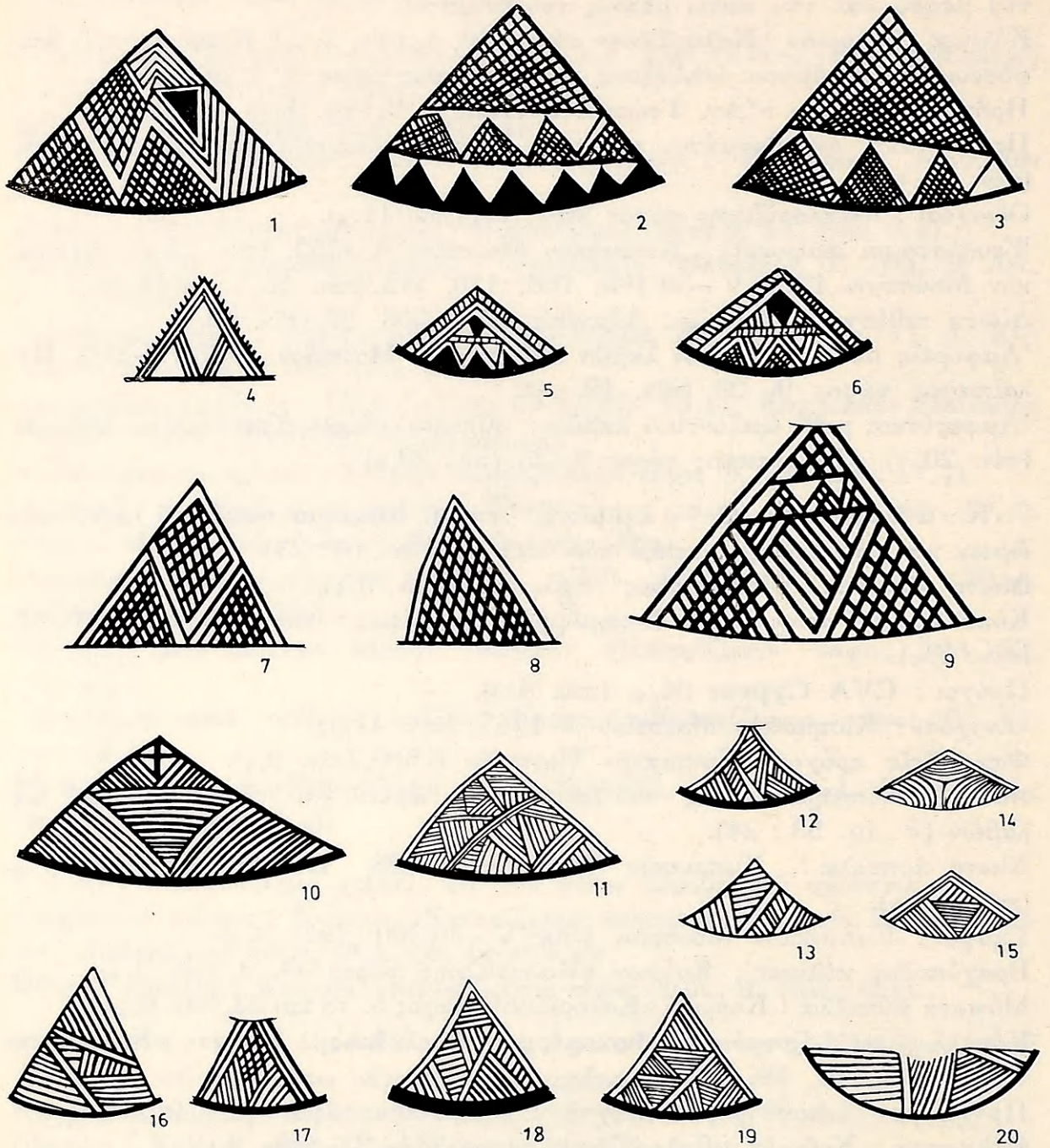
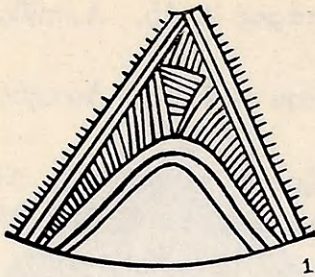
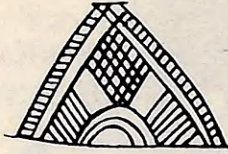

Fig. 2.

- Δίωτα πιθόσχημα ἀγγεῖα : Ἰδάλιον «Ἁγ. Γεώργιος» τάφος 2, 15. Λάπηθος τάφος 503, 29, (πίν. 18, 1-2).
- Ἀμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1761. Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 38, (πίν. 19, 1-2, 8).
- Ἀμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 33. Παλαίπαφος τάφος 9, 25. Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 346. Λάπηθος τάφος 503, 14, (πίν. 20, 7-9 καὶ πίν. 21, 4, 9).
- Κάνθαροι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 325. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 17. Παλαίπαφος τάφος 9, 32. Λάπηθος τάφος Ρ. 74, 125, (πίν. 23, 4-7, 9).
- Ἵδρῖαι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 257, (πίν. 23, 11).
- Τριπλαῖ. Κόσμημα πέριξ τοῦ λαιμοῦ, τῶν ὤμων καὶ τῆς ζώνης μεταξύ τῶν λαβῶν.
- Κρατῆρες μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 320, (πίν. 7, 1).
- Πρόχοι μετ' ὀπισθοτμήτου προχοῆς : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Β, 94, (πίν. 9, 4).
- Οἰνοχόαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 700. Παλαίπαφος τάφος 9, 10, (πίν. 10, 4, 6).
- Ἀμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1957/VII - 23/2. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 39. Παλαίπαφος τάφος 9, 22, 23. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Β 89. Λάπηθος τάφος Ρ. 74 76, (πίν. 19, 3-6 καὶ πίν. 20, 1, 3).
- Ἀμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : CVA Cyprus 80, 1 καὶ 62, 7. Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 323, Β 327 - 8, Β 331, (πίν. 20, 6 καὶ 21, 1, 5-8).
- Ἀμφορεῖς μετὰ καθέτων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 12. Καραβᾶς «Βαθυρκάκας» τάφος 4, 37, (πίν. 22, 1-2).
- Ἀμφορίσκοι μετὰ καθέτων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 81. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 20, (πίν. 22, 5, 7).
- Ὀξυπύθμενοι ἀμφορεῖς : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 4, (πίν. 22, 8).
- Κάνθαροι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 52, (πίν. 23, 5).
- Πτηνόμορφοι πρόχοι : Λάπηθος τάφος Ρ. 74, 42 (κατὰ μῆκος τοῦ σώματος), (πίν. 28, 7).
8. Διαγώνιοι γραμμαῖ. Κόσμημα πέριξ τῆς ζώνης τῶν λαβῶν.
Ἵψίποδες κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 8, (πίν. 5, 11).
9. Τρίγωνα. Συμπαγῆ. Κόσμημα πέριξ τῶν ὤμων καὶ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος. (F.m. 61A : 3).

1

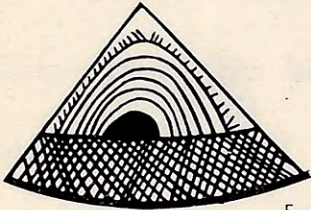
2

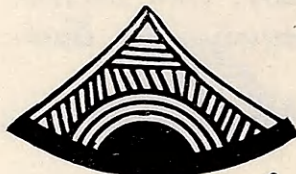
3

4

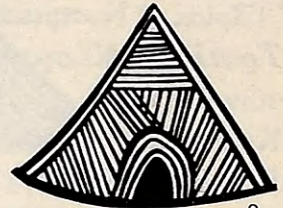
5

6

7

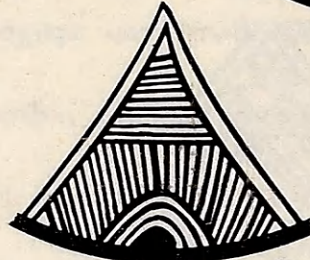
8

9

10

11

12

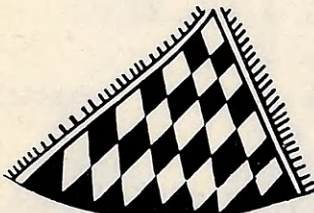
13

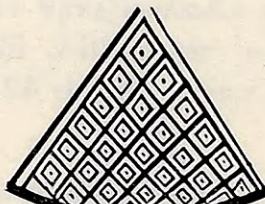
14

15

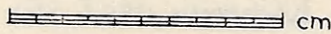
16

17

18

Etz. 3.

- Πινάκια : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, (πίν. 1, 6-7).
- Οίνοχοαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς : Παλαίπαφος τάφος 9, 10. Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 714, (πίν. 10, 6-7).
- Κυλινδρικὰ ἀγγεῖα : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 699, Β 694, (πίν. 12, 1, 3).
- Φακοί : Ἐκ τῆς συλλογῆς Μ. Γκαφιέρο, (πίν. 13, 5).
- Λεμβόσχημα ἀγγεῖα : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1943/V - 29/1, (πίν. 29, 5).
- Διάγραμμα. Κόσμημα περίξ τῶν ὤμων καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ στομίου (F.m. 61 : 19).
- Κάλαθοι : Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 2. Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1542, (πίν. 5, 3-4).
- Διώτα πιθόσχημα ἀγγεῖα : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/102, (πίν. 18, 3).
- Ἄμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1957/VII - 23/2, (πίν. 19, 3).
- Σύνθετα διάγραμμα. Κόσμημα περίξ τῶν ὤμων, (εἰκ. 2, 10-20).
- Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : CVA Cyprus 40, 10. Παλαίπαφος τάφος 9, 14. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/106, 107, 111, (πίν. 15, 1-3, 8-9 καὶ 16, 1-2, 12).
- Ἄμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : CVA Cyprus 63, 1, (πίν. 19, 2).
- Ἄμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 33, (πίν. 20, 7).
- Ζωόμορφοι ἀσκοί : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1776, (πίν. 26, 3-4).
- Δικτυωτά (ἀπλᾶ ἢ περιγράμμα). Κόσμημα περίξ τοῦ λαιμοῦ, τῶν ὤμων καὶ τῆς ζώνης μετὰ τῶν λαβῶν (F. m. 61A : 5) (εἰκ. 2, 8).
- Βραχύποδες κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 58, τάφος 40, 4, τάφος 5, 13, (πίν. 4, 5, 7-8).
- Κύπελλα μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 25, 49. Παλαίπαφος τάφος 9, 4. Λάπηθος τάφος 503, 18, (πίν. 7, 4, 6-7, 9).
- Τριποδικὰ κύπελλα : Λάπηθος τάφος 503, 17, (πίν. 6, 7).
- Πρόχοι : CVA Cyprus 64, 3. Λάπηθος τάφος 503, 5, 7. Λάπηθος τάφος Ρ. 74, 23, (πίν. 8, 4-8).
- Οίνοχοαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 70. Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 700, Β' 707, (πίν. 10, 3-5, 8).
- Κυλινδρικαὶ πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1570. CVA 80, 4, (πίν. 11, 4, 6).
- Κυλινδρικὰ ἀγγεῖα : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 699, Β 1922. Λάπηθος τάφος 503, 23, (πίν. 12, 3-4, 6).
- Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/106, 107, 109 (πίν. 16, 1-2, 9-12).

Etz. 4.

Σταμνίσκοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 30, 57, (πίν. 18, 8, 10).

Ἀμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : CVA Cyprus 63, 4. Παλαίπαφος τάφος 9, 25, (πίν. 20, 5-6, 8).

Ἀμφορίσκοι μετὰ καθέτων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 81, (πίν. 22, 5).

Κάνθαροι : Παλαίπαφος τάφος 9, 32, (πίν. 23, 9).

Ζωόμορφοι ἄσκοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 54, (πίν. 26, 5).

Σύνθετα δικτυωτά. Κόσμημα περίξ τῶν ὤμων (εἰκ. 2, 1-3, 7, 9 καὶ 3, 18).

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1753, (πίν. 14, 5-6).

Ἀμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1761. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 39. Παλαίπαφος τάφος 9, 22, (πίν. 19, 1, 4-5).

Κρατῆρες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 12, (πίν. 22, 10).

Στικτά. Κόσμημα περίξ τῶν ὤμων (εἰκ. 3, 17).

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1753, (πίν. 14, 5).

Δικτυωτά ἢ συμπαγῆ πλαισιούμενα ὑπὸ κλιμακωτῶν ταινιῶν. Κόσμημα περίξ τῶν ὤμων, τῆς ζώνης μεταξὺ τῶν λαβῶν καὶ τοῦ μέσου τμήματος τοῦ σώματος (εἰκ. 2, 5-6 καὶ 3, 13-15).

Βραχύποδες κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 91, (πίν. 4, 6).

Κυλινδρिकाὶ πρόχοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 82, (πίν. 11, 9).

Κρατῆρες : Λάπηθος τάφος Ρ. 74, 115, (πίν. 23, 3).

Ἀβακωτά. Κόσμημα περίξ τῶν ὤμων (εἰκ. 3, 16-18).

Πρόχοι μετ' ὀπισθοτμήτου προχοῆς : Παλαίπαφος τάφος 9, 11, (πίν. 9, 5).

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1752, (πίν. 17, 1, 3).

Ἐνάλληλα. Κόσμημα περίξ τῆς ζώνης μεταξὺ τῶν λαβῶν (F.m. 61A : 1).

Ἀμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1763, (πίν. 20, 4).

Ἐνάλληλα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος. Συνδεδεμένα καὶ πλαισιούμενα ὑπὸ σιγμῶν. Κόσμημα περίξ τῶν ὤμων καὶ τοῦ σώματος (F.m. 61A : 2), (εἰκ. 4, 13-14).

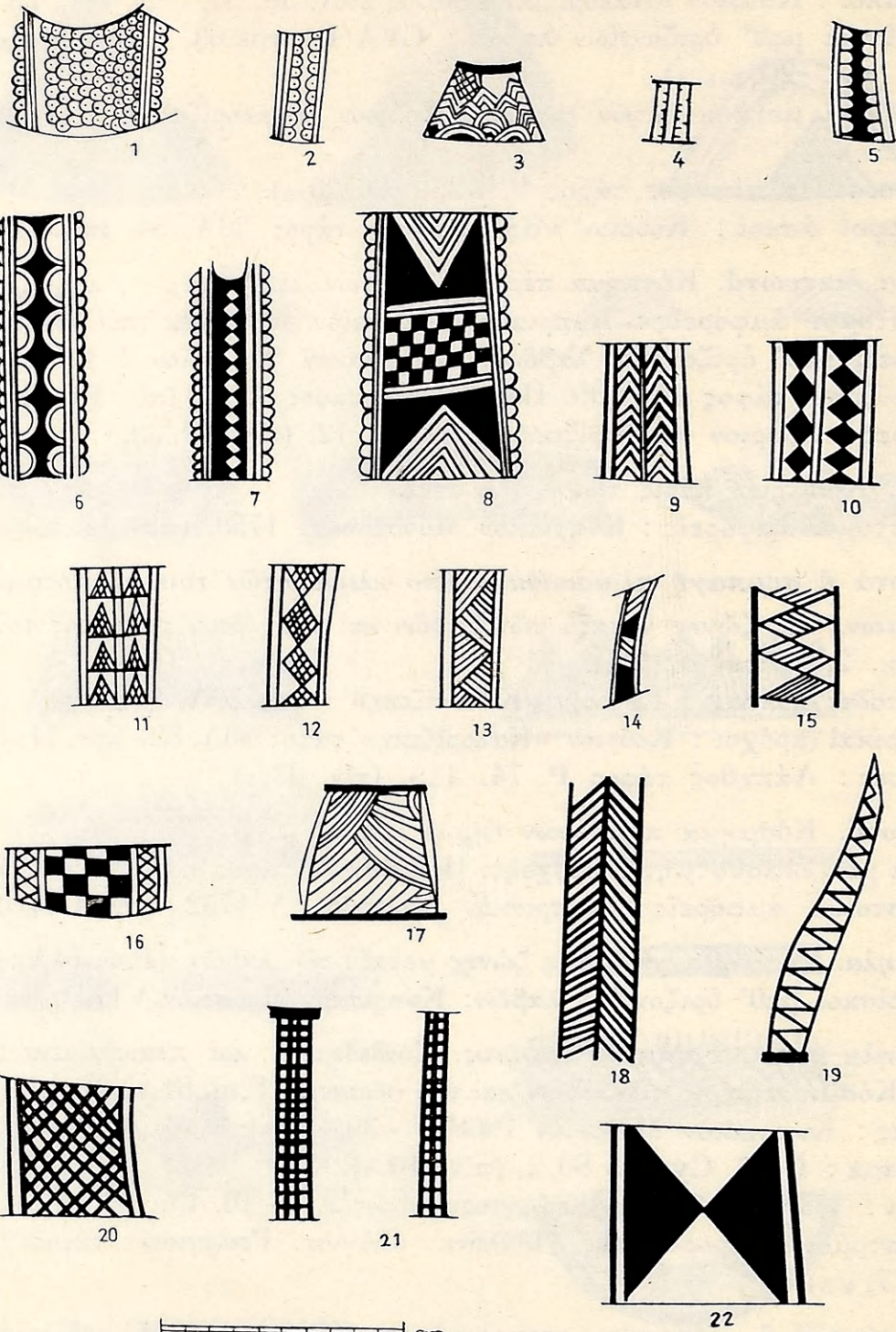
Πυξίδες : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/113, (πίν. 6, 8-9).

Θήλαστρα : CVA Cyprus 80, 5, (πίν. 10, 1).

Πρόχοι : Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 9 - 10, 13, (πίν. 8, 1-2).

Ψευδόστομοι ἀμφορίσκοι : Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 5 - 6, (πίν. 17, 4-5).

Ἐφαπτόμενα ἢ κόσμημα «πεταλούδας». Κόσμημα περίξ τοῦ λαιμοῦ, τῶν ὤμων καὶ τῆς ζώνης μεταξὺ τῶν λαβῶν (εἰκ. 5, 22).

Elx. 5.

- Βραχύποδες κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 2, (πίν. 3, 11).
 Ύψίποδες κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 40, 8, (πίν. 5, 11).
 Κρατῆρες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26, 1, (πίν. 23, 1).
Τρίγωνα πληρούμενα δι' ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων μετ' ἐλευθέρου ἢ συμπαγοῦς πυρήνος. Κόσμημα πέριξ τῶν ὤμων καὶ τοῦ σώματος (εἰκ. 3, 1-11).
 Κύπελλα μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως : Λάπηθος τάφος 503, 18.
 Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 32, (πίν. 7, 4-5).
 Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : CVA Cyprus 62, 2 καὶ 64, 1. Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1752, 1753, 1755. CVA Cyprus 36, 1. Παλαίπαφος τάφος 9, 14. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/105 - 6, 109, (πίν. 14, 1-8, 15, 2-3, 16, 3-12, καὶ 17, 1, 3).
 Πτηνόμορφοι ἀσκοί : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/117, (πίν. 28, 2-3).
10. Ρόμβοι. Δικτυωτοί. Κόσμημα πέριξ τῶν ὤμων, τοῦ μέσου καὶ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος (εἰκ. 4, 21).
 Τρίποδες : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 1919. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 12, 35, (πίν. 7, 10, 12).
 Κυλινδρικοὶ πρόχοι : CVA Cyprus 80, 4-5. Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 695. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 12, 48. Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 1922, Β 694, (πίν. 11, 5-8 καὶ 12, 1, 4).
 Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 8, (πίν. 17, 2).
 Ἀμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Λάπηθος «Ἁγία Ἀναστασία» τάφος 2, 39, (πίν. 19, 8).
 Κρατῆρες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 12, (πίν. 22, 10).
 Ζωόμορφοι ἀσκοί : Λάπηθος τάφος 602, 3, (πίν. 26, 6).
 Ζωόμορφα ρυτά : Λάπηθος τάφος Ρ. 74, 122, (πίν. 27, 5).
 Πτηνόμορφοι ἀσκοί : Παλαίπαφος τάφος 9, 39. Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 1198, (πίν. 28, 4, 9).
 Πτηνόμορφα ρυτά : Λάπηθος τάφος Ρ. 74, 66 καὶ 144, (πίν. 29, 3-4).
 Λεμβόσχημα ἀγγεῖα : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1943/V - 29/1, (πίν. 29, 5).
Δικτυωτοὶ στικτοί. Κόσμημα πέριξ τῆς ζώνης μεταξύ τῶν λαβῶν. (F.m. 73 : 2 ἄνευ στιγμαῶν).
 Σταμνίσκοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1762, (πίν. 18, 9).
11. Ταϊνίαι - Ζῶναι πληρούμεναι διὰ κοσμημάτων.
Ἐνάλληλοι γωνίαι. Κόσμημα πέριξ τῶν ὤμων, τοῦ κάτω μέρους τῆς κοιλίας καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἀγγείου κάτωθεν τοῦ χείλους (εἰκ. 4, 18).
 Κάλαθοι : CVA Cyprus 62, 6, (πίν. 5, 8).
 Κυλινδρικοὶ πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 695. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/115, (πίν. 11, 7 καὶ 12, 2).

- Σταμνίσκοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/103, (πίν. 18, 7).
 Κέρνοι : Ἰδάλιον «Ἁγίος Γεώργιος» τάφος 2, 1 (ἐπὶ τοῦ δακτυλίου), (πίν. 24, 2).
 Ἐπάλληλοι γραμμαί. Κόσμημα πέριξ τῶν ὠμων, τοῦ μέσου τμήματος τῆς κοιλίας καὶ τῆς ζώνης μεταξύ τῶν λαβῶν (εἰκ. 4, 16).
 Κυλινδρिकाὶ πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1570, (πίν. 11, 4).
 Ψευδόστομοι ἀφορεῖς : CVA Cyprus 62, 2, CVA Cyprus 64, 1. Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1755, (πίν. 14, 1-6).
 Ἀμοφορίσκοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1763, (πίν. 20, 4).
 Σταμνίσκοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1764, (πίν. 18, 6).
 Ζωόμορφοι ἀσκοί : Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1776, (πίν. 26, 3).
 Πτηνόμορφοι πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1201. Παλαίπαφος τάφος 9, 39, (πίν. 28, 4, 8).
 Λεμβόσχημα ἀγγεῖα : Λάπηθος τάφος P. 74, 108, (πίν. 29, 6).
 Δικτυωτὸν κόσμημα βάσεως (εἰκ. 4, 19).
 Πτηνόμορφος πρόχους : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 50, (πίν. 28, 1).

Εὐθύγραμμα θέματα. Κ ά θ ε τ ο ς δ ι ά τ α ξ ι ς

1. *Κυματοειδεῖς γραμμαί.* Κόσμημα λαβῶν.
 Πρόχοι μετ' ὀπισθοτμήτου προχοῆς : Παλαίπαφος τάφος 9, 11, (πίν. 9, 5).
 Κόσμημα τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος.
 Κυλινδρिकाὶ πρόχοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 82, (πίν. 11, 9).
 2. *Ἰχθυάκανθα.* Κόσμημα ράχεως καὶ λαιμοῦ φακοῦ (F.m. 58 : 30) (εἰκ. 5, 18).
 Παλαίπαφος τάφος 9, 16, (πίν. 13, 6, 7).

Θ έ μ α τ α εἰ ς δ ι ά τ α ξ ι ν « τ ρ ι γ λ ύ φ ω ν »

- Κόσμημα ὠμων, ζώνης μεταξύ τῶν λαβῶν καὶ τοῦ σώματος (εἰκ. 5, 1-17, 20-21).
Τεθλασμέναι γραμμαί.
 Κάλαθοι : Παλαίπαφος τάφος 9, 7, (πίν. 5, 5).
 Ἐξηρημένα ἡμικύκλια (F.m. 74 : 16) (εἰκ. 5, 5-6).
 Ψευδόστομοι ἀφορεῖς : CVA Cyprus 62, 4, (πίν. 14, 2).
 Κυλινδρिकाὶ πρόχοι : Λάπηθος τάφος 503, 23, (πίν. 12, 6).
 Ἐπάλληλοι γωνίαι (F.m. 74 : 20) (εἰκ. 5, 3, 9).
 Σταμνίσκοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/103, (πίν. 18, 7).
 Κυλινδρिकाὶ πρόχοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 82, (πίν. 11, 9).
 Μικρογραφία καθίσματος : Cesnola, Atlas, τ. II, πίν. LXXVIII, 703 - 6, (πίν. 30, 1-3).

- Δικτυωτοὶ ῥόμβοι* (F.m. 74 : 27) (εἰκ. 5, 12).
Κάλαθοι : Παλαίπαφος τάφος 9, 7, (πίν. 5, 5).
Κυλινδρικοί πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 694, Β 1922, (πίν. 12, 1, 4).
Ἄμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 1, (πίν. 19, 9).
Συμπαγεῖς ῥόμβοι (εἰκ. 5, 10).
Κυλινδρικοί πρόχοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 8, (πίν. 11, 9).
Ἀβακωτὸν κόσμημα (F.m. 74 : 34) (εἰκ. 5, 8, 16).
Πτηνόμορφα ρυτά : Παλαίπαφος τάφος 9, 41, (πίν. 29, 2).
Κυλινδρική ἀγγεῖα : Λάπηθος τάφος 503, 23, (πίν. 12, 6).
Φολιδωτὸν κόσμημα (εἰκ. 5, 1-2).
Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : CVA Cyprus 62, 2, (πίν. 14, 1-2).
Κλιμακωτὸν κόσμημα (εἰκ. 5, 21).
Κύλικες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 5, 13, (πίν. 4, 8).
Σταμνίσκοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/103, (πίν. 18, 7).
Τρίδυμος πυξίς : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/120, (πίν. 25, 6).
Δικτυωτὸν κόσμημα (εἰκ. 5, 20).
Κυλινδρικοί πρόχοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 82, (πίν. 11, 9).
Κρατῆρες : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 21, 1, (πίν. 23, 1).
Ἐπάλληλοι γραμμαί (εἰκ. 5, 13, 17).
Κυλινδρικοί πρόχοι : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26Α, 82, (πίν. 11, 9).
Δίωτα πιθόσχημα ἀγγεῖα : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968 / V - 30 / 102, (πίν. 18, 3).

Κυκλικὰ θέματα

1. Ἡ μ ι κ ὕ κ λ ι α

- Ἐξηρημένα ἡμικύκλια*. Κόσμημα περίξ τοῦ μέσου τμήματος τοῦ σώματος (εἰκ. 4, 9).
Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1752, (πίν. 17, 1-3).
Ὀμόκεντρα ἡμικύκλια ἐντὸς βαμμένου βάθους.
Κόσμημα τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος (εἰκ. 4, 10).
Κυλινδρικοί πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1570, (πίν. 11, 4).
Συνδεδεμένα ὁμόκεντρα ἡμικύκλια μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος. Κόσμημα περίξ τῶν ὠμων (F.m. 43 : 32 καὶ 34) (εἰκ. 4, 4-5).
Πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1955/III - 16/1, (πίν. 8, 1, 3).
Συνδεδεμένα ὁμόκεντρα ἡμικύκλια μετ' ἀβακωτοῦ ἢ διαγράμμου πυρῆνος.
Κόσμημα περίξ τῶν ὠμων (εἰκ. 4, 1-2).
Ζωόμορφοι ἄσκοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Α 1775, (πίν. 26, 1-2).

Ὀμόκεντρα ἡμικύκλια μετ' ἐλευθέρου ἢ συμπαγοῦς πυρῆνος πλαισιούμενα ὑπὸ στιγμῶν. Κόσμημα πέριξ τῶν ὤμων καὶ τῆς ζώνης μεταξύ τῶν λαβῶν (F.m. 43°) (εἰκ. 4, 6-8, 11-12).

Κάλαθοι : Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 2, (πίν. 5, 2).

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς: Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/110, 112, (πίν. 15, 5-7).

Τρίδυμος πυξίς. Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/120, (πίν. 25, 6-7).

Πτηνόμορφοι πρόχοι : Ἰδάλιον «Ἅγιος Γεώργιος» τάφος 2, 18, (πίν. 28, 6).

2. Κύκλοι

Ὀμόκεντροι. Κόσμημα βάσεως πυξίδος (πίν. 6, 12).

Κάθετοι ὀμόκεντροι. Φακοειδεῖς πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον B 150, B 599, (πίν. 8, 10 καὶ 9, 1-2).

Φακοί : Κυπριακὸν Μουσεῖον A 2002. Παλαίπαφος τάφος 9, 16, (πίν. 13, 6-9).

Δευτερεύοντα καὶ παραπληρωματικὰ θέματα

1. Σταυροὶ ἐντὸς κύκλου. Κόσμημα ἐπὶ τῆς δισκομόρφου ἀπολήξεως προχοῆς κρατήρων καὶ κυπέλλων. Κυπριακὸν Μουσεῖον B 320. Λάπηθος τάφος 503, 18. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 32, 49, (πίν. 7, 1, 4-6).

Ἐπὶ δισκοειδοῦς ἀποφύσεως φακοειδῶν πρόχων : Κυπριακὸν Μουσεῖον B 599, (πίν. 9, 1).

Ἐπὶ βάσεως σταμνίσκου : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/103, (πίν. 18, 7) καὶ πτηνομόρφου πρόχου : Λάπηθος τάφος P. 74, 42, (πίν. 28, 7).

2. Ἀγκυλωτοὶ σταυροί : Ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τῆς ζώνης μεταξύ τῶν λαβῶν.

Κάλαθοι : Παλαίπαφος τάφος 9, 7, (πίν. 31, 6).

Κύπελλα μετὰ προχοῆς δισκομόρφου ἀπολήξεως : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 25, (πίν. 7, 7).

Ἄμφορεὺς ἐκ τῆς συλλογῆς Σώζου (πίν. 19, 7).

3. Σπεῖραι. Ἐπὶ δίσκων ψευδοστόμων ἀμφορέων (F.m. 52, 8). Κυπριακὸν Μουσεῖον A 1755, 1968/V - 30/106 - 109. Παλαίπαφος τάφος 9, 14, (πίν. 15, 2-3 καὶ πίν. 16, 1-12).

Ἐπὶ πυθμένος κυπέλλων. Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 51, (πίν. 3, 1).

Ἐπὶ πυθμένος κυπέλλων (πίν. 1, 1-4).

4. Θύσανοι. Κάτωθεν τῆς βάσεως τῆς λαβῆς καὶ τῆς προχοῆς ψευδοστόμων ἀμφορέων. Κυπριακὸν Μουσεῖον : CVA Cyprus 70, 3, 1968/V - 30/107, 109. Παλαίπαφος τάφος 9, 14, (πίν. 15, 2-3 καὶ πίν. 16, 1-2, 5-10).

5. Ρόδακες (F.m. 17 : 35). Ἐπὶ τῆς βάσεως καὶ τοῦ πυθμένου πινακίων καὶ τῆς πλευρᾶς φακοειδῶν πρόχων.

Πινάκια : Κούριον «Καλορίζικη» τάφος 26A, 38, 83, (πίν. 1, 2, 9).

Φακοειδεῖς πρόχοι : Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 150, (πίν. 8, 10).

Ζωμόμορφα ρυτά : Λάπηθος τάφος Ρ. 74, 122, (πίν. 27, 5).

Θέματα ζωγραφικοῦ ρυθμοῦ

1. Δένδρα

Φοινικοειδές

Μικρογραφία καθίσματος : Cesnola, Atlas, τ. ΙΙ, πίν. LXXVIII, 703 - 6, (πίν. 30, 3).

Κάλαθος : Παλαίπαφος τάφος 9, 7, (πίν. 31, 5-6).

2. Πτηνὰ

Πυξίς : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/113, (πίν. 31, 3).

Κάλαθος : Παλαίπαφος τάφος 9, 7, (πίν. 31, 6).

Σταμνίσκος : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/103, (πίν. 31, 7).

3. Ζῶα

Αἶγαρος

Πυξίς : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/113, (πίν. 31, 2).

Κάλαθος : Παλαίπαφος τάφος 9, 7, (πίν. 31, 6).

Ἄμφορεύς : Ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς συλλογῆς Σώζου (πίν. 32, 1-2).

Κύων

Ἄμφορεύς : Ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς συλλογῆς Σώζου (πίν. 32, 1).

Ἐλαφος

Ἄμφορεύς : Richter, KBH, πίν. XCVIIIa, Op. Arch. 3, 1944, σ. 78, εἰκ. 1, 16.

4. Ἄνθρωποι

Πυξίς : Κυπριακὸν Μουσεῖον 1968/V - 30/113, (πίν. 31, 1).

Κάλαθος : Παλαίπαφος τάφος 9, 7, (πίν. 31, 6).

5. Τέρατα (;)

Κάλαθος : Παλαίπαφος τάφος 9, 7, (πίν. 31, 6).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟΥ ΡΥΘΜΟΥ

Α. ΣΧΗΜΑΤΑ

Ἡ πρωτογεωμετρικὴ κεραμεικὴ χωρίζεται τυπολογικῶς εἰς τρεῖς φάσεις. Εἰς τὴν πρώιμον φάσιν ὑπάγονται ἀγγεῖα ἐξ ἰδιωτικῶν συλλογῶν ἢ ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου, τὰ ὅποια φέρουσι στοιχεῖα κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν ἐνδεικτικὰ τῆς ἀρχαιοτέρας διαμορφώσεως τοῦ τύπου αὐτῶν. Ἐπίσης εἰς τὴν πρώιμον ἀνήκει καὶ τὸ ταφικὸν σύνολον ἐκ Λαπήθου, ἐκ τάφου δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ Richter¹, τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενον ἀντιστοιχεῖ τυπολογικῶς πρὸς τὰ παλαιότερα δείγματα τοῦ ρυθμοῦ.

Ἡ κεραμεικὴ τῆς πρώιμου φάσεως ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ ὠρισμένων ἀγγείων, τῶν ὁποίων τὰ ἐπικρατέστερα σχήματα² εἶναι σκύφοι, κάλαθοι, καλαθίσκοι, ψευδόστομοι ἀμφορεῖς (τὰ ἀρχαιότερα παραδείγματα τῆς ομάδος α'), ψευδόστομοι ἀμφορεῖς μεγάλου μεγέθους, ἀμφορεῖς μετὰ πλαγίων λαβῶν καὶ ἀφορίσκοι. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα σχετίζονται στενῶς πρὸς τὴν ἑλλαδικὴν κεραμεικὴν καὶ ἔχουσιν ὡς πρότυπα ἀγγεῖα τῆς ὑστεροελλαδικῆς IIIΓ κεραμεικῆς, ὡς ταῦτα διεμορφώθησαν εἰς τὰ κέντρα τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος, κυρίως εἰς Ἀργολίδα (Μυκῆνας), Ἀσίνην καὶ εἰς ἄλλους μυκηναϊκοὺς συνοικισμοὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ εἰς τὴν νῆσον Ρόδον³.

Παρόμοιοι τύποι ἀγγείων ἀπαντῶσι καὶ εἰς τὴν Ἐγκωμην κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ στρώματος IIIA - Γ, ὅτε νέαι ἐπιδράσεις ἐκ τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος ἐδημιούργησαν τοπικὸν ρυθμὸν, τὸν ρυθμὸν Σιτοβολῶνος εἰς κυπριακὴν παραλλαγήν (πίν. 33), ὁ ὁποῖος ἐβασίσθη ἐπὶ ἑλλαδικῶν προτύπων. Ὡσαύτως εἰς τὸ

1. RICHTER, KBH, πίν. XCVIII, 1 καὶ CLVII, 2.

2. Τὰ σχήματα τῶν ἀγγείων τὰ ὅποια ἀνήκουσιν εἰς τὰς τρεῖς φάσεις τοῦ ρυθμοῦ παρατίθενται εἰς τοὺς συγκριτικοὺς πίνακας, βλ. σ. 88 κέ.

3. Ὁ FURUMARK ὑποδεικνύει σαφῶς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὑστεροελλαδικῆς IIIΓ κεραμεικῆς εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ πρώιμου κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, βλ. Op. Arch. 3, 1944, σ. 243 - 258 καὶ Op. Ath. 6, 1965, σ. 11. Διὰ τὸ αὐτὸ θέμα βλ. DESBOROUGH, The Last Mycenaean, σ. 24 καὶ σ. 231.

Κίτιον, εἰς τὸν μυκηναϊκὸν συνοικισμόν, παρουσιάζονται κεραμεικοὶ τύποι τῆς πρώιμου φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ (πίν. 34).

Τὰ πρώιμα κυπριακὰ πρωτογεωμετρικὰ ἀγγεῖα ἀνήκουσι τυπολογικῶς εἰς ἓν στάδιον μεταγενέστερον τῶν ἑλλαδικῶν προτύπων, διότι ἐμφανίζονται ἐπ' αὐτῶν κυπριακὰ (;) στοιχεῖα, ὡς εἶναι ἡ ἐξαφάνισις τοῦ κυματοειδοῦς περιγράμματος τῶν σκύφων καὶ τῶν ὑψιπόδων κυλίκων, ἡ κάθετος γραμμὴ τοῦ χείλους αὐτῶν καὶ ἡ δημιουργία χαμηλῆς κωνικῆς βάσεως εἰς τοὺς ψευδοστόμους ἀμφορεῖς.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς μυκηναϊκῆς κεραμεικῆς συνεχίζεται καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς διαμορφώσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Παραλλήλως ὅμως ἡ ἐξέλιξις τῆς τυπολογίας τῶν ἀγγείων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μέσης φάσεως ὑποδηλοῖ καὶ σχέσεις μετὰ τῆς ὑπομινωικῆς Κρήτης καὶ πιθανῶς μετὰ τῆς ὑπομυκηναϊκῆς Ἀττικῆς. Ἐπίσης ἀρχίζει νὰ διαφαίνεται καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς συροπαλαιστινιακῆς κεραμεικῆς.

Εἰς τὴν φάσιν ταύτην ἀνήκουσιν ἀγγεῖα ἐκ τάφων ἐξ Ἰδαλίου «Ἁγίος Γεώργιος» ὑπ. ἀριθ. 2 καὶ ἐκ Λαπήθου ὑπ' ἀριθ. 503 (SCE). Ὡσαύτως εἰς τὴν περίοδον ταύτην περιλαμβάνονται καὶ ἀγγεῖα ἐκ διαφόρων συλλογῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὁμοιότης μετὰ τῆς ὑπομινωικῆς κεραμεικῆς εἶναι καταφανής.

Συνήθεις τύποι ἀγγείων τῆς φάσεως ταύτης εἶναι αἱ πρόχοι, αἱ πυξίδες, οἱ ψευδόστομοι ἀμφορεῖς τῶν ομάδων β' καὶ γ', τὰ δίωτα πιθόσχημα ἀγγεῖα, οἱ σταμνίσκοι, οἱ κάνθαροι καὶ τὰ πρώιμα κυλινδρικὰ ἀγγεῖα.

Κατὰ τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ αἱ σχέσεις τῆς Κύπρου μετὰ τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡ εἰσαγωγή εἰς Κύπρον συροπαλαιστινιακῶν ἀγγείων ἀποτελοῦσι νέον παράγοντα, ὁ ὁποῖος ἐπηρεάζει τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς. Τὰ μυκηναϊκὰ σχήματα συνεχίζονται ἀλλὰ πολλάκις εἰς ὠρισμένους τύπους ἀγγείων διαφαίνεται ἡ ἀνάμειξις τῶν παλαιῶν μυκηναϊκῶν στοιχείων μετὰ τῶν νέων τῶν εἰσαχθέντων ἐκ τῆς Ἀνατολῆς. Συγχρόνως παρουσιάζονται καὶ νέοι κεραμεικοὶ τύποι, οἱ ὁποῖοι κατάγονται ἐκ τῶν ἀνατολικῶν προτύπων.

Ἀγγεῖα μετὰ στοιχείων συροπαλαιστινιακῶν ἀνήκουσιν εἰς ταφικὰ σύνολα, τὰ ὁποῖα χρονολογοῦνται κυρίως εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ προέρχονται ἐκ τῆς νεκροπόλεως Κουρίου «Καλορίζικης» (τάφοι ὑπ' ἀριθ. 26A - B, 25 καὶ 40), ἐκ Παλαιπάφου (οἱ ἀρχαιότεροι τάφοι ὑπ' ἀριθ. 6 καὶ 12 καὶ ὁ νεώτερος ὑπ' ἀριθ. 9) καὶ ἐκ Σαλαμῖνος (τάφος ὑπ' ἀριθ. 1). Ταῦτα περιλαμβάνουσιν ἀγγεῖα συροπαλαιστινιακῆς προελεύσεως (πίν. 35), φακοειδῆ δίωτα ἀγγεῖα καὶ σφαιρικὰς πρόχους μονοχρώμου ἢ διχρώμου διακοσμῆσεως¹, ὡς καὶ κυπριακὰ ἀγγεῖα, τῶν ὁποίων τὰ σχήματα θεωροῦνται ἀνατο-

1. Υόν, Salamine, la tombe T.I, πίν. 27, 93 - 94 καὶ 29, 104 - 106.

λικής καταγωγής. Οί φακοί, τὰ τριποδικὰ κύπελλα, αἱ σφαιρικαὶ πρόχοι, τὰ κυλινδρικὰ ἀγγεῖα, οἱ ὀξυπύθμενοι ἀμοφορεῖς, τὰ ὅποια ἀπαντῶσι κυρίως κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν, δεικνύουσι τὴν διείσδυσιν τῆς ἀνατολικῆς κεραμεικῆς εἰς τὴν Κύπρον καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀγγείων τῆς ὑστέρας φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ.

Ὡσαύτως ἡ μελέτη τῆς τυπολογίας τῶν πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων ὀδηγεῖ καὶ πρὸς τὴν παλαιότεραν ἐγχώριον κεραμεικὴν — τὴν μυκηναϊκὴν III B ὡς διεμορφώθη εἰς τὴν Κύπρον, τὴν κεραμεικὴν μετὰ γραπτῆς διακοσμῆσεως (Decorated Late Cypriote III Ware) καὶ τὴν ἀβαφῆ τροχήλατον κεραμεικὴν—, ἐκ τῆς ὁποίας παρελήφθησαν σχήματα ἀγγείων καὶ ρυθμολογικὰ καὶ διακοσμητικὰ στοιχεῖα διακρινόμενα ἐπὶ ὠρισμένων ἀγγείων. Αἱ ἐπιβιώσεις παλαιότερων ἐγχωρίων ρυθμῶν καὶ ἡ ἐπαναφορὰ παλαιότερων τύπων κεραμεικῆς εἶναι φυσικὸν νὰ παρουσιάζωνται εἰς ἀποκέντρους περιοχάς, ὡς ἦτο ἡ Κύπρος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελικῆς φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἐπέρχεται βαθμηδὸν ἡ πλήρης ἀφομοίωσις τῶν στοιχείων, τὰ ὅποια παρελήφθησαν ἐκ τῶν διαφόρων πηγῶν καὶ ἐδημιούργησαν μετὰ νέων ἐγχωρίων στοιχείων τὸν νέον κεραμεικὸν ρυθμὸν τῆς κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς.

Τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὰ ταφικὰ σύνολα Κουρίου «Καλορίζικης» (ὑπ' ἀριθ. 26A-B καὶ 25) καὶ ἰδίως εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν τάφων τῆς μεταβατικῆς περιόδου Λαπήθου P.T. 74, Λαπήθου «Ἀγίας Ἀναστασίας» ὑπ' ἀριθ. 2, Σαλαμῖνος ὑπ' ἀριθ. 1 (ἀνασκαφαὶ Πανεπιστημίου τῆς Λυών). Εἰς τὰ πρόιμα κυπρογεωμετρικὰ ταφικὰ σύνολα Λαπήθου (δευτέρα ταφὴ ἐκ τοῦ τάφου P.T. 74 καὶ οἱ τάφοι Λαπήθου ὑπ' ἀρ. 406, 417 καὶ 420, SCE) καὶ νεκροπόλεως «Σωτῆρος» Κιτίου ἀρχίζει πλέον ὁ μετασχηματισμὸς τῶν πρωτογεωμετρικῶν τύπων εἰς ἀγγεῖα μνημειώδους σχήματος καὶ ἡ ἐμφάνισις νέων τύπων ἀγγείων, τὰ ὅποια κατάγονται ἐκ τῆς ἐγχωρίου κεραμεικῆς παραδόσεως. Τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα ὀδηγοῦσιν ὀριστικῶς πλέον πρὸς τὸν κυπρογεωμετρικὸν ρυθμὸν, ὁ ὁποῖος παρουσιάζει νέαν δημιουργικὴν δύναμιν καὶ ἀνανέωσιν τῆς κυπριακῆς καλλιτεχνικῆς ἐπιδόσεως¹.

Ὡτῶ ὁ νέος ρυθμὸς, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖται περὶ τὰ τέλη τῆς ὑστέρας ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ, ἐξελίσσεται ὁμαλῶς μέχρι τῆς ὀριστικῆς ἐπικρατήσεως τοῦ κυπρογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, παρέχων τὰ βασικὰ στοιχεῖα ὡς πρὸς τὰ σχήματα καὶ τὴν διακόσμησιν διὰ τὴν διαμόρφωσιν αὐτοῦ. Ὡς ἐκ τούτου ὠνομάσθη πρωτογεωμετρικὸς ρυθμὸς.

Κατωτέρω ἀποδεικνύονται ἀναλυτικῶς καὶ διὰ τῆς συγκρίσεως αἱ τυπολογικαὶ σχέσεις τῶν κυπριακῶν πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων μετὰ τῶν ὑστε-

1. SCE IV (2), σ. 435.

ροελλαδικῶν ὑπομινωικῶν, ὑπομυκηναϊκῶν, συροπαλαιστινιακῶν καὶ ἐγγωρίων προτύπων.

ΕΞ ΥΣΤΕΡΟΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΙΙΙΓ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Δίωτα κύπελλα. Τὸ σχῆμα τῶν κυπέλλων μετὰ δύο ὀριζοντίων λαβῶν ἐπὶ τοῦ χείλους ἀπαντᾷ εἰς τὴν ὑστεροελλαδικὴν ΙΙΙΓ κεραμεικὴν¹. Τὸ κυπριακὸν πρωτογεωμετρικὸν κύπελλον (πίν. 3, 1-4) ἀποτελεῖ μεταγενεστέραν παραλλαγὴν τοῦ τύπου μετὰ βαθυτέρου κωνικοῦ σώματος καὶ ἐλαφρῶς ἀνυψωμένης βάσεως. Ὁ τύπος τῶν ἀγγείων ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὴν ἀντίστοιχον μυκηναϊκὴν ΙΙΙΓ1 κεραμεικὴν, ὡς διεμορφώθη εἰς Κύπρον².

Σκύφοι. Τὸ ἀγγεῖον ἀνήκει εἰς τοὺς κοινούς τύπους τῆς ὑστεροελλαδικῆς ΙΙΙΓ κεραμεικῆς³. Ἀπαντᾷ ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ὑπομυκηναϊκὴν κεραμεικὴν⁴. Ὁ κυπριακὸς πρώιμος τύπος μετὰ τοῦ ἐλαφρῶς κυματοειδοῦς περιγράμματος τοῦ σώματος, εἴτε ὡς μελαμβαφῆς (dark-ground, πίν. 3, 7), εἴτε μετὰ γραπτῆς διακοσμῆσεως ἐπὶ τῆς ζώνης τῶν λαβῶν (clay-ground, πίν. 3, 8, 9), κατάγεται ἐκ τῶν ὑστεροελλαδικῶν προτύπων ὡς ταῦτα διεμορφώθησαν εἰς τὴν ἐγγώριον κεραμεικὴν⁵ (πίν. 33, 1 καὶ 34, 1).

Βραχύποδες κύλικες. Τὸ σχῆμα τῆς κυπριακῆς πρωτογεωμετρικῆς κύλικος κατάγεται ἐκ τῆς ὑστεροελλαδικῆς κεραμεικῆς. Τὸ ἀρχαιότερον δεῖγμα ἐκ Κύπρου ἀπαντᾷ εἰς Ἐγκωμὴν εἰς τὸν ρυθμὸν Σιτοβολῶνος⁶ (πίν. 33, 2) καὶ ἔχει διάπλασιν διάφορον τῶν μεταγενεστέρων, τὰ ὅποια ἐξελλίσσονται εἰς ἀβαθῆ, μικροτέρου σχήματος καὶ μετὰ καθέτων πλευρῶν. Ἡ κύλιξ εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ εἶναι συνήθης τύπος ἀγγείου καὶ παρουσιάζει πολλὰς παραλλαγὰς, αἱ ὅποια προδιαγράφουσι τὰ κυπρογεωμετρικὰ σχήματα.

Κάλαθοι. Ὁ τύπος εἶναι συνήθης εἰς τὴν μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν καὶ δείγματα αὐτοῦ ἀνευρίσκονται πολλάκις εἰς τοὺς μυκηναϊκοὺς συνοικισμούς. Εἰς τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν ὁ τύπος ὑφίσταται μεταβολὰς μέχρι τῆς διαμορφώσεως τοῦ γεωμετρικοῦ σχήματος. Τὸ παλαιότερον σχῆμα μετὰ τῆς εὐρείας ἐπιπέδου βάσεως (πίν. 5, 1) ἀνάγεται εἰς ὑστεροελλαδικὰ πρότυπα⁷. Ὁ τύπος τοῦ καλαθίσκου μεθ' ὑψωμένης βάσεως εἶναι συνήθης εἰς Κύ-

1. Mycenae, εἰκ. 9c. Acropolis, εἰκ. 61a - b, 62.

2. FURUMARK, Sinda, πίν. I. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 78, 8.

3. Mycenae, εἰκ. 9 a - f. Asine τάφος I : 1, 36, εἰκ. 237, 36.

4. STYRENIUS, Salamis, πίν. VII - VIII.

5. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 105, 1, 9.

6. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi, IIIa, πίν. 105, 5.

7. Mycenae, πίν. XIh. Asine, τάφος I : 7, εἰκ. 270, 12. Attica, πίν. 10, 12. KARAGEORGHIS, Nouveaux Documents, σ. 194.

προν και ἐξελίσσεται ἐκ τοῦ καλυκοειδοῦς σχήματος τοῦ ταφικοῦ συνόλου Ἰδαλίου¹ (πίν. 5, 9) εἰς τὸν τύπον μετ' ἐξεχόντων τοιχωμάτων, ὡς ἀπαντᾶ εἰς Ἔγκωμην² και ἀργότερον εἰς Λάπηθον³ κατὰ τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ ρυθμοῦ και τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν.

Ἐψίποδες κύλικες. Τὸ σχῆμα παρελήφθη ἐκ τῆς ὑστέρας Ἑλλαδικῆς ΠΙΓ κεραμεικῆς ἐκ τοῦ γνωστοῦ τύπου⁴. Ὁ αὐτὸς τύπος μεθ' ὑψηλοῦ στελέχους και ἐξεχούσης βάσεως παρουσιάζεται και εἰς Ἔγκωμην εἰς τὸ στρώμα ΠΙΑ και ἀνήκει εἰς τὸν ρυθμὸν Decorated Late Cypriote III Ware και εἰς μεταγενεστέρα περίοδον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διαμορφώσεως τοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος ἐπὶ τοῦ στρώματος ΠΙΓ⁵. Εἰς τὴν τυπολογίαν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ δὲν ἀντιπροσωπεύεται ὁ τύπος μεθ' ὑψηλοῦ ἀπλοῦ στελέχους. Ἡ ὑπάρχουσα μορφή μετ' ἐγκοίλων ἐντομῶν (πίν. 5, 11) ἀνήκει εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ ρυθμοῦ και συνδέει τὸ σχῆμα μετὰ τῶν ὑπομινωικῶν κεραμεικῶν τύπων⁶. Εἰς Κύπρον ἀπαντᾶ και εἰς σπάνιος τύπος μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν ἐπὶ τῶν πλευρῶν (πίν. 6, 1).

Μόνωτα κύπελλα. Τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου εἶναι ὑστεροελλαδικῆς προελεύσεως⁷. Εἶναι ὡσαύτως συνήθης τύπος εἰς Ἔγκωμην εἰς τὸν ρυθμὸν Σιτοβολῶνος⁸. Ἀπαντᾶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑστέρας φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ μετ' ἀμφικωνικοῦ σώματος (πίν. 6, 3-4) και κωνικῆς βάσεως και συνεχίζεται ἄνευ οὐσιαστικῆς μεταβολῆς και εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν⁹.

Φακοειδεῖς πρόχοι. Εἰς τὸν τύπον τοῦ ἀγγείου τούτου συνδυάζονται στοιχεῖα σχήματος και διακοσμήσεως ἐξ ὑπομινωικῶν και συροπαλαιστινιακῶν προτύπων. Αἱ προεξοχαὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι χαρακτηριστικαὶ και παρομοίων ἀγγείων εἰς Ρόδον και Κρήτην¹⁰, ἐλλείπουσι και τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου, ὅπως ἐμφανίζεται περὶ τὴν ὑστέραν φάσιν τῆς κυπριακῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς, γίνεται μᾶλλον σφαιρικὸν μετὰ διακεκριμένου δακτυλιοειδοῦς χείλους (πίν. 8, 10), ὁμοιάζον οὕτω πρὸς συροπαλαιστινιακὰ πρότυπα¹¹.

1. KARAGEORGHIS, ἔ.ἀ. εἰκ. 46, 3.4.

2. SCHAEFFER, Alasia I, εἰκ. 16A.

3. RDAC 1965, πίν. XI, 15.

4. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περσική, σ. 224.

5. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi II, σ. 867, πίν. 72, 15 και 84, 21 και σ. 854, πίν. 84, 32.

6. HALL, Vrocastro, εἰκ. 89, a, c (τάφος V). Ἐπίσης συμπεριλαμβάνεται ἐντὸς ἀδημοσιεύτου ὀλικοῦ ἐξ ἀνασκαφῶν ἀπὸ τὸ Καρφί.

7. Mycenae, εἰκ. 9d. Asine, Square D8, εἰκ. 208, 6.

8. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi II, σ. 853, πίν. 79, 19, 24.

9. SCE IV (2), εἰκ. III 7 - 8.

10. Jalisso, τάφος 73, 3, εἰκ. 5. HALL, Vrocastro τάφος V, 3, πίν. 89f.

11. Διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ τύπου εἰς μυκηναϊκοὺς χώρους βλ. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περσική, σ. 249. ΥΟΝ, Salamine, la tombe T. I, σ. 48 - 49 ἀποδίδει τὸ κυπριακὸν πρωτογεωμετρικὸν σχῆμα εἰς συροπαλαιστινιακὰ πρότυπα.

Πρόχοι μετὰ πλευρικήσ κυλινδρικήσ προχοῆσ. Τὸ σχῆμα τῆσ πρόχου μετ' ἠθμωτῆσ προχοῆσ ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἀνευρίσκεται εἰς διαφόρους μυκηναϊκοὺς χώρους¹. Εἰς τὴν Κύπρον ἐμφανίζεται εἰς Ἐγκωμην ἐπὶ τοῦ στρώματος IIIB καὶ εἰς ταφικά σύνολα ἐκ Λαπήθου² μετὰ ῥοειδοῦσ σώματος, ἡμισφαιρικήσ ἠθμωτῆσ ἀλλὰ καὶ ἀπλῆσ κυλινδρικήσ προχοῆσ εἰς τὸν ρυθμὸν Decorated Late Cypriote III Ware.

Ἡ πρωτογεωμετρική πρόχουσ ἔχει σφαιρικὸν σῶμα, δακτυλιόσχημον ἢ κωνικήν βάσιν καὶ κυλινδρικήν ἠθμωτὴν προχοήν (πίν. 9, 4-5). Ὡσ πρὸσ τὸ σχῆμα τὸ ἀγγεῖον ὁμοιάζει πρὸσ φιλισταϊκάσ πρόχουσ³, ἀλλ' ἡ κυλινδρική ἐξέχουσα ὀπισθότμητοσ προχοή ὀδηγεῖ πρὸσ ροδιακά ὑστεροελλαδικά πρότυπα⁴.

Θήλαστρα. Ἀποτελεῖ σύνηθεσ σχῆμα εἰς τὴν μυκηναϊκήν κεραμεικήν. Ὁ κυπριακὸσ πρωτογεωμετρικὸσ τύποσ, ἔχων σῶμα εὐρύτερον πρὸσ τὸν ὦμον καὶ ὑψηλόν, ἐλαφρῶσ ἀμφίκυκλον λαιμόν (πίν. 9, 8), κατάγεται ἐκ τῶν ὑστεροελλαδικῶν προτύπων⁵. Ἐπίσησ ἡ διάταξισ τῆσ διακοσμῆσεωσ μετὰ διπλῆσ κυματοειδοῦσ γραμμῆσ περίξ τοῦ ὦμου, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ γνώρισμα τῆσ κεραμεικῆσ τοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνοσ, συνδέει τὸ κυπριακὸν σχῆμα μετὰ τοῦ ρυθμοῦ αὐτοῦ. Τὸ σχῆμα ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὴν κυπριακήν κεραμεικήν τοῦ ρυθμοῦ Decorated Late Cypriote III Ware, εἰς διάφορον ὅμοιοσ μορφολογικήν σύνθεσιν⁶, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ μᾶλλον εἰς συροπαλαιστινιακά πρότυπα.

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖσ. Ὁ μ ἄ σ α'. Ὑπάρχουσι πολλὰ παραλλαγὰ τοῦ σχήματος τῆσ ὁμάδοσ ταύτησ, τὸ ὁποῖον ἐξελίσεται καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Τὸ ἐλαφρῶσ πιεσμένον σῶμα τῶν ἀρχαιοτέρων δειγμάτων (πίν. 14, 1) λαμβάνει μορφήν σφαιρικήν καὶ τελικῶσ εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν μεταβάλλεται εἰς ἀμφικωνικὸν (πίν. 15, 2). Τὸ στέλεχοσ μετὰ τοῦ δίσκου καὶ τὸ στόμιον εἶναι ὑψηλὰ κυλινδρικά, τὸ δὲ στόμιον ἔχει ἐξέχοντα χεῖλη, τὰ ὁποία εἰς μίαν περίπτωσιν εἶναι πιεσμένα. Χαρακτηριστικὸν τῆσ ὁμάδοσ ταύτησ εἶναι αἱ ἀνοικτὰ ταινιοειδεῖσ λαβαί, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰ τελευταῖα δείγματα γίνονται μερικῶσ ἀψιδοειδεῖσ. Ἡ βάσισ εἶναι ἀρχικῶσ δακτυλιόσχημοσ κατὰ δὲ τὴν ὑστέραν φάσιν ὑψοῦται ἐλαφρῶσ καὶ μεταβάλλεται εἰς κωνικήν. Ὅλα τὰ ἀγγεῖα φέρουν ὀπάσ ἀερισμοῦ εἰς τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ καὶ προεξοχήν ἐπὶ τοῦ δίσκου.

1. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περσική, σ. 233.

2. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi II, σ. 866, πίν. 79, 11, 13, 17. RDAC 1966, πίν. II, εἰκ. 49 - 50. Συροπαλαιστινιακήν προέλευσιν τοῦ τύπου ἀποδίδει ἡ YON, Salamine, la tombe T. I, σ. 35 - 36.

3. AMIRAN, Pottery of the Holy Land, σ. 266.

4. JALISSO, τάφοσ 70, εἰκ. 28.

5. ASINE, τάφοσ I : 34, εἰκ. 237, 34. Attica, πίν. 17, 9. JALISSO, τάφοσ 72, εἰκ. 34.

6. FURUMARK, The Mycenaean III C Pottery, σ. 237. PIERIDOU, A Tomb-group from Lapethos, πίν. II, 7 - 10. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi II, σ. 866, πίν. 96 ἀρ. 8.

Ἡ διακόσμησις διατηρεῖ τὴν ἀρχικὴν σύνθεσιν εἰς τὰ περισσότερα δείγματα καὶ μόνον πρὸς τὸ τέλος παρουσιάζει μίαν πρωτοτυπίαν διὰ τῆς βαφῆς τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματος διὰ μελανοῦ χρώματος. Ἡ τεχνικὴ αὕτη προδιαγράφει τὴν μετάβασιν πρὸς τὸν κυπρογεωμετρικὸν ρυθμὸν, ὅπου πρόχοι καὶ οἰνοχοαὶ φέρουσιν ὁμοίαν διακόσμησιν. Ἡ μυκηναϊκὴ καταγωγὴ τῶν ἀγγείων τούτων εἶναι ἀναμφισβήτητος καὶ αἱ ἀνοικταὶ λαβαὶ ἀνάγουσι τὰ ἀγγεῖα ταῦτα εἰς γνωστὰ ὑστεροελλαδικὰ πρότυπα ἐκ Μυκηναίων, Ἀσίνης καὶ Ρόδου¹.

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς μεγάλου σχήματος. Ὁ τύπος οὗτος (πίν. 17, 1) ἀποτελεῖ ἰδιάζον σχῆμα τῆς κυπριακῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς. Ἐκ τῆς ὁμάδος ταύτης ὑπάρχουσι τρία δείγματα. Τὰ ἀρχαιότερα ἔχουσιν ὠσειδῆς σῶμα, ἐνῶ τὸ τρίτον, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ ρυθμοῦ, ἔχει ἀμφικωνικὴν μορφήν (πίν. 17, 2). Ὁρισμέναι ὅμως λεπτομέρειαι, ὡς αἱ δίλοβοι λαβαὶ καὶ τὸ διάτρητον στόμιον τοῦ ἀρχαιότερου παραδείγματος (πίν. 17, 1, 3), σχετίζουσι τὴν δημιουργίαν τοῦ τύπου πρὸς ροδιακὰ ὑστεροελλαδικὰ καὶ ἀκολούθως πρὸς ὑπομινωικὰ ἀγγεῖα².

Δίωτα πιθόσχημα ἀγγεῖα. Τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου εἶναι μᾶλλον σύνηθες εἰς τὴν μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν³ καὶ εἶναι μορφολογικῶς ὅμοιον εἰς τὰ διάφορα μέρη ὅπου ἐμφανίζεται. Εἰς τὴν Κύπρον τὸ πιθόσχημον ἀγγεῖον ἔχει σῶμα σφαιρικόν, κάθετον λαιμὸν καὶ δύο κυλινδρικούς λαβάς περὶ τὸ μέσον τοῦ σώματος (πίν. 18, 1-4). Ἡ βάσις εἶναι δακτυλιόσχημος καὶ ὑψοῦται ἐλαφρῶς εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν. Ἡ διακόσμησις περιορίζεται εἰς κυματοειδεῖς γραμμὰς πέριξ τῆς κοιλίας καὶ μόνον εἰς ἓν δεῖγμα ἀκολουθεῖ τὴν κάθετον διάταξιν. Τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου ἀπαντᾷ ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ὑπομυκηναϊκὴν κεραμεικὴν τῆς Ἀττικῆς (Κεραμεικοῦ)⁴.

Σταμνίσκοι. Εἰς τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν τὸ σχῆμα τοῦ σταμνίσκου ἔχει διάφορα μεγέθη καὶ παρουσιάζει ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν, τὸν ὑψηλὸν λαιμὸν καὶ τὸ ἐξέχον εὐρὺ στόμιον (πίν. 18, 6-11). Τὸ ὑστεροελλαδικὸν πρότυπον εἶναι σχεδὸν ἄνευ λαιμοῦ, μετ' ἀνοικτῆς κοιλίας καὶ πολὺ μικρὰς λαβάς. Πιθανῶς εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κυπριακοῦ σχήματος συνετέλεσαν ἐπιδράσεις ἐκ παρομοίων σχημάτων ἀγγείων τῆς ὑπομινωικῆς κεραμεικῆς⁵. Ἡ

1. FURUMARK, The Mycenaean III C Pottery, σ. 244. Mycenae Tombs, τάφος 502, 10, πίν. XI, 10. Asine, τάφος I : 15, εἰκ. 233-5, πίν. 17, 9. Jalisso, τάφος 72, εἰκ. 34.

2. Jalisso, τάφος 71, 1, εἰκ. 30. Ἐξ ἀδημοσιεύτου ὕλικου ἀπὸ τὸ Καρφί.

3. Mycenae Tombs, τάφος 502, 11, 12 καὶ τάφος 515, 55 - 56, πίν. XI, 11 - 12. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περατῆ, σ. 205 - 6, πίν. 41α (1055), πίν. 46β, 19.

4. STYRENIUS, Studies, εἰκ. 26.

5. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περατῆ, σ. 198.

6. EVANS, PM II, σ. 136, εἰκ. 69. Karphi, εἰκ. 14, 9.

διακόσμησίς του συνίσταται κυρίως ἐκ δικτυωτῶν τριγῶνων καὶ ρόμβων περίξ τῆς ζώνης τῶν λαβῶν καὶ εἰς ἓν δεῖγμα, πιθανῶς τὸ ἀρχαιότερον, ἀκολουθεῖ τὴν κάθετον διάταξιν μετοπῶν (πίν. 18, 7).

Ὁ σταμνίσκος εἶναι σύνηθες σχῆμα ἀγγείου καὶ εἰς τὴν ὑπομυκηναϊκὴν κεραμεικὴν¹.

Ἄμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν. Τὸ ἀρχαιότερον δεῖγμα (πίν. 19, 1) μετὰ στενοῦ ἀμφικοίλου λαιμοῦ, ἐλαφρῶς ἀμφικωνικοῦ σώματος καὶ λαβῶν τοποθετημένων πλησιέστερον πρὸς τοὺς ὤμους εἰς τὸ σημεῖον τῆς θλάσεως τοῦ σώματος, πλησιάζει πρὸς τὰ ὑστεροελλαδικὰ πρότυπα². Ἐπίσης ἡ μαστοειδὴς ἀπόφυσις κατὰ τὴν βᾶσιν τοῦ λαιμοῦ ἀπαντᾷ εἰς ἀγγεῖα τῆς ὑστεροελλαδικῆς περιόδου. Ὁ τύπος εἶναι συνήθης καὶ ἐξελίσσειται καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς κυρίως ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, διατηρῶν τὴν βασικὴν διάταξιν τῆς διακοσμῆσεως.

Τὸ ἀμφικωνικὸν σῶμα τοῦ πρωίμου σχήματος μεταβάλλεται εἰς σφαιρικὸν καὶ ἀργότερον κατὰ τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ ρυθμοῦ εἰς ὠσειδές, φέρον πάντοτε δακτυλιόσχημον βᾶσιν (πίν. 19, 4-6). Αἱ λαβαὶ εὐρίσκονται περὶ τὸ μέσον τῆς κοιλίας. Χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον διὰ τὴν χρονολογικὴν τοποθέτησιν τοῦ ἀμφορέως εἶναι τὸ σχῆμα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἀμφικοίλος εἰς τὸ ἀρχαιότερον δεῖγμα μετατρέπεται εἰς κυλινδρικὸν μετ' ἐξέχοντος χείλους εἰς τὰ τελευταῖα δείγματα τοῦ ρυθμοῦ. Ἐπίσης εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις εἰς τὰ ταφικὰ σύνολα Παλαιπάφου (πίν. 19, 6), Κουρίου «Καλορίζικης» καὶ Σαλαμῖνος³ ὁ λαιμὸς ἔχει ἰδιάζον σχῆμα, διευρυνόμενος πρὸς τὴν βᾶσιν. Τὸ σχῆμα αὐτὸ ἀνήκει εἰς τὴν μεταβατικὴν περίοδον πρὸς τὸν κυπρογεωμετρικὸν ρυθμόν. Οἱ ὑπομυκηναϊκοὶ ἀμφορεῖς ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ ἔχουσι διάφορον μορφολογικὴν σύνθεσιν καὶ οὐδεμίαν ἀναλογίαν σχήματος πρὸς τὰ κυπριακὰ δείγματα⁴.

Εἰς ὑστεροελλαδικὰ πρότυπα ἀνάγεται καὶ τὸ μικρότερον σχῆμα τοῦ ἀμφορίσκου μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν⁵.

Τὸ σχῆμα τοῦ ἀμφορίσκου παρουσιάζει πολλὰς παραλλαγὰς (πίν. 20, 4-8), αἱ ὁποῖαι πιθανώτατα ἐδημιουργήθησαν εἰς Κύπρον κατ' ἐπίδρασιν ἄλλων κεραμεικῶν τύπων ἢ καὶ μεταλλικῶν προτύπων. Δύο ὁμάδες ἀμφορίσκων πρέπει νὰ θεωρηθῶσι τοπικαὶ κεραμεικαὶ δημιουργίαι. Εἰς τὴν μίαν ὁμάδα ἀνήκουσιν οἱ ἀμφορεῖς μετ' εὐρέος στομίου (πίν. 21, 1-3) καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἀριθμὸς

1. STYRENIUS, Salamis, πίν. I, 3624 καὶ πίν. VI - VII.

2. FURUMARK, The Mycenaean IIC Pottery, σ. 244. Asine, τάφος I : 5, 8, εἰκ. 260, 8.

3. YON, Salamine, la tombe T. I, εἰκ. 22, 64.

4. STYRENIUS, Studies, εἰκ. 30 - 32.

5. Mycenae Tombs, 502, 5, πίν. XII, 5. ΙΑΚΩΒΙΑΔΗΣ, Περσὴ, σ. 263, εἰκ. 114, 590.

ἀμφορίσκων ἐκ τάφου τῆς Παλαιπάφου μετ' ἀμφικωνικοῦ σώματος καὶ λαιμοῦ ἀμφικοίλου, ἀνοικτοῦ πρὸς τὴν βάσιν (πίν. 21, 4-8). Ἀμφότεραι αἱ ομάδες φέρουσιν ὑψηλὴν κωνικὴν βάσιν.

Ἀμφορεῖς μετὰ καθέτων λαβῶν ἐκ τοῦ λαιμοῦ. Ἡ ἀρχικὴ διαμόρφωσις τοῦ ἀγγείου τούτου μετὰ ῥοειδοῦς σώματος, ἀμφικοίλου λαιμοῦ καὶ ἐξέχοντος χεῖλους ἀπαντᾷ εἰς διάφορα μεγέθη εἰς Ἔγκωμην ἐπὶ τοῦ στρώματος ΠΙΒ καὶ ἀνήκει εἰς τὸν ρυθμὸν Σιτοβολῶνος¹ (πίν. 33, 6). Τὰ ὑπόλοιπα δείγματα τοῦ τύπου τοῦ ἀμφορέως μετὰ καθέτων λαβῶν ἀνήκουσιν εἰς ταφικὰ σύνολα τῆς ὑστερας φάσεως. Εἰς ἓνα ἐξ αὐτῶν (πίν. 22, 1) ἐκ τάφου τῆς Καλορίζικης παρουσιάζονται καὶ κυπριακὰ στοιχεῖα, ὡς αἱ κομβοειδεῖς ἀποφύσεις ἐπὶ τῶν λαβῶν, ὅπως εἰς τὰ πινακία ἐκ τοῦ αὐτοῦ τάφου.

Εἰς μεταγενέστερα ἀγγεῖα τῆς πρωίμου κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς τὸ σφαιρικὸν σῶμα καὶ εἰδικῶς ἡ στρεπτὴ λαβὴ (πίν. 22, 3) φανερώνουν σχέσιν τινὰ πρὸς ὑπομυκηναϊκὰ ἀγγεῖα ὁμοίου σχήματος².

Κρατῆρες. Τὸ σχῆμα τοῦ κρατῆρος ἀνευρίσκεται εἰς Ἔγκωμην ἐπὶ τοῦ στρώματος ΠΙΒ καὶ ἀνήκει εἰς τὸν ρυθμὸν Σιτοβολῶνος (πίν. 33, 5). Ἔχει ῥοειδὲς σῶμα, χαμηλὸν λαιμόν, εὐρὺ στόμιον, ἐπίπεδον βάσιν καὶ παρουσιάζεται εἰς διάφορα μεγέθη³. Εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν διαμορφοῦται εἰς ἀγγεῖον μεγαλυτέρου σχήματος μετὰ σφαιρικοῦ πεπλατυσμένου σώματος, εὐρυτέρου λαιμοῦ, δακτυλιοσχήμου βάσεως καὶ φέρει διακόσμησιν ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου (πίν. 22, 10).

Ἡ καταγωγή του ἀνάγεται εἰς τοὺς ἀμφοροειδεῖς κρατῆρας τῆς κυπρομυκηναϊκῆς ΠΙΒ κεραμεικῆς, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα ἐπαναφέρεται εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν διὰ τῆς ἀπομιμήσεως μεταλλικῶν προτύπων⁴. Παραλλήλως τὸ ἀγγεῖον ἐξ Ἐγκώμης δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ κεραμεικὸς τύπος, ὁ ὁποῖος διετήρησεν εἰς μεταγενεστέραν περίοδον τὸ παλαιότερον σχῆμα τοῦ μυκηναϊκοῦ ἀμφοροειδοῦς κρατῆρος καὶ ἀπετέλεσε πιθανῶς μετὰ τῶν ὑπαρχόντων μεταλλικῶν κρατῆρων τὰ πρότυπα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐδημιουργήθη ὁ πρωτογεωμετρικὸς τύπος. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἐξελίσσεται εἰς συνήθη κεραμεικὸν τύπον τῆς κυπρογεωμετρικῆς ἐποχῆς.

Οἱ ὑπάρχοντες πρωτογεωμετρικοὶ κρατῆρες ἀνήκουσιν εἰς τὸ τέλος τῆς ὑστερας φάσεως τοῦ ρυθμοῦ καὶ ἀπαντῶσιν εἰς διάφορα μεγέθη μετὰ ἀπλῆς ἢ συνθέτου διακοσμήσεως ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν ὤμων.

1. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi II, σ. 854, πίν. 80, 7.

2. Kerameikos I, τάφος 71, inv. 487, πίν. 27. STYRENIUS, Studies, εἰκ. 34.

3. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi II, σ. 854, πίν. 80, 9 καὶ πίν. 106, 3.

4. YON, Salamine la tombe T. I, σ. 27 - 28, ὅπου συζητεῖται ἡ καταγωγή τοῦ ἀγγείου.

Ύδρια. Τὸ ἀγγεῖον εἶναι κοινὸς τύπος τῆς ὑστεροελλαδικῆς ΠΙΓ κεραμεικῆς¹. Ἐμφανίζεται καὶ εἰς Ἑγκωμην κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐξελίξεως τοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος ἐπὶ τοῦ στρώματος ΠΙΒ, μετὰ σφαιρικοῦ σώματος, ἀμφικοίλου λαιμοῦ καὶ ἐξέχοντος χείλους. Εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν τὸ ἀγγεῖον ἀντιπροσωπεύεται δι' ἑνὸς μόνου δείγματος (πίν. 23, 11), τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς ταφικὸν σύνολον τῆς ὑτέρας φάσεως τοῦ ρυθμοῦ. Εἶναι μικροῦ μεγέθους καὶ διαφόρου μορφολογικῆς συνθέσεως τῶν ἀρχαιοτέρων ὑστεροελλαδικῶν προτύπων. Ἐχει σῶμα μᾶλλον ὄσειδες, κάθετον λαιμὸν ἐλαφρῶς πλατύτερον πρὸς τὴν βάσιν, δακτυλιόσχημον περιχέλωμα καὶ κωνικὴν βάσιν. Ἡ διακόσμησις ἀκολουθεῖ τὰ κυπριακὰ πρότυπα τοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα θεωροῦνται κυπριακῆς προελεύσεως καὶ ἀπαντῶσι καὶ εἰς τὰ πρῶιμα κυπρογεωμετρικὰ δείγματα.

Δακτυλιόσχημον ἀγγεῖον (ὀριζόντιον). Τὸ κυπριακὸν ἀγγεῖον (πίν. 25, 5), ἐν ἑκ τῶν ἀρχαιοτέρων δειγμάτων τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς διατηρεῖ τὴν αὐτὴν μορφήν τοῦ ὑστεροελλαδικοῦ προτύπου². Εἰς τὴν Κύπρον εἶναι πολὺ σπάνιος τύπος. Ἐχει κυλινδρικὸν δακτύλιον ἄνευ βάσεως, στενὴν καὶ ἐξέχουσαν προχοὴν καὶ ἐπικλινῆ καλαθόσχημον λαβὴν. Ἡ διακόσμησις τοῦ ἄνω τμήματος τοῦ δακτυλίου δὲν εἶναι συνήθης. Δύναται νὰ συγκριθῆ μετὰ «τῆς σταχυωτῆς στήλης τῶν ὀρθογωνίων ἀμειβόντων», ἡ ὁποία κοσμεῖ τοὺς ὤμους ψευδοστόμου ἀμφορέως ἐκ Περαιτῆς³, ἀλλὰ εἰς τὸ κυπριακὸν ἀγγεῖον ἀποδίδεται κατὰ τρόπον ρεαλιστικὸν ἐνῶ ἐπὶ τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορέως τῆς Περαιτῆς εἶναι πλέον σχηματοποιημένη. Αἱ πλαστικαὶ ὀφιοειδεῖς ταινίαι ἐπὶ τῆς λαβῆς πρέπει νὰ θεωρηθῶσι κυπριακὴ προσθήκη, πιθανώτατα ἔχουσα τὴν καταγωγὴν τῆς ἐκ παλαιότερων ἐγχωρίων διακοσμητικῶν - συμβολικῶν θεμάτων. Ἡ παρουσία τοῦ ὄφους ὑποδηλοῖ τὴν τελετουργικὴν χρῆσιν τοῦ ἀγγείου⁴.

Τρίδυμοι πυξίδες μετὰ καλαθοσχήμου λαβῆς. Τὰ σύνθετα ἀγγεῖα καὶ ἰδίως τὰ ἀποτελούμενα ἐκ τριῶν σταμνίσκων συνδεδεμένων μετὰ καλαθοσχήμου λαβῆς εἶναι συνήθη εἰς τὴν ροδιακὴν ὑστεροελλαδικὴν κεραμεικὴν⁵. Ἀπαντᾷ ἐπίσης παρόμοιος τύπος καὶ εἰς Περαιτὴν, ἀπαρτιζόμενος ἐκ τριῶν σταμνίσκων ἢ ἀλαβαστροειδῶν ἀγγείων⁶. Ὁ κυπριακὸς πρωτογεωμετρικὸς τύπος (πίν. 25, 6-7) εἶναι μᾶλλον σπάνιος καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν σταμνίσκων φερόντων

1. Asine, τάφος I : 5, 1, εἰκ. 260, 1, Attica, πίν. 15, 4. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περαιτῆ, σ. 237, εἰκ. 97.

2. Mycenae Tombs, τάφος 502, 7 - 8, πίν. XI, 7 - 8. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περαιτῆ, σ. 249, εἰκ. 107, πίν. 29α (634).

3. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περαιτῆ, εἰκ. 36, ἀρ. 566.

4. Διὰ τὴν συμβολικὴν σημασίαν τοῦ ὄφους εἰς τὴν θρησκείαν τῆς ἀρχαίας Κύπρου βλ. Α. ΠΕΡΙΑΟΥ, Κυπριακὰ τελετουργικὰ ἀγγεῖα, RDAC 1971, σ. 20 - 21.

5. Jalisso, τάφος 70, 30 καὶ τάφος 71, 31, εἰκ. 28 καὶ 30.

6. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περαιτῆ, σ. 212, πίν. 76γ (156).

όριζοντίας λαβάς και δακτυλιοειδείς βάσεις. Ἡ σύνθεσις αὕτη συνδέει τὸν κυπριακὸν τύπον πρὸς ὑστεροελλαδικὰ ροδιακὰ παραδείγματα¹. Ἐπίσης ἡ διακόσμησις τῶν σταμνίσκων ἐξ ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων και τριγώνων καθ' ὁμάδας τοποθετεῖ τὸ ἀγγεῖον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πρώιμου φάσεως τοῦ ρυθμοῦ.

Ζωόμορφα ρυτά. Τὰ ἀρχαιότερα ζωόμορφα ρυτά τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς (πίν. 27, 1-2) ἐκ ταφικῶν ὁμάδων Λαπήθου ἔχουσι μορφήν ἵππου, ἀλλὰ τὸ σχῆμα αὐτοῦ τοῦ ρυτοῦ δὲν ἀνήκει εἰς τὰς παραδοσιακὰς μορφὰς ζωομόρφων ἀγγείων τῆς κυπριακῆς κεραμεικῆς. Πιθανῶς εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ τύπου τούτου συνετέλεσαν νεαὶ ἐπιδράσεις ἐκ τῆς μυκηναϊκῆς κεραμεικῆς. Ἴπποειδὲς μεταφέρον φακοειδείς πρόχους ἐκ τῆς ροδιακῆς ὑστεροελλαδικῆς κεραμεικῆς² παρουσιάζει τὴν ἀρχικὴν ἰδέαν τῆς διαμορφώσεως τοῦ σχήματος αὐτοῦ. Τὰ πρωτογεωμετρικὰ ρυτά εἰς σχῆμα ἵππου μετὰ τῶν πεπλατυσμένων ποδῶν ἐδέχθησαν πιθανώτατα τὴν ἐπίδρασιν ὑστεροελλαδικῶν προτύπων ὡς ταῦτα διεμορφώθησαν ἐντὸς τοῦ μυκηναϊκοῦ χώρου. Τὰ νεώτερα ρυτά εἰς σχῆμα αἰγάγρου (πίν. 27, 5-6) μετὰ τῆς καλαθοσχήμου λαβῆς εἶναι ἐγχώριοι τύποι και φανερόν εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ σχήματος ἐκ τῶν παλαιότερων ρεαλιστικῶν δειγμάτων και τὴν δημιουργίαν σχηματοποιημένης μορφῆς ζῴου.

ΕΞ ΥΠΟΜΙΝΩΚΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΜΥΚΗΝΑΪΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Πυξίδες. Τὸ σχῆμα τῆς πυξίδος συμπεριλαμβάνεται εἰς τοὺς τύπους τῆς μυκηναϊκῆς ΠΙΓ κεραμεικῆς ἐξ Ἐγκώμης, ὡς αὕτη διεμορφώθη ἐπὶ τοῦ στρώματος ΠΙΒ³. Τὸ μυκηναϊκὸν δεῖγμα φέρει κυλινδρικὸν σῶμα, λαβάς κατερχομένης μέχρι τῆς βάσεως και δακτυλιόσχημον βάση. Εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν ὁ τύπος τῆς πυξίδος (πίν. 6, 8-9) δὲν εἶναι συνήθης και διαφέρει τοῦ ἀρχαιότερου μυκηναϊκοῦ. Ἐχει ἀνοικτὸν κυλινδρικὸν σῶμα, γωνιώδεις ὠμούς, βραχὺν κάθετον λαμόν, διλόβους λαβάς, ἐπίπεδον βάση και παρουσιάζει μεγαλύτεραν ὁμοιότητα πρὸς δείγματα τῆς ὑπομινωικῆς κεραμεικῆς⁴. Ὡσαύτως αἱ ζωγραφικαὶ παραστάσεις ἐπὶ τῆς πυξίδος τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου (ὑπ' ἀρ. εὐρ. 1968/V - 30/113) συνδέουσι και τὴν διακόσμησιν τοῦ ἀγγείου πρὸς τὴν ὑπομινωικὴν ἀγγειογραφίαν, ἐκ τῆς ὁποίας πιθανώτατα παρελήφθησαν στοιχεῖα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ζωγραφικοῦ ρυθμοῦ τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς ἐν Κύπρῳ.

1. Ἀνευρέθη εἰς Κίτιον δίδυμος πυξίς, Kition no 96, ἀποτελουμένη ἐκ δύο ἀλαβαστροειδῶν ἀγγείων, ἀλλ' εἶναι εἰσέτι ἀδημοσίευτος.

2. Jalisso, τάφος 73, 3, εἰκ. 35.

3. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi ΠΙα, πίν. 82, 27.

4. HALL, Vrokastro, τάφος I, 1, πίν. XXX. Karphi, εἰκ. 12, 2, 3, 6 και πίν. 7, a - c. YON, Salamine, la tombe T. I, σ. 41.

Κρατῆρες - κύπελλα μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως. Ἡ συνήθεια τῆς τοποθετήσεως ἐπὶ τοῦ χείλους καὶ τῆς λαβῆς καλάθων, κρατήρων, κυπέλων ἐπιθέτου κλειστῆς ἀποφύσεως μετὰ δισκομόρφου ἀπολήξεως ἀπαντᾷ συχνὰ εἰς τὴν ὑπομινωικὴν κεραμεικὴν¹. Ἡ ἀπόφυσις αὕτη, ἐμφανιζομένη καὶ ἐπὶ ἀρχαιοτέρων κρητικῶν ἀγγείων τῆς ΥΜ ΙΙΙ ἐποχῆς, εἶχεν οὐσιαστικὴν χρῆσιν νὰ συγκοινωνῇ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἀγγείου διὰ τῆς ὁπῆς τὴν ὁποῖαν φέρει². Εἰς τὰ ὑπομινωικά ἀγγεῖα ἡ ἀπόφυσις ἔκλεισε καὶ παρέμεινε στοιχεῖον ἄνευ χρήσεως (;) ὡς ἐπὶ τῶν κυπριακῶν ἀγγείων.

Εἰς τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν τὸ ἀγγεῖον τὸ φέρον ἀπόφυσιν μετὰ δισκομόρφου ἀπολήξεως ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν λαβῶν ἐμφανίζεται εἰς τὴν μέσσην καὶ κυρίως εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, ὅτε ἡ σχέσις τῆς ὑπομινωικῆς μετὰ τῆς κυπριακῆς κεραμεικῆς εἶναι καταφανής³. Εἰς ἀρχαιότεραν ἐποχὴν ἐν Κύπρῳ ἡ μορφή τοῦ ἀγγείου ἦτο ἄγνωστος.

Ἡ ἀπόφυσις εἰς τὸ ἀρχαιότερον κυπριακὸν ἀγγεῖον τῆς ομάδος ταύτης, ἦτοι τὸν κρατῆρα Κυπριακὸν Μουσεῖον Β 320 (πίν. 7, 1), εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ ἐμπροσθίου τμήματος τοῦ σώματος, ἀλλ' εἰς μεταγενέστερα ἀγγεῖα, κρατῆρας καὶ κύπελλα, μεταφέρεται καὶ τοποθετεῖται ἐπὶ τῆς λαβῆς. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο εἶναι κοινὸς τύπος τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς καὶ συνεχίζεται, καὶ εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν⁴.

Πρόχοι. Αἱ πρόχοι εἶναι ἀγγεῖα μικροῦ μεγέθους καὶ ἀπαρτίζουσι μίαν ομάδα, ἡ ὁποία εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς τῆς μέσης καὶ τῆς ὑστέρας φάσεως. Τὰ σχήματά των παρουσιάζουσι μίαν ἰδιομορφίαν καὶ ἕκαστον ἀγγεῖον ἔχει διάφορον μορφολογικὴν σύνθεσιν.

Αἱ πρόχοι ἐκ τοῦ ταφικοῦ συνόλου Ἰδαλίου⁵ ἔχουσι σφαιρικὸν ἐλαφρῶς πεπλατυσμένον σῶμα, ἐξέχον χεῖλος καὶ χαμηλὴν κωνικὴν βάσιν (πίν. 8, 1-2). Αἱ πρόχοι ἐκ τοῦ τάφου Λαπήθου ὑπ' ἀρ. 503⁶ ἔχουσι σφαιρικὸν ἢ ἀμφικωνικὸν σῶμα καὶ στενὸν ὑψηλὸν λαιμόν (πίν. 8, 5-6). Αἱ βάσεις των εἶναι κωνικαὶ ἢ χαμηλαὶ ἐξέχουσαι. Ἐπίσης ἡ πρόχους ἐκ τοῦ τάφου Λαπήθου ὑπ' ἀρ. Ρ. 74⁷ ἔχει ἀψιδωτὴν λαβὴν, πολὺ ἐξωγκωμένον σῶμα καὶ ὑψηλὴν κωνικὴν βάσιν, ὁμοιάζουσιν πρὸς τὰ κυπρογεωμετρικὰ δείγματα (πίν. 8, 7).

1. Karphi, πίν. 4a ἀρ. 68. BROCK, Fortetsa, τάφος ΙΙ 3, πίν. 3, 3 καὶ τάφος VI 59, πίν. 7.

2. ZERVOS, Crète, εἰκ. 727.

3. Διὰ τὴν κρητικὴν προέλευσιν τοῦ ἀγγείου μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως βλ. RDAC 1967, σ. 19 (ὑποσ. 10).

4. SCE I, πίν. CXXV, 10 - 11. Ἐκ τάφου Λαπήθου ὑπ' ἀρ. 420/59, 68.

5. KARAGEORGHIS, Nouveaux Documents, εἰκ. 47, 9-13.

6. GJERSTAD, The Initial Date, πίν. I.

7. PIERIDOU, A Tomb at Lapethos, πίν. XIII, 2.

Ἡ καταγωγή τοῦ σχήματος τῆς πρωτογεωμετρικῆς πρόχου δὲν εἶναι βεβαία. Τὰ πλέον πλησιέστερα σχήματα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ συγκριθῶσι μετὰ τῶν κυπριακῶν, εἶναι αἱ ὑπομυκηναϊκαὶ πρόχοι ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ τῆς Σαλαμίνας. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ μορφολογικαὶ διαφοραὶ μετὰ τῶν κυπριακῶν πρωτογεωμετρικῶν καὶ τῶν ἀττικῶν ὑπομυκηναϊκῶν. Ἡ λαβὴ τῶν ὑπομυκηναϊκῶν συνήθως ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, ἐνῶ τῶν κυπριακῶν πάντοτε ἀπὸ τοῦ χείλους καὶ τὸ στόμιον τῶν ὑπομυκηναϊκῶν εἶναι στενότερον καὶ δὲν ἔχει τὴν ἐξέχουσαν μορφήν τοῦ χείλους τῶν κυπριακῶν ἀγγείων. Ἐπίσης αἱ βάσεις εἶναι ἐντελῶς διάφοροι. Ἐν μόνον δεῖγμα ἐκ τῆς ὑπομυκηναϊκῆς κεραμεικῆς Σαλαμίνας¹ ὁμοιάζει ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν πρὸς τὰς κυπριακὰς πρόχους. Ὡς ἐκ τούτου ἡ σχέσις τῆς κυπριακῆς πρωτογεωμετρικῆς μετὰ τῆς ὑπομυκηναϊκῆς κεραμεικῆς δὲν εἶναι σαφής. Ἡ πλέον πιθανὴ ἐρμηνεία τῆς δημιουργίας τοῦ κεραμεικοῦ σχήματος τῆς πρόχου εἶναι ἡ ἀντιγραφή αὐτοῦ ἐκ μεταλλικῶν προτύπων. Ἡ γνώμη αὕτη ἐνισχύεται κυρίως ἐκ τοῦ σχήματος τῆς πρόχου ἐκ τοῦ τάφου Λαπήθου ὑπ' ἀρ. 503 (πίν. 8, 6), τῆς ὁποίας τὸ ἀμφικωνικὸν σῶμα, τὸ σχῆμα τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ χείλους ὑποδηλοῦσι μεταλλικὰ σχήματα.

Οἰνοχόη μετὰ διακεκρμένου χείλους. Ἡ οἰνοχόη μετὰ βαμμένου λαιμοῦ ἀλλ' ἄνευ σαφοῦς διακρίσεως τοῦ στομίου ἀπαντᾷ εἰς τὴν ὑστεροελλαδικὴν ΠΠΓ κεραμεικὴν². Ἡ κυπριακὴ πρωτογεωμετρικὴ οἰνοχόη μετὰ διακεκρμένου χείλους (πίν. 11, 1) καὶ σφαιρικοῦ πιεσμένου σώματος εἶναι μεταγενέστερος κεραμεικὸς τύπος καὶ σχετίζεται μᾶλλον πρὸς ὑπομινωικὰ ἀλλὰ καὶ ὑπομυκηναϊκὰ παραδείγματα³. Ἐπίσης ἡ διακόσμησις μετὰ βαμμένου λαιμοῦ, σταγόνων πέριξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ καὶ εἰδικοῦ κοσμήματος ἐπὶ τοῦ ὤμου ὑποδεικνύει σχέσιν μετὰ τῆς ὑπομινωικῆς - ὑπομυκηναϊκῆς ἀγγειογραφίας.

Ψευδόστομοι ἀμοφοεῖς. Ὁ μ α ς β' (πίν. 15, 5-9). Τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῶν ἀγγείων τῆς ομάδος ταύτης εἶναι τὸ σφαιρικὸν ἐλαφρῶς πεπλατυσμένον σῶμα, μὲ τὴν μεγαλύτεραν ὀριζοντίαν διάμετρον εἰς τὸ μέσον τοῦ σώματος, οἱ ἐπικλινεῖς ὤμοι, ὁ χαμηλὸς ἀμφίκωλος λαιμὸς καὶ ἡ χαμηλὴ κωνικὴ βάση. Ἡ κυρία διακόσμησις ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἀγγείων τούτων ἀποτελεῖται ἐξ ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος περιβαλλομένων ὑπὸ στιγμῶν. Τμῆμα ψευδοστόμου ἀμοφοεῶς ἐξ Ἐγκώμης, τὸ ὁποῖον ἀνευρέθη ἐπὶ τοῦ στρώματος ΠΠΓ⁴, ὁμοιάζει ὡς πρὸς σχῆμα τοῦ λαιμοῦ, τοῦ ἐπικλινοῦς ὤμου καὶ τῆς

1. STYRENIUS, Salamis, πίν. IV, ἀρ. 3622.

2. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περσική, σ. 239, εἰκ. 99, πίν. 42α, 1073.

3. Gypsades, τάφος VII, 9, πίν. 57b. Kerameikos I, τάφος 94, inv. 501, πίν. 24. STYRENIUS, Salamis, πίν. V, 3659, 3641.

4. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 84, 27.

λαβῆς πρὸς τοὺς ἀμφορεῖς τῆς ομάδος ταύτης. Ἐπίσης τὸ κόσμημα τῶν ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ στιγμῶν ἀπαντᾷ ἐπὶ ὀστράκων ἐκ ψευδοστόμου ἀμφορέως¹ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στρώματος ἐξ Ἐγκώμης.

Τὸ σχῆμα καὶ ἡ διακοσμησις τῶν ἀγγείων τούτων παρουσιάζει ἀναλογίας πρὸς ὑπομινωικὰ ἀγγεῖα ἀπὸ τὸ Καρφί², Βρόκαστρο³, Γυψάδες⁴. Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ ἀντιστοιχία τῆς διακοσμήσεως τῶν ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων, περιβαλλομένων ὑπὸ στιγμῶν ἀλλ' ἄνευ συμπαγοῦς πυρῆνος, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ἐπὶ τῶν ὤμων ψευδοστόμων ἀμφορέων ὁμοίου σχήματος ἐξ ὑπομινωικῶν χώρων.

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς. Ὁ μ α ς γ'. Οἱ ψευδόστομοι ἀμφορεῖς τῆς ομάδος ταύτης (πίν. 16, 1-12) παρουσιάζουσι διάφορον μορφολογικὴν σύνθεσιν τῆς τῶν ἀμφορέων τῆς προηγούμενης ομάδος. Τὸ σῶμά των ἔχει σχῆμα ἀμφικωνικόν, ὁ λαιμὸς καὶ ἡ προχοή εἶναι ὑψηλά, στενὰ καὶ κυλινδρικά καὶ αἱ λαβαὶ ἔχουσιν ἰδιάζον σχῆμα, ἀνυψούμεναι ἐλαφρῶς ὑπεράνω τοῦ δίσκου. Χαρακτηριστικὸν τῆς ομάδος ταύτης εἶναι ἡ ὁμοιομορφία τῆς διακοσμήσεως. Οἱ πλείστοι ἐκ τῶν ἀμφορέων τούτων φέρουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων σύνθετα διάγραμμα τρίγωνα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ θυσάνους εἰς τὰς ρίζας τῶν λαβῶν.

Εἰς τὴν Κύπρον τὸ σχῆμα τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορέως τῆς ομάδος ταύτης δὲν ἀνευρίσκειται εἰς ἀρχαιότερα μυκηναϊκὰ δείγματα. Θεωρεῖται ροδιακὸς ὑστεροελλαδικὸς ΠΙΓ τύπος⁵, ὁ ὁποῖος ἐκ Ρόδου εἰσήχθη εἰς Κρήτην⁶ καὶ πιθανώτατα ἐκ Κρήτης κατὰ τὴν ὑπομινωικὴν ἐποχὴν μετεφέρθη εἰς Κύπρον. Ἐπίσης τὸ κόσμημα τοῦ συνθέτου διαγράμμου τριγώνου μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος θεωρεῖται κρητικῆς προελεύσεως⁷. Ἄλλ' ἡ ἀνεύρεσις του εἰς Ἐγκώμην ἐπὶ τῶν ὤμων μυκηναϊκοῦ ΠΙΓ ψευδοστόμου ἀμφορέως ἐπὶ τοῦ στρώματος ΠΙΑ - Β⁸ ὑποδηλοῖ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κοσμήματος εἰς τὴν κυπριακὴν ἀγγειογραφίαν ἀπὸ ἀρχαιότεραν περίοδον. Τὸ κόσμημα τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς δὲν παρουσιάζει τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ παλαιότερου μυκηναϊκοῦ, ἀλλὰ φανερώνει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κοσμήματος διὰ τοῦ ἀμελεστέρου σχεδιάσματος τῶν γραμμῶν πέριξ τοῦ πυρῆνος τοῦ τριγώνου.

Οὕτω καὶ εἰς τὰς δύο ομάδας (β' καὶ γ') τῶν ψευδοστόμων ἀμφορέων διαφαίνον-

1. ΔΙΚΑΙΟΣ, ἔ.ἀ. πίν. 84, 14 (306).

2. Karphi, εἰκ. 11, 1, 3.

3. HALL, Vrokastro, σ. 150, εἰκ. 89H.

4. Gypsades, τάφος VII, 5, 8, εἰκ. 27.

5. Gypsades, τάφος VII, 3, 6, σ. 247.

6. HALL, Vrokastro, τάφος VII, 2, εἰκ. 93.

7. FURUMARK, The Mycenaean IIC Pottery, σ. 250. DESBOROUGH, The Last Mycenaean, σ. 26.

ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ, Πεπραγμένα, σ. 183.

8. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi ΠΙα, πίν. 72, 1 (214).

ται αὶ κρητικαὶ ἐπιδράσεις εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ σχήματος ἀλλὰ εἰς τὴν διακόσμησιν τὰ παλαιότερα κυπριακὰ μυκηναϊκὰ στοιχεῖα εἶναι πλέον ἐμφανῆ.

Κάνθαροι. Ὁ κάνθαρος εἶναι τύπος ἀγγείου, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται εἰς τὴν μέσῃ φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Τὸ ἀρχαιότερον δεῖγμα τῆς ομάδος (πίν. 23, 4) μετὰ τοῦ ἐλαφροῦς ἀμφικωνικοῦ σώματος καὶ τῶν ἀνοικτῶν καθέτων λαβῶν παρουσιάζει στενὴν ἀντιστοιχίαν πρὸς τὰ ὑπομινωικὰ σχήματα¹.

Πτηνόμορφοι πρόχοι καὶ ρυτά. Τὸ πτηνόμορφον ἀγγεῖον ἔχει μακρὰν παράδοσιν εἰς τὴν κυπριακὴν κεραμεικὴν ἀπὸ τῆς πρῶτου ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ². Κατὰ τὴν μέσῃ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ὑστερας ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ ὁ τύπος δὲν εἶναι συνήθης ἀλλ' ἐμφανίζεται ἐκ νέου εἰς διαφόρους παραλλαγὰς περὶ τὰ τέλη τῆς ὑστερας ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ καὶ τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν.

Ἦδη εἰς τὴν Ἐγκωμην ἐπὶ τοῦ στρώματος III B ἔχει διαμορφωθῆ τὸ σχῆμα τοῦ πτηνόμορφου ρυτοῦ μετὰ προχοῆς ἐπὶ τῆς ράχεως, ἐκ τῆς ὁποίας φύεται καλαθόσχημος λαβὴ μετὰ πλαστικῶν ὀρθογωνίων πτερύγων καὶ τριῶν κομβοειδῶν προεξοχῶν ἀντὶ ποδῶν³. Ἐπίσης εἰς τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον ἀνάγεται καὶ ἡ πτηνόμορφος πρόχος τοῦ Κυπριακοῦ Μουσείου (ὑπ' ἀρ. εὐρ. 1935/11 - 24/2)⁴ ἐξ Ἐγκώμης, ἡ ὁποία ἔχει σχῆμα πραγματικοῦ πτηνοῦ καὶ στηρίζεται ἐπὶ ὑψηλῆς ἐξεχούσης βάσεως.

Κατὰ τὴν ὑστεραν φάσιν τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς παρουσιάζονται νέοι τύποι. Ἡ πρόχος μετ' ἀπεστρογγυλωμένης βάσεως, καλαθοσχήμου λαβῆς καὶ μικρῶν τριγωνικῶν πτερύγων (πίν. 28, 1), ἡ πρόχος μετὰ στομίου, μικρᾶς καλαθοειδοῦς λαβῆς καὶ κωνικῆς βάσεως ἢ τριῶν κόμβων ἀντὶ ποδῶν (πίν. 28, 2-9) καὶ τὸ ρυτόν, τὸ ὁποῖον παριστάνει πραγματικὸν πτηνόν, μετὰ ἢ ἄνευ πτερύγων, μετὰ καλαθοσχήμου λαβῆς καὶ προχοῆς ὀπισθεν τῆς λαβῆς (πίν. 29, 1-4). Τὸ πτηνόμορφον ρυτόν φέρει κωνικὴν βᾶσιν ἢ τρεῖς κομβοειδεῖς προεξοχὰς ἀντὶ ποδῶν.

Τὰ πρωτογεωμετρικὰ σχήματα δὲν ἀνάγονται εἰς παλαιότερους κυπριακοὺς τύπους ἀλλὰ πιθανώτατα ἐδημιουργήθησαν συμφώνως πρὸς ξένα πρότυπα. Ἡ πρόχος μετ' ἀπεστρογγυλωμένης βάσεως καὶ καλαθοσχήμου λαβῆς σχετίζεται πρὸς ὑστεροελλαδικὰ πρότυπα⁵. Ὡσαύτως ἡ πρόχος μετὰ καλαθοσχήμου λαβῆς, ἀπλοῦ στομίου καὶ τριῶν κομβοειδῶν προεξοχῶν, ἡ ὁποία διαφέρει τοῦ ἀρχαιο-

1. Karphi, εἰκ. 14, 7.

2. Α. ΠΕΡΙΔΟΥ, Κυπριακὰ πλαστικὰ ἀγγεῖα, RDAC 1970, σ. 92 - 102.

3. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 137, 20-21. Ὁ πηλὸς καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀγγείων τούτων ὁμοιάζουσι πρὸς τὸν ρυθμὸν Decorated Late Cypriote III Ware.

4. CVA Cyprus 34, 1.

5. Attica, πίν. 16, 11-12.

τέρου σχήματος ἐξ Ἐγκώμης, πιθανώτατα ἔχει τὴν καταγωγὴν τῆς ἐξ ὑπομινωικῶν προτύπων. Ἀγγεῖα ὁμοίας μορφῆς ἀνευρέθησαν εἰς Καρφί¹, Βρόκαστρο², Φορτέτζα³ καὶ ἄλλους ὑπομινωικούς χώρους. Τὸ πτηνόμορφον ρυτὸν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐγχωρία κεραμεικὴ δημιουργία διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς τελετουργικὸν ἀγγεῖον διὰ χοάς.

ΕΚ ΣΥΡΟΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Τριποδικὰ κύπελλα. Τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου παρουσιάζει ἀναλογίας πρὸς κεραμεικούς τύπους τῆς Παλαιστίνης, ὅπου ἡ μορφή ἀγγείου μετὰ τριῶν ποδῶν, οἱ ὅποιοι φύονται ἐκ τοῦ κάτω τμήματος τοῦ σώματος καὶ καταλήγουσιν εἰς τὴν βάσιν, εἶχε διαμορφωθῆ ἀπὸ τῆς μέσης ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ⁴. Τὸ σφαιρικὸν σῶμα τῶν ἀνατολικῶν προτύπων μετετέτραπεν εἰς ἀμφικωνικὸν ἀλλὰ τὸ σχῆμα τῶν ποδῶν παρέμεινε τὸ αὐτὸ περὶ τῆς βάσεως, ἡ ὁποία εἰς τὴν κυπριακὴν κεραμεικὴν ἐσχηματίσθη ὑψηλότερα καὶ ἐλαφρῶς ἐξέχουσα συμφώνως πρὸς τὸ σχῆμα βάσεων συγχρόνων κυπέλλων καὶ κυλίκων.

Κυλινδρικὰ ἀγγεῖα. Εἰς τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν ὁ τύπος τοῦ κυλινδρικοῦ ἀγγείου εἶναι συνήθης καὶ ἀπαντᾷ εἰς πολλὰ σχήματα καὶ εἰς διαφόρους παραλλαγὰς ἐκ τῆς ἀρχικῆς συνθέσεως. Ταῦτα ἀποτελοῦσι τέσσαρας ομάδας κεραμεικῶν τύπων.

Ὅ μ α ς α'. Τὸ ἀρχαιότερον σχῆμα τῆς ομάδος ταύτης (πίν. 11, 4) ἔχει εὐρὺ κυλινδρικὸν σῶμα, γωνιώδεις ὠμους, στενὸν λαιμὸν μετ' ἐξέχοντος στομίου, λαβὴν ἐκ τοῦ στομίου πρὸς τοὺς ὠμους καὶ κωνικὴν βάσιν. Ἐκ τοῦ σχήματος τούτου ἐξειλίχθη ἡ πρόχους ἢ ἔχουσα ὑψηλὸν κυλινδρικὸν σῶμα ἐλαφρῶς στενούμενον πρὸς τὴν βάσιν, γωνιώδεις ὠμους, λαβὴν ἐκ τοῦ στομίου πρὸς τοὺς ὠμους καὶ κωνικὴν ἢ ἐπίπεδον βάσιν (πίν. 11, 5-6). Παραλλαγή τοῦ τύπου τούτου εἶναι ἡ κυλινδρική πρόχους μετ' ἐπιπέδου βάσεως καὶ λαβῆς ἐκ τοῦ λαιμοῦ πρὸς τοὺς ὠμους (πίν. 11, 7-8). Τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου τούτου εἰς μεταγενεστέραν περίοδον πρὸς τὸ τέλος τῆς ὑστερας φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ γίνεται τελείως κυλινδρικόν, ὡς ἀποδεικνύει τὸ ἀγγεῖον ἐκ Κουρίου «Καλορίζικης» τάφος 5, (πίν. 11, 8).

Ὅ μ α ς β'. Τὰ ἀγγεῖα τῆς ομάδος ταύτης (πίν. 11, 9 καὶ πίν. 12, 1) συγ-

1. Karphi, τάφος M. 11, εἰκ. 60a.

2. HALL, Vrokastro, τάφος I, 2-3, εἰκ. 92, 1-2.

3. BROCK, Fortetsa τάφος I, 50, πίν. 5, 50.

4. HAMILTON, Tell Abu Hawam, πίν. XIII, 81. MAISLER, Tell Quasile, εἰκ. 5-9. LOUD, Megiddo II, πίν. 74, 10, 79, 5, 85, 6. AMIRAN, Pottery of the Holy Land, πίν. 29, 8 καὶ 63, 10. YON, Salamine, la tombe T. I, σ. 79, ἀνάγει τὴ δημιουργίαν τοῦ παλαιστινιακοῦ τριποδικοῦ ἀγγείου εἰς μεταλλικὰ πρότυπα.

γενεύουσιν ὡς πρὸς τὴν γενικὴν σύνθεσιν τῆς μορφῆς πρὸς τὰ ἀγγεῖα τῆς ομάδος α'. Διαφέρουν μόνον εἰς τὸ σχῆμα τῆς λαβῆς, ἡ ὁποία διατηρεῖ τὴν κάθετον διάταξιν ἐκφυομένη ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, γίνεται ὅμως διπλῆ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως καὶ ἐτέρου τμήματος ἐκ τοῦ στομίου.

Ὁ μ ἄ ς γ'. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον διεμορφώθη εἰς Κύπρον καὶ τύπος κυλινδρικοῦ διώτου ἀγγείου (πίν. 12, 2-4) μετὰ δύο ὀριζοντίων λαβῶν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τετραώτου (πίν. 12, 5) μετὰ δύο ὀριζοντίων λαβῶν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ δύο καθέτων ἐκφυομένων ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ. Τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου τούτου δὲν διαφέρει τοῦ σχήματος τῆς προηγουμένης ομάδος ἐκτὸς τῆς βάσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἐπίπεδος καὶ σχηματίζει εἶδος δακτυλίου, ὁ ὁποῖος ἐξέχει ἐλαφρῶς τοῦ σώματος.

Ὁ μ ἄ ς δ'. Εἰς συγχρόνους ταφικὰς ομάδας ἀνευρίσκεται καὶ τέταρτος τύπος κυλινδρικοῦ ἀγγείου (πίν. 12, 6) μετὰ στενοῦ κυλινδρικοῦ λαιμοῦ, ἐξέχοντος στομίου, ἐντόνως ἐπικλινούς ὤμου, κυλινδρικοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον εὐρύνεται πρὸς τὴν βάσιν, καὶ δύο ὀριζοντίως διατρήτων ἐξοχῶν ἐπὶ τοῦ ἄνω τμήματος τοῦ σώματος. Πέριξ τῆς βάσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἐπίπεδος, σχηματίζεται δακτύλιος. Εἰς μεταγενεστέραν περίοδον τὸ ἀγγεῖον ἔχει διάφορον σύνθεσιν, μετὰ γωνιώδους ὤμου, κυλινδρικοῦ σώματος καὶ ἐπιπέδου ἐλαφρῶς ἐξεχούσης βάσεως. Ὁ τύπος τοῦ ἀγγείου τούτου συνεχίζεται καὶ εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν διατηρῶν τὸ εὐθὺ κυλινδρικὸν σῶμα μετ' ἐπιπέδου βάσεως καὶ τὰς δύο διατρήτους ἐξοχὰς ἐπὶ τοῦ ὤμου (πίν. 13, 4).

Ἡ καταγωγή τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ κυλινδρικοῦ ἀγγείου ἔχει πολλάκις συζητηθῆ¹. Ἡ μελέτη τῆς ἐξελίξεως τῆς τυπολογίας ὀδηγεῖ εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα. Ὁ τύπος τῆς ἀρχαιοτέρας πρόχου μετὰ τῆς καθέτου λαβῆς (πίν. 11, 4) ἐξειλίχθη πιθανώτατα ἐκ μυκηναϊκοῦ ἀλαβαστροειδοῦς ἀγγείου διὰ τῆς προσθήκης στενοῦ κυλινδρικοῦ λαιμοῦ ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ καθέτου λαβῆς ἀπὸ τοῦ στομίου πρὸς τὸν ὤμον. Ἄλλωστε ἡ ὀμαλὴ ἐξέλιξις τοῦ σχήματος εἶναι ἐμφανὴς ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων δειγμάτων, ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω. Ἡ ὑπαρξίς ὁμοίας πρόχου εἰς Καρφί² καὶ εἰς ὑπομυκηναϊκοὺς τάφους τῆς Ἀττικῆς³ ὑποδεικνύει τὰς σχέσεις τῆς κυπριακῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς μετὰ τῆς ὑπομυκηναϊκῆς καὶ τῆς ὑπομυκηναϊκῆς κεραμεικῆς, αἱ ὁποῖαι εἶναι καταφανεῖς εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ ρυθμοῦ.

Ἡ πρόχους μετὰ διπλῆς καθέτου λαβῆς καὶ ἡ δίωτος ἢ τετράωτος, παραλλαγαὶ

1. AJA 41, 1937, σ. 89, ὅπου ἡ δημιουργία των ἀνάγεται εἰς κεραμικοὺς τύπους τῆς μέσης ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ. GJERSTAD, Studies, σ. 172, 2, 3. DESBOROUGH, The Last Mycenaean, πίν. 16d. YON, Salamine, la tombe T. I, σ. 40.

2. Karphi, πίν. 11b.

3. Kerameikos I, πίν. 27. T. 97, ἀρ. 507. STYRENIUS, Studies, εἰκ. 24.

τοῦ σχήματος, εἶναι ἐγχώρια κεραμεικὰ συνθέσεις ἄνευ ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων. Ὁ τέταρτος τύπος τοῦ κυλινδρικοῦ ἀγγείου μετὰ τῶν διατρήτων ἀποφύσεων πιθανώτατα ἐδημιουργήθη κατ' ἐπίδρασιν παλαιστινιακῶν ἀγγείων, τὰ ὅποια ἀπαντῶσι συχνὰ εἰς παλαιστινιακοὺς χώρους¹ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 13ου αἰ. π.Χ. Εἰς Κύπρον ἀνευρίσκονται κυλινδρικά ἀγγεῖα μετὰ διατρήτων προεξοχῶν ἐξ ἀλαβάστρου² καὶ ἐλαφαντοστοῦ, ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ κεραμεικὰ δείγματα. Ἐν ἐξ αὐτῶν ἐξ ἐλεφαντοστοῦ, ἐφθαρμένον, φέρον ἀριθμὸν εὐρ. Κυπριακοῦ Μουσείου 1934/IV - 27/35, προέρχεται ἐκ Λάρνακος καὶ εἶναι ἀδημοσίευτον. Ἀλλὰ καὶ τὰ τρία δὲν εἶναι χρονολογικῶς ἀκριβῶς τοποθετημένα. Τὸ ἀρχαιότερον κυπριακὸν ἀγγεῖον τῆς ομάδος ταύτης (πίν. 12, 6) διατηρεῖ τὰ σπουδαιότερα χαρακτηριστικὰ τοῦ παλαιστινιακοῦ προτύπου, τὴν κλίσιν τῶν ὤμων, τὰς διατρήτους προεξοχάς, τὴν διεύρυνσιν τοῦ σώματος πρὸς τὴν βάσιν καὶ τὴν ἐπίπεδον βάσιν. Οὕτω διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν στοιχείων ἀποδεικνύεται ἡ στενὴ σχέσις τοῦ ἀγγείου τούτου μετὰ τῶν παλαιστινιακῶν ἀντιστοίχων τύπων. Ἡ διακόσμησις τῶν κυλινδρικῶν ἀγγείων ἀκολουθεῖ τὴν ὀριζοντίαν καὶ τὴν κάθετον διάταξιν. Τὸ ὑψηλὸν κυλινδρικὸν σῶμα τῶν ἀγγείων ἠνάγκασε τὸν ἀγγειογράφον νὰ διαχωρίσῃ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἀγγείου εἰς διακοσμητικοὺς χώρους, τοὺς ὁποίους ἐπλήρωσε δι' ὀριζοντίων ἢ καθέτων σχεδίων.

Ὁξυπύθμενοι ἀμφορεῖς. Τὸ σχῆμα τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ἀγγείου μιμεῖται ὡς πρὸς τὴν μορφήν τοῦ σώματος, τῆς βάσεως καὶ τὴν θέσιν τῶν λαβῶν τοὺς παλαιστινιακοὺς πίθους, γνωστοὺς ὡς Canaanite jars³. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν μεταφορὰν ἐμπορευμάτων ἐκ Παλαιστίνης καὶ ἀνευρέθησαν εἰς ὅλον τὸν μυκηναϊκὸν κόσμον καὶ εἰς τὴν Κύπρον εἰς ταφικὰς ομάδας τοῦ 11ου αἰ. π.Χ.⁴

Τὸ κυπριακὸν ἀγγεῖον διατηρεῖ τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ παλαιστινιακοῦ τύπου, ἔχει ὅμως στόμιον διάφορον, τὸ ὅποῖον ὁμοιάζει πρὸς τὸ στόμιον τῶν διώτων πιθοσχημῶν ἀγγείων, τὰ ὅποια ἀνάγονται εἰς ὑστεροελλαδικὰ πρότυπα. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἐπίσης ἡ διακόσμησις, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ τριπλῆν κυματοειδῆ γραμμὴν περίξ τοῦ σώματος συμφώνως πρὸς τὴν μυκηναϊκὴν παράδοσιν τοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος.

1. MACALISTER, Gezer, τ. I, σ. 328, πίν. LXXXV, 2, 5-6, 8 καὶ τ. II, εἰκ. 390,3 ἐξ ἀποθέτου, ὅπου ἐν κυλινδρικὸν ἀγγεῖον ἀνευρέθη μετὰ τεμαχίου ἀγγείου ἐκ φαγεντιανῆς, φέροντος τὸ ὄνομα Ραμψῆ II (1301-12). LOUD, Megiddo II, πίν. 71, 14-15 καὶ πίν. 73, 9. DOTYAN, Philistines, σ. 141, ὅπου τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου θεωρεῖται κυπριακῆς καταγωγῆς, AMIRAN, Pottery of the Holy Land, πίν. 96, 8, 15.

2. L. P. CESNOLA, Cyprus. Its Ancient Cities, Tombs and Temples, London 1877, πίν. XVIII. RDAC 1934 (1935), σ. 16, πίν. VI, 4.

3. AMIRAN, Pottery of the Holy Land, σ. 140 - 141, πίν. 43.

4. YON, Salamine, la tombe T. I, πίν. 20, 60.

Φακοί. Τὸ φακοειδὲς δίωτον ἀγγεῖον εἶναι γνωστὸς τύπος τῆς μυκηναϊκῆς ΠΙΒ κεραμεικῆς, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται ἀπὸ τοῦ 14ου αἰῶνος π.Χ. εἰς τὴν Κύπρον καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, ὅπου ἀπαντᾷ εἰς διάφορα σχήματα, σφαιρικὰ ἢ φακοειδῆ, μετὰ ἢ ἄνευ βάσεως¹.

Εἰς τὴν μεταγενεστέραν κυπριακὴν κεραμεικὴν ὁ τύπος παρουσιάζεται πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ κυπρογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ καὶ συμπεριλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Furumark εἰς τὸν ρυθμὸν Decorated Late Cypriote III².

Ὁ ἀρχαιότερος τύπος τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς προέρχεται ἐξ ἰδιωτικῆς συλλογῆς (πίν. 13, 5) καὶ ἔχει φακοειδὲς σῶμα, ἀμφίκοilon λαιμόν, ἐξέχον χεῖλος, διακρινόμενον ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ λαβάς, αἱ ὁποῖαι συγκλίνουσι κατερχόμεναι πρὸς τοὺς ὤμους. Μεταγενέστερος τύπος ἔχει στενότερον καὶ ὑψηλότερον λαιμόν, ὁ ὁποῖος διευρύνεται πρὸς τὰ ἄνω διὰ τὴν σχηματίσιν τὸ στόμιον, λαβάς αἱ ὁποῖαι κατέρχονται ὁμαλῶς πρὸς τοὺς ὤμους καὶ δισκοειδῆ προεξοχὴν ἐπὶ τοῦ κέντρου τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐλαφρῶς καμπύλον (πίν. 13, 8-9). Παραλλαγὴ τοῦ τύπου τούτου εἶναι τὸ φακοειδὲς ἀγγεῖον ἐκ τάφου Παλαιπάφου, τοῦ ὁποῖου ἡ μία ὄψις εἶναι σχεδὸν κάθετος (πίν. 13, 6-7).

Τὸ φακοειδὲς δίωτον πρωτογεωμετρικὸν ἀγγεῖον διαφέρει ὡς πρὸς τὴν γενικὴν σύνθεσιν τοῦ σχήματος τῶν παλαιότερων μυκηναϊκῶν προτύπων. Τὸ πρωτογεωμετρικὸν σχῆμα ἔχει ὑψηλότερον λαιμόν, ἐξέχον στόμιον καὶ βραχύτερον σῶμα, καὶ παρουσιάζει ἀναλογίαν πρὸς ἐπίσακτα συροπαλαιστινιακὰ φακοειδῆ δίωτα ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνευρίσκονται ἐντὸς ταφικῶν ομάδων τῆς περιόδου ταύτης³. Παραλλήλως αἱ λαβαὶ τῶν πρωτογεωμετρικῶν φακῶν μιμουῦνται τὴν διάταξιν τῶν λαβῶν ψευδοστόμων ἀμφορέων τῆς ομάδος α' καὶ γ' καὶ αἱ δισκοειδεῖς προεξοχαὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ σώματος σχετίζουσι τὰ κυπριακὰ σχήματα πρὸς ὑπομινωικὰ ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα φέρουσιν ὅμοια μορφολογικὰ στοιχεῖα. Οὕτω τὸ πρωτογεωμετρικὸν σχῆμα πρέπει νὰ θεωρηθῇ συνδυασμὸς ὑστεροελλαδικῶν, ὑπομινωικῶν καὶ παλαιστινιακῶν στοιχείων.

ΕΞ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Πινάκια. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἐμφανίζονται περὶ τὰ τέλη τῆς ὑστερᾶς φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Εἶναι ἀβαθῆ μετ' ἐπιπέδου βάσεως καὶ δύο ὀριζοντίων λαβῶν ἐπὶ τῶν χειλέων. Ἐνίοτε ὑπάρχουσι καὶ κομβοειδεῖς ἀποφύσεις

1. Τὴν ἐξέλιξιν τοῦ σχήματος συζητεῖ ὁ Β. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ εἰς *Nouveaux Documents*, σ. 214 - 217. Τύποι μυκηναϊκῶν φακοειδῶν ἀγγείων δημοσιεύονται εἰς *CVA Cyprus 1*, πίν. 31, 1-3. Ἐπίσης ἀνευρέθησαν εἰς Ἔγκωμην ἐπὶ τοῦ σώματος ΠΙΑ, σ. 266, πίν. 73, 13.

2. FURUMARK, *The Mycenaean IIC Pottery*, σ. 234.

3. Ἐκ Λαπήθου, τάφος Ρ. 74, *RDAC 1965*, πίν. XII, 11 - 12. Ἐκ Λαπήθου, Ἀγία Ἀναστασία τάφος 2, *RDAC 1966*, πίν. IV, 55. Ἐκ Παλαιπάφου τάφος 9, *RDAC 1967*, εἰκ. 8, 17. Ἐκ Σχλαμῖνος, τάφος 1, πίν. 29, 104, 105, 106. Ἐκ Κουρίου «Καλορίζικης» τάφος 26Α, *AJA 41*, 1937, πίν. I.

ἐπὶ τῶν λαβῶν (πίν. 1, 1-4). Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἀποτελοῦσι μικρὰν ὁμάδα κεραμεικῆς τῆς περιόδου ταύτης, παρέχουσιν ὅμως τὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖον διὰ βαθμιαίας ἐξελίξεως μετατρέπεται εἰς ἀνάλογον κεραμεικὸν τύπον πολὺ συνήθη εἰς τὸν κυπρογεωμετρικὸν ρυθμὸν.

Τὸ σχῆμα τοῦτο διατηρεῖ τὸ σχῆμα τῶν πινακίων τοῦ τέλους τῆς μυκηναϊκῆς ΙΙΒ περιόδου, τὰ ὁποῖα ἀνευρίσκονται εἰς μέγαν ἀριθμὸν εἰς τάφους καὶ εἰς συνοικισμοὺς τῆς ἐποχῆς ταύτης¹. Τὸ σχῆμα παρελήφθη καὶ διτηρήθη εἰς τὸν γραπτὸν ρυθμὸν τοῦ 12ου αἰ. π.Χ. Decorated Late Cypriote III Ware, ἀλλ' ἐσχηματίσθη εὐρύτερον ἀργότερον εἰς τὸν πρωτογεωμετρικὸν καὶ κυπρογεωμετρικὸν ρυθμὸν². Ὡσαύτως ἡ διακόσμησις, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς ὀριζοντίας ταινίας ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς καὶ «σταυροὺς Μάλτας» ἐπὶ τῆς βάσεως, ὀδηγεῖ καὶ πάλιν εἰς παλαιότερους τύπους κυπριακῆς κεραμεικῆς³. Ἐπίσης τὸ σχῆμα τοῦ πινακίου μετὰγωνιώδους περιγράμματος τοῦ σώματος καὶ διατρήτων ἀποφύσεων ἐπὶ τοῦ χείλους ἀντὶ λαβῶν (πίν. 2, 1-2) μιμεῖται παρόμοια σχήματα ἐκ τῆς ἐγχωρίου κεραμεικῆς τοῦ ἀβαφοῦς τροχηλάτου ρυθμοῦ⁴.

Τὸ πρωτογεωμετρικὸν πινακίον διαφέρει τῶν ἀρχαιότερων δειγμάτων ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τῆς ἀποφύσεως, ἡ ὁποία εἶναι διάτρητος καθέτως ἀντὶ ὀριζοντίως ὅπως εἰς τὰ ἀρχαιότερα δείγματα. Τὸ σχῆμα τῆς διατρήτου ἀποφύσεως ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὴν μυκηναϊκὴν ΙΙΒ κεραμεικὴν τῆς Κύπρου⁵ ἀλλὰ καὶ αὐτὸ θεωρεῖται μίμησις ἐγχωρίων παραδοσιακῶν κεραμεικῶν στοιχείων. Ὁ τύπος τοῦ πινακίου μετὰ μιᾶς καθέτως διατρήτου λαβῆς (πίν. 2, 3) εἶναι συνήθης κυρίως εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν⁶.

Λήκυθοι. Τὸ πρότυπον, ἐκ τοῦ ὁποίου διεμορφώθη τὸ σχῆμα τῆς ληκύθου, πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ εἰς τοὺς τύπους τῶν ἀγγείων τοῦ ἀβαφοῦς τροχηλάτου ρυθμοῦ (II). Ὁ κυλινδρικός λαιμός, τὸ ἐξέχον στόμιον, ὁ πλαστικὸς δακτύλιος πέριξ τῆς βάσεως τοῦ λαιμοῦ καὶ ἡ διάταξις τῆς λαβῆς, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ (πίν. 9, 3), εἶναι στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνευρίσκονται εἰς ὅμοια ἀγγεῖα τοῦ ἀβαφοῦς τροχηλάτου ρυθμοῦ⁷. Τὸ πρωτογεωμετρικὸν ἀγγεῖον διαφέρει ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τῆς κοιλίας τοῦ ἀρχαιότερου κυπριακοῦ προτύπου, τὸ ὁποῖον μετατρέπεται εἰς σφαιρικὸν καὶ φέρει ἐξέχουσαν βάσιν συμφώνως πρὸς τὰς συγχρόνους οἰνοχόας (πίν. 10, 3). Ἐπίσης τὸ πρότυπον τῆς οἰνοχόης (πίν. 11, 2-3)

1. V. KARAGEORGHIS, Nouveaux Documents, σ. 157 κέ., εἰκ. 39 - 44.

2. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 123, 5, SCE IV (2), εἰκ. 1, 7-8.

3. Βλ. σημ. 1.

4. SJÖQVIST, Problems, σ. 56, εἰκ. 14. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 65, 4, πίν. 117, 6, 7, 8.

5. KARAGEORGHIS, Nouveaux Documents, πίν. XIII, 8.

6. YON, Salamine, la tombe T. I, πίν. 34, 125-127, 134.

7. SJÖQVIST, Problems, σ. 59, εἰκ. 16 (1b). ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 84, 3.

πρέπει να αναζητηθῆ εἰς τοὺς ἐγχωρίους τύπους τοῦ ἀβαφοῦς τροχηλάτου ρυθμοῦ (I)¹. Τὸ πρωτογεωμετρικὸν ἀγγεῖον ἀκολουθεῖ τὸ σχῆμα τοῦ παλαιότερου προτύπου εἰς μικρότερον μέγεθος, ἔχει ὅμως σφαιρικὸν σῶμα, στενότερον λαϊμόν καὶ βάσιν ἐλαφρῶς ὑψηλότεραν.

Κέρνοι. Ὁ κέρνος, τὸ δακτυλιόσχημον τελετουργικὸν ἀγγεῖον, ἐμφανίζεται εἰς τὴν Κύπρον ἀπὸ τῆς πρωίμου ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ².

Εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν ὁ κέρνος ἀποτελεῖται ἀπὸ κοῖλον δακτύλιον, καλαθόσχημον λαβὴν καὶ φέρει ἐπὶ τοῦ δακτυλίου μικρογραφίας ἀγγείων, προτομὰς ταύρων, αἰγάγων, πλαστικὰ πτηνά, ὄφεις ἐπὶ τῆς λαβῆς καὶ εἰς ἓν παράδειγμα καρπούς ροιᾶς (πίν. 24, 2-8). Οἱ ταῦροι, τὰ πτηνά καὶ οἱ ὄφεις εἶναι θρησκευτικὰ σύμβολα, τὰ ὁποῖα παρελήφθησαν ἐξ ἀρχαιοτέρων τελετουργικῶν ἀγγείων καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ νὰ τονίσουν τὴν θρησκευτικὴν σημασίαν τοῦ ἀγγείου. Οἱ καρποὶ ροιᾶς συνδέουσι τὰ κυπριακὰ ἀγγεῖα πρὸς παλαιστινιακοὺς κέρνους, οἱ ὁποῖοι φέρουσιν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου ὅμοια διακοσμητικὰ θέματα³.

Κερατοειδῆ ἀγγεῖα. Τὸ σχῆμα ἀπαντᾷ εἰς τὴν κυπριακὴν κεραμεικὴν ἀπὸ τῆς πρωίμου ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ⁴. Ἀνήκει εἰς τοὺς παραδοσιακοὺς κεραμεικοὺς τύπους, οἱ ὁποῖοι συνεχίσθησαν καὶ ἀργότερον εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν, ὅτε ἐπαναφέρονται ἀρχαιότεροι κεραμεικοὶ τύποι, οἱ ὁποῖοι πιθανώτατα διετηρήθησαν εἰς μεταλλικὰ πρότυπα⁵. Ἡ ὑπαρξίς τοῦ σχήματος εἰς τὴν συροπαλαιστινιακὴν κεραμεικὴν ἐρμηνεύεται ὡς ἐπίδρασις ἐκ τῶν κυπριακῶν ἀγγείων⁶.

Ζωόμορφοι ἀσκοί. Ἀπὸ τῆς πρωίμου ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ τὸ σχῆμα ἔχει ἤδη διαμορφωθῆ εἰς τὴν κυπριακὴν κεραμεικὴν⁷. Ἀπαντᾷ εἰς τὴν μέσην ἐποχὴν τοῦ Χαλκοῦ εἰς διαφόρους παραλλαγὰς καὶ ἐπαναφέρεται ὡς κεραμεικὸς τύπος εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν, ὅτε τὰ ἐγχώρια σχήματα ἀγγείων ἀρχίζουν νὰ ἐμφανίζωνται ἐκ νέου καὶ κυρίως τὰ τελετουργικὰ ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα ὡς θρησκευτικὰ ἀντικείμενα εἶναι πλέον συντηρητικὰ ὡς πρὸς τὸ σχῆμά των.

Εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν τὸ ἀρχαιότερον σχῆμα (πίν. 26, 1) ἔχει

1. SJÖQVIST, Problems, εἰκ. 15, 3d. YON, Salamine, la tombe T. I, σ. 33 - 34. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 65,7.

2. Α. ΠΙΕΡΙΔΟΥ, Κυπριακὰ τελετουργικὰ ἀγγεῖα, RDAC 1971, σ. 18 κέ., πίν. VIII - XI.

3. MACALISIER, Gezer, τ. II, εἰκ. 390, 2, 4. DOTHAN, The Philistines, σ. 173 - 4. AMIRAN, Pottery of the Holy Land, εἰκ. 350.

4. ΔΙΚΑΙΟΣ, Vounous, πίν. XLIIa. GJERSTAD, Studies, σ. 115, 132.

5. Ἡ καταγωγὴ τοῦ σχήματος συζητεῖται ὑπὸ Β. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ εἰς RDAC 1967, σ. 21, ὁ ὁποῖος ὑποδεικνύει πιθανὴν καταγωγὴν τοῦ ἀγγείου ἐκ μεταλλικῶν προτύπων.

6. DOTHAN, The Philistines, σ. 147.

7. GJERSTAD, Studies, σ. 114, 4, σ. 146, 1, σ. 176, 4.

σῶμα σφαιρικόν, καλαθόσχημον λαβὴν καὶ δύο στόμια, τὸ ἐν εἰς σχῆμα προτομῆς ταύρου. Ἡ βάσις εἶναι χαμηλὴ κωνική. Οἱ μεταγενέστεροι τύποι παρουσιάζονται μετὰ κυλινδρικοῦ σώματος καὶ καλαθοσχήμου ἀπλῆς ἢ συνθέτου λαβῆς, καὶ ἐκ τῶν στομιῶν τὸ ἐν διαμορφοῦται εἰς σχῆμα προτομῆς αἰγάγρου (πίν. 26, 3-6). Εἰς τὰ νεώτερα δείγματα ἡ βάσις γίνεται ὑψηλὴ κωνική.

Εἰς τὴν ομάδα τῶν ἐγχωρίων τύπων συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ δακτυλιόσχημον ἀγγεῖον καθέτου σχήματος, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀρχικὴ μορφή εἶχε διαμορφωθῆ ἀπὸ τῆς πρώιμου ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ¹.

Τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς (πίν. 25, 1-2) φέρει δύο λαβὰς κάτωθεν τοῦ στομίου πρὸς τὸν δακτύλιον καὶ ὁμοιάζει ὡς πρὸς τὴν μορφήν τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν λαβῶν πρὸς σύγχρονα φακοειδῆ ἀγγεῖα. Πιθανώτατα ἀντιγράφει μεταλλικὰ πρότυπα², τὰ ὁποῖα διετήρησαν στοιχεῖα ἐκ παλαιστινιακῶν κεραμεικῶν σχημάτων³.

ΕΚ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Κύπελλα. Τὸ ἀγγεῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει βαθὺ σῶμα μετ' ἀπεστρογγυλωμένης βάσεως καὶ ὀριζοντίων λαβῶν ἀνερχόμενων καθέτως ἀπὸ τῶν πλευρῶν (πίν. 2, 8) ἀντιγράφει πιθανῶς μεταλλικὸν πρότυπον⁴, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς οἰκιακὸν σκεῦος.

Μεταφορὰ ἐπίσης ἐκ μεταλλικῶν προτύπων εἰς τὴν κεραμεικὴν πρέπει νὰ θεωρηθῶσι καὶ τὰ μικρότερα κύπελλα μετὰ σφαιρικοῦ σώματος, λαβῶν ἐλαφρῶς πιεσμένων πρὸς τὰς πλευρὰς καὶ ἐπιπέδου βάσεως (πίν. 2, 7).

Οἰνοχόαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς. Εἰς τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου μετὰ τοῦ ἀμφικωνικοῦ σώματος, τῆς ἰσχυρᾶς πίεσεως τοῦ χείλους καὶ τῆς ὑψηλῆς κωνικῆς βάσεως (πίν. 10, 8) διαφαίνεται τὸ μεταλλικὸν πρότυπον⁵, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ταυτισθῆ πρὸς τὴν γνωστὴν οἰνοχόην, ἡ ὁποία ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ σπονδᾶς εἰς τελετὰς πρὸς τιμὴν νεκρῶν. Ὡς κεραμεικὸς τύπος ἀπαντᾷ συνήθως εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ εἰς ταφικὰ σύνολα τῆς περιόδου ταύτης. Ἡ ὀφιοειδῆς ταινία ἐπὶ τῆς λαβῆς εἶναι προσθήκη ἔχουσα θρησκευτικὴν σημασίαν, ὡς διακόσμησις σπονδικοῦ ἀγγείου⁶.

1. GJERSTAD, Studies, σ. 126, 12. Ἐν δακτυλιόσχημον ἀγγεῖον τῆς μέσης ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ μετὰ μιᾶς λαβῆς, στενοῦ λαιμοῦ, τριφυλλοσχήμου στομίου καὶ λαβῆς ἐκ τοῦ στομίου πρὸς τὸν δακτύλιον ἀνήκει εἰς τὴν ἰδιωτικὴν συλλογὴν Ζ. Πιερίδη, ἀλλ' εἶναι ἀδημοσίευτον.

2. V. KARAGEORGHIS, RDAC 1967, σ. 20.

3. MACALISTER, Gezer II, πίν. CLXI, 3.

4. DANIEL, AJA 41, 1937, σ. 69, πίν. II, 62.

5. Ἡ καταγωγὴ τοῦ ἀγγείου ἐκ μεταλλικῶν προτύπων προετάθη ἤδη ὑπὸ DANIEL, ἔ.ά. σ. 66, καὶ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ, RDAC 1967, σ. 21. Ἐπίσης διὰ τὰ μεταλλικὰ πρότυπα βλ. CATLING, CBW, πίν. 19, fh.

6. R. S. MERRILLEES, Reflections on the Late Bronze Age in Cyprus, Op. Ath. 6, 1965, σ. 143. Α. ΠΕΡΙΔΟΥ, Κυπριακὰ τελετουργικὰ ἀγγεῖα, RDAC 1971, σ. 20.

Γεωμετρικὰ θέματα

Ἐκ τῶν γεωμετρικῶν θεμάτων τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ τὰ πλεῖστα κατάγονται ἐκ τῆς ὑστέρας ἑλλαδικῆς ΙΙΙΓ ἀγγειογραφίας ἢ σχετίζονται πρὸς παρόμοια θέματα τῆς ὑπομινωικῆς καὶ τῆς ὑπομυκηναϊκῆς κεραμεικῆς. Βεβαίως τὰ πλεῖστα γεωμετρικὰ θέματα εἰς διαφόρους μορφὰς ἀπαντῶσιν εἰς Κύπρον καὶ ἀρχαιότερον εἰς παλαιότερους ρυθμούς μετὰ γραπτῆς διακοσμῆσεως, ἀλλ' ἡ ἐμφάνισις των ἐπὶ τῶν πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων παρουσιάζει μίαν ἀνανέωσιν καὶ ἀνασύνθεσιν ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς μυκηναϊκῆς θεματογραφίας.

Κυματοειδεῖς γραμμαί. Ἀπαντῶσιν ἐπὶ τῶν πλείστων ἀγγείων καὶ τῶν τριῶν φάσεων τοῦ ρυθμοῦ κυρίως ὡς διακοσμητικὰ θέματα πέριξ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς ζώνης τῶν λαβῶν. Αἱ κυματοειδεῖς γραμμαί δὲν ἔχουσιν ὁμοιόμορφον διάταξιν ἀλλὰ σχεδιάζονται συνήθως παχύτεραι καὶ ἀραιαὶ εἰς τὰς πτυχώσεις ὅταν εἶναι ἀπλαῖ καὶ λεπτότεραι καὶ πυκνότεραι ὅταν εἶναι διπλαῖ ἢ τριπλαῖ. Ὁ τρόπος τῆς παραστάσεώς των δὲν σχετίζεται πρὸς τὴν χρονολογίαν τῶν ἀγγείων, διότι οἱ αὐτοὶ συνδυασμοὶ πυκνῶν ἢ ἀραιῶν γραμμῶν ἀπαντῶσι καὶ εἰς τὰς τρεῖς φάσεις τοῦ ρυθμοῦ. Ἡ καταγωγή τοῦ θέματος προέρχεται ἐκ τῆς ὑστέρας ἑλλαδικῆς ΙΙΙΓ ἀγγειογραφίας, τοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος, ὡς οὗτος διεμορφώθη εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Κύπρον¹.

Ζώνη ἐπαλλήλων γραμμῶν (εἰκ. 4, 16). Ὡς διακοσμητικὸν θέμα ἀπαντᾷ ἐπὶ τοῦ ἀρχαιότερου ἀγγείου τοῦ ρυθμοῦ, ἐπὶ ψευδοστόμου ἀμφορέως (πίν. 14, 1). Αἱ γραμμώσεις, αἱ ὁποῖαι συνθέτουν τὸ κόσμημα, εἶναι ἐλαφρῶς καμπύλαι, ὑποδηλοῦσαι ἀρχαιότεραν μορφήν τοῦ σχεδίου, ἐνῶ εἰς μεταγενέστερα ἀγγεῖα (ψευδόστομον ἀμφορέα, πίν. 14, 5-6, κυλινδρικήν πρόχουν, πίν. 11, 4 καὶ λεμβόσχημον ἀγγεῖον, πίν. 29, 6) τὸ σχέδιον μετατρέπεται εἰς εὐθύγραμμον μὲ τὰς γραμμώσεις μᾶλλον ἀκανονίστους.

Παραλλαγή τοῦ θέματος εἰς ἀπλοποιημένην μορφήν, οὐχὶ ὅμως κατ' ἀνάγκην καὶ νεωτέρα χρονολογικῶς, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ ζώνη, ἡ ὁποία πληροῦται δι' ὁμάδων τεθλασμένων γραμμῶν εἰς ἀραιὰν διάταξιν καὶ χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν διακόσμησιν τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορέως πίν. 14, 3 καὶ τοῦ ζφομόρφου ἀσκοῦ πίν. 26, 3. Ἡ καταγωγή τοῦ θέματος ἀνάγεται εἰς ὑστεροελλαδικὰ πρό-

1. FURUMARK, MP, mot. 23 καὶ 24. Asine, σ. 208, 1, εἰκ. 260, 8. Mycenae Tombs, πίν. XXXI. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 105, 1-11.

τυπα¹. Ἡ ἀπλοποιημένη παραλλαγή ἀνευρίσκεται καὶ εἰς Ἑγκωμὴν εἰς τὸ θεματολόγιον τῆς μυκηναϊκῆς ΠΠΓ κεραμεικῆς².

Τρίγωνα. Ἐνάλληλα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος (εἰκ. 3, 12). Τὸ κόσμημα τοῦτο, ἀποτελούμενον ἐκ σειρᾶς ἐναλλήλων τριγώνων, ἐμφανίζεται ἐπὶ τῶν ὤμων ψευδοστόμων ἀμφορέων τῆς ὑστεροελλαδικῆς ΠΠΓ κεραμεικῆς³. Ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν ἀλλὰ μεθ' ἀδρότερου πυρῆνος ἀποτελεῖ κόσμημα τῆς ὑπομυκηναϊκῆς κεραμεικῆς καὶ ἀνευρίσκεται ἐπὶ πρόχων καὶ ψευδοστόμων ἀμφορίσκων⁴.

Εἰς τὸν κυπριακὸν πρωτογεωμετρικὸν ρυθμὸν τὸ θέμα διακοσμεῖ κυρίως τὸ ἄνω τμήμα τῶν ἀγγείων καὶ ἀνευρίσκεται ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν πρόχων πίν. 8, 1-2, καὶ τῶν ψευδοστόμων ἀμφορίσκων πίν. 17, 4-5, τὰ ὅποια προέρχονται ἐκ τοῦ Ἰδαλίου. Ὡσαύτως ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ θηλάστρου πίν. 10, 1 καὶ ἐπὶ τοῦ ἀμφορέως μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν, ὁ ὁποῖος ἀνεσύρθη ἐκ τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑγκώμης, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ θεὸς -προστάτης τοῦ χαλκοῦ⁵. Οὕτω τὸ θέμα τοῦτο χρησιμοποιεῖται κυρίως κατὰ τὴν μέσην φάσιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, παρουσιάζει δὲ ἀναλογίας πρὸς τὰ ὑπομυκηναϊκὰ σχέδια ἀλλὰ πιθανώτατα ὑποδηλοῖ παράλληλον ἐξέλιξιν ἐκ παλαιότερου μυκηναϊκοῦ θέματος.

Ὡσαύτως ὡς κυπριακὴ ἰδιομορφία πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ τὸ κόσμημα, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἐκ σειρᾶς ἐναλλήλων τριγώνων ἀπλῶν ἢ περιστίκτων μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος (εἰκ. 4, 13, 14), τὰ ὅποια ἀπαντῶσιν ἐπὶ τῆς πυξίδος πίν. 6, 8. Τὸ θέμα τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξέλιξις πρὸς εὐθύγραμμον σχῆμα τοῦ κοσμήματος τῶν ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων (εἰκ. 4, 11-12), τὰ ὅποια ἔχουσιν ὀξυκόρυφον μορφήν καὶ ἀπαντῶσιν ἐπὶ τῶν ἀγγείων τοῦ Ἰδαλίου.

Σύνθετα τρίγωνα. Τὰ τρίγωνα ταῦτα, τὰ ὅποια ἀντιπροσωπεύονται εἰς διαφόρους μορφάς, ἀποτελοῦσι βασικὴν διακοσμητικὴν ὁμάδα τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Διακρίνονται εἰς διαφόρους κατηγορίας συμφώνως πρὸς τοὺς συνδυασμοὺς τῶν θεμάτων, τὰ ὅποια περικλείονται ἐντὸς τοῦ τριγωνικοῦ χῶρου.

Σύνθετα διάγραμμα τρίγωνα (εἰκ. 2, 10-20). Ἡ ὁμάς αὕτη τῶν τριγώνων παρουσιάζει μεγάλην ποικιλίαν καὶ οὐδὲν τρίγωνον συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ἄλλου ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐσωτερικὴν πλήρωσιν. Τὰ περισσό-

1. FURUMARK, MP, mot. 61 : 13.

2. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 310, ἀρ. 311.

3. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περσική, εἰκ. 98.

4. Kerameikos I, πίν. 14 (τάφος inv. 512 καὶ τάφος 76, inv. 490). STYRENIUS, Salamis, Op. Ath. 4, 1962, πίν. IV, 3622.

5. SCHAEFFER, Alasia I, σ. 324, εἰκ. 140 (ἀρ. 826).

τερα ἔχουσιν εὐθύγραμμον περίγραμμα, ἄλλα ἐλαφρῶς καμπύλον καὶ ὠρισμένα καταλήγουσιν εἰς ὀξεῖαν κορυφήν. Ἡ βασική διακοσμητικὴ μονὰς ἐντὸς τοῦ τριγώνου εἶναι ἀριθμὸς γραμμῶν, αἱ ὁποῖαι τοποθετοῦνται ἐντὸς τοῦ τριγωνικοῦ χώρου. Τὸ θέμα τοῦ συνθέτου τριγώνου εἶναι κόσμημα, τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ εἰς τὴν ὑστεροελλαδικὴν ΠΙΓ κεραμεικὴν¹. Ἀνευρίσκεται ἐπίσης ὑπὸ διαφόρους μορφὰς εἰς τὴν ὑπομινωικὴν² καὶ τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν. Εἰδικῶς εἰς τὴν Κύπρον ὁ τύπος οὗτος τοῦ συνθέτου τριγώνου ἐξελίσσεται εἰς πολυσύνθετον διακοσμητικὸν θέμα, τὸ ὁποῖον διακοσμεῖ τοὺς ὤμους ψευδοστόμων ἀμφορέων (πίν. 14, 9, 15, 1-2) καὶ τῶν ἀρχαιότερων ἀμφορέων μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν (πίν. 19, 1-3).

Διάγραμμα τρίγωνα πληρούμενα δι' ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων μετὰ κενοῦ ἢ συμπαγοῦς πυρῆνος (εἰκ. 3, 1-11). Τὸ κόσμημα τοῦτο εἶναι παραλλαγή τοῦ διαγράμμου τριγώνου πλέον σύνθετος τῆς προηγουμένης καὶ περικλείει ἐκτὸς τῶν γραμμῶν ὀμάδα ἡμικυκλίων μετὰ κενοῦ ἢ συμπαγοῦς πυρῆνος. Ἡ μορφή αὕτη τοῦ τριγώνου μεθ' ἀδροτέρου πυρῆνος καὶ στικτοῦ πλαισίου ἀπαντᾷ εἰς τὴν Ἐγκωμην εἰς τὴν μυκηναϊκὴν κεραμεικὴν τοῦ στρώματος ΠΙΑ καὶ διακοσμεῖ τὸν ὤμον ψευδοστόμου ἀμφορέως³. Τὸ θέμα τοῦτο ἀνευρίσκεται καὶ εἰς τὴν ὑπομινωικὴν ἀγγειογραφίαν⁴, ἡ κρητικὴ ὅμως μορφή τοῦ θέματος μετὰ διαγράμμου ἢ κενοῦ πυρῆνος εἶναι ἀπλουστέρα τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ. Εἰς τὴν Κύπρον εἶναι σύνηθες κόσμημα καὶ ἀπαντᾷ κυρίως μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος εἰς διαφόρους παραλλαγὰς ἐπὶ τῶν ὤμων ψευδοστόμων ἀμφορέων ἀπὸ τῆς πρωίμου μέχρι τῆς ὑστερας φάσεως τοῦ ρυθμοῦ (πίν. 14, 1-8). Τὸ ἀρχαιότερον σχέδιον ἐπὶ τοῦ ἀμφορέως ὁ ὁποῖος ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ Richter (πίν. 17, 1-3) φέρει στικτὸν πλαίσιον καὶ σχετίζεται στενότερον μετὰ τοῦ μυκηναϊκοῦ παραδείγματος. Εἰδικῶς ἡ χρῆσις αὐτοῦ ὡς διακοσμητικοῦ θέματος εἶναι συνήθης ἐπὶ τῆς ὀμάδος τῶν ψευδοστόμων ἀμφορέων, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα σχετίζεται πρὸς κρητικὰ πρότυπα (πίν. 16, 1-12), διὰ τοῦτο δὲ ἐθεωρήθη καὶ τὸ σχέδιον ὡς κρητικῆς προελεύσεως. Ἀλλ' ἡ ὑπαρξίς ἀρχαιότερου ὁμοίου μυκηναϊκοῦ κοσμήματος ὑποδηλοῖ ὅτι ἡ διαμόρφωσις τοῦ ὑπομινωικοῦ καὶ τοῦ κυπριακοῦ σχεδίου ἔγινε πιθανώτατα παραλλήλως διὰ τῆς ἐξελίξεως ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ μυκηναϊκοῦ προτύπου.

Τρίγωνα ἐντὸς κλιμακωτοῦ πλαισίου (εἰκ. 3, 13-15). Ἀνή-

1. Asine, τάφος I, 12, εἰκ. 236, 3.

2. HALL, Vrokastro, τάφος VII, 2, εἰκ. 93. Gypsades, τάφος VIA, 2, 3, εἰκ. 28. BROCK, Fortetsa, τάφος II, 9, πίν. 132.

3. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 72, 1 καὶ πίν. 308, 214.

4. HALL, Vrokastro, τάφος V, 9, εἰκ. 894. Gypsades, τάφος VIA, 2, εἰκ. 28. DESBOROUGH, The Last Mycenaean, σ. 26. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ, Πεπραγμένα, σ. 183.

κουσιν εἰς τὰ θέματα τῶν ὁποίων ἡ διαμόρφωσις προέρχεται ἐκ τῆς ὑστεροελλαδικῆς IIIΓ ἀγγειογραφίας. Ἐμφανίζεται ὡς διακοσμητικὸν θέμα εἰς τὴν ὑπομινωικὴν κεραμεικὴν¹ καὶ εἰς τὰ ἀγγεῖα τῆς ὑστερας φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ (πίν. 23, 3).

Σύνηθα δίκτυωτὰ τρίγωνα (εἰκ. 2, 1-3). Χαρακτηριστικὴν ὁμάδα τῶν κοσμημάτων τούτων ἀποτελοῦσι τὰ τρία τρίγωνα, τὰ ὁποῖα διακοσμοῦσι τοὺς ὤμους τοῦ ἀμφορέως πίν. 19, 1, ἐνὸς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων δειγμάτων τοῦ ρυθμοῦ. Ὁ τριγωνικὸς χῶρος καλύπτεται ὑπὸ δικτυωτοῦ σχεδίου καὶ σειρῶν δικτυωτῶν ἢ συμπαγῶν τριγώνων εἰς διαφόρους συνδυασμοὺς καὶ εἰς διάταξιν ἄνευ συστήματος. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ γεμίματος τῶν τριγώνων τούτων πρέπει νὰ θεωρηθῆ κυπριακὴ σχεδιαστικὴ ἰδιομορφία, ἡ ὁποία παρουσιάζεται καὶ εἰς ἄλλας μορφὰς συνθέτων τριγώνων (εἰκ. 2, 5-6) ἐπὶ ἀγγείων τῆς ὑστερας φάσεως τοῦ ρυθμοῦ. Ἐπίσης ὑπάρχουσι τρίγωνα, τὰ ὁποῖα περικλείουσιν ὁμάδας γραμμώσεων καὶ δικτυωτὸν κόσμημα εἰς τὸ κέντρον, σχηματίζοντα οὕτω ἓνα συνδυασμὸν διαγράμμων καὶ δικτυωτῶν τριγώνων. Ταῦτα ἀπαντῶσι παραλλήλως πρὸς τὰ ἀπλᾶ δικτυωτὰ τρίγωνα, τὰ ὁποῖα εἶναι σύνηθες κόσμημα τῆς μυκηναϊκῆς ἀγγειογραφίας. Τὰ ἀπλᾶ δικτυωτὰ τρίγωνα τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ σχεδιάζονται ἐντὸς περιγράμματος καὶ πολλάκις ἔχουσι καμπύλας πλευρὰς συμφώνως πρὸς ἀρχαιότερα ὑστεροελλαδικὰ IIIΓ πρότυπα². Ἡ εὐθυγράμμισις τῶν πλευρῶν εἶναι δεῖγμα ἐξελίξεως τοῦ σχεδίου πρὸς τὴν ὑστεραν φάσιν, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ πρὸς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν³. Ἀπλᾶ δικτυωτὰ τρίγωνα ἀνευρίσκονται εἰς τὴν μυκηναϊκὴν IIIΓ κεραμεικὴν Ἐγκώμης⁴ καὶ εἰς τὴν ὑπομινωικὴν⁵ καὶ τὴν ὑπομυκηναϊκὴν⁶ ἀγγειογραφίαν.

Ἀββακωτὰ τρίγωνα (εἰκ. 3, 16). Τὸ ἀβάκιον εἶναι διακοσμητικὸν θέμα, τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ συνήθως εἰς στήλας εἰς τὴν ὑστεροελλαδικὴν IIIB - Γ θεματογραφίαν⁷. Εἰς τὴν Κύπρον ἀνευρίσκεται εἰς Ἐγκωμὴν ὡς κόσμημα τῆς μυκηναϊκῆς IIIΓ κεραμεικῆς εἰς κάθετον διάταξιν εἰς στήλας ἀλλὰ καὶ εἰς ζώνας εἰς ὀριζοντίαν διάταξιν⁸. Εἰς τὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν ἡ μορφή τοῦ θέματος συνίσταται εἰς στήλας πλαισιουμένας ὑπὸ ἄλλων σχεδίων (εἰκ. 5, 8, 16)⁹ ἀλλὰ καὶ

1. HALL, Vrokastro, τάφος V, 7, εἰκ. 89b.

2. FURUMARK, MP, mot. 61 : 4.

3. YON, Salamine, la tombe T. I, 92, 25 a-f.

4. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 75, 43 καὶ πίν. 82, 33.

5. Gypsades, τάφος VII, 6, εἰκ. 27.

6. STYRENIUS, Salamis, πίν. II (3616, 3610).

7. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περσική, σ. 118.

8. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 308, ἀρ. 233, 244, καὶ πίν. 309, ἀρ. 272.

9. Alasia I, εἰκ. 105 - 107. Τὸ ἀβάκιον εἰς στήλας ἀνευρίσκεται ἐπὶ τοῦ μεγάλου τετραώτου κρατῆρος καὶ ἐπὶ τοῦ καλῆθου, οἱ ὁποῖοι ἀνευρέθησαν ἐντὸς τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐγκώμης.

ὡς γέμισμα τριγώνου καὶ ἡμικυκλίων. Τὸ κόσμημα τοῦ ἀβακωτοῦ τριγώνου συνεχίζεται καὶ εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν κυρίως ἐπὶ τῆς βάσεως τῶν πινακίων¹.

Εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ ρυθμοῦ ἐμφανίζεται ἐπίσης μία παραλλαγή ἀβακωτοῦ τριγώνου μετὰ δικτυωτῶν ρόμβων εἰς τὸ ἀβάκιον εἰς τὴν πρόχουν πίν. 9, 5 καὶ τὸν ἀμφορέα πίν. 20, 1, ἀλλὰ καὶ ὡς στήλη μεθ' ὁμοίου σχεδίου ἐπὶ τοῦ καλάθου πίν. 31, 6.

Τὰ τρίγωνα, τὰ ὁποῖα διακοσμοῦσι τοὺς ὤμους τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορέως πίν. 14, 5-6, εἶναι ἐντελῶς διάφορα τῶν συνήθων συνθέτων τριγώνων τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Παρουσιάζουσι μίαν ἰδιομορφίαν διὰ τῆς πληρώσεως αὐτῶν δι' ἐπαλλήλων σειρῶν στικτῶν ἢ δικτυωτῶν μικρῶν ρόμβων καὶ ἀποτελοῦσι πιθανώτατα παραλλαγὴν ἢ ἐξέλιξιν ἐκ τοῦ ἀβακωτοῦ κοσμήματος, ἢ ὁποῖα χαρακτηρίζει τὴν κυπριακὴν ἀγγειογραφίαν.

Δικτυωτοὶ ρόμβοι (εἰκ. 4, 21). Ἐκτὸς τῶν δικτυωτῶν τριγώνων σύνηθες κόσμημα τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ εἶναι οἱ δικτυωτοὶ ρόμβοι. Τὸ κόσμημα τοῦτο ἀπαντᾷ καθ' ὁμάδας καὶ εἰς διάφορα μεγέθη ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν. Μόνον εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις φέρει μίαν ἐπιπρόσθετον γράμμωσιν εἰς τὴν ἄνω ἀριστερὰν πλευρὰν ἢ πλαίσιον. Σχεδιάζεται εἰς ὀριζοντίας σειρὰς περίξ τοῦ σώματος τῶν πρῶμων κυλινδρικών ἀγγείων πίν. 11, 5-6, ἐμφανίζεται ὅμως καὶ εἰς κάθετον διάταξιν ἐπὶ τῶν κυλινδρικών πρόχων τοῦ τέλους τῆς ὑστέρας φάσεως τοῦ ρυθμοῦ, ὅτε τὸ περίγραμμα τοῦ ρόμβου γίνεται παχύτερον καὶ εἰς τὰ δείγματα τῆς διχρώμου διακοσμήσεως βάφεται ἐρυθρόν (πίν. 12, 1, 4). Ἐπίσης δικτυωτοὶ ρόμβοι εἰς κάθετον διάταξιν ἀπαντῶσι καὶ εἰς ἄλλα ἀγγεῖα, ὡς ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν ὤμων κρατῆρος (πίν. 23, 1) καὶ περίξ τῆς ζώνης τῶν λαβῶν ἀμφορέως τοῦ τέλους τῆς ὑστέρας φάσεως τοῦ ρυθμοῦ. Τὸ κόσμημα τοῦ δικτυωτοῦ ρόμβου εἶναι σύνηθες θέμα εἰς τὴν μυκηναϊκὴν ἀγγειογραφίαν². Εἰς τὴν Ἐγκώμην ἀπαντᾷ συχνότατα καὶ διακοσμεῖ εἰς ὀριζοντίας ζώνας τὴν κοιλίαν ἀγγείων, ὡς τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορέως³, ἢ καθέτως καὶ πληροῖ μετόπας ἐπὶ ἀγγείων τῆς μυκηναϊκῆς ΠΙΓ κεραμεικῆς. Ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν καὶ διάταξιν ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγγείων τῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς.

Ἡμικύκλια. Ὁ μ ὀ κ ε ν τ ρ α ἢ μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος. Τὸ θέμα τοῦτο ἀπαντᾷ κυρίως εἰς τὴν πρῶμον καὶ τὴν μέσην φάσιν τοῦ ρυθμοῦ καὶ παρουσιάζεται ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Ἄλλοτε παρίσταται ὡς μεμονωμένον

1. YON, Salamine, la tombe T. I, σ. 92, ἀρ. 26.

2. FURUMARK, MP, mot. 73, Y - Z. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περσική, σ. 118.

3. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 72, 1.

4. ΔΙΚΑΙΟΣ, ἔ.ἀ. πίν. 71, 30 καὶ 75, 23, 28.

θέμα ἐπὶ τοῦ ὤμου ψευδοστόμων ἀμφορέων (πίν. 15, 5-6) ἢ εἰς σειράς περι-
στίκτων ἡμικυκλίων ἐναλλασσομένων εἰς μέγεθος καὶ ἐπὶ τοῦ καλάθου πίν. 5, 2.
Ἀνευρίσκειται ἐπίσης ὡς ὁμάς ἡμικυκλίων συνδεδεμένων δι' ἐναλλήλων γωνιῶν
εἰς τὸν ἐνδιάμεσον χῶρον, ὡς ἐπὶ τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορίσκου πίν. 17, 5 καὶ
τῆς πρόχου πίν. 8, 3.

Παραλλήλως τὰ ἡμικύκλια διαφέρουν καὶ ὡς πρὸς τὴν μορφήν των. Τὰ ἀρ-
χαιότερα εἶναι ἀνοικτὰ ἀψιδωτά (εἰκ. 4, 1-3), ἐνῶ τὰ νεώτερα, τὰ ὅποια ἐχρη-
σιμοποιήθησαν κυρίως ὡς διακοσμητικὰ θέματα τῶν ἀγγείων ἐκ τοῦ Ἰδαλίου
«Ἁγίος Γεώργιος» τάφος 2, εἶναι στενότερα καὶ ὀξυκόρυφα (εἰκ. 4, 11, 12). Τὰ
ὁμόκεντρα ἡμικύκλια εἶναι ἀπὸ τὰ συνηθέστερα θέματα τῆς μυκηναϊκῆς κερα-
μεικῆς¹. Ἀνευρίσκειται ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν Ἐγκωμην ὡς κόσμημα τῆς μυκηναϊ-
κῆς ΠΙΓ κεραμεικῆς εἰς διαφόρους μορφάς μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος, περίστι-
κτα ἢ καὶ συνδεδεμένα μετὰ ρομβοειδῶν σχεδίων, κυρίως ὡς διακοσμητικὸν
θέμα ἐπὶ τῶν ὤμων ψευδοστόμων ἀμφορέων². Τὸ κόσμημα τοῦτο διατηρεῖ τὴν
ἀρχικὴν του μορφήν καὶ συνεχίζεται καὶ ἀργότερον ὡς θέμα τῆς ὑπομινωικῆς³
καὶ τῆς ὑπομυκηναϊκῆς⁴ κεραμεικῆς εἰς τὰς γνωστὰς παραλλαγάς, ὡς ὁμάς
ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων εἴτε αὐτοτελῶν εἴτε περικλειόντων συμπαγῆ πυρῆνα.
Εἰς τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν ὡς μεμονωμένον κόσμημα
ἀκολουθεῖ τὸ κυπριακὸν μυκηναϊκὸν πρότυπον.

Σαφῆ ὑστεροελλαδικὴν προέλευσιν ἔχει καὶ τὸ κόσμημα τῶν ἐξηρημένων ἡμικυ-
κλίων ἐντὸς συμπαγοῦς βάθους εἰς ὀριζοντίαν διάταξιν (εἰκ. 4, 9-10). Τὸ κόσμημα
τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα διακοσμητικὰ θέματα τοῦ κυπριακοῦ πρωτο-
γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Παρουσιάζεται ἐπὶ τοῦ μεγάλου ψευδοστόμου ἀμφορέως
(Richter) πίν. 17, 1, 3 εἰς ὀριζοντίαν διάταξιν ἀποτελούμενον ἐκ δύο σειρῶν
ἀπλῶν ἀντιμετώπων ἡμικυκλίων μὴ ἐφαπτομένων μεταξύ των καὶ εἰς τὴν πρό-
χου πίν. 11, 4 ὡς σειρά ἐξηρημένων ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων.

Μετόπαι (εἰκ. 5, 1-21). Ἡ διάταξις τῶν διακοσμητικῶν θεμάτων εἰς μετό-
πας εἶναι ἀγγειογραφικὴ σύνθεσις, ἢ ὅποια εἶναι συνήθης εἰς τὴν κυπριακὴν
πρωτογεωμετρικὴν κεραμεικὴν. Ἡ τοποθέτησις τῶν θεμάτων γίνεται εἰς κά-
θετον διάταξιν ἐντὸς πλαισίων φεστονοειδῶν ἢ γραμμωτῶν καὶ οὐχὶ εἰς συνέ-
χειαν ἀλλὰ κατὰ διαστήματα, τὰ ὅποια παραμένουσι κενά. Αἱ μετόπαι ἐμφα-
νίζονται εἰς τὰ ἀγγεῖα ὄλων τῶν φάσεων τοῦ ρυθμοῦ εἰς ὠρισμένα σχήματα,
ὡς ἐπὶ κυπέλλων, καλάθων, κυλινδρικῶν ἀγγείων, ψευδοστόμων ἀμφορέων, στα-

1. FURUMARK, MP, mot. 43 : 20. P. CHARNEUX et RENÉ GINOUVÉS, Reconnaissances en Arcadie, BCH 80, 1956, σ. 537, εἰκ. 18. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περαιτή, σ. 119, ὅπου ὀνομάζονται ὁμόκεντρα τόξα.

2. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 75, 16, πίν. 82, 17, 19, 24 καὶ ὡς περίστικτον, πίν. 84, 14.

3. Gypsades, τάφος VII, 8, εἰκ. 27. Karphi, εἰκ. 24e.

4. Kerameikos I, πίν. 12 (τάφος 49, ἀριθ. 463). STYRENIUS, Studies, εἰκ. 13 - 19.

μνίσκων, ἀμφορέων μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν καὶ κρατήρων. Αἱ πλατύτεροι μετόπαι εἶναι στοιχεῖον τῆς ἀρχαιοτέρας φάσεως (εἰκ. 5, 1, 3, 8), ἐνῶ αἱ στενότεροι ἀπαντῶσι κυρίως εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν.

Τὰ ἀρχαιότερα δείγματα μετοπῶν εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ψευδοστόμου ἀμφορέως πίν. 14, 1-2, ὅπου τὰ θέματα εἶναι πλεον σύνθετα, φολιδωτὰ στικτὰ ἢ ἀντιμέτωπα ἡμικύκλια ἐντὸς φεστονοειδοῦς ἢ γραμμωτοῦ πλαισίου. Παρόμοιον φεστονοειδὲς πλαίσιον ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὴν μετόπην ἐπὶ τοῦ κυλινδρικοῦ ἀγγείου πίν. 12, 6, ἢ ὅποια περικλείει ἀβακωτὸν κόσμημα καὶ ἐνάλληλα τρίγωνα. Αἱ μετόπαι τῆς ὑστέρας φάσεως ἀποτελοῦνται ἐξ ἀπλουστέρων θεμάτων ἐναλλήλων γωνιῶν, τεθλασμένων γραμμῶν, διαγράμμων καὶ δικτυωτῶν τριγώνων καὶ ῥόμβων ἐντὸς διπλῶν καθέτων γραμμῶν.

Αἱ μετόπαι εἶναι θέμα τῆς ὑστεροελλαδικῆς ἀγγειογραφίας¹ καὶ τὰ περισσότερα δείγματα, τὰ ὅποια ἀπαντῶσιν ἐπὶ τῶν κυπριακῶν πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων, εἶναι ἐπιβιώσεις παλαιότερων μυκηναϊκῶν ΠΙΒ καὶ ΠΙΓ σχεδίων, τὰ ὅποια ἀπαντῶσι καὶ εἰς τὴν σύγχρονον κεραμεικὴν ἐξ Ἐγκώμης².

Ζωγραφικὸς ρυθμὸς

Εἰς εἰδικὴν μελέτην ταφικοῦ συνόλου τῆς ἐποχῆς ταύτης διατυπώνεται ἡ ἄποψις περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ ζωγραφικοῦ ρυθμοῦ τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς διὰ τῆς ἐπιβιώσεως θεμάτων ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας κυπρομυκηναϊκῆς ἀγγειογραφίας καὶ τῆς εἰσαγωγῆς νέων στοιχείων ἐκ τῆς συροπαλαιστινιακῆς θεματογραφίας³. Παραλλήλως ἀναφέρεται καὶ ἡ συγγένεια τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ζωγραφικοῦ ρυθμοῦ μετὰ τῆς ὑπομινωικῆς ἀγγειογραφίας⁴. Ἡ ἀνάλυσις τῶν θεμάτων τοῦ ζωγραφικοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὀδηγεῖ πρὸς διαφόρους πηγὰς, ἐκ τῶν ὁποίων παρελήφθησαν τὰ στοιχεῖα διὰ τὴν διαμόρφωσιν αὐτῶν.

Τὸ φοινικόδενδρον παρίσταται ἐπὶ τοῦ καλάθου πίν. 31, 5-6 καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου (Cesnola) πίν. 30, 3. Τὸ φοινικόδενδρον εἶναι σύνηθες διακοσμητικὸν θέμα τῆς πρώιμου κυπρομυκηναϊκῆς ἀγγειογραφίας. Ἡ χρῆσις αὐτοῦ συνεχίζεται καὶ εἰς τὴν μεταγενεστέραν φάσιν τῆς μυκηναϊκῆς ΠΙΓ κεραμεικῆς καὶ ἀπαντᾷ ἐπὶ ἀγγείου ἐξ Ἐγκώμης ἢ ὡς μεμονωμένον διακοσμητικὸν θέμα⁵ ἢ πλαισιού-

1. FURUMARK, MP, mot. 75 : 2, 7. ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, Περσὴ, σ. 135 - 6.

2. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi ΠΙα, πίν. 67, 27 (Μυκ. ΠΙΒ), τεμάχιον σκύφου μετὰ μετόπης ἐξ ἀντιμετώπων στικτῶν φολίδων, πίν. 75, 20, 23 μετὰ φεστονοειδοῦς πλαισίου.

3. V. KARAGEORGHIS, RDAC 1967, σ. 18.

4. V. KARAGEORGHIS, BCH 1960, σ. 580, Πεπραγμένα, σ. 183 - 4.

5. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi ΠΙα, πίν. 75, 32.

μενον ὑπὸ πτηνῶν¹. Οἱ κλάδοι του παρίστανται διὰ περιγράμματος καὶ στιγμῶν ἢ εἶναι ὀλόβαφοι καὶ κλίνουν πρὸς τὰ κάτω.

Τὰ φοινικόδενδρα τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἔχουσιν ἄλλην μορφήν. Ἐπὶ τοῦ καλάθου παρίστανται μετὰ πολλῶν κλάδων, οἱ ὅποιοι εἶναι ὀλόβαφοι εἰς κανονικὴν διάταξιν καὶ εἰς ἔκφρασιν ρεαλιστικὴν. Οἱ χαμηλότεροι κλάδοι κρέμανται πρὸς τὰ κάτω, ἐνῶ οἱ ὑψηλότεροι εὐρίσκονται εἰς τὴν φυσικὴν των μορφήν. Τὸ φοινικόδενδρον ἐπὶ τοῦ θρόνου πίν. 30, 3 ἔχει ὑψηλὸν κορμὸν καὶ ὀλίγους τοξοειδεῖς κλάδους εἰς τὴν κορυφήν.

Ὡς ἐκ τούτου τὰ φοινικόδενδρα τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἔχουσιν ἄλλην προέλευσιν. Τὸ πρότυπον τούτων πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ εἰς τὴν συροπαλαιστινιακὴν ἀγγειογραφίαν. Εἰς τὴν κεραμεικὴν τῶν χωρῶν τούτων τὸ φοινικόδενδρον εἰς σχηματοποιημένην ἰδίως μορφήν, ἀπαντᾷ ἐπὶ σειρᾶς ἀγγείων τῆς ὑστερας φάσεως τῆς ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ². Παρουσιάζεται ἐντὸς μετοπῶν ἢ ὡς τμῆμα συνθέσεων ὡς ἱερὸν δένδρον ἐν μέσῳ πτηνῶν καὶ ζῴων. Τὸ κυπριακὸν θέμα ὁμοιάζει ὡς πρὸς τὴν τεχνικὴν, τὴν διάταξιν τῶν κλάδων καὶ τὴν τοποθέτησιν ἐντὸς μετοπῶν μετὰξὺ διαγράμμων ταινιῶν ἢ διπλῶν τεθλασμένων γραμμῶν πρὸς τὰ συροπαλαιστινιακὰ πρότυπα³.

Τὸ πτηνόν (πίν. 31, 3, 6-7) εἶναι δεῖγμα ἐπιβιώσεως διακοσμητικοῦ θέματος τῆς μυκηναϊκῆς ἀγγειογραφίας. Εἰς τὴν κυπρομυκηναϊκὴν ἀγγειογραφίαν τὸ πτηνόν εἶναι συνήθης παράστασις καὶ ἡ μορφή του παρίσταται καὶ κατὰ διαφοροὺς τρόπους καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὑστερας ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ μέχρι τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς⁴. Ἡ μυκηναϊκὴ IIIΓ κεραμεικὴ τῆς Ἐγκώμης ἔχει νὰ ἐπιδείξη ἀσυνήθη ποικιλίαν παραστάσεων πτηνῶν. "Ὅλα παρίστανται διὰ περιγράμματος, ἀλλὰ τὸ πλήρωμα τοῦ σώματος σχεδιάζεται κατὰ διαφοροὺς μορφάς. Πιθανώτατα ταῦτα ἀποτελοῦσι μέρος συνθέσεων⁵.

Εἰς τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν ἀγγειογραφίαν τὸ πτηνόν εἶναι καὶ πάλιν συνήθης παράστασις. Ἀνευρίσκειται ἐπὶ τῆς πυξίδος πίν. 31, 3 ἐπὶ τοῦ σταμνίσκου πίν. 31, 7 καὶ ἐπὶ τοῦ καλάθου πίν. 31, 6. Σχεδιάζεται ὄρθιον καὶ εἰς κατατομήν. Τὸ ἐπὶ τῆς πυξίδος πτηνόν εἶναι ὀλόβαφον, παρίσταται μετ' ἀνυψωμένων πτερύγων καὶ ἀνοικτοῦ ράμφους καὶ παρουσιάζει σχετικὴν ὁμοιότητα πρὸς ὑστερομινωικὰ καὶ ὑπομινωικὰ πτηνά⁶.

1. ΔΙΚΑΙΟΣ, ἐ.ἀ. πίν. 81, 34.

2. LOUD, Megiddo II, πίν. 63, 3, 67, 19 καὶ 72, 3.

3. MACALISTER, GEZER, τ. III, πίν. CLXV, 1, 2. AMIRAN, Pottery of the Holy Land, πίν. 47, 10, 50, 12-13.

4. Α. ΠΙΕΡΙΔΟΥ, Ὁ ζωγραφικὸς ρυθμὸς τῆς πρώιμου κυπρογεωμετρικῆς περιόδου, ΚΣ 1967, σ. 59.

5. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 81, 26-38.

6. FURUMARK, MP, mot. 7 : 0. Karphi, εἰκ. 25g. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὑπάρχει συσχέτισις τοῦ σχήματος τοῦ ἀγγείου καὶ τῆς παραστάσεως πρὸς ὑπομινωικὰ πρότυπα.

Τὸ ἐπὶ τοῦ σταμνίσκου πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἐσχεδιάσθη ὀλόβαφον μετὰ θυσανω-
τῆς οὐρᾶς καὶ γραμμώσεων ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς ράχεως, παρουσιάζει μίαν
ιδιομορφίαν, ἣ ὁποία πιθανῶς νὰ ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀγγειογρά-
φου νὰ παραστήσῃ μίαν ἰδικὴν του μορφήν πτηνοῦ. Ἀντιθέτως τὰ ἐπὶ τοῦ
καλάθου πτηνὰ παρεστάθησαν διὰ περιγράμματος ἐντὸς μετοπῶν συμφώνως
πρὸς παλαιότερα συροπαλαιστινιακὰ πρότυπα¹.

Ὁ αἰγάγρος εἶναι θέμα ἀγαπητὸν εἰς τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν
καὶ ἀργότερον εἰς τὴν πρῶτον κυπρογεωμετρικὴν ἀγγειογραφίαν. Παρίσταται
εἰς πρωτογεωμετρικὰ ἀγγεῖα, ἐπὶ τῆς πυξίδος καὶ τοῦ καλάθου πίν. 31, 2, 6 καὶ
ἐπὶ καλαθίσκου² καὶ δύο ἀμφορέων μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν πίν. 32, 1-4, οἱ ὁ-
ποῖοι ἀνάγονται εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν Α - Β ἐποχὴν. Εἰκονίζεται συνήθως
ἐντὸς μετοπῶν ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν ἀγγείων ἢ ἐπὶ τοῦ ὤμου τῶν ἀμφορέων,
ἰστάμενος ἢ ἐν κινήσει πρὸς τὰ δεξιὰ εἰς κατατομὴν μετὰ μακρῶν κεράτων καὶ
πάντοτε ἐν σκιαγραφίᾳ.

Ἡ παρουσία τοῦ θέματος τούτου εἰς τὴν κυπριακὴν ἀγγειογραφίαν ἐθεω-
ρήθη ἐπίδρασις ἐκ Κρήτης, ὅπου ἡ παράστασις τοῦ αἰγάγρου εἰς τὴν ἀγγειογρα-
φίαν καὶ τὴν σφραγιδογλυφίαν εἶχε μακρὰν καὶ συνεχῆ παράδοσιν³. Ἀλλὰ διὰ
τὸν Κύπριον ἀγγειογράφον τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑπῆρχον καὶ τὰ συροπαλαιστινια-
κὰ πρότυπα, ἐπὶ τῶν ὁποίων αἱ παραστάσεις κερασφόρων ζώων ἐντὸς μετοπῶν
καὶ ἐν σκιαγραφίᾳ εἶναι συχνόταται⁴.

Παραλλήλως ἀνευρέθη εἰς Κούριον, εἰς τὸν μυκηναϊκὸν συνοικισμὸν «Παμ-
πούλα», κρατῆρ ἐπέισακτος ἐκ Συρίας κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα π.Χ., φέρων παρά-
στασιν ἰσταμένου κερασφόρου ζώου ἐν σκιαγραφίᾳ⁵, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει ὡς πρὸς
τὴν σύνθεσιν πρὸς τὰ πρωτογεωμετρικὰ θέματα. Τοῦτο ἀποδεικνύει τὴν ὑπαρ-
ξιν συριακῶν προτύπων ἐν Κύπρῳ, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Κύπριος ἀγγειογράφος ἠδύ-
νατο νὰ παραλάβῃ στοιχεῖα διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν θεμάτων τοῦ ζωγραφι-
κοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ.

1. WOOLLEY, Alalakh, πίν. XCVII: J,K,i. AMIRAN, Pottery of the Holy Land, πίν. 38, 26,
καὶ 47, 10.

2. YON, Salamine, la tombe T. I, πίν. 35, 137.

3. Παραστάσεις αἰγάγων εἰς κρατῆρα ἐκ τάφου Μουλιανῶν, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖται ἐκ τῆς ὑπομι-
νωικῆς ἐποχῆς. Βλ. ΣΤ. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΟΥ, Ἐκ Κρήτης, ΑΕ 1904, σ. 32, πίν. III. BROCK, Fortetsa, πίν. 4.
ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ, Πεπραγμένα, σ. 184.

4. LOUD, Megiddo II, πίν. 64, 4 καὶ 72, 3. MACALISTER, Gezer, τ. III, πίν. CLXV, 1 - 2. P.J.
RUS, Hama. Fouilles et Recherches 1931 - 1938, Copenhagen 1948, εἰκ. 130B, 104. AMIRAN, Pot-
tery of the Holy Land, πίν. 50, 7, 8. YON, Sur une représentation figurée chypriote, BCH 94, 1970,
σ. 311 - 317.

5. J. B. DANIEL, Excavations at Kourion, The Late Bronze Age Settlement, Provisional
Report, AJA 42, 1938, σ. 261 - 265, εἰκ. 11a - b. J. L. BENSON, A Syrian Krater from Bamboula at
Kourion, PEQ 1960 - 1, σ. 64 - 69, εἰκ. 9a - b.

Ἡ παράστασις τῆς ἐλάφου ἐπὶ τοῦ ἀμφορέως τοῦ δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ Richter¹ παρουσιάζει, ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν χαρακτηριστικῶν, πολλὰ κοινὰ σημεῖα πρὸς τὸν αἰγάγρον. Οὕτω πρέπει νὰ θεωρηθῇ κοινὴ ἡ καταγωγὴ τῶν δύο θεμάτων.

Ἡ ἀνθρωπίνη μορφή παρεστάθη ἐπὶ δύο ἀγγείων, ἐπὶ τῆς πυξίδος πίν. 31,₁ καὶ ἐπὶ τοῦ καλάθου πίν. 31,₆. Καὶ εἰς τὰς δύο παραστάσεις ἀπεικονίζονται ἄνδρες. Ἐπὶ τῆς πυξίδος ὁ ἀνὴρ εἶναι ἐστραμμένος πρὸς τὰ ἀριστερὰ εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἄνω ζώνης τοῦ ἀγγείου, πλησίον τῆς λαβῆς. Χωρίζεται ἐκ τῆς ἄλλης παραστάσεως, τοῦ αἰγάγρου, δι' ἐναλλήλων τριγώνων μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος. Ἐχει ὑψηλὸν λαιμὸν καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω τμήμα τοῦ σώματος παρίσταται διὰ σκιαγραφίας, ἐνῶ τὸ μέσον τοῦ σώματος ἀπεδόθη διὰ περιγράμματος. Τὸ πρόσωπον εἶναι ὀλόβαφον καὶ μόνον ὁ ὀφθαλμὸς εἶναι ἐξηρημένος. Ὁ ἀνὴρ ἵσταται καὶ προβάλλει διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὑψίποδα κύλικα μετὰ δύο κατακορύφων λαβῶν. Ἡ κόμη αὐτοῦ φέρει ἀκτινωτὸν κόσμημα καὶ ἡ κύλιξ περιβάλλεται ὑπὸ κυματοειδῶν προεξοχῶν. Ἡ παράστασις ἀπεικονίζει πιθανῶς τελετὴν ὑπὸ ἱερέως (;) ἐστεφανωμένου, ὁ ὁποῖος προβάλλει τὸ ποτήριον πρὸς σπονδῆν, διακοσμημένον διὰ φυλλώματος².

Αἱ παραστάσεις αἱ περιλαμβάνουσαι ἀνθρωπίνας μορφὰς ἐπὶ τοῦ καλάθου πίν. 31,₆ ἀποτελοῦσι δύο συνθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐτοποθετήθησαν ἐντὸς μετοπῶν πέριξ τῆς κεντρικῆς εἰκόνης τοῦ δένδρου. Ἡ μία σύνθεσις παριστᾷ ἄνδρα μεθ' ὑψωμένων χειρῶν ἱστάμενον πλησίον αἰγάγρου. Τὸ ζῶον εἶναι δεμένον³ ἐντὸς κλειστοῦ χώρου, ὅπως φανερώνει ἡ θύρα, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὸ ἐμπρόσθιον τμήμα τῆς συνθέσεως, ἐνῶ εἰς τὸ βάθος εἰκονίζεται ἀστὴρ ἢ ὁ ἥλιακὸς δίσκος. Αἱ μορφαὶ ἀπεδόθησαν διὰ σκιαγραφίας.

Ἡ ἄλλη σύνθεσις παριστᾷ μουσικὸν κρούοντα λύραν καὶ ἐστραμμένον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ δένδρου. Ὁ μουσικὸς εἶναι πολεμιστῆς καὶ φέρει περικεφαλαίαν καὶ ξίφος ἐντὸς θήκης, ἡ ὁποία διακοσμεῖται διὰ θυσάνων. Πιθανῶς ἡ παράστασις νὰ ἔχῃ θρησκευτικὴν σημασίαν μετὰ σύμβολον τὸ δένδρον. Ἡ ἐξάρτυσις τοῦ μουσικοῦ-πολεμιστοῦ θεωρεῖται ὁμοίᾳ πρὸς τὴν ἐξάρτυσιν πολεμιστῶν

1. KBH, πίν. XCVIIIa. FURUMARK, *The Mycenaean IIC Pottery*, σ. 251, εἰκ. 14, 2.

2. Ἡ διακόσμησις διὰ φυλλώματος ὁμοιάζει πρὸς τὴν διακόσμησιν ἀγγείου, τὸ ὁποῖον ἀπεικονίζεται εἰς σπονδικὴν σκηνὴν ἐπὶ ἀμφορέως ἐκ Κουρίου («Καλορίζικης») τάφος II ἀρ. 5. Ὁ ἀμφορεὺς οὗτος εἶναι μεταγενέστερος (950 - 850 π.Χ.) ἀλλ' ἡ ὁμοιότης τῆς διακοσμῆσεως εἶναι χαρακτηριστικὴ. Βλ. ΚΣ 1967, πίν. XIII, 1 - 2.

3. Παραστάσεις δεμένου ζώου εἰς σκηνὰς κυνηγίου ἢ θυσῶν ἦσαν συνήθεις εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν θεματολόγιον τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀλλὰ καὶ τοῦ αἰγαίου χώρου. Βλ. CL. SCHAEFFER, *Sur un cratère mycénien de Ras Shamra*, BSA 37, 1936 - 7, σ. 225 - 228, εἰκ. 18 - 25. AMIRAN, *A Krater from Tel - Nagila, Isrl. Expl. Journal* 14 (4), 1964, σ. 219 κέ., πίν. 45A. Ἐπίσης παραστάσεις κυνῶν δεμένων, ὀδηγούμενων ὑπὸ ἀνθρώπων, εἶναι συνήθεις ἐπὶ τῶν μινωικῶν σφραγίδων, EVANS, PM II, εἰκ. 494-6.

τοῦ αἰγαϊκοῦ θεματολογίου¹. Ὡσαύτως ἡ μορφή τοῦ κιθαρωδοῦ εἰς σκηνάς αἱ ὁποῖαι σχετίζονται πρὸς συμπόσια, θυσίας ἢ τελετὰς πρὸς τιμὴν νεκρῶν, ἀνευρίσκεται εἰς κρητο - μυκηναϊκὰς παραστάσεις. Ἡ τοιχογραφία τοῦ ἀνακτόρου τῆς Πύλου² μετὰ τοῦ καθημένου μουσικοῦ, τμήμα συμποσίου ἢ θυσίας καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ μουσικοῦ ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου τῆς Ἀγίας Τριάδος³ ὡς μορφή ἢ ὁποῖα λαμβάνει μέρος εἰς θρησκευτικὴν τελετὴν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ ἀγγειογράφος τῆς κυπριακῆς πρωτογεωμετρικῆς κεραμεικῆς ἦτο γνώστης σκηνῶν καὶ συνθέσεων τοῦ κρητομυκηναϊκοῦ θεματολογίου. Παραλλήλως εἰς τὴν φιλισταϊκὴν ἀγγειογραφίαν εἶναι γνωστὴ ἡ παράστασις τοῦ μουσικοῦ, ὁ ὁποῖος ἡγεῖται πομπῆς ζώων καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ στρῶμα VIA τοῦ Megiddo (1350 - 1150 π.Χ.)⁴. Ἐπιπροσθέτως τὸ σχῆμα τῆς λύρας τοῦ μουσικοῦ τῆς Παλαιπάφου μὲ τὸ κυκλικὸν περίγραμμα ὁμοιάζει περισσότερο πρὸς τὰς κρητομυκηναϊκὰς παραστάσεις καὶ διαφέρει ἀπὸ τὴν τετράπλευρον λύραν τοῦ Παλαιστινίου μουσικοῦ.

Οὕτω παρουσιάζεται μία συνέχεια καὶ συσχετισμὸς παραστάσεων τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ μετὰ τῶν κρητομυκηναϊκῶν καὶ παλαιστινιακῶν προτύπων. Αἱ παραστάσεις κιθαρωδῶν, οἱ ὁποῖοι παρευρίσκονται εἰς θρησκευτικὰς τελετὰς ἢ σπονδικὰς σκηνάς, ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἀργότερον εἰς τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἀγγειογραφίαν⁵.

Ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ καλάθου πίν. 5, 5, 31, 4, 5, ἡ ὁποῖα χωρίζεται εἰς μετόπας περικλειομένας ὑπὸ τεθλασμένων γραμμῶν καὶ δικτυωτῶν ρόμβων, ἐπαναλαμβάνεται ἡ εἰκὼν τοῦ **δένδρου** καὶ τρεῖς ἀσυνήθεις μορφαί, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουσιν ἀναλογίας σχήματος πρὸς τοὺς πλαστικούς φρύνους τῶν τελετουργικῶν ἀγγείων τοῦ τέλους τῆς ὑστέρως φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ⁶ (πίν. 32, 5-6).

Εἰς τὰς παραστάσεις σκηνῶν ἐπὶ τῶν πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων προστίθεται καὶ ἡ **σκηνὴ κυνηγίου** ἐπὶ τοῦ τετραώτου κρατῆρος τοῦ ἱεροῦ ἐξ Ἐγκώμης. Εἰς τοξότης ἐν σκιαγραφίᾳ εἶναι ἐστραμμένος πρὸς τὰ δεξιὰ πρὸς ἐν

1. KARAGEORGHIS, RDAC 1967, σ. 17.

2. MABEL LANG, The Palace of Nestor at Pylos in Western Messenia, τ. II, The Frescoes, Princeton University, 1969, σ. 80 - 1, πίν. 126.

3. ΣΠ. ΜΑΡΙΝΑΤΟΣ, Κρήτη καὶ Μυκηναϊκὴ Ἑλλάς, Ἀθήναι 1959, πίν. XXIX.

4. AMIRAN, Pottery of the Holy Land, σ. 267, εἰκ. 273.

5. Ἐπὶ τοῦ ἀμφορέως Κουρίου «Καλορίζικης» τάφος 11/5 (Bichrome II) παρίσταται κιθαρωδὸς μετὰ σπονδικῆς σκηνῆς, βλ. ΚΣ 1967, πίν. XIII, 1 - 3 καὶ ἐπὶ τοῦ ἀμφορέως Hubbard (Bichrome III) ἀνὴρ μουσικὸς συνοδεύει θρησκευτικὸν χορὸν γυναικῶν, βλ. P. ΔΙΚΑΙΟΣ, Fifteen Iron Age Vases in the Cyprus Museum, RDAC 1937 - 39 (1949), πίν. XXXIX, 1.

6. J. MYRES, A Tomb from Kition, Cyprus, σ. 112, πίν. XXIX, 16a - b. A ΠΙΕΡΙΔΟΥ, A Tomb-group from Lapethos, πίν. IV, 8.

ζεῦγος πτηνῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν παρεστάθῃ διὰ σκιαγραφίας καὶ τὸ ἄλλο διὰ σκιαγραφίας καὶ περιγράμματος. Ἐπίσης εἰς ἰχθὺς ἐν σκιαγραφίᾳ πλησίον τῆς λαβῆς συμπληρώνει τὸ ζωγραφικὸν θεματολόγιον τοῦ κρατῆρος ἐξ Ἐγκώμης¹.

Οὕτω διὰ τῆς ἀναλυτικῆς ἐκθέσεως τῆς καταγωγῆς τῶν σχημάτων καὶ τῶν διακοσμητικῶν θεμάτων τοῦ κυπριακοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἀποδεικνύεται ἡ ἰσχυρὰ ἐπίδρασις τὴν ὁποίαν ἐδέχθη ὁ ρυθμὸς ἐκ τῆς ὑστεροελλαδικῆς ΠΙΓ κεραμεικῆς, ὡς αὕτη ἀνεπτύχθη εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Κύπρον. Τὰ κυριώτερα σχήματα ἀγγείων καὶ τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν διακοσμητικῶν θεμάτων, ἰδίως τῶν γεωμετρικῶν, ἔχουσιν ὡς πρότυπα τύπους ἀγγείων καὶ κοσμήματα τῆς ὑστερας ἐλλαδικῆς ΠΙΓ κεραμεικῆς καὶ θεματογραφίας. Παραλλήλως διαφαίνεται καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ὑπομινωικῆς κεραμεικῆς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ κυρίως εἰς τὴν μέσῃ φάσιν αὐτοῦ. Τὰ ὑπομυκηναϊκὰ στοιχεῖα, μορφολογικὰ καὶ διακοσμητικά, τὰ ὁποῖα διακρίνονται ἐπὶ ὠρισμένων ἀγγείων, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἄμεσος ἐπίδρασις, ἀλλ' ὡς ἀντίστοιχος διαμόρφωσις ἐκ τῶν ἀρχικῶν ὑστεροελλαδικῶν σχημάτων καὶ κοσμημάτων. Ὡσαύτως εἰς τὴν ὑστέραν φάσιν τοῦ ρυθμοῦ ἡ παρουσία νέων κεραμεικῶν τύπων καὶ ἡ δημιουργία ἐνὸς νέου ζωγραφικοῦ ρυθμοῦ, ὀδηγοῦσι πρὸς τὰ συροπαλαιστινιακὰ πρότυπα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀρχίσει νὰ εἰσρέουν εἰς τὴν Κύπρον ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος π.Χ., ἀλλὰ κυρίως νὰ ἐμφανίζωνται εἰς τὰ ταφικὰ σύνολα τῆς ὑστερας φάσεως τοῦ ρυθμοῦ.

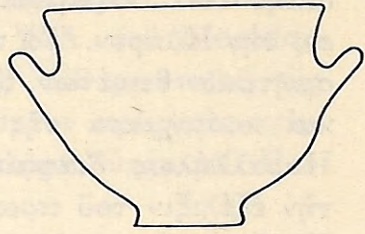
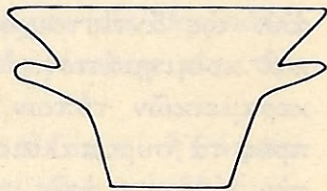
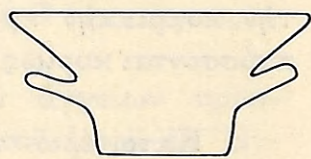
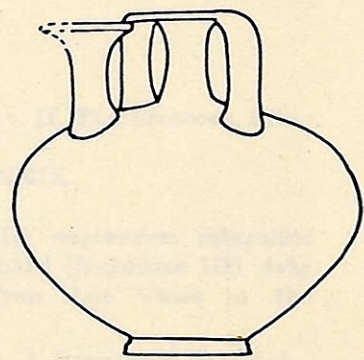
Τελικῶς, παραδοσιακοὶ τύποι ἐκ τῶν ἐγχωρίων ρυθμῶν ἐπαναφέρονται εἰς τὴν κυπριακὴν πρωτογεωμετρικὴν τυπολογίαν, ἀλλ' εἶναι ὀλιγώτεροι καὶ ἀναπτύσσονται κυρίως ἀργότερον, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ κυπρογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ.

Κατωτέρω παρατίθενται συγκριτικοὶ πίνακες τῶν πρωτογεωμετρικῶν ἀγγείων τῆς Κύπρου εἰς τὰς τρεῖς φάσεις τοῦ ρυθμοῦ.

1. SCHAEFFER, *Alasia I*, εἰκ. 105 - 106.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ
ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΓΕΩΜΕΤΡΙΚΩΝ ΑΓΓΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Σχήμα	Διακόσμησης ¹	Καταγωγή	
ΠΡΩΙΜΟΣ ΦΑΣΙΣ			
1. Σκύφος. (Πίν. 3, 7-9)	α. Μελαμβαφής. β. Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ δακτύλιοι καθ' ὁμάδας ἐξωτερικῶς.	Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων. (Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)	
2. Κάλαθος. (Πίν. 5, 1)	Σύνθετα διάγραμμα τρίγωνα ἐξωτερικῶς.	Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων. (Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)	
3. Καλαθίσκος. (Πίν. 5, 7-8)	Σύνθετα διάγραμμα τρίγωνα ἐξωτερικῶς.	Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων. (Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)	
4. Ψευδόστομος ἀμφορεύς. 'Ομάς α'. (Πίν. 14, 1-2)	Τρίγωνα πληρούμενα δι' ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ φολιωτῶν κόσμημα περίξ τοῦ ὤμου. Διάγραμμα ζώνη καὶ ταινία καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ μέσου σώματος.	Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων. (Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)	

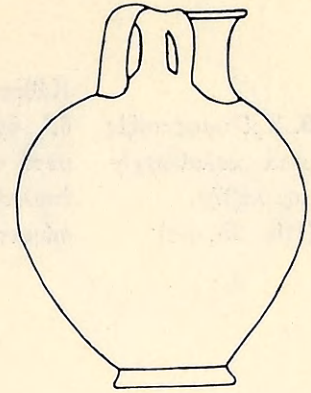
1. Ἀναφέρονται τὰ βασικὰ θέματα κυρίως ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν ἀγγείων.

5. Ψευδόστομος
ἀμφορεὺς μεγάλου
σχήματος.
(Πίν. 17, 2-3)

Τρίγωνα πληρούμενα δι' ὁμο-
κέντρων ἡμικυκλίων μετ' ἔλευ-
θέρου ἢ συμπαγοῦς πυρῆνος
καὶ ἀβακωτὰ τρίγωνα πέριξ
τοῦ ὤμου.

Ἐξηρημένα ἡμικύκλια καὶ ται-
νίαι καὶ δακτύλιοι πέριξ τοῦ
μέσου σώματος.

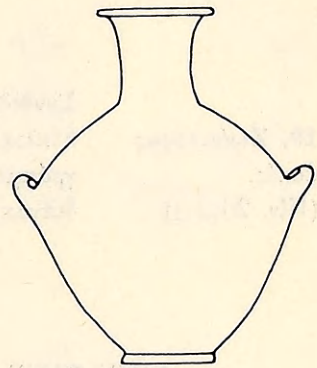
Ἐξ ὕστεροελλαδι-
κῶν IIIΓ προτύ-
πων μετὰ ροδια-
κῶν ἐπιδράσεων.

6. Ἀμφορεὺς μεθ'
ὀριζοντίων λαβῶν.
Κομβοειδῆς ἀπό-
φυσις ἐπὶ τοῦ προ-
σθίου ὤμου.
(Πίν. 19, 1-2)

Σύνθετα διάγραμμα καὶ δι-
κτυωτὰ τρίγωνα πέριξ τοῦ
ὤμου. Διπλαῖ κυματοειδεῖς
γραμμαὶ καὶ ταινίαι πλαισιού-
μεναι ὑπὸ δακτυλίων πέριξ
τοῦ σώματος.

Ἐξ ὕστεροελλαδι-
κῶν IIIΓ προτύ-
πων.
(Ρυθμὸς Σιτοβο-
λῶνος)

7. Ἀμφορίσκος
μεθ' ὀριζοντίων
λαβῶν.
(Myres HCC ἀρ.
418)

Ἐκκεντρα ἡμικύκλια μετὰ
συμπαγοῦς πυρῆνος πέριξ τοῦ
ὤμου. Τριπλαῖ κυματοειδεῖς
γραμμαὶ πέριξ τοῦ σώματος.

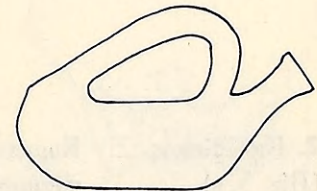
Ἐξ ὕστεροελλαδι-
κῶν IIIΓ προτύ-
πων.
(Ρυθμὸς Σιτοβο-
λῶνος)

8. Δακτυλιόσχη-
μον ἀγγεῖον μετὰ
καλαθοσχήμου λα-
βῆς.
(Πίν. 25, 5)

Πλαστικαὶ βαμμένοι ταινίαι
ἐπὶ τῆς λαβῆς. Σταχυωτὴ
στήλη ἐπὶ τοῦ δακτυλίου.

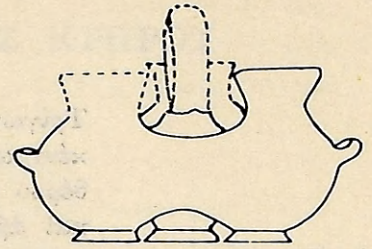
Ἐξ ὕστεροελλαδι-
κῶν IIIΓ προτύ-
πων.
(Ρυθμὸς Σιτοβο-
λῶνος)

9. Τρίδυμος πυξίς
μετά καλαθοσχή-
μου λαβῆς.
(Πίν. 25, 6-7)

Κάθετοι ταινίαί πληρούμεναι
δι' ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων
μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ
ἐπαλλήλων γωνιῶν περίξ τοῦ
σώματος τῶν ἀγγείων.

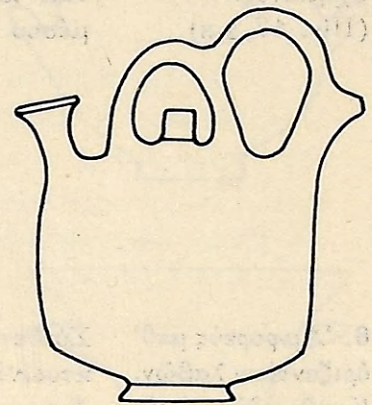
Ἐξ ὑστεροελλαδι-
κῶν ΠΠΓ προτύ-
πων μετὰ ροδια-
κῶν ἐπιδράσεων.

10. Ζωόμορφος
ἀσκός.
(Πίν. 26, 1-2)

Συνδεδεμένα ὁμόκεντρα ἡμι-
κύκλια μετ' ἀβακωτοῦ ἢ δια-
γράμμου πυρῆνος καὶ σύνθετα
διάγραμμα τρίγωνα.

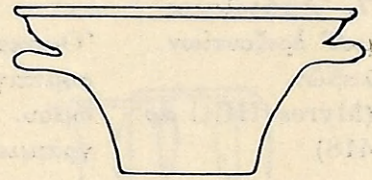
Ἐξ ἐγχωρίων
προτύπων.

ΜΕΣΗ ΦΑΣΙΣ. Α : ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΚ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΟΥ ΦΑΣΕΩΣ

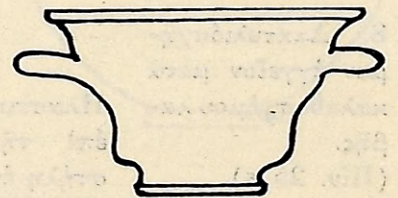
1. Κάλαθος.
(Πίν. 5, 2-4)

Ὅμοκεντρα τρίγωνα μετὰ
συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ πλαι-
σιούμενα ὑπὸ στιγμῶν ἐξωτε-
ρικῶς.

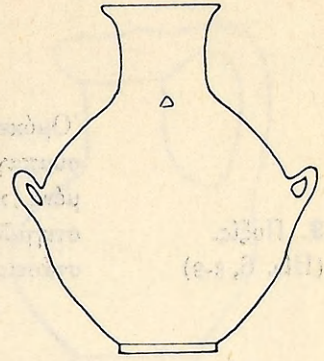
2. Καλαθίσκος.
(Πίν. 5, 9)

Κυματοειδεῖς ἢ τεθλασμέναι
γραμμαὶ ἐξωτερικῶς.

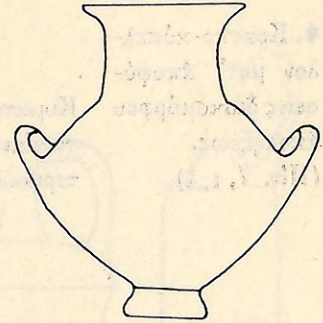
3. Ἀμφορεύς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν. Κομβοειδῆς ἀπόφυσις ἐπὶ τοῦ προσθίου ὤμου. (Πίν. 19, 3)

Σύνθετα διάγραμμα τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου. Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος.

4. Ἀμφορίσκος μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν. Εὐρὺ στόμιον. (Πίν. 21, 1-2)

Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων περίξ τοῦ σώματος.

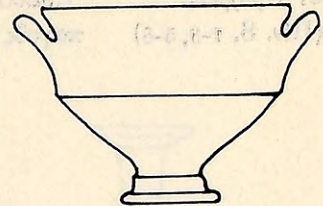

ΜΕΣΗ ΦΑΣΙΣ. Β: ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ

1. Βραχύπους κύλιξ. (Πίν. 3, 10)

Ταινίαι περίξ τοῦ σώματος.

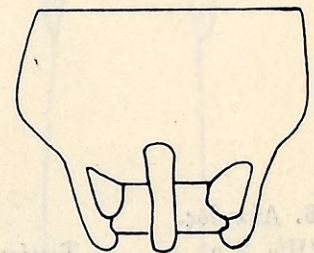
Ἐξ ὕστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων.

2. Ἄωτον τριποδικὸν κύπελλον. (Πίν. 6, 7)

Δικτυωτὰ τρίγωνα ἐξωτερικῶς.

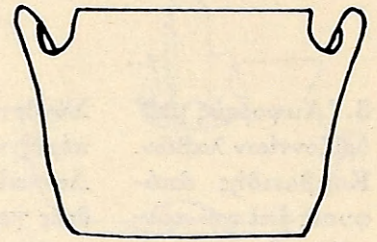
Ἐκ συροπαλαιστικῶν προτύπων.

3. Πυξίς.
(Πίν. 6, 8-9)

Ὅμοκεντρα τρίγωνα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος συνδεδεμένα καὶ πλαισιούμενα ὑπὸ στιγμῶν. Ζωγραφικαὶ παραστάσεις.

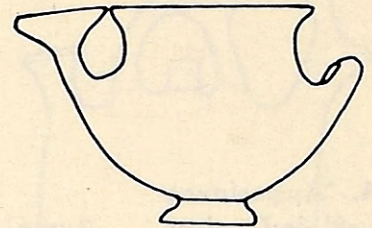
Ἐξ ὑπομινωικῶν προτύπων.

4. Κρατῆρ-κύπελλον μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως.
(Πίν. 7, 1, 4)

Κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαι μετὰ δακτυλίων ἐξωτερικῶς.

Ἐξ ὑπομινωικῶν προτύπων.

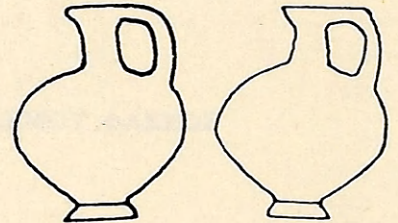

5. Πρόχους.
(Πίν. 8, 1-3, 5-6)

Συνδεδεμένα ὁμόκεντρα ἡμικύκλια μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος συνδεόμενα δι' ἐπαλλήλων γωνιῶν.

Ἐνάλληλα τρίγωνα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος.

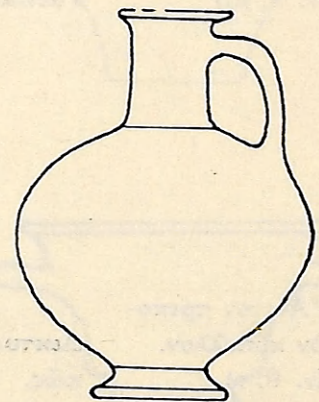
Ἐκ μεταλλικῶν προτύπων.

6. Λήκυθος.
(Πίν. 9, 3)

Ταινία καθ' ὁμάδας.

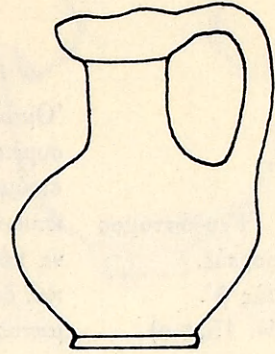
Ἐξ ἐγχωρίων προτύπων.

7. Οινοχόη μετά
διακεκριμένου χεί-
λους.
(Πίν. 11, 1)

Κάθετα γραμμίδια περίξ τῆς
βάσεως τοῦ λαιμοῦ. Κυματοει-
δῆς ταινία περίξ τοῦ ὤμου.

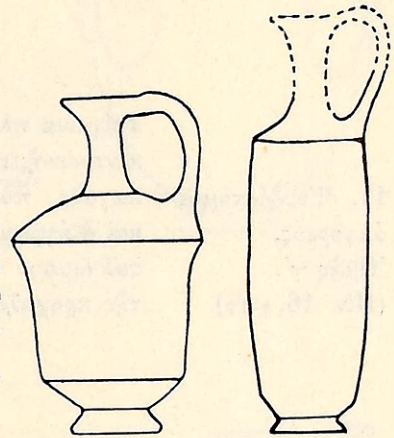
Ἐξ ὑπομινωικῶν-
ὑπομυκηναϊκῶν
προτύπων.

8. Κυλινδρική
πρόχους μετά κα-
θέτου λαβῆς.
(Πίν. 11, 4-6)

Δικτυωτὰ καὶ διάγραμμα τρί-
γωνα καὶ ἐλεύθερα ἡμικύκλια
ἐντὸς βαμμένου βάθους.

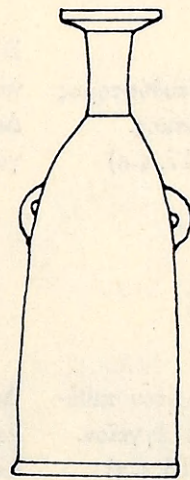
Ἐξ ὕστεροελ-
λαδικῶν ΠΠΓ
προτύπων μετ'
ἐγχωρίων στοι-
χείων.

9. Κυλινδρικὸν
ἀγγεῖον μετά δια-
τρήτων ἐξοχῶν.
(Πίν. 12, 6)

Ὁμόκεντρα τρίγωνα ἐντὸς
βαμμένου βάθους καὶ ἀβακω-
τὸν κόσμημα εἰς κάθετον διά-
ταξιν.

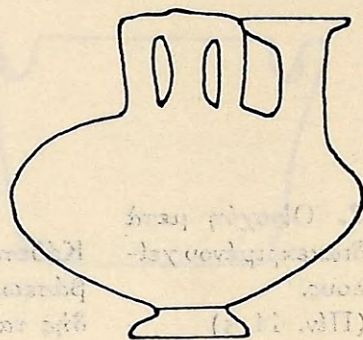
Ἐκ συροπαλαιστι-
νιακῶν προτύπων.

10. Ψευδόστομος
ἀμφορεύς.
Ὅμας β'.
(Πίν. 15, 5-9)

Ὅμοκεντρα ἡμικύκλια μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ πλαισιούμενα ὑπὸ στιγμῶν. Δικτυωτὰ καὶ διάγραμμα τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου. Ταινίαι καὶ δακτύλιοι περίξ τοῦ σώματος.

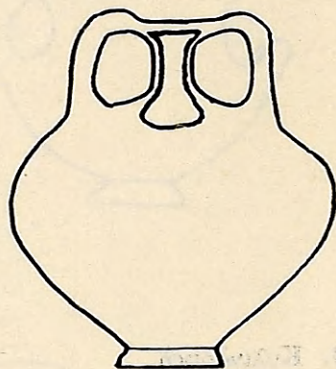
Ἐξ ὑπομινωικῶν προτύπων.

11. Ψευδόστομος
ἀμφορεύς.
Ὅμας γ'.
(Πίν. 16, 1-12)

Τρίγωνα πληρούμενα δι' ὁμοκέντρων ἡμικυκλίων μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος. Δικτυωτὰ καὶ διάγραμμα τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου. Θύσανοι κάτωθεν τῆς προχοῆς.

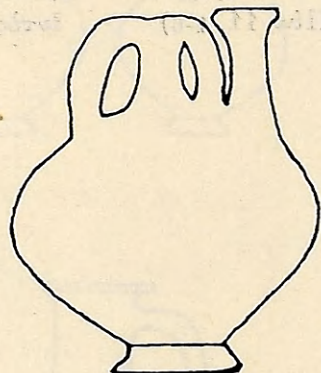
Ἐξ ὑπομινωικῶν προτύπων.

12. Ψευδόστομος
ἀμφορίσκος.
(Πίν. 17, 4-6)

Συνδεδεμένα ἐνάλληλα τρίγωνα μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος. Δικτυωτὰ καὶ διάγραμμα τρίγωνα περίξ τοῦ ὤμου.

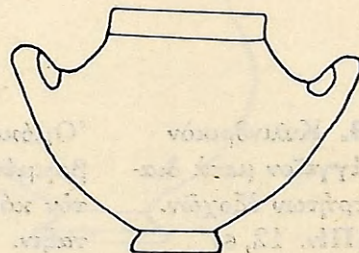
Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων.
(Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)

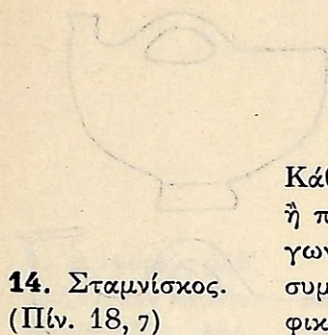

13. Δίωτον πιθόσχημον ἀγγεῖον.
(Πίν. 18, 1-2)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων.

Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων.
(Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)

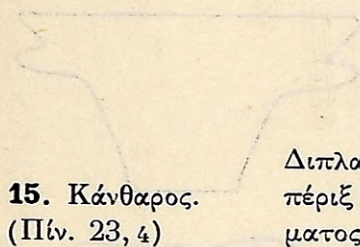
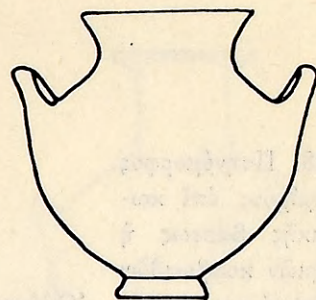

14. Σταμνίσκος.
(Πίν. 18, 7)

Κάθετοι κλιμακωταί ταινίαι ἢ πληρούμεναι ἐξ ἐπαλλήλων γωνιῶν καὶ ἡμικυκλίων μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος. Ζωγραφικαὶ παραστάσεις.

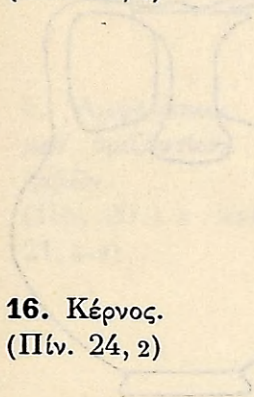
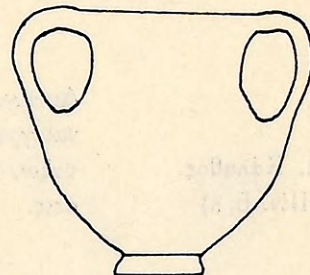
Ἐξ ὕστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων.
(Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)

15. Κάνθαρος.
(Πίν. 23, 4)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ σώματος.

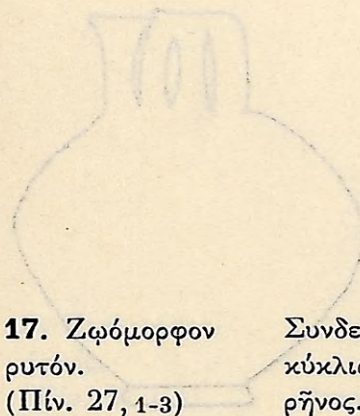
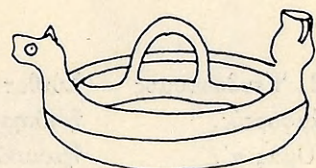
Ἐξ ὑπομινωικῶν προτύπων.

16. Κέρνος.
(Πίν. 24, 2)

Πλαστικὴ διακόσμησης: Προτομαὶ ταύρων, πτηνῶν καὶ μικρογραφίαι ἀγγείων ἐπὶ τοῦ δακτυλίου. Γραπτὴ διακόσμησης: Ἐπάλληλοι γωνίαι, διάγραμμα τρίγωνα.

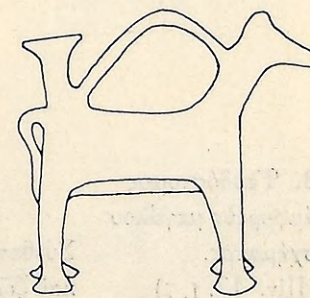
Ἐξ ἐγχωρίων προτύπων.

17. Ζφύομορφον ρυτόν.
(Πίν. 27, 1-3)

Συνδεδεμένα ὁμόκεντρα ἡμικύκλια μετὰ συμπαγοῦς πυρῆνος.

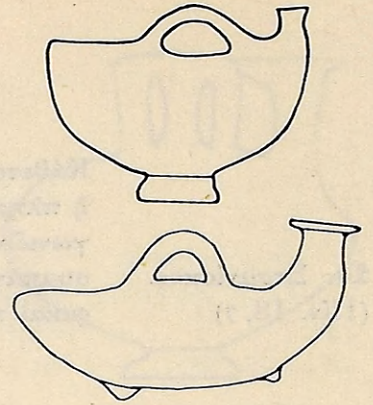
Ἐξ ὕστεροελλαδικῶν (ροδιακῶν) προτύπων μετ' ἐγχωρίων στοιχείων.

18. Πτηνόμορφος
πρόχους ἐπὶ κω-
νικῆς βάσεως ἢ
τριῶν κομβοειδῶν
ἀποφύσεων ἀντὶ
ποδῶν.
(Πίν. 28, 6)

Ὅμοκεντρα ἡμικύκλια μετὰ
συμπαγοῦς πυρῆνος καὶ πλαι-
σιούμενα ὑπὸ στιγμῶν.

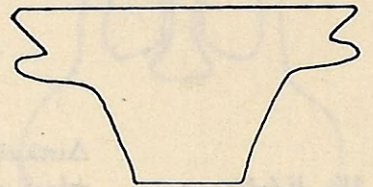
Ἐξ ὑπομινωικῶν
προτύπων μετ' ἐγ-
χωρίων στοιχείων.

ΥΣΤΕΡΑ ΦΑΣΙΣ. Α: ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΚ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΟΥ ΦΑΣΕΩΣ

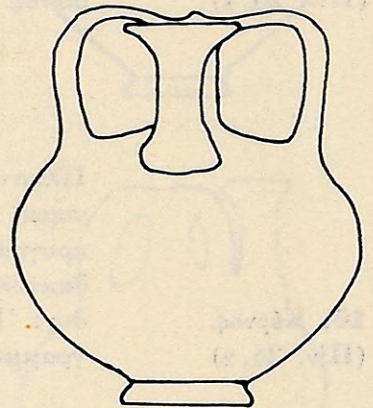
1. Κάλαθος.
(Πίν. 5, 5)

Δικτυωτοὶ ρόμβοι, τεθλασμέ-
ναι γραμμαὶ εἰς κάθετον διά-
ταξιν. Ζωγραφικαὶ παραστά-
σεις.

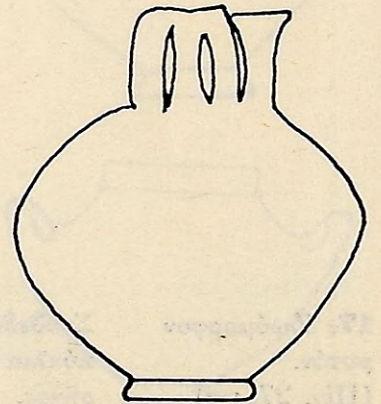
2. Ψευδόστομος
ἀμφορεὺς.
Ὅμας α'.
(Πίν. 14, 3-6)

Σύνθετα διάγραμμα τρίγωνα
ἢ πληρούμενα δι' ὁμοκέντρων
ἡμικυκλίων μετὰ συμπαγοῦς
πυρῆνος.

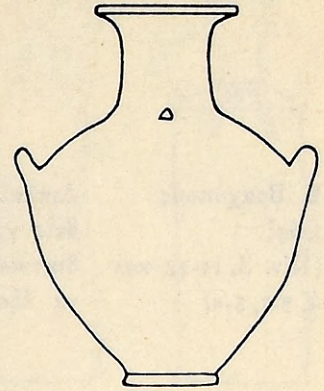
3. Ψευδόστομος
ἀμφορεὺς μεγάλου
σχήματος.
(Πίν. 17, 1, 7)

Σύνθετα διάγραμμα τρίγωνα
καὶ ζῶναι δικτυωτῶν ρόμβων.

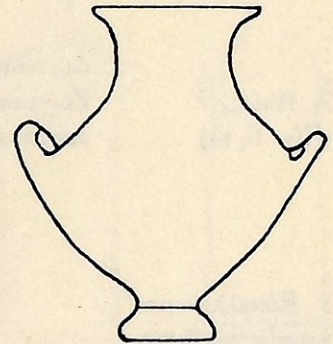
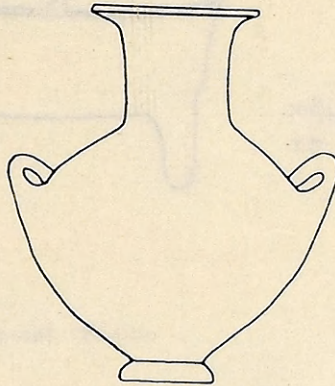
4. Ἀμφορεύς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν. Κομβοειδῆς ἀπόφυσις ἐπὶ τοῦ προσθίου ὤμου. (Πίν. 19, 4-9)

Διάγραμμα ἢ δικτυωτὰ τρίγωνα καὶ δικτυωτοὶ ρόμβοι πέριξ τοῦ ὤμου. Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ πλαισιούμεναι ὑπὸ δακτυλίων.

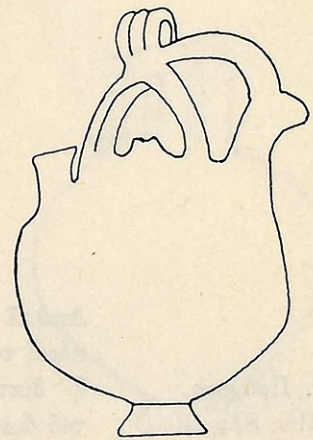
5. Ἀμφορίσκος μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν. (Πίν. 20, 4-8 καὶ 21, 4-9)

Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ δικτυωτὰ τρίγωνα.

6. Ζωόμορφος ἀσχός. (Πίν. 27, 4-5)

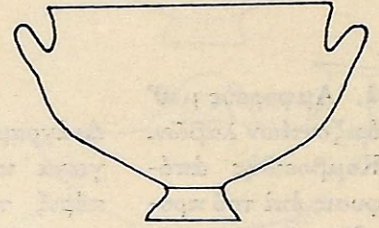
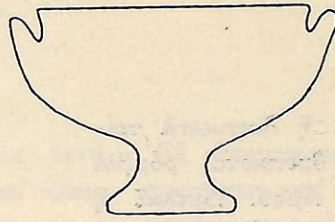
Δικτυωτὰ τρίγωνα ἢ ρόμβοι.

ΥΣΤΕΡΑ ΦΑΣΙΣ. Β : ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΚ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΦΑΣΕΩΣ

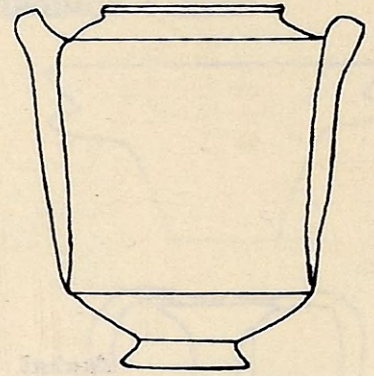
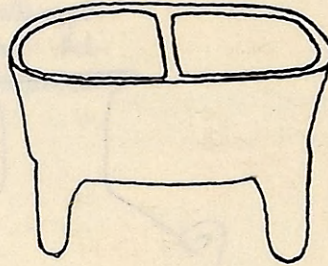
1. Βραχύπους
κύλιξ.
(Πίν. 3, 11-12 και
4, 2-3, 5-8)

Διπλαῖ κυματοει-
δεῖς γραμμαὶ καὶ
δικτυωτὰ τρίγω-
να ἐξωτερικῶς.

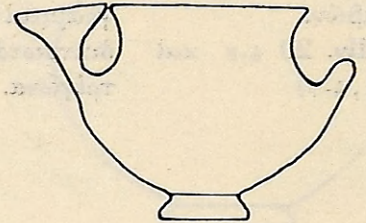
2. Πυξίς.
(Πίν. 6, 10)

Δικτυωτοὶ ῥόμβοι.
Ζωγραφικαὶ πα-
ραστάσεις.

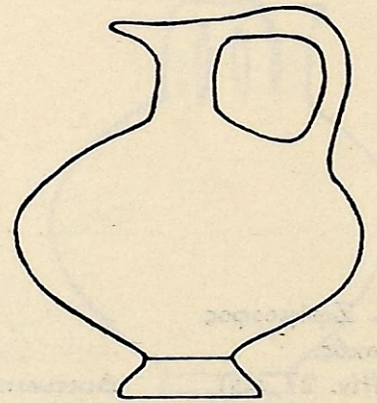
3. Κύπελλον μετ'
ἀποφύσεως δισκο-
μόρφου ἀπολή-
ξεως.
(Πίν. 7, 4-9)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ
καὶ ταινίαι μετὰ δακτυλίων
ἐξωτερικῶς.

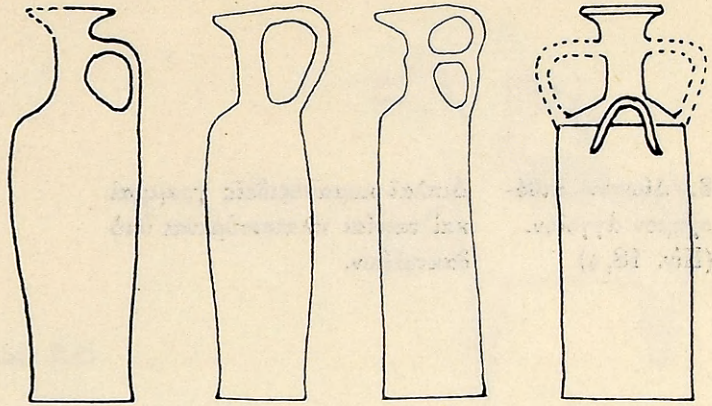
4. Πρόχους.
(Πίν. 8, 4, 7)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ
πέριξ τοῦ λαιμοῦ. Διάγραμμα
ἢ δικτυωτὰ τρίγωνα πέριξ
τοῦ ὤμου.

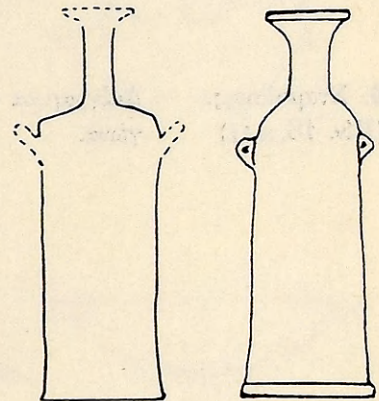
5. Κυλινδρική
πρόχους μετά κα-
θέτου λαβῆς, δι-
πλῆς λαβῆς ἢ πολ-
λαπλῶν λαβῶν.
(Πίν. 11, 7-9
καὶ 12, 1)

Ζῶναι δικτυωτῶν
τριγώνων καὶ ρόμ-
βων.

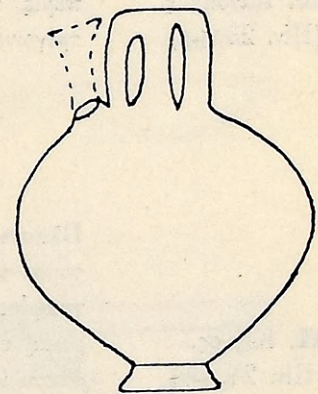
6. Κυλινδρικὸν
ἀγγεῖον μετά δια-
τρήτων ἀποφύ-
σεων.
(Πίν. 13, 3)

Δικτυωτὰ τρίγωνα καὶ ταινίαι
μετὰ δακτυλίων.

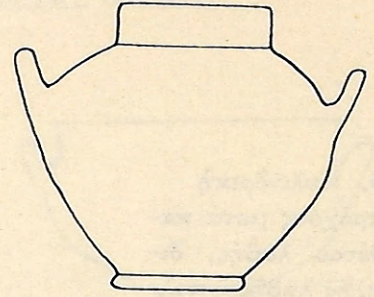
7. Ψευδόστομος
ἀμφορίσκοις.
(Πίν. 17, 8)

Διάγραμμα τρίγωνα περίξ τοῦ
ῶμου, δακτύλιοι πλαισιούμε-
νοι ὑπὸ ταινιῶν περίξ τοῦ
σώματος.

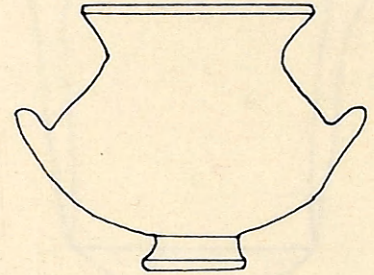
8. Δίωτον πιθό-
σχημον ἀγγεῖον.
(Πίν. 18, 4)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ
καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ
δακτυλίων.

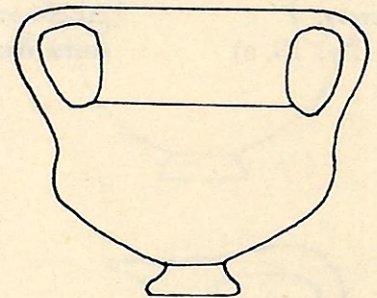
9. Σταμνίσκος.
(Πίν. 18, 8-11)

Διάγραμμα καὶ δικτυωτὰ τρί-
γωνα.

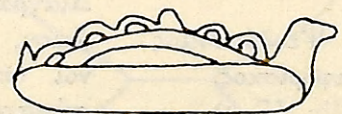
10. Κάνθαρος.
(Πίν. 23, 5-8)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ
πέριξ τοῦ λαιμοῦ. Δικτυωτὰ
τρίγωνα πέριξ τοῦ σώματος.

11. Κέρνος.
(Πίν. 24, 3-7)

Πλαστικὴ διακόσμησης: Προ-
τομαὶ ταύρων, ὄφεις, μικρο-
γραφίαι ἀγγείων, καρποὶ
ροιάς ἐπὶ τῆς λαβῆς καὶ τοῦ
δακτυλίου.

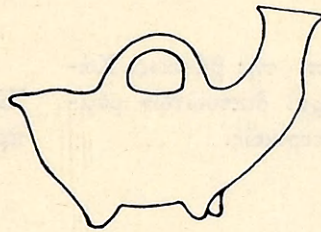
**12. Ζωόμορφα
ρυτά.**
(Πίν. 27, 4-5)

Δικτυωτοί ρόμβοι και διά-
γραμμα τρίγωνα.

**13. Πτηνόμορφοι
πρόχοι.**
(Πίν. 28, 1-5, 7-8
και 29, 1-4)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς
γραμμαί, διάγραμμα
ταινίαι, δικτυωτοί
ρόμβοι.

ΥΣΤΕΡΑ ΦΑΣΙΣ. Γ: ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ

1. Πινάκιον.
(Πίν. 1, 1-4)

Δακτύλιοι και ταινίαι ἐξωτε-
ρικῶς.

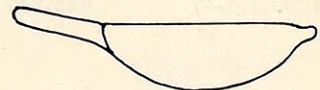
Ἐγχώριος τύπος.

**2. Πινάκιον μετ'
ἐπιμήκους λαβῆς.**
(Πίν. 1, 6-10)

Ζῶναι συμπαγῶν ἢ δικτυω-
τῶν τριγῶνων ἐξωτερικῶς.

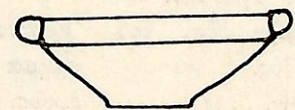
Ἐγχώριος τύπος.

**3. Κύπελλον μετὰ
διατρήτων ἀποφύ-
σεων.**
(Πίν. 2, 1-3)

Σταυροῦς ἢ ὁμόκεντροι κύκλοι
ἐπὶ τῆς βάσεως.

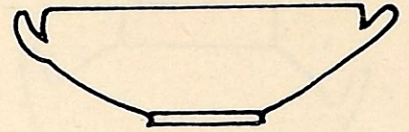
Ἐκ προτύπου τοῦ
ἐγχωρίου ἀβα-
φοῦς τροχηλάτου
ρυθμοῦ.

4. Κύπελλον μετὰ τοξοειδῶν λαβῶν. (Πίν. 2, 7)

Δακτύλιοι καὶ ταινίαὶ ἐξωτερικῶς.

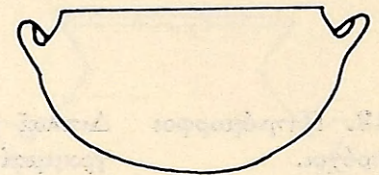
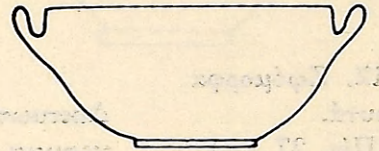
Ἐκ μεταλλικῶν προτύπων.

5. Κύπελλον μετὰ λαβῶν ἀνερχομένων καθέτως ἀπὸ τοῦ σώματος. (Πίν. 2, 8-10)

Ρόδαξ ἐπὶ τῆς βάσεως. Κάθετοι σειραὶ δικτυωτῶν ρόμβων ἐξωτερικῶς.

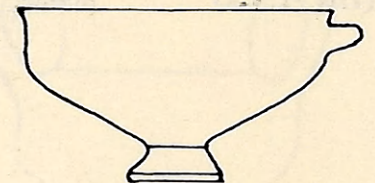
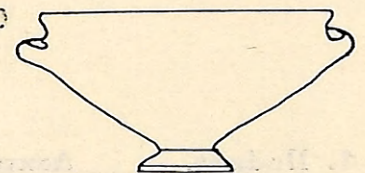
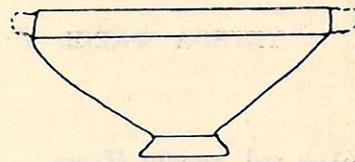
Ἐκ μεταλλικῶν προτύπων.

6. Δίωτον κύπελλον. (Πίν. 3, 1-4)

Ἀπλαῖ ἢ διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαί. Δακτύλιοι καθ' ὀμάδας καὶ ταινίαὶ ἐξωτερικῶς.

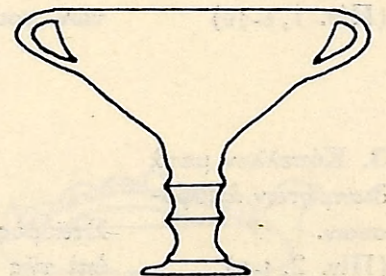
Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν ΠΙΓ προτύπων. (Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)

7. Ὑψίπους κύλιξ μετ' ἐγκοίλων ἐντομῶν ἐπὶ τοῦ ποδός. (Πίν. 5, 11)

Ἐφαπτόμενα τρίγωνα ἢ «κόσμημα πεταλούδας» ἐξωτερικῶς.

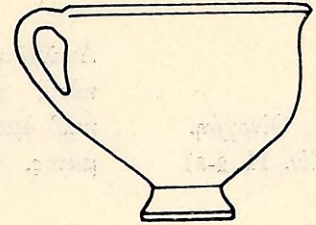
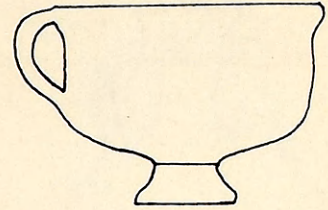
Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν ΠΙΓ προτύπων.

8. Μόνωτον κύπελλον.
(Πίν. 6, 2-5)

Ἀπλάϊ κυματοειδεῖς γραμμαὶ καὶ ζεύγη δακτυλίων ἐξωτερικῶς.

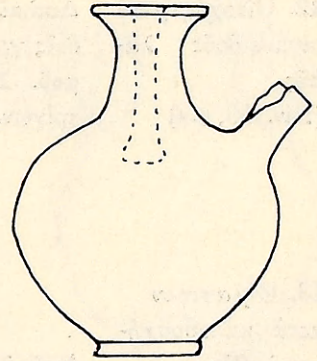
Ἐξ ὑστεροελλαδικῶν ΠΠΓ προτύπων.
(Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)

9. Πρόχους μετ' ὀπισθοτμήτου προχοῆς.
(Πίν. 9, 4-6)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ. Ἀβακωτὰ τρίγωνα.

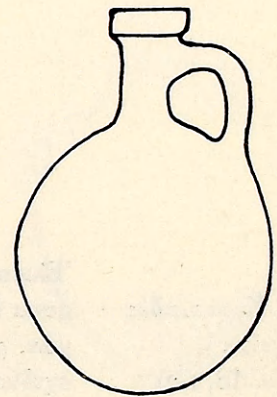
Ροδιακὴ ὑστεροελλαδικὴ ἐπίδρασις μετ' ἐγχωρίων στοιχείων.

10. Φακοειδῆς πρόχους.
(Πίν. 8, 10 καὶ 9, 1-2)

Ὁμόκεντροι κύκλοι περικλείοντες ρόδακας καὶ σταυροὺς ἐπὶ τῶν πλευρῶν.

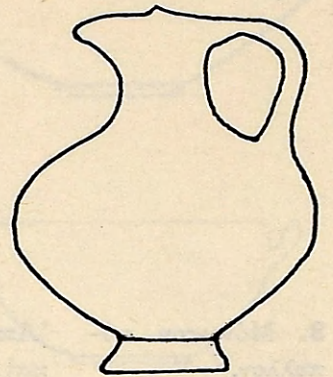
Ἐξ ὑπομινωικῶν προτύπων μετὰ συροπαλαιστινιακῶν στοιχείων.

11. Οίνοχόη.
(Πίν. 11, 2-3)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ
πέριξ τοῦ λαιμοῦ. Ταινίαι
καθ' ὀμάδας πέριξ τοῦ σώ-
ματος.

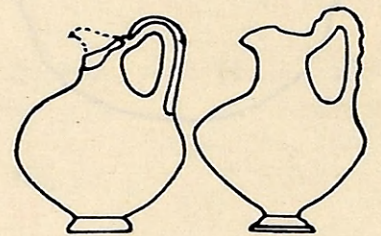
Ἐξ ἐγχωρίων
προτύπων.

12. Οίνοχόη μετὰ
σιγμοειδοῦς λα-
βῆς.
(Πίν. 10, 3-8)

Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοει-
δεῖς γραμμαὶ πέριξ τοῦ λαι-
μοῦ. Συμπαγῆ καὶ δικτυωτὰ
τρίγωνα πέριξ τοῦ ὤμου.

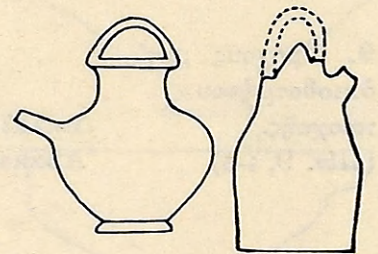
Ἐκ μεταλλικῶν
προτύπων.

13. Θήλαστρον
μετὰ καλαθοσχῆ-
μου λαβῆς.
(Πίν. 9, 8 καὶ
10, 1)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ
καὶ ταινίαι πλαισιούμεναι ὑπὸ
δακτυλίων.

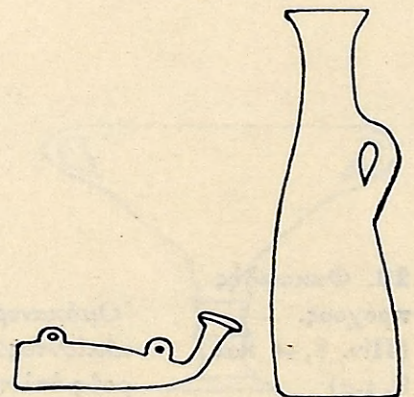
Ἐξ ὕστεροελλαδι-
κῶν IIIΓ προτύ-
πων.

14. Κερατοειδῆς
ἀγγεῖον.
(Πίν. 13, 1-2)

Ἐλισσόμεναι ταινίαι πληρού-
μεναι διὰ τεθλασμένων γραμ-
μῶν, ρόμβων καὶ διαγράμμων
σχεδίων.

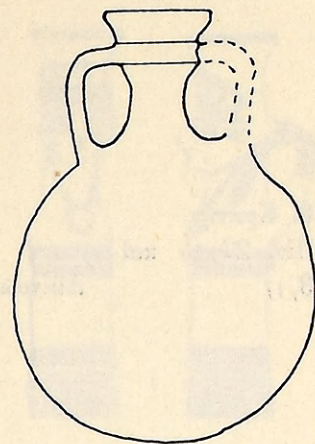
Ἐξ ἐγχωρίων
προτύπων.

15. Φακός.
(Πίν. 13, 5-9)

Συμπαγή και δικτυωτά τρί-
γωνα και δμόκεντροι κύκλοι.
Ίχθυάκανθα ἐπὶ τῆς ράχως.

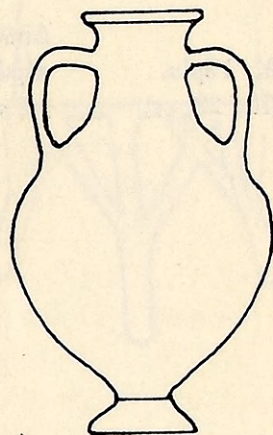
Συνδυασμὸς ὕστε-
ροελλαδικῶν, ὑπο-
μινωικῶν και συ-
ροπαλαιστινιακῶν
στοιχείων.

16. Ἀμφορεὺς
μετὰ καθέτων λα-
βῶν ἐκ τοῦ λαιμοῦ.
(Πίν. 22, 1-2)

Τριπλαῖ κυματοειδεῖς γραμ-
μαὶ περίξ τοῦ λαιμοῦ. Δακτύ-
λιοι και ταινίαι περίξ τοῦ
σώματος.

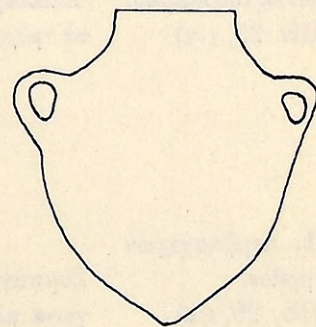
Ἐξ ὕστεροελλαδι-
κῶν ΠΠΓ προτύ-
πων.
(Ρυθμὸς Σιτοβο-
λῶνος)

17. Ὀξυπόθμενος
ἀμφορεὺς.
(Πίν. 22, 8)

Διπλαῖ ἢ τριπλαῖ κυματοει-
δεῖς γραμμαὶ και ταινίαι μετὰ
δακτυλίων.

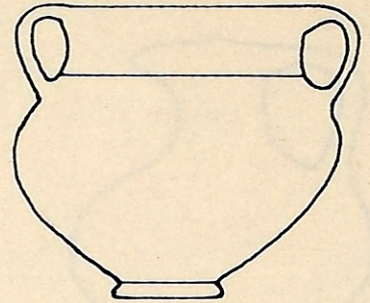
Ἐκ συροπαλαιστι-
νιακῶν προτύπων.

18. Κρατήρ.
(Πίν. 22, 10 και
23, 1)

Δικτυωτά τρίγωνα και ρόμβοι.

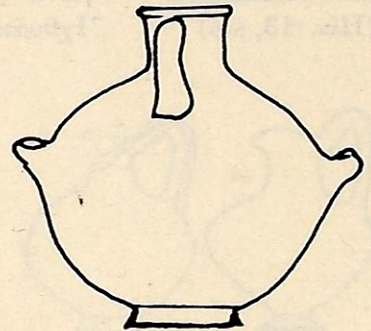
Ἐξ ὕστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων.
(Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)

19. Ὑδρία.
(Πίν. 23, 11)

Διπλαῖ κυματοειδεῖς γραμμαὶ πέραξ τοῦ λαιμοῦ. Ταινίαι πέραξ τοῦ σώματος.

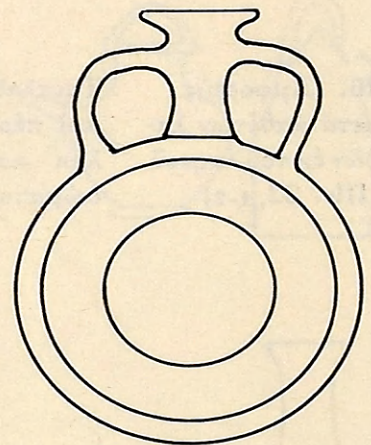
Ἐξ ὕστεροελλαδικῶν IIIΓ προτύπων.
(Ρυθμὸς Σιτοβολῶνος)

20. Δακτυλιόσχημον ἀγγεῖον μετὰ δύο καθέτων λαβῶν ἐκ τοῦ λαιμοῦ.
(Πίν. 25, 1-2)

Ἐλεύθερα, συμπαγῆ ἢ δικτυωτὰ τρίγωνα ἐπὶ τοῦ δακτυλίου.

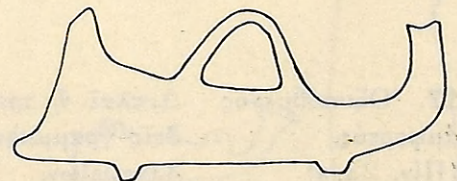
Ἐκ συροπαλαιστικῶν προτύπων μετ' ἐγχωρίων στοιχείων.

21. Λεμβόσχημον ἀγγεῖον.
(Πίν. 29, 5-6)

Συμπαγῆ και διάγραμμα τρίγωνα και δικτυωτοὶ ρόμβοι.

Ἐγχώριος τύπος.

22. Ἀνθρωπόμορ-
φον ἀγγεῖον.
(Πίν. 29, 7)

Δακτύλιοι μεταξύ ταινιῶν.

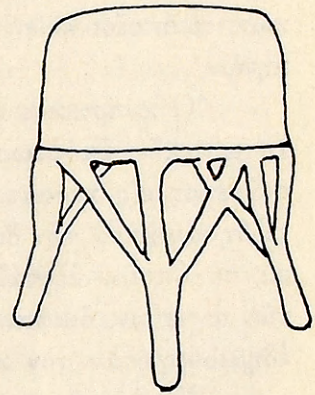
Ἐγχώριος τύπος.

23. Τρίπους.
(Πίν. 7, 10-11)

Δικτυωτοὶ ρόμβοι.

Ἐκ μεταλλικῶν
προτύπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ

Ἡ παρουσία νέου ρυθμοῦ κεραμεικῆς, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ἐγχώριος παραλλαγή τοῦ ἑλλαδικοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος (Wavy-line style) εἰς τὰ μεγάλα μυκηναϊκὰ κέντρα τῆς Κύπρου, Ἐγκωμην (στρῶμα ΠΙΒ, 1190 - 1124 π. Χ.) (πίν. 33, 1-7) καὶ Κίτιον (ἐντὸς ἀποθέτου καὶ ἐπὶ τῶν δαπέδων τοῦ συνοικισμοῦ τοῦ τέλους τοῦ 12ου αἰῶνος π. Χ.) (πίν. 34, 1), ἐθεωρήθη δημιουργία νέων ἀποίκων, οἱ ὁποῖοι ἦλθον εἰς Κύπρον ἐξ Ἀργολίδος μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Μυκηνῶν¹.

Ὁ κυπριακὸς πρωτογεωμετρικὸς ρυθμὸς εἶναι ἀπὸ μορφολογικῆς καὶ διακοσμητικῆς ἀπόψεως συνέχεια τοῦ ἐγχωρίου ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος, ἀλλὰ πλουσιώτερος εἰς κεραμεικοὺς τύπους καὶ διακοσμητικὰ θέματα, τὰ ὁποῖα διεμορφώθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ. Εἰς τὸ κεφάλαιον Δ΄ (σ. 54), εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζεται ἡ καταγωγὴ τῆς τυπολογίας καὶ τῆς διακοσμήσεως τῶν ἀγγείων, διαφαίνεται μία πολύμορφος ἀνάμειξις τῶν ἐπιδράσεων, αἱ ὁποῖαι ἐδημιούργησαν τὸν κυπριακὸν πρωτογεωμετρικὸν ρυθμόν.

Ἐκτὸς τῶν κεραμεικῶν στοιχείων καὶ ἄλλα δείγματα τῆς κυπριακῆς ζωῆς καὶ τοῦ κυπριακοῦ πολιτισμοῦ ὑποδηλοῦσι τὴν ἐμφάνισιν εἰς τὴν Κύπρον νέων στοιχείων, τὰ ὁποῖα συνδέουσι τὴν νῆσον κυρίως μετὰ τῶν ὑστεροελλαδικῶν κέντρων τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος.

Νέον σχῆμα τάφου μετὰ τετραπλεύρου θαλάμου λαξευτοῦ εἰς τὸν βράχον καὶ μακροῦ δρόμου², ὁ ὁποῖος διευρύνεται πρὸς τὴν εἴσοδον, ἐμφανίζεται εἰς τὰς πρωτογεωμετρικὰς νεκροπόλεις Κουρίου, Σαλαμίνας, Λαπήθου, καὶ ὁμοιάζει πρὸς τοὺς θαλαμοειδεῖς μυκηναϊκοὺς τάφους.

Ἐντὸς τῶν τάφων τούτων ἀνευρίσκονται νέοι τύποι μικροτεχνημάτων καὶ προσωπικῶν ἀντικειμένων ὡς αἱ τοξοειδεῖς πόρπαι³, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα ἐξει-

1. DIKAIOS, Enkomi II, σ. 525, 529. V. KARAGEORGHIS, BCH 87, 1963, σ. 367 - 8 καὶ 88, 1964, σ. 267 - 8. SCHAEFFER, Alasia I, σ. 267, εἰκ. 104. Διὰ τὸ αὐτὸ θέμα βλ. A. FURUMARK, Sinda, σ. 111.

2. DANIEL, AJA 41, 1937, σ. 59. A. PIERIDOU, RDAC 1965, σ. 74, εἰκ. 1. YON, Salamine, la tombe T. I, σ. 7, πίν. 4 - 7.

3. AJA 41, 1937, εἰκ. 9 - 10. RDAC 1965, πίν. XV, 14 - 15, 17.

λίχθη ἐκ τῶν ὑστεροελλαδικῶν πορπῶν¹, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ἐπέισακτον δεῖγμα ἀνευρέθη εἰς Ἐγκωμην ἐπὶ τοῦ στρώματος IIIΓ².

Τὰ τεκμήρια ταῦτα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ πρωτογεωμετρικὴ ἐποχὴ, ἐνισχύουσι τὴν ἄποψιν, ἡ ὁποία ἔχει ὑποδειχθῆ ὑπὸ πολλῶν μελετητῶν, ὅτι τὰ νέα στοιχεῖα μετεφέρθησαν εἰς τὴν Κύπρον ὑπὸ νέου κύματος Ἀχαιῶν ἀποίκων, οἱ ὁποῖοι ἦλθον εἰς Κύπρον ἐξ Ἀργολίδος, Μυκηνῶν, Ἀσίνης καὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ φορεῖς τῶν στοιχείων τῆς δημιουργίας τοῦ ἐγχωρίου ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος.

Ἐκτὸς τῶν ἠπειρωτικῶν ἐλλαδικῶν στοιχείων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς ὑπάρχουσιν ἐνδείξεις στενῆς ἐπαφῆς Κύπρου - Κρήτης, αἱ ὁποῖαι ὑποδηλοῦσιν ὅτι πιθανῶς μετὰ τῶν νέων ἀποίκων ἐκ τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς Κύπρον ἀποικοὶ ἐκ Κρήτης³. Ἄλλωστε τὰς σχέσεις Κύπρου καὶ Κρήτης, αἱ ὁποῖαι χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς πρωίμου φάσεως τῆς ἐποχῆς ταύτης, φανερῶναι καὶ ἐν ἐπέισακτον ἀγγεῖον ἀπὸ τὸ Καρφὶ ἐξ Ἐγκώμης⁴ (στρῶμα Γ).

Οἱ νέοι Ἕλληνες ἀποικοὶ τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς δὲν περιορίσθησαν εἰς τὰ μεγάλα μυκηναϊκὰ κέντρα τῆς νήσου, τὰ ὁποῖα ἦσαν οἱ παλαιοὶ ἐμπορικοὶ σταθμοί, ἀλλ' ἐπέξετάθησαν καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον Κύπρον, εἰς μέρη ὅπου ὑπῆρχον προηγουμένως μυκηναϊκοὶ συνοικισμοὶ ὡς εἰς Κούριον, Παλαίπαφον, Ἰδάλιον καὶ Λάπηθον. Τὰ μέρη ταῦτα ἦσαν εὐφορα καὶ πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ ἠδύναντο νὰ ἀποτελέσουν τοὺς νέους ἐμπορικοὺς λιμένας τῆς Κύπρου.

Ἡ Κύπρος, μετὰ τὴν μετακίνησιν καὶ τὴν ὀριστικὴν ἐγκατάστασιν τῶν τελευταίων Ἑλλήνων ἀποίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς, εὐρίσκεται καὶ πάλιν εἰς νέαν ἀνθησιν. Τὰ ταφικὰ σύνολα Κουρίου, Παλαιπάφου καὶ τὰ μεταγενέστερα Σαλαμῖνος καὶ Λαπήθου φανερῶνουν τὴν καλλιτεχνικὴν πρόοδον, ἡ ὁποία προῆλθεν ἐκ τῆς ἀναμείξεως τῶν νέων στοιχείων — ἐλλαδικῶν καὶ κρητικῶν — μετὰ τῶν παλαιότερων μυκηναϊκῶν καὶ κυπριακῶν.

Παραλλήλως πρὸς τὴν κεραμεικὴν πρόοδον, ἡ μεταλλοτεχνία, ἡ κατεργασία χαλκοῦ καὶ χρυσοῦ, παρουσιάζει νέαν ἀκμὴν. Ἐκτὸς τῶν μικροτεχνημάτων ἡ ἀνακάλυψις χαλκῶν λεβήτων, τριπόδων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἐξαιρετικῆς τέχνης καὶ ἰδιαιτέρως ἡ τοποθέτησις τοῦ περιφήμου χρυσοῦ σκήπτρου μεταξὺ τῶν κτερισμάτων τοῦ τάφου ὑπ' ἀρ. 40 τῆς «Καλορίζικης» ὑποδηλοῦσι τὴν ὑπαρ-

1. J. BIRMINGHAM, The Development of the Fibula in Cyprus and the Levant, PEQ 1963, σ. 87, a - b καὶ σ. 91, d.

2. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi IIIa, πίν. 147, 23.

3. Διὰ τὴν παρουσίαν ἀποίκων ἐκ Κρήτης εἰς Κύπρον βλ. V. R. D' A. DESBOROUGH, History and Archaeology in the Last Century of the Mycenaean Age, Atti e Memorie del 10 Congresso Internazionale di Micenologia, Roma 1968, σ. 1086 - 7. B. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ, Πεπραγμένα, σ. 185, V. R. D' A. DESBOROUGH, The Greek Dark Ages, London 1972, σ. 118 - 119.

4. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi, II, σ. 533, πίν. 106, 5.

ξιν εις Κύπρον ικανῶν τεχνικῶν, οἱ ὅποιοι εἰργάζοντο εἰς καλῶς ὠργανωμένας καὶ πλουσίας πόλεις διὰ τὴν συνέχισιν παλαιότερας καλλιτεχνικῆς παραδόσεως¹.

᾽Ωσαύτως ἡ χρησιμοποίησις εἰς Κύπρον νέου μετάλλου, τοῦ σιδήρου, ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος π.Χ. διὰ τὴν κατασκευὴν ὄπλων καὶ ἐργαλείων δεικνύει τὴν τεχνικὴν ἀναδημιουργίαν, ἡ ὁποία συνετελέσθη περὶ τὰ τέλη τῆς ὑστερας ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ καὶ προδιαγράφει τὴν ἐπερχομένην ἐποχὴν τοῦ Σιδήρου².

Ἡ ἀνανέωσις τῶν παλαιῶν πόλεων, ὡς φανερώνει ἡ ἀκμὴ τοῦ Κιτίου κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα π.Χ., ἡ δημιουργία νέων, ὡς τῆς Σαλαμῖνος, καὶ ἡ ὀργάνωσις αὐτῶν, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ πλούσια ταφικὰ σύνολα τῆς περιόδου ταύτης, εἶχον ὡς συνέπειαν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου οὐχὶ μόνον μετὰ τῆς Δύσεως ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν πόλεων ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς ἀσιατικῆς ἡπείρου καὶ τῆς Αἰγύπτου.

Ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ Αἰγαίου ἡ Κρήτη (ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω) εὐρίσκετο εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Κύπρου κατὰ τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν. Ἡ ἀνεύρεσις κυπριακῶν χαλκῶν τριπόδων καὶ σιδηρῶν χαλκοῦλων μαχαίριων, πιθανώτατα εἰσαχθέντων ἐκ Κύπρου εἰς ὑπομινωικοὺς τάφους τοῦ 11ου αἰῶνος π.Χ., δεικνύει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου μετὰ τῆς Κρήτης διὰ τῆς ἐξαγωγῆς εἰς αὐτὴν καλλιτεχνικῶν προϊόντων ὑψηλῆς ποιότητος³.

᾽Ωσαύτως αἱ στεναὶ ἐμπορικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο νήσων, ἀλλὰ πιθανώτατα καὶ ἡ παρουσία Κρητῶν εἰς τὴν Κύπρον, συνετέλεσαν εἰς τὴν εἰσροὴν εἰς τὴν νῆσον νέων θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι καταφανεῖς εἰς τὸ ἱερόν «τοῦ θεοῦ - προστάτου τοῦ χαλκοῦ» εἰς Ἔγκωμην, τὸ ὁποῖον ἐξηκολούθει νὰ χρησιμοποιῆται ὡς λατρευτικὸς χώρος κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα π.Χ. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνευρέθησαν πῆλινα εἰδῶλια δικεφάλων κενταύρων καὶ μέγας ἀριθμὸς πηλίνων εἰδωλίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ γυναικείων μεθ' ὑψωμένων χειρῶν⁴. Οἱ κένταυροι, οἱ ὅποιοι ἔχουσι σῶμα ταύρου καὶ κεφαλὴν ἀνθρώπου, ὁμοιάζουσι πρὸς συγχρόνους θρησκευτικὰς συμβολικὰς μορφὰς ἐκ Κρήτης, ἐξ Ἀγίας Τριάδος⁵. Ἐπίσης ὁ τύπος τῆς θεᾶς μεθ' ὑψωμένων χειρῶν, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν Κύπρον τὸν 11ον αἰῶνα π.Χ., ἔχει πιθανώτατα κρητικὴν προέλευσιν⁶.

1. G.H.Mc FADDEN, A Late Cypriote III Tomb from Kourion Kaloriziki no 40, AJA 58, 1954, πίν. 22, 13-14 καὶ 27, 37-38. CATLING, CBW, πίν. 24, a - d πίν. 27, e καὶ 28, c, d, e, ÅSTRÖM, Studies, σ. 27 καὶ σ. 95.

2. ΔΙΚΑΙΟΣ, Enkomi II, σ. 519.

3. Χαλκοῦ τρίποδες: HALL, Vrokastro, τάφος I, πίν. XXXIV, 1. BROCK, Fortetsa, τάφος XI, πίν. 13 ἀρ. 188. CATLING, CBW, σ. 198, πίν. 31, a - b. Σιδηρᾶ χαλκοῦλα μαχαίρια, Vrokastro, τάφος V - VI, σ. 151, πίν. XXIA καὶ σ. 153, πίν. XXIF καὶ Gypsades, τάφος VII, 12, πίν. 60a.

4. SCHAEFFER, Alasia I, σ. 151 κέ.

5. V. KARAGEORGHIS, Notes on Some Centaurs from Crete, KX 19, σ. 50 - 54.

6. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ, Πεπραγμένα, σ. 180 - 185.

Οὕτω ἡ παρουσία κρητικῶν συμβόλων εἰς τὴν θρησκείαν, ἡ ὁποία ἔχει πάντοτε συντηρητικὸν χαρακτήρα, ἐνισχύει τὴν ἀποψιν τῆς ὑπάρξεως Κρητῶν εἰς τὴν Κύπρον, τοῦλάχιστον εἰς τὴν Ἑγκωμην, κατὰ τὴν πρωτογεωμετρικὴν ἐποχὴν.

Παραλλήλως ἡ ἀνεύρεσις συροπαλαιστινιακῶν ἀγγείων εἰς τάφους τῆς ὑστέρας φάσεως τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἀποδεικνύει τὴν ἐπέκτασιν τοῦ κυπριακοῦ ἐμπορίου καὶ πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης. Οὕτω τὰ ταφικὰ σύνολα Κουρίου, Παλαιπάφου, Σαλαμῖνος καὶ Λαπήθου περιλαμβάνουσι φακοειδῆ μόνωτα ἢ δίωτα ἀγγεῖα καὶ ἓνα ἀμφορέα (πίν. 35), ἐπέισακτα ἐκ συροπαλαιστινιακῶν κέντρων. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον παρουσιάζεται καὶ ἡ συροπαλαιστινιακὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς κυπριακῆς κεραμεικῆς. Ἡ εἰσαγωγή εἰς τὴν Κύπρον ἀγγείων ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης συνετέλεσεν εἰς τὴν διαμόρφωσιν νέων κεραμεικῶν τύπων, ὅπου συνδυάζονται τὰ παλαιότερα μυκηναϊκὰ μετὰ τῶν νεωτέρων συροπαλαιστινιακῶν στοιχείων.

Ἐπίσης ἡ προέλευσις δύο νέων ρυθμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται περὶ τὸ τέλος τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς, τοῦ διχρώμου (κοσμῆματα μετὰ μελανῆς καὶ ἐρυθρᾶς βαφῆς) καὶ τοῦ ζωγραφικοῦ πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ εἰς ἀνατολικά πρότυπα.

Παραλλήλως ὑπάρχουσιν ἐνδείξεις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην περὶ σχέσεων Κύπρου - Αἰγύπτου διὰ τῆς ἀνευρέσεως αἰγυπτιακῶν σκαραβαίων καὶ ἀντικειμένων ἐκ φαγεντιανῆς εἰς Ἑγκωμην¹ καὶ Σαλαμῖνα². Πιθανώτατα αἱ ἐπαφαί μετὰ τῆς Αἰγύπτου νὰ ἐγίνοντο μέσῳ τῶν συροπαλαιστινιακῶν κέντρων. Ὡσαύτως διακρίνεται καὶ αἰγυπτιακὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς κυπριακῆς μεταλλοτεχνίας καὶ διακοσμῆσεως. Τὸ σχῆπτρον τοῦ Κουρίου μετὰ τῶν δύο γυπαετῶν ὁμοιάζει ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν τῶν πτηνῶν πρὸς παρόμοια ἀντικείμενα ἐξ Αἰγύπτου³.

Οὕτω κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς ἡ Κύπρος εὐρίσκετο πλέον πρὸς τὸ τέλος τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐθνολογικοῦ της χαρακτήρος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδέσποζον τὰ ἑλλαδικὰ στοιχεῖα παρ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις τῆς ὑπάρξεως καὶ ἄλλων κυρίως συροπαλαιστινιακῶν στοιχείων εἰς διαφόρους ἐκδηλώσεις τῆς κυπριακῆς ζωῆς.

Ἡ χρονολογία τοῦ πρωτογεωμετρικοῦ ρυθμοῦ ἔχει ἤδη καθορισθῆ ὑπὸ τοῦ Α. Furumark, ὁ ὁποῖος ἐστηρίχθη ἐπὶ τῶν ἀνασκαφικῶν δεδομένων ἐξ

1. SCHAEFFER, Alasia I, σ. 328.

2. YON, Salamine, la tombe T.I, σ. 14, ἀρ. 29, σκαραβαῖοι, ὡς καὶ σφονδύλια καὶ ψῆφοι ἐκ φαγεντιανῆς, σ. 20 (41, 44, 45).

3. ÅSTRÖM, Studies, σ. 95.

Ἐγκώμης¹. Ὁ Furumark τοποθετεῖ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ρυθμοῦ ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ ἐγγωρίου ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος (Proto-White Painted I) περὶ τὸ 1150 π.Χ. Ἡ χρονολογία αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς στρωματολογικὰς ἐνδείξεις ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Π. Δικαίου, ὅπου ὁ ρυθμὸς Σιτοβολῶνος ἐπικρατεῖ ἐπὶ τοῦ στρώματος IIIB - Γ τῆς Ἐγκώμης μεταξὺ 1190 - 1100 π.Χ.² Περὶ τὸ τέλος τῆς περιόδου ταύτης τοποθετοῦνται ἀγγεῖα τῆς πρώτης φάσεως, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσιν ἐξέλιξιν ἐκ τοῦ ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος.

Ἡ μέση φάσις τοῦ ρυθμοῦ, ἡ μεταβατικὴ περίοδος Proto-White Painted I - II κατὰ τὸν Furumark, τοποθετεῖται περὶ τὸ 1100 - 1075 π.Χ. Ἡ φάσις αὕτη ἀντιπροσωπεύεται καὶ ὑπὸ τῆς κεραμεικῆς, ἡ ὁποία ἀνευρέθη ἐπὶ τῶν δαπέδων III - I τοῦ ἱεροῦ τοῦ «θεοῦ - προστάτου τοῦ χαλκοῦ» εἰς Ἐγκωμην, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποίηθη ὡς θρησκευτικὸς χῶρος μέχρι τοῦ 11ου αἰῶνος π.Χ.³ Τὰ ἀγγεῖα ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐγκώμης σχετίζονται πρὸς τὰ ἀγγεῖα ἐκ τοῦ τάφου Ἰδαλίου («Ἅγιος Γεώργιος») τάφος 22, τὰ ὁποῖα τοποθετοῦνται εἰς τὴν μέσην φάσιν τοῦ ρυθμοῦ.

Ἡ ὑστέρη φάσις τοῦ ρυθμοῦ, ὅτε εἰς τὴν κεραμεικὴν συντελεῖται ἡ ἐξέλιξις ἡ ὁποία προδιαγράφει τὴν κυπρογεωμετρικὴν ἐποχὴν, τοποθετεῖται περὶ τὸ 1075 - 1050 π.Χ. Εἰς αὐτὴν τὴν χρονικὴν περίοδον ἀνήκουσι καὶ τὰ ἐπίσημα ἀγγεῖα ἐκ συροπαλαιστινιακῶν κέντρων, τὰ ὁποῖα ἀνευρέθησαν ἐντὸς τῶν ταφικῶν ομάδων Κουρίου, Παλαιπάφου, Σαλαμῖνος καὶ Λαπήθου. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα εἶναι σφαιρικὰ πρόχοι⁴ καὶ φακοειδῆ δίωτα ἀγγεῖα⁵, τὰ ὁποῖα χρονολογικῶς τοποθετοῦνται εἰς τὴν περίοδον Iron I⁶ μεταξὺ τοῦ 1150 - 1000 π.Χ. Οὕτω ἡ χρονολογία τῆς ὑστέρης φάσεως περὶ τὸ 1075 - 1050 π.Χ. συμπεριλαμβάνεται εἰς τὰ χρονικὰ ὅρια μεταξὺ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἀγγείων ἐκ τοῦ τόπου τῆς κατασκευῆς των καὶ τῆς τοποθετήσεώς των ἐντὸς τῶν τάφων.

1. FURUMARK, Sinda, σ. 115.

2. DIKAIOS, Enkomi I, σ. 326 - 7.

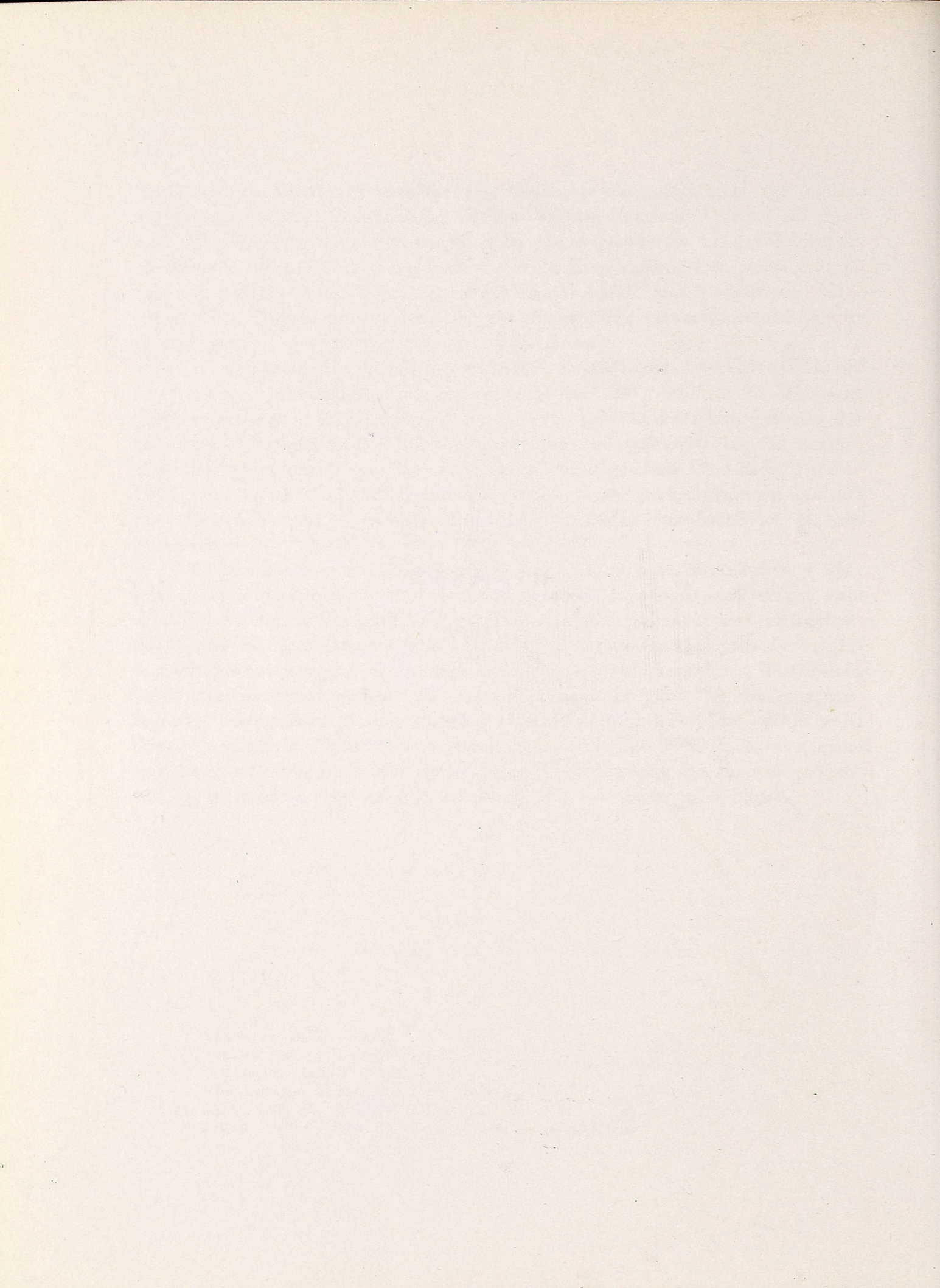
3. SCHAEFFER, Alasia I, σ. 265.

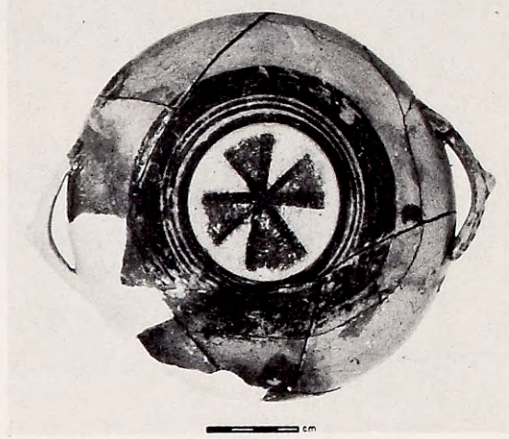
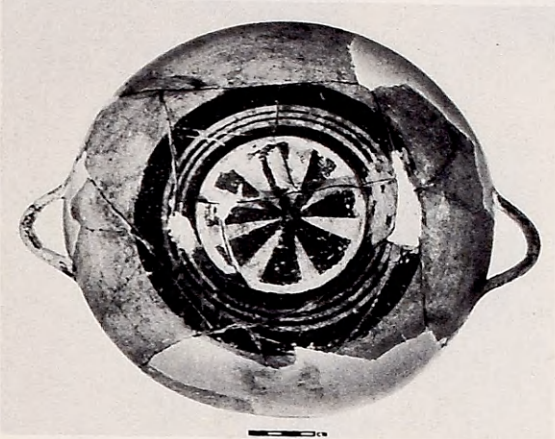
4. YON, Salamine, la tombe T. I, πίν. 27, 93, 94.

5. RDAC 1965, πίν. XIII, 79. RDAC 1967, εἰκ. 8, 17.

6. AMIRAN, Pottery of the Holy Land, σ. 276, πίν. 93, 1 - 3, 7, 11.

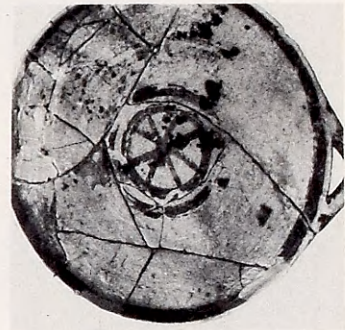
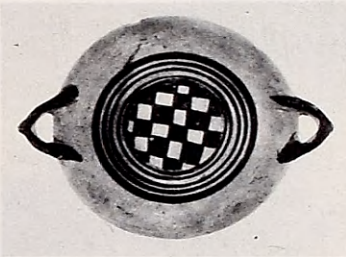
ΠΙΝΑΚΕΣ

1-2

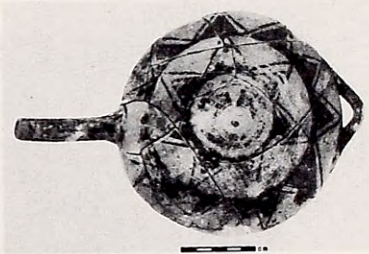
3-4

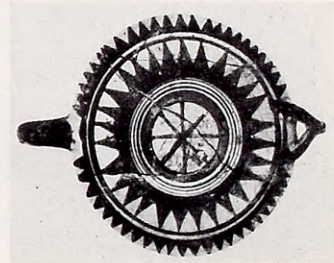
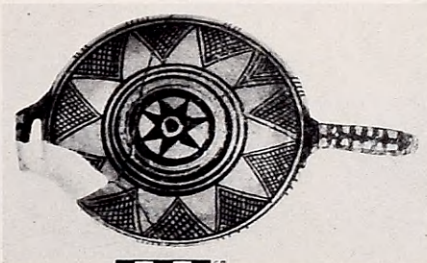
5

6

8

7

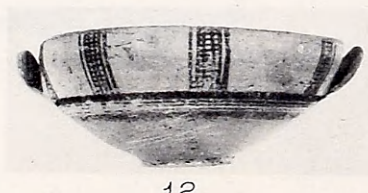
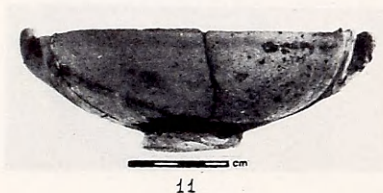
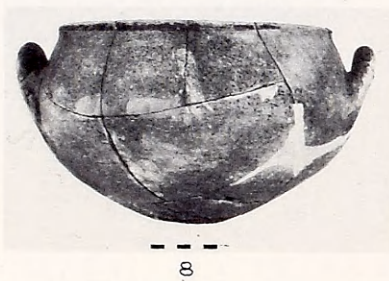
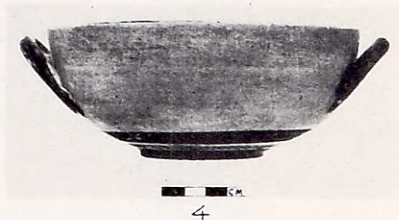

9

10

11

Πινάκια: πρωτογεωμετρικά 1 - 4, κυπρογεωμετρικόν 5. Πινάκια μετ' ἐπιμήκους λαβῆς: πρωτογεωμετρικά 6 - 10, κυπρογεωμετρικόν 11.

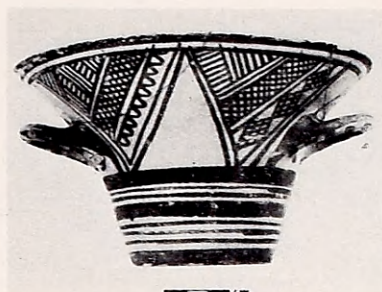
Κύπελλα μετά διατρήτων αποφύσεων: πρωτογεωμετρικά 1 - 3. Δίωτα κύπελλα μετά τοξοειδών λαβών: πρωτογεωμετρικά 4 - 11, κυπρογεωμετρικόν 12. Πρωτογεωμετρικόν μόνωτον 13.

Δίωτα κύπελλα ἐπὶ κωνικῆς βάσεως: πρωτογεωμετρικά 1 - 4, κυπρογεωμετρικόν 6. Πρωτογεωμετρικὸν μόνωτον 5. Σκύφοι: πρωτογεωμετρικοὶ 7 - 9. Βραχύποδες κύλικες: πρωτογεωμετρικαὶ 10 - 12.

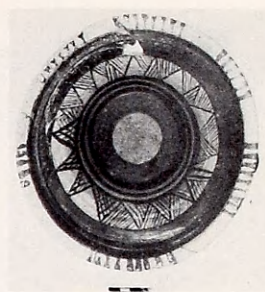
Βραχύποδες κύλικες: πρωτογεωμετρικοί 2 - 3, κυπρογεωμετρικοί 1, 4. Βραχύποδες μετά βαθύτερου σώματος: πρωτογεωμετρικοί 5 - 8, κυπρογεωμετρικοί 9, 11. Πρωτογεωμετρική μετά διπλών λαβών 10. Πυξίδες: πρωτογεωμετρική 12.

1

2

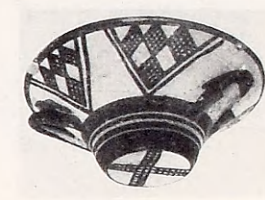
3

4

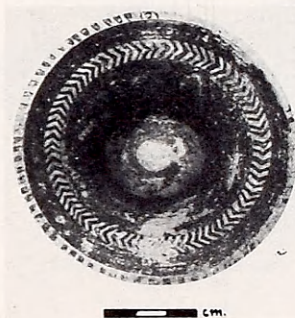
5

6

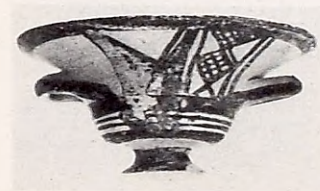
7

8

9

10

11

12

Κάλαθοι: πρωτογεωμετρικοί 1 - 5, κυπρογεωμετρικός 6. Καλαθίσκai: πρωτογεωμετρικοί 7 - 9, κυπρογεωμετρικός 10. Ύψίποδες κύλικες: πρωτογεωμετρική 11, κυπρογεωμετρική 12.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

Ύψιποδες κύλικες. Παραλλαγή μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν: πρωτογεωμετρική 1. Μόνωτα κύπελλα: πρωτογεωμετρικά 2 - 5, κυπρογεωμετρικόν 6. Τριποδικά κύπελλα: πρωτογεωμετρικόν 7. Πυξίδες: πρωτογεωμετρική 8 - 9, κυπρογεωμετρική 10. Παραλλαγή: πρωτογεωμετρική 11 - 12.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

Κρατήρες μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως: πρωτογεωμετρικοί 1 - 3. Κύπελλα μετ' ἀποφύσεως δισκομόρφου ἀπολήξεως: πρωτογεωμετρικά 4 - 9. Τρίποδες: πρωτογεωμετρικοί 10 - 11, κυπρογεωμετρικός 12.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Πρόχοι: πρωτογεωμετρικά 1 - 7, 9, κυπρογεωμετρική 8. Φαλακιδεῖς πρόχοι: πρωτογεωμετρική 10.

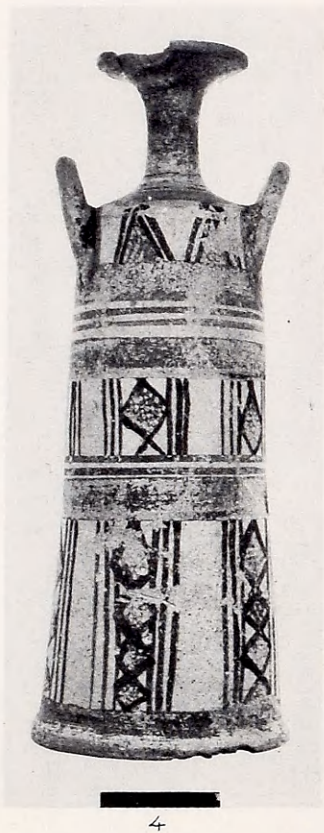
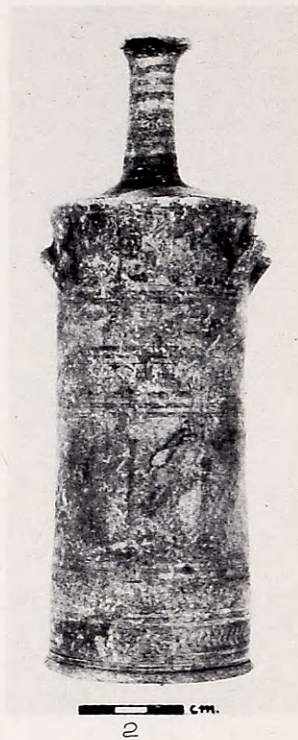
Φακοειδείς πρόχοι: πρωτογεωμετρικοί 1 - 2. Λήκυθος: πρωτογεωμετρική 3. Πρόχοι μετ' ὀπισθοτήτου προχοῆς: πρωτογεωμετρικοί 4 - 6, κυπρογεωμετρική 7. Θήλαστρα: πρωτογεωμετρικὸν 8, κυπρογεωμετρικὸν 9.

Θήλαστρα: πρωτογεωμετρικόν 1, κυπρογεωμετρικόν 2. Οίνοχόαι μετὰ σιγμοειδοῦς λαβῆς: πρωτογεωμετρικαί 3 - 9.

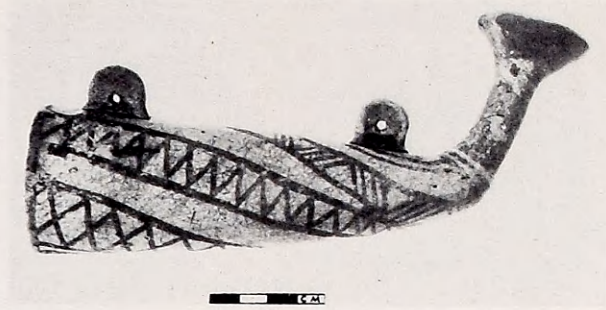
Οινοχάι: πρωτογεωμετρικοί 1 - 3. Κυλινδρικοί πρόχοι μετὰ καθέτου λαβῆς: πρωτογεωμετρικοί 4 - 7, κυπρογεωμετρική 8. Κυλινδρικοί πρόχοι μετὰ διπλῆς καθέτου λαβῆς: πρωτογεωμετρική 9.

Κυλινδρικοί πρόχοι μετά διπλῆς καθέτου λαβῆς: πρωτογεωμετρική 1. Δίωτα κυλινδρικά ἀγγεῖα: πρωτογεωμετρικά 2 - 4. Πρωτογεωμετρικὸν τετράωτον 5. Κυλινδρικά ἀγγεῖα μετὰ διατρήτων ἀποφύσεων: πρωτογεωμετρικὸν 6.

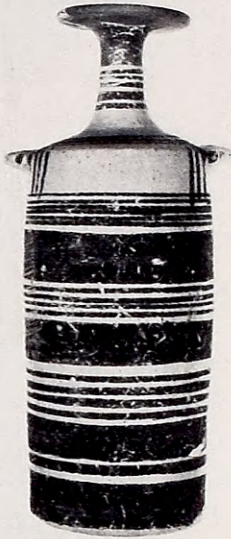
1

2

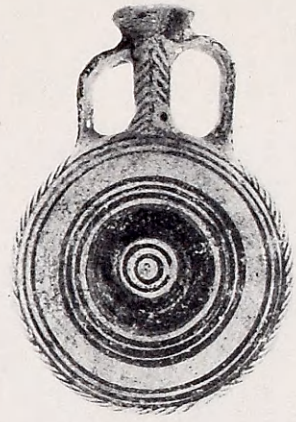
3

4

5

6

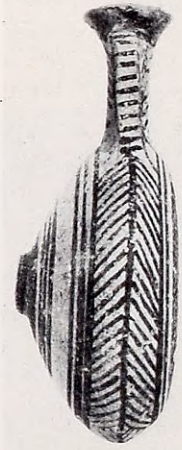
8

9

10

7

Κερατοειδή αγγεία: πρωτογεωμετρικά 1 - 2. Κυλινδρικά αγγεία μετὰ διατρήτων ἀποφύσεων: πρωτογεωμετρικὸν 3, κυπρογεωμετρικὸν 4. Φακοί: πρωτογεωμετρικοὶ 5 - 9, κυπρογεωμετρικὸς 10.

1

3

5

2

4

6

7

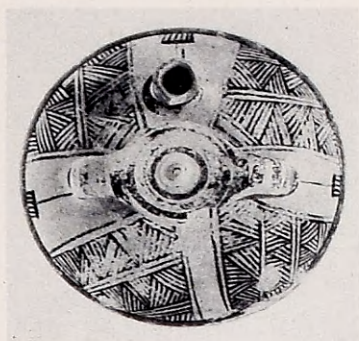

8

9

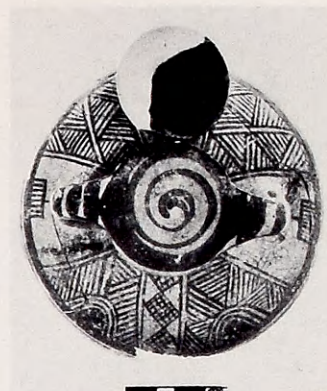
Ψευδόστομοι ἀμφορείς: πρωτογεωμετρικοί 1 - 9 (ὅμας α).

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Ψευδόστομοι ἀμφορείς: πρωτογεωμετρικοί 1 - 4 (ὁμάς α), 5 - 9 (ὁμάς β).

1

3

5

2

4

6

7

9

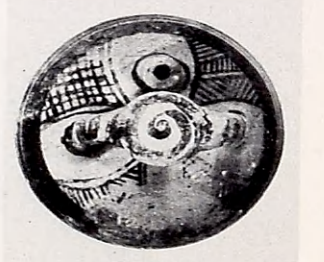
11

8

10

12

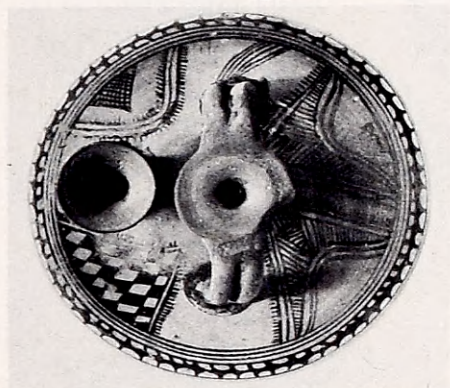
Ψευδοστομοί ἀμφορείς: πρωτογεωμετρικοί 1-12 (ὀμάς γ).

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς μεγάλου σχήματος: πρωτογεωμετρικοί 1 - 3, 7. Ψευδόστομοι ἀμφορίσκοι: πρωτογεωμετρικοί 4 - 6, 8, κυπρογεωμετρικός 9.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

Δίωτα πιθόσχημα άγγεία: πρωτογεωμετρικά 1 - 4, κυπρογεωμετρικών 5. Σταμνίσκοι: πρωτογεωμετρικοί 6 - 11, κυπρογεωμετρικός 12.

Ἀμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν: πρωτογεωμετρικοί 1 - 9.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Ἀμφορεῖς μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν: πρωτογεωμετρικὸς 1, κυπρογεωμετρικοὶ 2 - 3. Ἀμφορίσχοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν: πρωτογεωμετρικοὶ 4 - 8, κυπρογεωμετρικὸς 9.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Ἀμφορίσκοι μεθ' ὀριζοντίων λαβῶν: πρωτογεωμετρικοί 1 - 2, 4 - 9, κυπρογεωμετρικός 3.

Ἄμφορες μετὰ καθέτων λαβῶν: πρωτογεωμετρικοί 1 - 3. Ἄμφορίσκοι μετὰ καθέτων λαβῶν: πρωτογεωμετρικοί 4 - 6, κυπρογεωμετρικός 7. Ὀξύθυμοι ἀμφορεῖς: πρωτογεωμετρικός 8, κυπρογεωμετρικός 9. Κρατῆρες: πρωτογεωμετρικός 10.

1

3

6

4

7

2

5

8

9

10

11

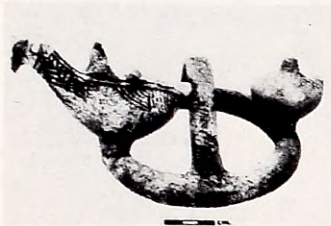
Κρατήρες. Πρωτογεωμετρικοί 1 - 3. Κάνθαροι: πρωτογεωμετρικοί 4 - 9, χυπρογεωμετρικός 10. Ύδρια: πρωτογεωμετρική 11.

1

2

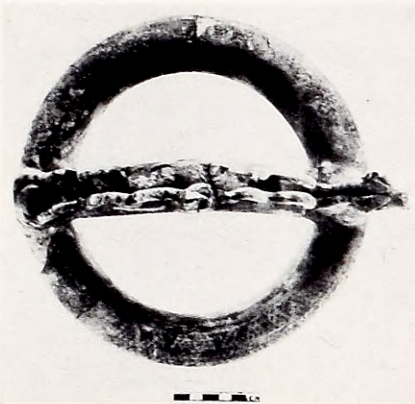
3

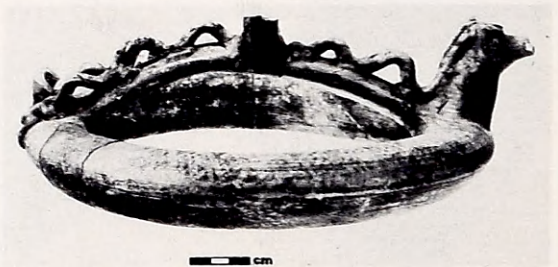
4

5

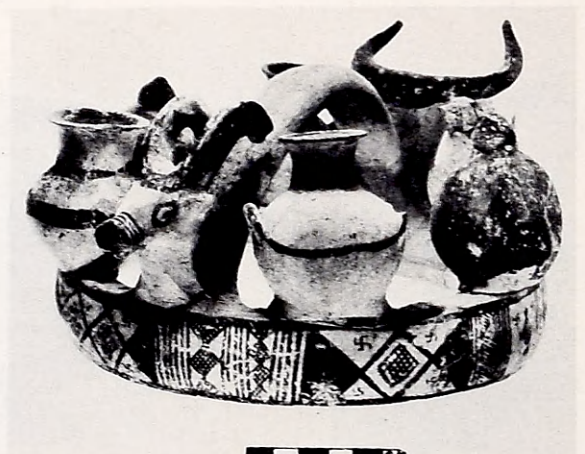
6

7

8

9

Κέρνοι: πρωτογεωμετρικοί 2 - 8, κυπρογεωμετρικός 9.

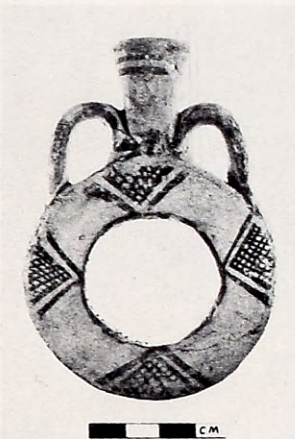
1

2

3

4

5

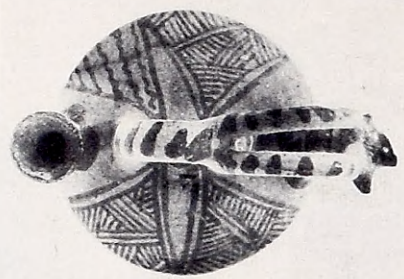
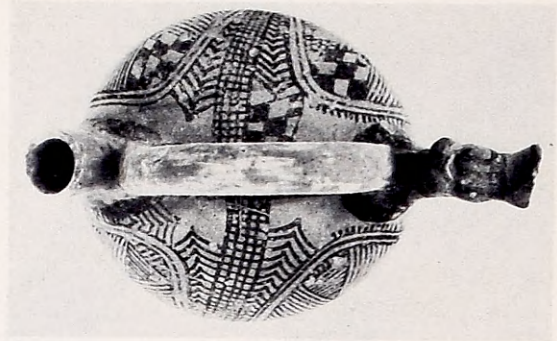

6

7

Δακτυλιόσχημα άγγεϊα: πρωτογεωμετρικόν όριζόντιον 5, κάθεται 1 - 2, κυπρογεωμετρικά 3 - 4. Τρίδυ-
μος πυξίς: πρωτογεωμετρική 6 - 7.

Ζωόμορφοι άσχοί: πρωτογεωμετρικοί 1 - 6, κυπρογεωμετρικός 7.

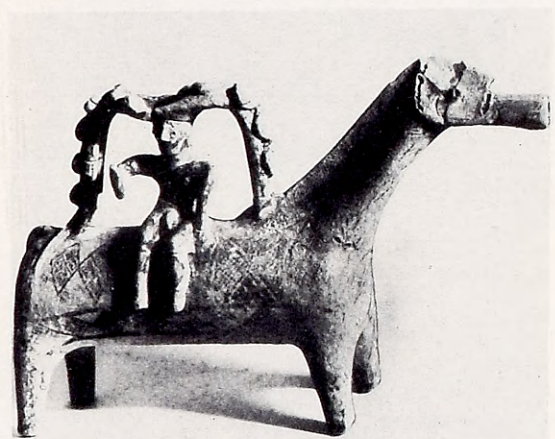
1

2

3

4

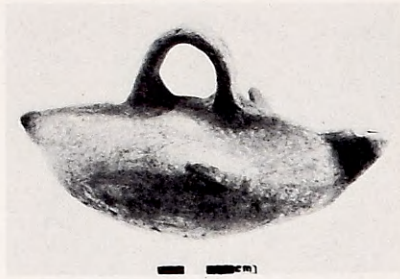

5

6

Ζωόμορφα ρυτά: πρωτογεωμετρικά 1 - 5, κυπρογεωμετρικόν 6.

1

2

4

3

5

6

7

8

9

Πτηνόμορφοι πρόχοι: πρωτογεωμετρικά 1 - 9.

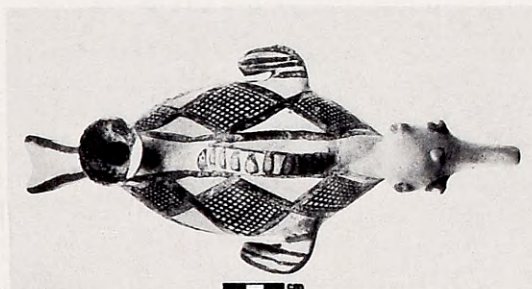
1

2

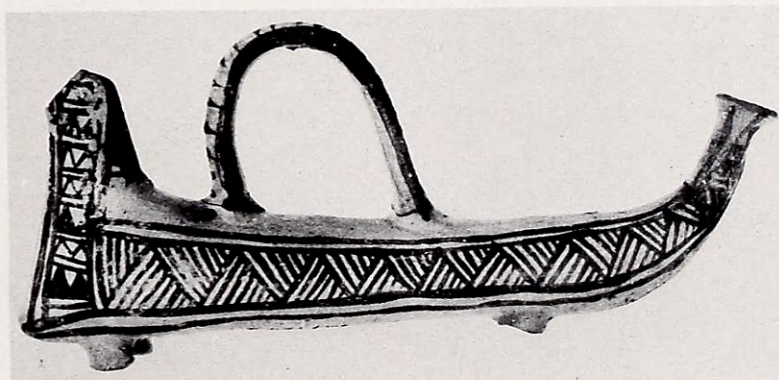
3

4

5

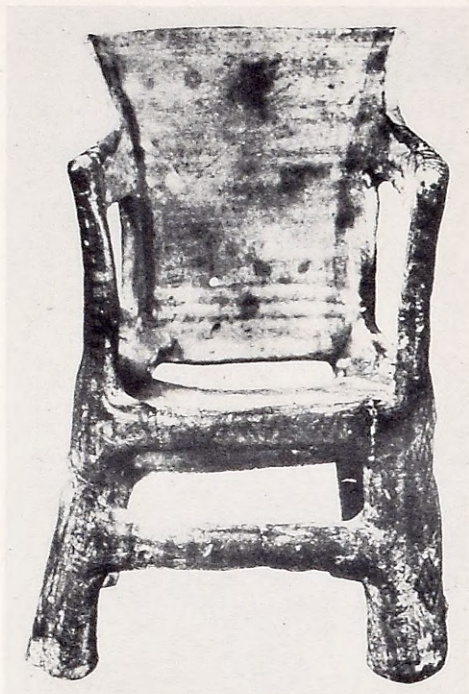

6

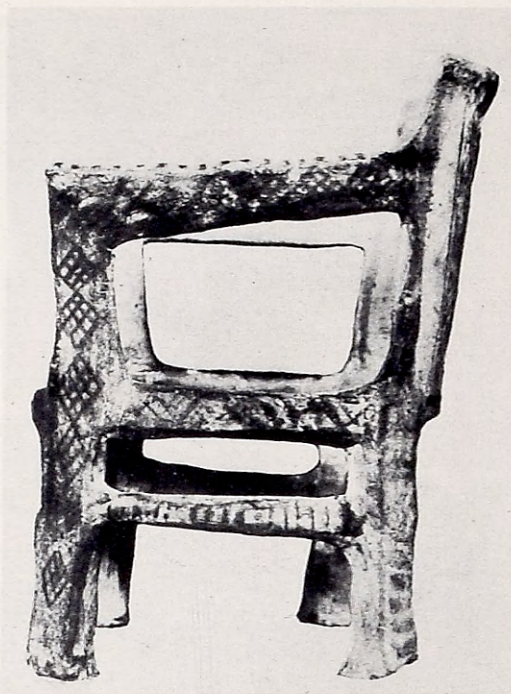

7

Πτηνόμορφα ρυτά: πρωτογεωμετρικά 1 - 4. Λεμβόσχημα άγγεία: πρωτογεωμετρικά 5 - 6. Πρωτογεωμετρικόν άνθρωπόμορφον 7.

1

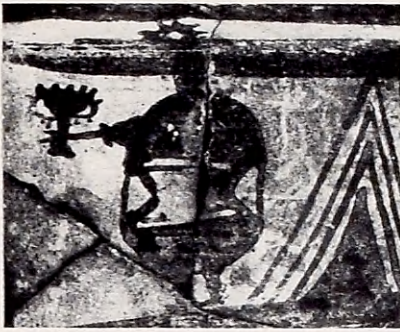

2

3

Μικρογραφία: πρωτογεωμετρικός θρόνος 1 - 3.

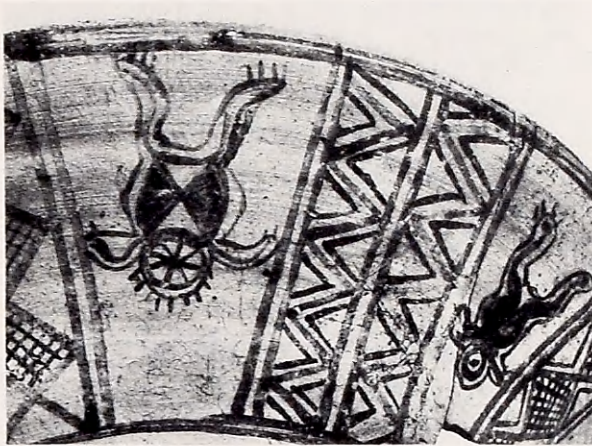
1

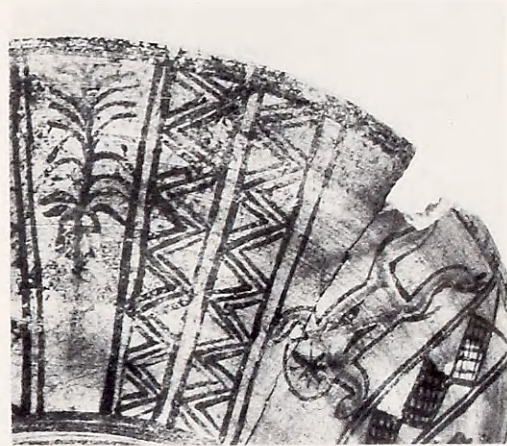
2

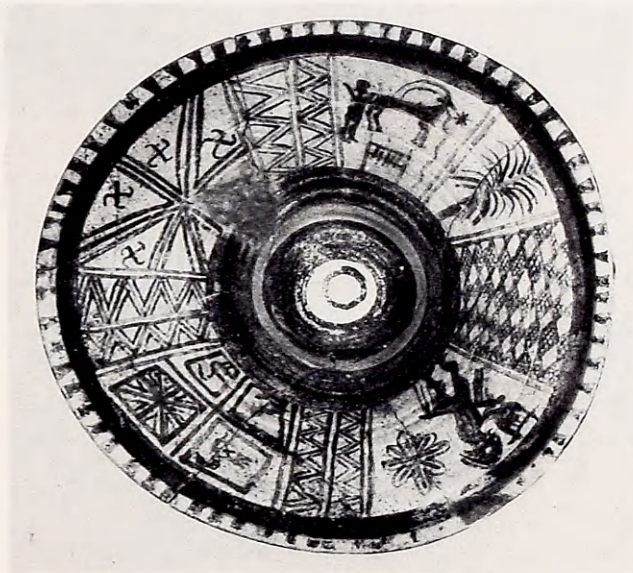
3

4

5

6

7

Παραστάσεις ζωγραφικού ρυθμού: πρωτογεωμετρικά 1 - 7.

1

2

3

4

5

6

Παραστάσεις ζωγραφικού ρυθμού: πρωτογεωμετρικά 1 - 2, κυπρογεωμετρικά 3 - 4. Πλαστικά παραστάσεις φρώνων 5 - 6.

1

2

3

5

4

6

7

Ἀγγεῖα ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος ἐξ Ἐγκώμης.

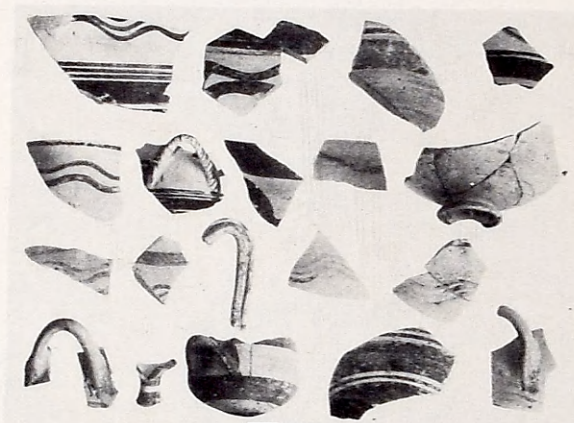
1

2

3

4

5

Ἄγγεϊα καὶ ὄστρακα ρυθμοῦ Σιτοβολῶνος καὶ πρωτογεωμετρικὰ ἐκ Κιτίου.

1

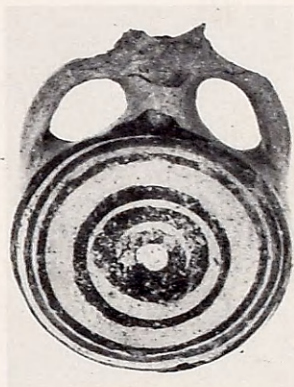
2

3

4

5

6

7

8

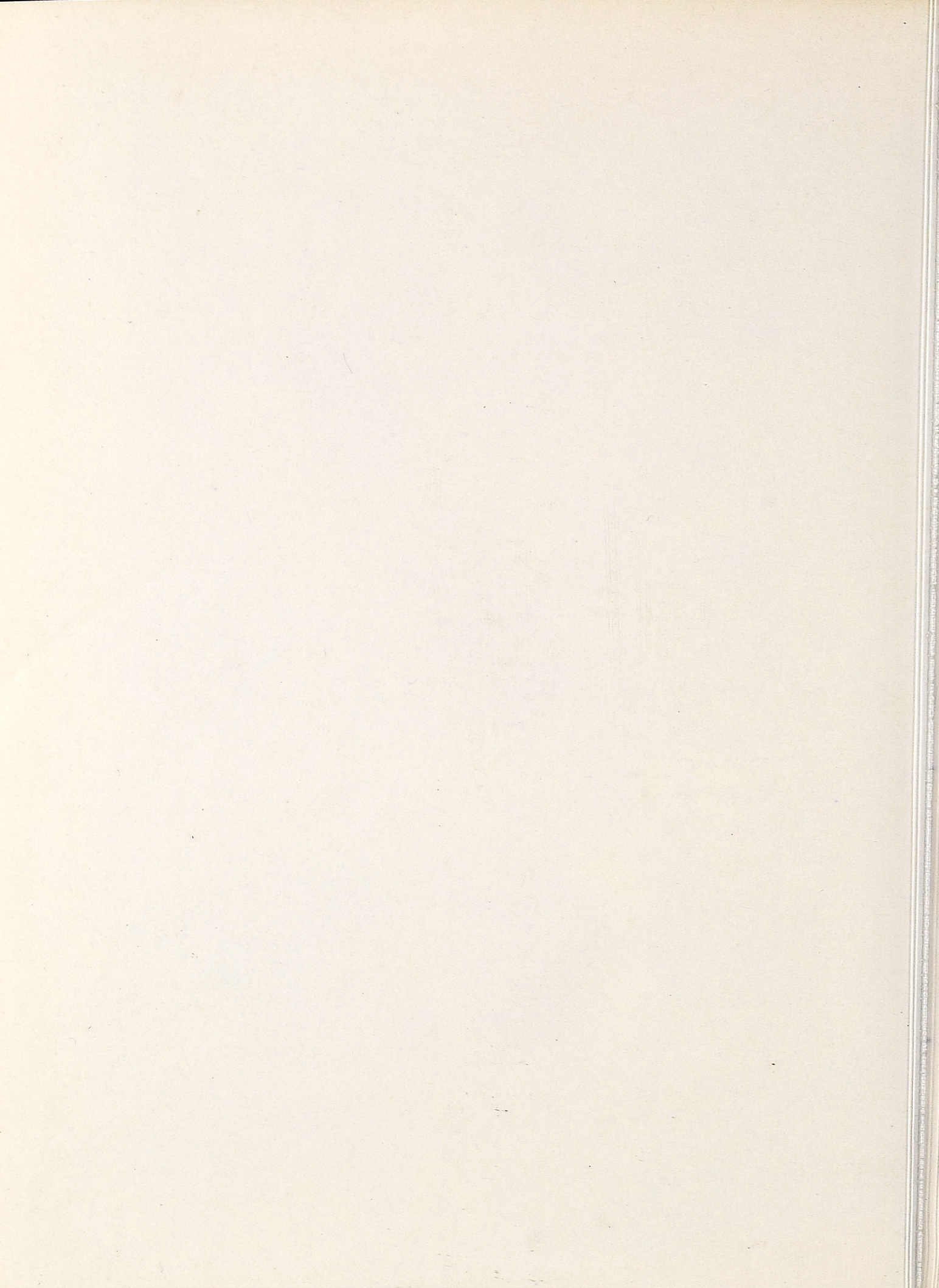

9

10

Ἐπίσακτα ἀγγεῖα: συροπαλαιστινιακά 1 - 7. Ὑστεροελλαδικόν ΙΙΙ Γ 8 - 9. Ὑπομυκηναϊκόν 10.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ Ο ΠΡΩΤΟΓΕΩΜΕ
ΤΡΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΕΝ ΚΥΠΡΩ
ΤΗΣ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΔΟΥ
ΥΠ' ΑΡ. 77 ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟ
ΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΤΥΠΩΘΗ
ΕΙΣ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ
Τῆ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙ
ΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε
ΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΕΙΣ
ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΑΠΑ
ΔΟΓΙΑΝΝΗ» ΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΙΣ
ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Κ. ΧΑΛ
ΚΙΟΠΟΥΛΟΣ - Ο. ΦΩΤΙΑΔΗΣ»

Δ Δ

Τ Β

Δ ΕΤ Κ 204

0010046159

Λογιστική Εταιρεία

